

Anton Fabian – Július Chalupa

**Studňa
obklopená pavučinou.**

Úvahy inšpirované evanjeliom
cyklus C

Prešov VMV 2018

© Anton Fabian – Július Chalupa

Štylistická a gramatická úprava
Mária Sedláková

Návrh obálky
Miriam Bérešová

Ilustrácie
Ľudovít Bebjak

© Michal Vaško - Vydavateľstvo, Prešov 2018

ISBN

HOMILETICKÝ REGISTER, cyklus C

Advent - Vianoce

Prvá adventná
Druhá adventná
Tretia adventná
Štvrtá adventná
Polnočná
Narodenie Pána
Svätého Štefana
Svätej Rodiny.....
Silvester.....
Nový rok.....
Druhá po Narodení.....
Zjavenie Pána
Krst Pána.....

Pôstne obdobie

Popolcová streda.....
Prvá pôstna
Druhá pôstna
Tretia pôstna
Štvrtá pôstna
Piata pôstna
Kvetná nedeľa.....
Zelený štvrtok
Veľký Piatok

Veľkonočné obdobie

Biela sobota.....
Veľkonočná nedeľa.....
Druhá veľkonočná
Tretia veľkonočná
Štvrtá veľkonočná
Piata veľkonočná
Šiesta veľkonočná
Nanebovstúpenie
Siedma veľkonočná
Turíce.....
Trojice.....
Božie Telo.....
Božské Srdce.....

Obdobie cez rok

Druhá nedeľa.....
Tretia nedeľa
Štvrtá nedeľa.....
Piata nedeľa
Šiesta nedeľa.....
Siedma nedeľa
Ôsma nedeľa
Deviata nedeľa
Desiata nedeľa
Jedenásta nedeľa
Dvanásta nedeľa
Trinásta nedeľa
Štrnásta nedeľa
Pätnásta nedeľa
Šestnásta nedeľa
Sedemnásta nedeľa
Osemnásta nedeľa
Devätnásta nedeľa
Dvadsať nedeľa
Dvadsať prvá
Dvadsať druhá
Dvadsať tretia
Dvadsať štvrtá
Dvadsať piata
Dvadsať šiesta
Dvadsať siedma
Dvadsať ôsma
Dvadsať deviata
Tridsať nedeľa
Tridsať prvá
Tridsať druhá
Tridsať tretia
Krista Kráľa

Slávnosti svätých

Nepoškvrné Počatie
Obetovanie Pána.....
Petra a Pavla
Cyrila a Metoda.....
Nanebovzatie
Sedembolestná
Všetkých svätých

Spomienka na zosnulých

Úvod

Evanjeliová inteligencia je ústrednou témou zamyslení, publikovaných v tejto knihe. Na rozdiel od inteligencie sveta, koncentrovanej na zisk a úspech, v tomto prípade ide o schopnosť podeliť sa a nasledovať Ježišov štýl života. Publikácia nadväzuje na dve predchádzajúce knihy: Studňa a pavučina, cyklus A a Studňa pod pavučinou, cyklus B, ktorými sa kompletizuje homiletická pomôcka na nedele a sviatky. Asi polovica podnetov pochádza z diela zosnulého kňaza spišskej diecézy, Júliusa Chalupu (1950 - 1991), ktorý svojím pastoračným účinkovaním oslovil stovky ľudí.

Mojím zámerom bolo prezentovať náboženskú vieru ako takú kvalitu života, ktorá človeka oslobodzuje a ponúka nádej. Vďaka osobnej viere dokážeme spracovať aj najťaživejšie skutočnosti akými sú nezamestnanosť, choroby, zomieranie, zranenia z rozvodov. Byť živý z náklonnosti Božej, dáva životu zmysel.

Osobitnú úctu a poďakovanie vyjadrujem spolupracovníkom na tomto diele, na prvom mieste Márii Sedlákovej za mnohé podnety a štylistickú i jazykovú korektúru. Za výtvarné návrhy ďakujem Ľudovítovi Bebjakovi a Miriam Bérešovej; za pomoc pri prepisovaní Lenke Varechovej a Denise Ferkovej; a tiež celému kolektívu Vydavateľstva VMV v Prešove.

Každý deň sa prežíva krajšie, ak od rána v ňom máme nejaký svetlý bod. Do tých dní, v ktorých bude chýbať, posielam čitateľom nasledujúce stránky. Možno zasvieti.

Košice júl 2018

Autor

1 Kúpeľ lásky

1.1 CHODIŤ OKOLO DRUHÉHO

Jn 16, 12-15 Všetko čo má Otec, je moje
Najsvätejšej Trojice C: Spoločenstvo v dokonalej láske

Spomínate si, kedy ste naposledy tancovali? Na svadbe? Na rodinnej oslave? Bola to diskotéka? Tancovať, znamená chodiť dookola: ženích sa snaží získať nevestu, dvorí jej (zbojníckym tancom s valaškou sa aj predvádza). Nevesta keď tancuje chodí dookola ženícha, chce ho očariť, predvádza sa. Spoločným menovateľom pre tancovanie je: chodiť okolo druhej osoby.

V gréčtine existuje slovo perichorézis, ktoré sa používa v teológii v súvislosti s Najsvätejšou Trojicou a znamená, že celý Otec je v Synovi, celý Syn v Otcovi, a tak sú aj v Duchu Svätom. Ide o prebývanie, prenikanie troch Božských osôb. Perichorézis v civilnom živote Grécka pred dvetisíc rokmi označovalo svadobný tanec aspoň troch osôb, družičiek, družbov, ktorí sa pohybujú v kruhu, pričom sa telom natáčajú striedavo dovnútra a von, podľa rytmu hudby. Pri zrýchľovaní sa osoby stávajú súčasťou jedného tanečného celku.¹

Dá sa povedať, že kým bol Ježiš z Nazareta na svete, chodil dookola Otca. Rozprával o vzťahu k Otcovi, z ktorého sám žil a ktorý je dôležitý pre každého človeka. Preto povedal: „Všetko čo má Otec, je moje“ (Jn 16, 15). Otec akoby chodil dookola svojho Syna, pomáhal mu zázrakmi, aby Ježiš zjavoval jeho meno. V Bohu sa chodenie okolo druhej osoby deje v duchu lásky, teda v Duchu Svätom. Vnútny Boží život sa prejavuje navonok náklonnosťou voči ľudstvu, teda Boh chodí dookola človeka, dvorí človeku, chce si ho získať.

Kresťanská viera v Najsvätejšiu Trojicu znamená, že Boh nie je samotár, izolovaný, ale je spoločenstvom lásky, Božím tancom lásky. Už v 7. storočí používali tento výraz teológovia v Kapadócií (dnešné Turecko), zvlášť Ján Damascénsky, keď chceli vysvetliť pravdu o viere v jedného Boha v troch osobách, čiže Boha vo vzťahovej štruktúre.

Iba kresťania, asi tretina ľudstva, verí v Boha ako Trojicu osôb, dve tretiny ľudstva má inú predstavu o Bohu. Napríklad pre moslimov hovoriť o troch osobách, znamená pripisovať činnosť trom bohom. Ak tri osoby sú tri božstvá – trideizmus - jednota medzi nimi je iba morálna, metaforická. Cirkev na koncile náuku o trideizme odmietla.

Iný pokus o vysvetľovanie Trojice sa volá modalizmus, čiže v určitom čase sa ten istý Boh prejavil ako Otec, Stvoriteľ, v inom čase sa ten istý Boh prejavil ako Syn, Vykupiteľ a v inokedy sa ten istý Boh prejavuje ako Posvätitel', Duch Svätý. Teda jeden Boh v troch modusoch, v troch spôsoboch.

Dnes veľa ľudí verí, že existuje Boh ako sila, vesmírna energia, ale kresťanské je veriť v Boha ako osobu. A v tom je veľký rozdiel. Lebo podľa ezoteriky jestvuje nad nami tajomná sila, ktorá svet naštartovala, ale viac sa oň nestará, nezasahuje. Kdežto podľa kresťanstva Boh je osoba, ku ktorej možno mať vzťah, veriť v jeho náklonnosť, mať rád. „Priateľ je ten, kto ti dá dáždňik do búrky, deku do chladného počasia a srdce má pre teba v každom počasi.“ Preto si Ježiš zakladal na tom, aby predstavil Boha ako osobu, a nie ako vesmírnu energiu.

Nie je jedno, ako človek verí Bohu a rozmýšľa o ňom. Lebo veriť, že Ježiš je Božím Synom, že zjavuje Boha, znamená zároveň uznať Ježiša ako človeka, ktorý predstavuje človeka v Božskej prirodzenosti. Vťahuje nás do Božieho diania, máme účasť na jeho živote. Schopnosť milovať umožňuje človeku rásť a dozrievať, čo vytvára jeho dôstojnosť. Kresťanstvo má veľkú pravdu, keď zdôrazňuje vieru v Najsvätejšiu Trojicu, predkladá každému pozvanie k účasti na Božej prirodzenosti.

V tomto zmysle večný život neznamená sľub do budúcnosti, ale prítomné možnosti. Tým sa chce povedať: ktokoľvek v súčasnosti vkladá do svojho života lásku podobnú tej, ktorú má Boh pre nás, teda bezpodmienečnú, má život v takej kvalite, že sa volá večný. V Ježišovom

¹ TRSTENSKÝ, F.: Boží tanec. In: Katolícke noviny, roč. 132, 2017, č. 23, str. 8-9.

chápaní nejde o večný život potom, ale o kvalitný život dnes. Pre svoju kvalitu je Boží život v nás nezničiteľný ani smrťou.

Slávnosť Najsvätejšej Trojice je pozvaním prehľbiť vieru, že Boh je spoločenstvo osôb v dokonalej láske. Cez týždeň potrebujeme vkladať túto lásku do našej každodennosti, lebo na zemi sú vzťahy nedokonalé, deravé.

Natanael píše nasledujúci príbeh. Slúžil v Afganistane ako vojak a jeho priateľka, Jana mala doma, v Amerike narodeniny. Poslal k nej bratranca s lístkom v ruke, na ktorom si prečítala: Drahá Jana, môj darček na narodeniny je v našej tajnej skrýši. Chod' tam! Jana okamžite vedela, čo znamená tajná skrýš. Vybehla hore schodmi, aby zistila, čo skrinka schováva. Čakalo na ňu DVD, krátke video o vojakoch v Afganistane, o kaplnke, v ktorej Natanael pracoval ako pomocník kaplána, a potom veľký transparent: Na mieste, kde sme sa prvýkrát stretli, čaká ťa prekvapenie. Bež po to skôr, než si to niekto odnesie. Prived' tam aj ostatných.

Jana vedela, že miesto, kde sa prvýkrát stretli, je ihrisko pri základnej škole. Keď tam prišla, na detskej šmýkalke videla siluetu vojaka v uniforme. Jana sa neveriacky približovala k šmýkalke a Natanael sa pohol, sklúzol dolu ako dieťa a objal ju. Ona sa nezmohla ani na jediné slovo, len ronila slzy. Ved' mal byť v Afganistane, ako to, že je tu?

V polovici misie v Afganistane mu udelili 15-dňovú priepustku, a tak sa mohol objaviť doma. Píše: keď som sa zahľadel Jane do očí, pokľakol som pred ňou, vytiahol z vrečka diamantový prsteň a pýtal sa: vezmeš si ma? Jana súhlasila. Neskôr pred zrakmi našej rodiny, priateľov i pred zrakom Boha sme sa zasnúbili, aby sme sa v blízkej budúcnosti mohli zobrať a tešiť sa zo života. Doteraz sme na seba pozerali ako na chlapca a dievča, ale čoskoro sa na seba budeme pozerat' ako na manžela a manželku. Presne tak, ako to s nami zamýšľal Boh. Toľko príbeh, ktorý píše Natanael.²

Perichorézis, znamená chodiť dookola. Nechodil Natanael okolo Jany? Nechodila Jana okolo Natanaela? Nie sme pozvaní celý život k perichoréze, chodiť okolo druhého s úctou a láskou, s pozornosťou? A to je podstatná vlastnosť Najsvätejšej Trojice.

S vďačnosťou a radosťou dnes vyznávame: Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému.

1.2 POCHVÁLIŤ SA LÁSKOU

Jn 17, 20-26 Aby všetci boli jedno

Siedma veľkonočná nedeľa C: Vidieť, čo druhý potrebuje

Orientálny príbeh rozpráva o mužovi, ktorý sa chválil svojím novým, priestranným, elegantne zariadeným domom. Vraj prišiel k nemu mudrc a povedal: „Pane, váš dom má o jedny dvere navyše, bolo by ich treba zamurovať.“ Domáci pán sa čudoval: „To mi ešte nikto nepovedal. Ako to myslíte?“ Mudrc pokračoval: „Bolo by treba zamurovať tie dvere, ktorými vás odtiaľ vynesú ako mŕtveho. A ešte by bolo treba zamurovať dvere preto, aby vám z tohto domu neuniklo šťastie.“

Tento príbeh je inšpiratívny preto, lebo ukazuje, že každý človek sa rád pochváli. Komu sa podarí zarobiť viac peňazí, môže ukázať pekný dom, zariadenie, krásnu záhradku. Študent sa môže pochváliť svojimi výsledkami, vysvedčením, diplomom. Vždy ide o určitú satisfakciu pre človeka. Otázkou je, čím by sme sa mali chváliť najviac. Má medzi najprezentovanejšie hodnoty patriť dom, kariéra, peniaze..., alebo to má byť niečo iné?

Keď sa Ježiš z Nazareta modlil pred tým, než odišiel zo sveta, povedal: „Spravodlivý Otče...ohlásil som im tvoje meno a ešte ohlásim, aby láska, ktorou ma miluješ bola v nich a aby som v nich bol ja“ (Jn 17, 26). Z pohľadu Ježiša je najdôležitejšie, aby sa človek mohol pochváliť láskou. S tým súvisí Ježišovo slovo: „Aby všetci boli jedno ako ty, Otče, vo mne a ja

² GEIST, N. D.: Ako som porozumel pravidlám zasnub. In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 122.

v tebe, aby aj oni boli v nás jedno“ (Jn 17, 21). Čiže kde je milujúce prostredie, tam je Božie bývanie. Každý človek môže byť Božím bývaním a mať svoje bývanie v Bohu, pod podmienkou, že pochopí najvyššiu hodnotu: v dome ľudského bytia byť milujúcim človekom.

Keď to vezmeme z druhej strany: vari má význam ukázať perfektný nový gauč alebo televízor, keď tam nie je nádherný otec? Čo z pekného zariadenia, keď tam chýba úžasná mama? Čo z krásnej novej kuchynskej linky, ak chýba rodina, ktorá sa pri kuchynskom stole schádza a žartuje? Čiže najdôležitejší v celom zariadení je ten, kto vie mať rád. Preto sa Ježiš stará: Bože, daj, aby v nich bola láska!

Prišla návšteva. Do rozhovoru dospelých sa zapojilo malé dieťa vetou: „Oco, chod' už do krčmy!“ Všetci zostali zarazení, a mama duchapľne vysvetľuje hostom: „Ona to nemyslí zle, hovorí to preto, lebo keď ide na pivo, vždy jej donesie čokoládu.“ Hostia si vydýchli, pohladili dievčatko. Dcéra sa môže pochváliť ockom, ktorý na ňu myslí. To je prípad harmonickej rodiny.

Môže to byť aj opačne: po zazvonení sa otvoria dvere a domáci pán povie: Ani ťa nepozývam ďalej, vybavíme to tu na chodbe, lebo máme veľký neporiadok! Host' vytuší, že domáca pani je lenivá a v rodine chýba harmónia.

Božia prítomnosť v človeku je obohatením. Žiaden dom, byt v meste ani na vidieku nie je taký luxusný, aby pritiahol Božiu prítomnosť. Boh sa nerozhodol bývať ani v najkrajšom murovanom dome, ale rozhodol sa, že bude i v tom najchudobnejšom človeku, ak bude milujúcim.³

Ježišov problém číslo jeden nebol taký ako náš. My máme problémy s nedostatkom peňazí, zdravia, limitmi, so starnutím a smrťou. Pre Ježiša to nebol problém, lebo keď vstúpil do smrti, prestala byť smrťou pre človeka. Najväčší problém pre Ježiša bol postoj ľudí, či sa budú chcieť mať radi, či sa slobodne rozhodnú stávať sa milujúcimi, mať dobré srdce.

Na problém lásky nadväzuje chápanie jednoty. Keď sa Ježiš modlil: „Aby všetci boli jedno“ (Jn 17, 21), dobre vedel, že ľudia sú rozdelení na mužov a ženy, mladých, starých, vzdelaných i jednoduchých, čiernych, bielych, rozličných náboženstiev. Rôznosť je prirodzená a krásna. Jednota nie je v tom, že by sme druhých urobili na náš obraz. Ani v tom, že by sme z mohamedánov urobili katolíkov alebo opačne. To by bola uniformita, nie jednota. Jednota je v uznaní lásky ako najvyššej hodnoty.

Láska je schopnosť vidieť, čo druhý potrebuje. Všetci si želáme, aby sa na nás niekto pozrel, rozumel nám, vedel, čo potrebujeme a poslušil. Kde je tento postoj, začína byť jednota. Nikdy nie je jednota tam, kde sú ľudia páni. Ak domácnosť tvoria traja, štyria, piati alebo šiesti, ak je šesť pánov, nikdy nebude jednota. Lebo jednota je tam, kde sa jeden na druhého pozerá s tým, čo môže pre neho urobiť. To je význam myšlienky: Otče, daj, aby v nich bola láska!

Ako ilustrácia pre túto úvahu, môže poslúžiť vymyslený príbeh súčasného autora, brazílskeho spisovateľa *Paula Coelho* (nar. 1947). Istý muž kráčal po ceste s koňom a psom. Keď prechádzali okolo veľkého stromu, udrhel blesk a všetkých spálil. Mužovi sa ako vo sne zdalo, že kráča ďalej so svojimi zvieratami. Bol to namáhavý pochod, nad nimi sa týčil vrch, slnko páľilo, celí boli spotení a veľmi smädní.

V jednej zákrute zazreli nádhernú bránu, celú z mramoru a za ňou chodník zo zlata. Uprostred studňu s kryštálovou vodou. Pocestný podišiel k strážnikovi pri bráne: „Dobrý deň!“ „Dobrý deň!“ odvetil strážnik.

„Ako sa volá toto nádherné miesto?“ Strážnik hovorí: „Je to raj.“

„Ako dobre, že sme prišli do neba, sme veľmi smädní.“

„Nech sa páči, vojdite a napite sa“ ukázal strážnik na studňu.

„Ale aj môj pes a kôň sú smädní!“

³ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Siedmu veľkonočnú nedeľu C – výber. Tvrdošín 1989.

„Ľutujem, pane, ale zvieratám je vstup zakázaný,“ povedal strážnik, „zvieratá sem nemôžu.“ Pocestného muža to veľmi rozladilo. Hoci bol smädný, nechcel piť sám. Poďakoval strážnikovi a pokračoval v ceste.

Po dlhom a namáhavom výstupe do kopca, prišli na ďalšie miesto celkom vyčerpaní. Stála tam stará brána, od nej viedla poľná, zaprášená cesta. V tieni jedného stromu ležal muž, hlavu mal prikrytú klobúkom. „Dobry deň!“ pozdravil pocestný. Muž len pokýval hlavou. „Sme veľmi smädní, ja, môj pes a kôň.“ „Tam, medzi skalami je studňa,“ ukázal im muž, „môžete sa napiť, koľko chcete.“ Muž so psom i koňom podišli k studni a uhasili svoj smäd.

Pocestný sa vrátil k mužovi, aby mu poďakoval. „Príďte zas, kedy budete chcieť!“ odvetil muž. „Prosím vás, ako sa volá toto miesto?“ pýtal sa pocestný. Muž s klobúkom odpovedal: „Raj.“

„Raj? Veď strážnik pri mramorovej bráne nám povedal, že tam je raj.“ Muž s klobúkom hovorí: „Nie, tam bolo peklo.“ Pocestného sa zmocnili rozpaky. „Mali by ste im zakázať, aby používali vaše meno, táto falošná informácia predsa môže spôsobiť veľký zmätok.“ Muž s klobúkom povedal: „V nijakom prípade. V skutočnosti nám robia veľkú službu, lebo tam zostanú všetci, čo z egoizmu dokážu opustiť aj toho najvernejšieho priateľa.“⁴

Literárnou formou odovzdal autor podstatnú pravdu: kto dokáže vidieť, že druhý má smäd, prejavuje lásku. Kto sa stará iba o seba, je egoista. V kom niet lásky, zbytočne ukazuje iné hodnoty. Ak sa v dome nezamurujú dvere, ktorým uniká láska, načo je všetko? A láska uniká tam, kde je pýcha, lakomstvo, chamtivosť, egoizmus.

Ďakujeme za nadčasové posolstvo, ktoré nám Cirkev predkladá a prosíme: Otče, daj, aby v nás bola láska.

1.3 ŠTEDRÝ, CHÁPAJÚCI A MILOSRDNÝ.

Lk 2, 1-14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ

Polnočná: Láska pribúda, keď je rozdávaná.

Slovenský spisovateľ, Maroš Madačov (1912-1980) napísal rozprávku „Skúpa včela“. Vraj, keď Pán Boh stvoril včelu, povedal: „Nanos medu sebe i človeku.“ Včela nanosila plný plát medu, taký plný, že už ani za náprstok nevošlo. Závidela však ľuďom, že sa má s nimi podeliť. Preto zaletela pred Boží trón a prosila: „Pane, daj, aby umrel každý človek, ktorého pichnem žihadlom.“ „A prečo chceš, aby tvoje žihadlo bolo smrtonosné?“ pýtal sa Pán Boh. „No, aby sa nikto nedotkol môjho sladkého medu, aby mi ostal všetok.“ „Včielka, včielka, aká si skúpa a závistlivá. Veď v hájoch i na lúkach vždy bude dosť kvetov so sladkou šťavou. Každý rok môžeš nazbierať dosť medu pre seba i pre ľudí. A preto, ak niekomu pichneš žihadlo, umrieš sama!“ Včela sa smutná vrátila domov, ale neposlúchnuť už nemohla. Preto včela, ktorá pichne niekomu žihadlo, o chvíľu sama zahynie.⁵

Jednoduchá ľudová múdrosť: kto sa v svojej skúposti a sebeckosti nechce s nikým podeliť, doplatí na to. Sebeckosť lásku zabíja. Iba štedrosť jej dáva perspektívu.

Na Vianoce máme pred očami štedrého Boha. Neprejavuje sa ako skúpy a závistlivý, nenecháva si pre seba to najcennejšie, čo má, ale podelil sa s nami. Pavol z Tarzu o tom napísal: „Zjavila sa Božia milosť na spásu všetkým ľuďom a vychováva nás, aby sme sa zriekli bezbožnosti a svetských žiadostí...a očakávali blahoslavenú nádej a príchod slávy veľkého Boha a nášho Spasiteľa, Ježiša Krista, ktorý vydal za nás seba samého...“ (Tit 2, 11-14). Táto Božia štedrosť je kopírovaná, preto sa deň volá Štedrý, dávame si darčeky, lebo Božia štedrosť

⁴ COELHO, P.: Démon a slečna Prymová. Martin : Sofa, 2001.

⁵ MADAČOV, M., katolícky kňaz, spisovateľ, prekladateľ, národopisný bádateľ, vlastným menom Martin Števček kaplán v Letanovciach, Námestove, Poprade, Hnilčíku, Kežmarku a Hrabušiciach. Bol správcom fary v Ružomberku a farárom v Hubovej.

vyvoláva ľudskú. Iba vtedy sa životu darí, ak sa ocitne na ceste štedrosti. Keď pichá žihadlom sebestva, život stráca zmysel.

Vianoce pripomínajú nielen Boha štedrého, ale aj chápacúceho. Od narodenia Ježiša Boh vie, aké je to byť človekom. Keď mu hovoríme o svojich trápeniach, ťažkých časoch, nedostatku peňazí, očakávaniach, môžeme sa spoľahnúť na to, že nám rozumie. Vďaka Betlehemu máme v nebi pochopenie.

Okrem Boha štedrého a chápacúceho, ukazujú Vianoce Boha milosrdného. Dieťa v kolíske sa po tridsiatich rokoch stalo kráľom na kríži. Vďaka nemu máme čistý register. Nepovedal: očisť sa, potom môžeš prísť ku mne. Dal nám inú možnosť: príď ku mne, a ja ťa očistím. Nerozhoduje to, či sa ho držíme za ruku, ale na Vianoce nám ukazuje, že on drží našu ruku. Jeho stisk je trvalý, on je Boh štedrý, chápacúci a milosrdný.⁶

Vzniká otázka, ako je on prijatý. Návštevu obyčajne prijímame v peknej izbe, kde je upratané. Hanbili by sme sa prijať hostí do neporiadku. Keď ľudstvo malo prijať Boha, prijalo ho do maštale. Keď Boh má prijať človeka, prijíma ho do neba, a v nebi nie je maštaľ. Má pre nás miesto slávy a radosti. No človek má niekedy pre Boha len posledné miesto. Toto pripomína rozjímanie nad Betlehemom.

Ak človek dovolí Bohu vstúpiť do jeho života, vyzdobí si dušu pre neho, zakúsi ovocie jeho prítomnosti. Naučí sa, že lásky pribúda, keď je rozdávaná. Pri veciach platí opak: mne ubúda, keď tebe dám. Ale pri láske nadobúda každý v hojnejšej miere vlastnú identitu. Ak svet okolo nás je uzavretý, skúpy, korupčný, je to preto, že nie je ochota vyjsť zo seba a rozdávať sa. Tak sa svet zatvrdzuje a ničí. Ale čím viac sa kopíruje Božia štedrosť z Betlehema, tým viac človek zistí, že smeruje k osláveniu. Objaví vianočný pokoj, radosť v duši a cieľ, ku ktorému je pozvaný.

Dvaja mladí manželia v Japonsku si šetrili na zariadenie v byte. Keď už trochu nasporili a prezerali si inzeráty s nábytkom, našli jeden, ktorý sa netýkal nábytku. Znel: „Predám rodičov.“ Najprv sa zasmiali, a potom žena hovorí: „Prosím ťa, nebolo by to zaujímavé? Obaja sme sirotky, čo keby sme sa zaujímali o tento inzerát?

Muž prikývol: veď nábytok pozháňame aj neskôr. Išli na danú adresu a s prekvapením zistili, že sú v bohatej štvrti. Keď zazvonili, otvoril starší pán. „Prišli sme na inzerát, vraj predávate rodičov.“ Odpovedal: „Žena, máme kupcov.“ Manželka prišla, po japonsky sa uklonila, pozvala ich ďalej a vysvetlila: „Viete, dali sme taký inzerát preto, lebo nemáme deti a starneme. Chceli by sme mať pri sebe ľudí, ktorí by si nás trochu vážili. Keby sme napísali inzerát, že odovzdáme majetok, boli by tu fronty. Ale kto by kúpil rodičov? Vy ste prví, ktorí reagovali... Celé poschodie je voľné, ak chcete, môžete sa tam nasťahovať.“

Vieme si predstaviť veľké prekvapenie mladých ľudí. Išli kúpiť rodičov a získali bohatstvo. Aj vianočná ponuka znie: prijmi ma, kúp ma. Boha možno kúpiť za svoje dobré srdce. Ale to, čo získame, stonásobne prevýši naše očakávania.

Ďakujeme za vianočné sviatky, za Boha štedrého, chápacúceho a milosrdného, ktorý sa nám v znaku bezmocného dieťaťa prihovára a umožňuje rozjímať nad pravdami života. Väčšiu, láskavejšiu náklonnosť nikde nenájdeme.

1.4 KRSTNÝ POSTOJ

Lk 3, 16-16. 21-22 Keď bol Ježiš pokrstený

Krst Pána C: Nový obraz Boha

Pred dvetisíc rokmi v otrokárskej spoločnosti existoval rituál, používaný pri oslobodzovaní otroka. Ponorenie do vody a vynorenie znamenalo, že otrok zomrel, už

⁶ LUCADO, M.: Vďaka Betlehemu sa rodí láska a je tu nádej. Stará Ľubovňa : Kumran 2016, str. 13.

nejestvuje, teraz je slobodný človek. Za tým nasledovala slávnosť, bola to spoločenská udalosť.⁷

Ján Krstiteľ používal tento obrad v náboženskom význame: ponoril ľudí do Jordánu, vynoril ich, a tým chcel povedať: starý hriešny človek odumrel, a začne žiť nový.

Rozdiel medzi Jánovým a Ježišovým krstom spočíva v tom, že pri Jánovom krste ide o iniciatívu človeka, ktorý sa svojím snažením usiluje o dokonalosť, kdežto pri Ježišovom krste o iniciatívu Boha. V židovstve všetky predstavy o Bohu spočívali na tom, že človek by mal zachovávať Zákon, teda robiť skutky: pred jedlom, po jedle, pred spaním, po spaní, obety, modlitby, pôsty, výkony. V tomto duchu Ján privádzal ľudí k spravodlivosti.

Kresťanský krst je o inom. Vyplýva z vety Jána Krstiteľa: „Ja by som sa mal dať tebe pokrstiť a ty prichádzaš ku mne?“ (Mt 3, 14). Prečo to Ján povedal? Tým, že sa Ježiš ponoril, zobral na seba smrť v budúcnosti, kráčať jej v ústrety, ale aj v tej ťažkej situácii sa zachoval ako svedok Otcovej lásky. Lenže pre Jána bolo neprijateľným, aby Mesiáš zomrel. Pre Jána Mesiáš znamená človek úspechu, vládca, osloboditeľ, sudca, človek, ktorý konečne nastolí poriadok. Ján si ani nevie predstaviť porazeného Mesiáša. Čo by to bolo za náboženstvo: veriť, že Mesiáš ide v ústrety smrti?

Jánov sen v nás pretrváva. Chceme mať viac peňazí, zdravia, úspechu, šťastia. Boh nám to má garantovať. Lenže Ježiš ukazuje, že Boh je i s chudobnými, i s hriešnymi, že je naklonený tým, čo zomierajú, že miluje a požehnáva aj tých, čo majú postihnutie. Táto predstava o Bohu s Jánovou nekorešpondovala. Novota kresťanstva je v prijatí takého obrazu o Bohu, ktorý nám dáva o sebe on sám, a nie toho, ktorý si o ňom vytvárame.

Ježišovo konanie charakterizuje výrok: „Hľa, Boží Baránok“ (Jn 1, 36), ktorý sníma hriech sveta. Hriech je opustenie Pána. Opustenie však nepocit'uje ten, kto opúšťa, ale ten, kto je opustený. Zlo ťažko znáša ten, kto miluje, nie ten, kto ho pácha. Rozvod ťažko znáša nie ten, kto opúšťa, ale ten, kto ostáva opustený. Opustený Ježiš sa ponára do ľudských nedokonalostí, obmedzení, aby ukázal svoju solidaritu s nami. V nej získavame nový obraz Boha lásky, prijímame evanjeliový štýl života. Preto grécke baptizein, ponorený, po slovensky pokrstený, je veľmi symbolické.⁸

Na otázku: čo máme z krstu? - skúsme uvoľniť fantáziu. Predstavme si osemnásťročné dievča, ktoré prežilo autohaváriu, dlho bolo v kóme, plastiky ju poznačili na tvári. Keď sa díva do zrkadla, má pocit, že je škaredá. Keby sa to dievča mohlo prevteliť, byť fešákom, zaujímala by sa o seba, škaredú?

Nejde len o nos, tvár, vlasy, postavu, ale aj o povahu, charakter, správanie. Každý má svoju škaredosť: je lenivý, pohodlný, samoľúby atď. Keby sa manželka mohla prevteliť do svojho muža a pozerat' na seba očami muža, stála by o seba? Keby sa manžel mohol prevteliť do manželky a díval by sa na seba očami ženy, žil by s takým mužom?

V Ježišovi Kristovi Boh vyjadruje svoju náklonnosť, napriek tomu, akí sme. V krste nás robí novými, má nás rád: „Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie“ (Lk 3, 22). Takýto Boží postoj k človeku, krstný, znamená požehnanie. Prijíma nás i v našej škaredosti a dodáva nám novú krásu.⁹

Jedna vianočná legenda hovorí o tom, ako pastieri dostali zvestovanie „Sláva Bohu na výsostiach“, a boli pozvaní pozrieť na novonarodené dieťa. Povedali si: pôjdeme, iba jeden nechcel. „Nikam nejdem, mám svoju prácu, musím sa starať o ovečky, nezaujímajú ma zjavenia.“ Ostal doma. Keďže vždy chcel mať viac ovečiek ako ostatní, využil neprítomnosť pastierov a z ich stád presunul niektoré do svojho. Na svoje prekvapenie však zistil, že cudzie ovečky ho nepočúvajú a vracajú sa k svojmu stádu.

⁷ MAGGI, A.: *Gesù ebreo (per parte di madre). Il Cristo di Matteo*, Cittadella, Assisi, 2006.

⁸ FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše. Porozumět Božímu slovu*. Praha : Paulínky 2011, str. 89.

⁹ CHALUPA, J.: *Zvukový záznam homílie na Krst Pána – výber*. Tvrdošín 1990.

Pastieri prišli do Betlehema, našli Máriu, Jozefa, dieťa. Na Jozefovu otázku, ako sa im darí, odpovedal bača: „Celkom dobre, iba máme kolegu, ktorý neťahá s nami, je chamtivý, chce mať stále čo najviac, kazí partiu.“ Jozef, robotník, vedel veľmi dobre, čo je to správna partia, preto povedal Márii: „Nepotrestáme ho?“ Odvetila: „Naopak, požehnáme mu, aby mal ešte viac.“

Pastieri nechápali: my sa obetujeme, prinášame dary, a on bude mať viac? Vyšli z jaskyne a čo najskôr sa snažili na tú udalosť zabudnúť.

Prišla jar, všetci sa tešili z prírastkov a náš chamtivý pastier mohol povedať: ľudia, pozrite sa, ja mám trikrát viac oviec ako ostatní, lebo sa starám. Berte si príklad, ako sa má gazdovať! Pastieri mlčali, nevedeli si to vysvetliť, niektorí aj závideli.

Lenže prišiel suchý rok. Každý z pastierov mal svoju studničku, čistil ju a chránil, aby mohol napájať svoje stádo. Veľa vody nikomu nezostávalo a už vôbec nie chamtivému pastierovi. Keby bol ovce podelil, mohli prežiť, ale stádo nevydržalo, podochlo. Vtedy si pastieri povedali: keď niekto viacej má, to ešte neznamená, že mu Boh viacej dal.

Aké sú pramene nášho života? Z čoho sme živí? Nevysychajú nám postupne? Kto z nás vie, či ten rok nebude pre neho suchým? Kedy budem mať dosť života? Uvedomujúc si, že studnička života je biedna, potrebujeme sa napojiť na iný zdroj, ktorý nám zabezpečí celovečnú energiu. Preto sme vďační za Boží krstný postoj k nám.

1.5 KÚPEĽ LÁSKY A SLUŽBY

Jn 13, 1-15 Miloval ich až do krajnosti

Zelený Štvrtok: Láska sa prijíma tým, že ju vytvárame

V dejinách umenia je známy renesančný obraz Poslednej večere, ktorý namaľoval Leonardo da Vinci (1452 - 1519). Je v Miláne, v kostole Madonna delle Grazie, veľký 4,5 x 8,5 m, uprostred postava Ježiša a napravo i naľavo dvanásť apoštoli. Moderný karikaturista použil tento výjav ako podklad a všetkým apoštolom namaľoval do ruky tablet alebo mobil. Pod obrázok napísal: posledná sms.

Karikaturista nastavuje zrkadlo dobe, v ktorej žijeme: mnohokrát deti prídu k stolu na obed, každý so svojím mobilom a hoci sedia jeden vedľa druhého, komunikujú s niekým, kto nie je vôbec prítomný. Stolovanie dostáva iný charakter.

Sms je anglická skratka „short message servis“, služba krátkych správ. Nie je sväté prijímanie Božou esemeskou, službou každému človeku? V znaku chleba a vína sa odovzdáva posolstvo lásky: Vezmite a jedzte, toto je moje telo, toto je moja krv (porov. 1 Kor 11, 23-26), toto som ja, ktorý sa dávam pre vás. Je to krátke posolstvo, zrozumiteľné, výzva k obetavosti. Je to pozvanie k tomu, aby sme na každej svätej omši v znaku chleba a vína prijali Ježišovu prítomnosť do svojho života. Tak, ako chlieb dáva silu, tak Eucharistia posilňuje k tomu, aby náš život bol láskavý, aby sme boli slúžiacimi ľuďmi.

Obrady Zeleného štvrtka, podobne ako Poslednej večere, nie sú len o chlebe a víne, ale obsahujú ešte jeden dôležitý symbol: Ježišovo umývanie nôh. V Evanjeliu čítame: „Vstal od stola, zoblekol si odev, vzal plátennú zásteru a prepásal sa. Potom nalial vody do umývadla a začal umývať učeníkom nohy a utierať zásterou, ktorou bol prepásaný“ (Jn 13, 4-5). Konal službu otroka. Jeho poníženosť a najjednoduchšia služba dáva danej chvíli najväčšiu dôstojnosť. Ježiš nebol degradovaný, práve naopak, ukázala sa jeho schopnosť milovať. Táto schopnosť dáva človeku dôstojnosť a veľkosť aj v Božích očiach.

V jednom úkone lásky sú prítomné život aj smrť. Lebo keď mama chce niečo uvariť alebo upiecť, musí zomrieť svojmu pohodliu. Urobiť niekomu dobre, znamená dávať život. Toto prezentoval Ježiš z Nazareta na sebe aj počas Poslednej večere, keď povedal: „Keď som teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy vám, aj vy si máte jeden druhému nohy umývať. Dal som vám príklad...“ (Jn 13, 14-15). Kúpeľ lásky a služby je trvalá aktivita. Keď ideme nakupovať,

upratujeme, šoférujeme, pracujeme, vždy sa kúpeme v láske, službe, obetavosti. Toto nás najlepšie pripravuje aj na kult s Bohom.

Niektorí tento štýl života odmietli. Judáš predstavuje typ človeka, ktorý nechce byť milovaný, materialista, ktorý všetko hodnotil iba cez peniaze. Druhý typ odmietnutia je v Petrovi, ktorý o niekoľko hodín zaprel Ježiša, čo znamená, že aj zbožný človek si musí dávať pozor, či si nevytvára falošný obraz o sebe.

Láska sa prijíma tým, že ju vytvárame. Nikdy nebude mať lásku ten, kto ju nedáva, nevytvára. Nikdy nezakúsi, čo je byť milovaný ten, kto sa neusiluje byť milujúci. Lebo v tom je zvláštnosť lásky, že v jednom úkone musí byť život aj smrť.

Preto Ježiš povedal: „Nové prikázanie vám dávam“ (Jn 13, 34). Navonok na tom nebolo nové nič, učeníci zostali takí, ako včera, predvčerom, ale to nové bolo v štruktúre Ježišovho bytia: milujúci i pri poslednej večeri, i na kríži. Chcel, aby sa toto dostalo do štruktúry bytia každého apoštola i každého z nás. Preto mohol Vincent de Paul (1581-1660) napísať: „Milovať Boha, znamená spotiť sa pre človeka.“ Kto tomu rozumie, pobeží na sväté prijímanie, aby ho posilnilo pre službu.

Spomína pani, ktorá po deviatich rokoch manželstva pri troch deťoch zbadala, že periférne videnie sa jej komplikuje. Išla k očnému lekárovi, vyšetril ju a povedal zlú správu, že sa to bude zhoršovať. Pri istej príležitosti povedala manželovi: „Myslím, že už viac nebudem môcť šoférovať. S mojimi očami to nie je v poriadku.“ Začala narážať do detí, do otvorených dvierok na skrinkách, nezbadala niekedy schody. Mesiac za mesiacom sa zmenšovalo zorné pole videnia a darmo skúšali liečbu, navštevovali špecialistov, žiadna odpoveď nedávala nádej. Naopak, mučivá úzkosť naberala na intenzite.

Píše: uplynulo niekoľko mesiacov, videla som len to, čo človek vidí cez kľúčovú dierku. Potom prišiel deň, keď som sa zobudila a moje zorné pole sa úplne uzavrelo. Moje dni sa naplnili zatrpknutosťou, hnevom, lebo nepriazeň osudu sa dotkla nás oboch.

S manželom Gustávom sme chodili na sväté prijímanie, večer sme sa snažili spolu modliť. Častokrát mi hovorieval: Neboj sa, všetko bude v poriadku. Domáce práce, ktoré som predtým konala s ľahkosťou, trvali dvakrát dlhšie. Rozdeliť špinavú bielizeň na pranie na bielu a farebnú, bolo pre mňa nemožné. Hoci som nemohla v zrkadle vidieť svoj vlastný obraz, videla som Boží obraz v zrkadle nášho manželstva. Keď mi Gustáv držal ruku a modlil sa pred odchodom do práce, príjemná vôňa jeho kolínskej ma obklopila útechou.

Raz sme sedeli v reštaurácii. „Je tu chladno“, povedala som. Gustáv odišiel do auta, prehodil okolo môjho krku sveter. „Môžem ti priniesť ešte porciu šalátu?“ povedal, keď som prvý zjedla. Tieto postoje neboli raz. Často mi prichádzajú na um myšlienky, ako by som mu to mohla vrátiť? Ale on mi hovorí: „Nerob si starosti, ostaň doma, odpočívaj, ja to vybavím.“ Túžila som aspoň raz prečítať mu niečo ja, ale to sa nikdy nestane.

Raz, keď sme dlhšiu chvíľu mlčali, som sa ho opýtala: „Nepraješ si niekedy byť ženatý s niekým, kto vidí? Potom by si nemusel toľko robiť, povedz pravdu.“ Po chvíli ticha odložil okuliare a povedal: „Pravdou je, že ty pre mňa robíš viac, ako ja pre teba. Spolu tvoríme tím, a ten pretrvá do konca.“ Večer si líham vedľa spiaceho manžela, natáhum ruky k silnému ramenu. Počas tejto pokojnej noci mi v hlave víria myšlienky a po líkach stekajú slzy, zatiaľ, čo vo mne preteká studňa vďačnosti. Počúvam zvuk Gustávovho rytmického dýchania. Vďaka svojej láske a porozumeniu ma premenil.¹⁰

Toto je životný príbeh: hoci nemôžem v zrkadle vidieť vlastný obraz, vidím Boží obraz v zrkadle nášho manželstva, čiže vidím Božiu silu, ktorá pôsobí v človeku. Vidím silu eucharistického, kostolného chleba, ktorý pomáha človeku byť slúžiacim. Vidím človeka, ktorý sa každý deň kúpe v láske, službe a obetavosti, a tým vytvára správny podklad pre náš vzťah.

¹⁰ PEREZ ECKLES, J.: Premenil ma na kráľovnú. In: CANFIELD, J.: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 251.

Ďakujeme Ježišovi za dielo, ktoré vymyslel v znaku chleba a vína. Nie je dôležité často otvárať Božiu „esemesku“?

1.6 ZOBRAŤ NA SEBA BREMENO

Jn 18, 1 – 19, 42 Ježiša chytili a zviazali

Veľký Piatok utrpenia a smrti Pána: Prijat' druhého aj s nedostatkami

Pri sťahovaní je potrebné zdvihnúť aj ťažšie kusy nábytku. Domáci pán sa môže preceniť, myslieť si o sebe, že je silný, ale ak je bremeno veľmi veľké, pomoc je nevyhnutná. Chlapi, ktorí robia v lese, vedia, že niektoré brvná musia chytiť dvaja. Lebo hoci je niekto silný, jeho slabosť spočíva v tom, že si zoberie na seba príliš veľké bremeno.

Pašie sú príbehom o silnom Bohu, ktorý pri súdnom procese bol slabý (Jn 18, 1 – 19, 42). Prečo? Lebo chcel mať pri sebe človeka. Keď ho chcel mať rád, musel ho prijať aj s chybami a nedostatkami.

Kto pochybuje o tom, že človek má aj chyby, nedostatky, je lenivý, nepoctivý, pohodlný, drzý? Ale keď niekoho máme radi, musíme ho prijať aj s nedostatkami. Práve toto je ťažkým bremenom, ktoré treba uniesť.

Nemôžeme sa odplácať zlým za zlé, vrátiť druhému jeho správanie. Ak dieťa začne klamať, vari aj otec, mama mu budú klamať? Budú mu odplácať? Ak dieťa ukradne rodičom peniaze, vrátia mu to? Nedokážeme vylepiť zaucho tomu, koho milujeme.

Pretože Ježiš z Nazareta mal ľudí silno rád, nevedel zlo vrátiť: na tých, ktorí pľuli, nevedel napľuť. Tým, ktorí ho falošne obvinili, nevedel povedať ani slovo, zostal ticho. Prijímal človeka takého, aký je, aj s nedostatkami, hoci ho to stálo život. Jeho veľkosť je v tom, že zniesol slabosť, berúc na seba veľké bremeno: mať rád človeka.

Niektó by si mohol povedať: dám si pozor, zoberiem k sebe len človeka, ktorý bude dobrý, úslužný, milý, vtipný. Akokoľvek by kalkuloval, nepodari sa to, lebo v každom človeku je dobro aj zlo premiešané. Okrem toho na obidvoch prichádza starnutie, choroba a smrť. Kto môže povedať: nezoberiem na seba starnutie alebo chorobu? Uvedomujeme si, že potrebujeme posilu.¹¹

Asi pred 35-timi rokmi bol nahraný úspešný film ET Mimoszemšťan (1982). Jednu z hlavných úloh hralo 10-ročné dievčatko, z ktorého sa stala filmová hviezda, Drew Baltimore (nar. 1975). Namiesto do školy začala chodiť do hollywoodskych kaviarní, piť, brať hašiš, kokaín. Dvanásťročná zažila plno slávy, bola milionárkou, ale už štyrikrát na liečení. Povedala: viem, čo je to peklo.

Keď s ňou bolo zle, zaviezli ju na dvanásť dní na kliniku, dostali ju do pohody, potom zase natočili nejaký film, ale túžba po droge ju premohla, a znovu zlyhala. Matke ukradla auto, kreditkarty, znova sa dostala na liečenie a píše: Mama sedela pri mojej posteli, držala ma za ruku a merala teplotu. Vtedy som pochopila, že toto peklo už viac nechcem prežiť.¹²

Mladé dievča nevedelo uniesť slávu, ktorú na seba zobralo, stala sa jej bremenom. Akokoľvek by sme sa rozhodovali: byť slávnymi, mať viac peňazí, šťastia, volili si ľudí, ktorých chceme mať pri sebe, vždy s nimi príde aj radosť aj križ. Ale keď si zvolíme Ježiša, s ním nepríde utrpenie, ale posila, lebo je milujúcim Bohom.

Pri rozjímaní nad pašiami mali by sme zostať s postojom vďačnosti: Ďakujem ti, Bože, že ma tak miluješ, chceš ma mať pri sebe, napriek tomu, aký som.

1.7 NAKOLKO SME LUDSKÍ, NATOLKO BOŽÍ.

Jn 13, 31-35 Nové prikázanie vám dávam

Piata veľkonočná nedeľa C: Pre rast sýtiť seba, pre spiritualitu sýtiť iných

¹¹ CHALUPA, J. Zvukový záznam homílie na Veľký Piatok – výber. Tvrdošín 1989.

¹² https://en.wikipedia.org/wiki/Drew_Barrymore

Do autobusu nastúpila mladá pani, na ktorej na prvý pohľad bolo vidieť, že je vo vysokom štádiu ťarchavosti. Keďže všetky miesta v autobuse boli obsadené, postavila sa vedľa sediaceho asi pätnásťročného mladíka. „Nepustili by ste ma sadnúť si?“ On sa na ňu ironicky usmial a povedal: „Jedine na kolienka, mladá pani.“ Zosmutnela a stála ďalej. Vedľa sedel iný muž, vysoký, možno stokilový chlap. Keď to videl, postavil sa, budúcu mamičku nechal sadnúť si, a vzápätí si sadol na kolená pubertákovi.

Vtipný príbeh ukazuje, že ak biologický život človeka má rásť, musí byť sýtený. Ale ak má rásť jeho vnútorný život, musí sýtiť iných. Telo žije z prijímania potravín, ale spiritualita, ľudskosť, láska žije z toho, že sýtime druhých: všímame si ich, vieme poslúžiť, byť citliví, milosrdní. Z darovania sa žije vnútorný svet.

Mladík bol preto nedospelý, lebo sa staral o to, čo vloží do seba, aby z neho bol fešák. Jeho skutočná veľkosť a zrelosť začne vtedy, keď bude mať oči otvorené pre potreby druhých ľudí.

Preto Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi povedal apoštolom: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom (Jn 13, 34). Slovo „prikázanie“ znie ako formulácia nejakých nariadení. Existuje súbor európskych predpisov, slovenských zákonov, dopravných pravidiel a v časoch Krista platili Mojžišove zákony. Ale Ježiš chce, aby v nás bola vnútorná životodarná energia, schopnosť poslúžiť človeku, ktorý žije vedľa nás, či sme v rodine, v práci, alebo cestujeme. Ide o vnútorný, dynamický princíp: byť pre druhých, nielen zakuklený sám do seba. Toto je nové prikázanie, nie jedno z mnohých formulovaných nariadení.

Lebo človek môže nosiť v sebe ducha ustaranosti, povinnosti, ale to je duch sústredený na neho samého, duch egoizmu, ktorý ho zatvára. Niečo iné je mať Ducha Božieho, Tešiteľa (Jn 14, 16), čiže rozumieť, čo Kristus v tomto svete chcel ustanoviť. Staré prikázanie, Desatoro, stále platí: nezabiješ, nezosmilníš, nepokradneš, cti otca, matku atď. (porov. Dt 5, 6-21), ale to nové, Ježišove je, cez lásku k blížnemu posunúť seba vo vývoji tak, aby život bol svätýňou, znakom Božej prítomnosti.

Vytváranie spoločenstva, či na úrovni rodinnej, alebo kostolnej, má svoju dôležitosť, lebo zjavuje Božiu tvár. Nakoľko sme ľudskí, natoľko sme Boží. To je Ježišova pravda, prikáz lásky, ktorý sa nás dotýka a v ktorom potrebujeme robiť pokroky.

Ilustráciou je príbeh francúzskej humoristky Anna Roumanoffová z Paríža.

„Anna, mohla by si vybrať bielizeň z práčky?“

„Hééj,“ odpovedá 15-ročná dcéra.

O hodinu neskôr: „Už si vybrala tú bielizeň?“

„Hééj, pokoj, veď to urobím.“

„No tak to urob.“ A matka píše: „Snažím sa postupovať rezolútne, aj keď nie agresívne, lebo v knihe Ako si získať rešpekt pubertiaka som čítala, že by som mohla bielizeň vybrať aj sama, ale ide o princíp. V inej knižke som čítala, že vychovávať dieťa, znamená nezľavovať zo svojich požiadaviek.“

O desať minút neskôr kričí: „Anna, bielizeň!“

„Sekundu, hej? Veď mám robotu.“ Akurát chatuje so svojimi 432 priateľmi na facebooku.

„Okamžite pod' sem, lebo ti zoberiem ten počítač!“ Viem, že deti sa nemajú vydierať, čítala som to v inej knižke, kde sa hovorí, že už po šiestich rokoch aj tak nikoho neprevychováte. Objavila sa, zhovievavo, ľútostivo sa pozrela na mňa a hovorí: „Mami, nemala by si tak kričať. Tebe tá diéta naozaj nerobí dobre.“ Jednou rukou vyťahuje pomaly bielizeň z práčky a druhou píše esemesku.

„Nemohla by si aspoň na chvíľu odložiť ten prekliaty mobil?!““

„Hééj, hej, moment.“

Zhlboka som sa nadýchla, bojovala som s túžbou uškrtiť ju, alebo zjesť kus čokolády. „Anna, to ťa baví, takto ma zloštiť?“ Ona sa zasmiala: „Ale áno, mama“, a kútiky úst jej cukali.

„No, vidíš, konečne si povedala áno. Mohla by si používať áno alebo nie. Ale tvoje ustavičné: hééj, hééj... Rozumieš mi?“

„Héééj, hééj.“¹³

Kto by povedal, že je to iba z Paríža? Nie je to v každej domácnosti? Dievča bolo pri mame, v jednom dome, ale nebolo s mamou. Mama žila iným svetom, inými myšlienkami. Kol'kokrát sa to opakuje v reštaurácii, čakárni, pri cestovaní vo vlaku - každý so svojim mobilom. Je možné byť pri druhom, ale nie s druhým.

Toto hrozí aj v náboženstve: dá sa byť pri Bohu, a nie s Bohom. Možno prísť aj v nedeľu na svätú omšu, ale prežiť ju pasívne. Nové prikázanie žijeme skutočne vtedy, keď oslavujeme Boha svojím životom, snažíme sa porozumieť jeho slovu a Eucharistii. Vtedy, keď spolupracujeme s ním, keď dcéra spolupracuje s mamou pri praní, keď sa realizuje ľudská vzájomnosť, je oslávený Boh.

Ďakujeme Ti, Bože za spiritualitu spoločenstva. Pomôž nám rozvíjať a posúvať sa v plnení prikázania lásky. Daj nám silu vyjsť zo seba a byť s druhými. Nech je naším najvnútornejším presvedčením postoj: nielen seba sýtiť, ale vedieť byť chlebom pre druhých.

1.8 DARUJÚC SA STÁVAME OBDAROVANÝMI

Jn 21, 1 – 19 Pri Tiberiatskom mori

Tretia veľkonočná nedeľa C: Čo predávaš aj kupuješ

Básnik John Wilmont (1647 - 1680), napísal pekný postreh: „Kým som sa oženil, mal som šesť teórií o výchove detí. Teraz mám šesť detí a teóriu ani jednu.“¹⁴

Túto skúsenosť potvrdia všetci rodičia aj učitelia. Po rokoch sa dá zhrnúť do formulácie: ak chcem deti niečo naučiť, musím ich mať rád. Presne tak, ako treba rásť deťom, je potrebné aj dozrievanie rodičov. Otázkou je, v čom rastú deti a v čom rodičia.

Byť otcom, matkou, znamená darovať sa, vypočuť, byť trpezlivý, nepovedať: daj pokoj, nemám čas, ale vždy znovu sa prihovárať, vysvetľovať, starať sa o jedlo, domácnosť, prekonávať choroby, ťažkosti, sprevádzať deti. Rodičia sú obdarovaní deťmi, ale k tomu obdarovaniu prišli cez vlastné darovanie sa, službu, obeť. Syn alebo dcéra sa nedajú vyhrať v lotérii. Zmysel ľudského života je v dozrievaní, procese a pochopení, že obdarovaný môže byť iba ten, kto sa sám stal darujúcim.

Túto lekciu dostali aj učeníci od Ježiša Zmŕtvychvstalého. Na brehu Tiberiatského jazera im pripravil raňajky (Jn 21, 1 - 19). On bol už oslávený, na brehu večnosti, oni ešte na jazere, na brehu časnosti. On už preplával časom aj problémami, ktoré sa k zemi viažu: nespravodlivosť, choroba, utrpenie, smrť. Oni mali ešte hlavy v smútku.

Ježiš sa díval na svojich učeníkov novými očami. Vyzeral síce ako neznámy, vyhľadovaný, ktorý kýve na nich z brehu a prosí o pomoc, ale v skutočnosti išlo o iné. Na učeníkoch záležalo, ako sa zachovajú: mali možnosť ignorovať cudzinca, a povedať si: vyrušuje nás pri robote, nevšímajme si ho, alebo mali možnosť zaujímať sa, kto to je. Ján, ako čítame v Evanjeliu, povedal vetu: „To je Pán“ (Jn 21, 7). Záujem, pozornosť voči cudzincovi sú podstatné a dokazujú schopnosť darovať sa, nebyť sústredením len na seba.

Ak k tomu pripočítame fakt, že oni, rybári, profesionáli, si nechali poradiť od cudzinca, amatéra, spustili sieť na pravú stranu, chytili stopäťdesiattri rýb (porov. Jn 21, 11), pochopíme, že sa stali obdarovaní. Stálo to za to, venovať svoju pozornosť cudzincovi, ktorý im priniesol také požehnanie.

Potom nasleduje situácia, ktorú racionálne ťažko vysvetliť. Keď prišli na breh, pýtal si ryby, no v skutočnosti už tam mal aj chlieb aj ryby, nepotreboval ich. Prečo pýtal, keď ich nepotreboval? Učeníci pochopili význam, symbol tej udalosti: nepotrebujem vás pre seba, aby

¹³ ROUMANOFFOVÁ, A.: Slečna Jo, Jo. In: Výber Reader's Digest, október 2015, str. 23.

¹⁴ WILMONT, J.: Než jsem se oženil. In: Výber Reader's Digest, február 2016, str. 27.

som sa najedol, ale chcem vás priviesť k tomu, aby ste sa vy stali darujúcimi sa. Tak, ako ste mne dali svoju pozornosť, dávam vám dar – raňajky. V živote iba vtedy môžete byť obdarovaní, keď sa sami darujete.

Udalosť sa stala na svitaní – Petrovi a ostatným učeníkom svitlo poznanie o metódach apoštolátu. Pochopili, že ísť do sveta majú v Ježišovom štýle, približovať sa k ľuďom spôsobom Ježišovej lásky.

Tento princíp sa nám pripomína pri každej liturgii. Boh sa nás dotýka, večnosť preniká našu časnosť. Prítomnosťou na omši dovoľujeme Bohu, aby svojou múdrosťou a požehnaním naplnil náš život. Ide o obdarovanie, ktoré získavame preto, že sme ochotní vstať, prekonať pohodlie a ísť do kostola. Každým svätým prijímaním vstupuje do nášho života niečo silnejšie a väčšie, ako sú naše starosti, obavy, úzkosti, choroby a smrť. Máme pokrm, ktorý nepodlieha zániku, ale vovádza nás do toho, čo je trváce.

Raňajky, ktoré Ježiš robil na brehu Tiberiatského jazera – to je naša omša, experiment, ktorý robí Boh s človekom. Pozýva zúčastniť sa na tomto experimente, vďaka ktorému získame obdarovanie a požehnanie. Preto sa oplatí prijať pozvanie, ísť na sv. prijímanie a nielen dívať sa na neho.¹⁵

Ovocie religiozity vidíme v každodennom živote. Atmosféra pohody a lásky v rodine nevznikne sama, treba ju vytvoriť. Vo vzťahoch platí zásada: čo predávaš, zároveň aj kupuješ. Kto príde večer z práce unavený a prinesie roztrpčenosť, ufrflanosť, čo nakúpi v ten večer? Takú istú ufrflanosť, také isté jedovaté slová od ostatných členov rodiny, lebo čo predáva, to aj kúpi. Keď dokáže mať postoj trpezlivosti a lásky, v objatí a pobožkaní upevňovať vzťahy, nakúpi dobro a lásku, lebo ju prejavil. V tejto jednoduchosti sa životu darí.¹⁶

Ježišova lekcia v príbehu z Evanjeliu, keď pripravil učeníkom raňajky na brehu Tiberitského jazera (Jn 21, 1 - 19), je veľmi jednoduchá: budeme môcť byť obdarovaní, keď sa staneme darujúcimi.

Muž v Severenej Karolíne si kúpil škatuľku vzácných, kubánskych cigár, a nechal si ich poistiť medzi iným aj proti zničeniu ohňom, napr. keby vznikol požiar v byte. Do mesiaca cigary vyfajčil, a potom od poisťovne vyžadoval plnenie poisťky s tvrdením, že o cigary prišiel pri niekoľkých drobných požiaroch. Poisťovňa samozrejme odmietla, tvrdiac, že ich skonzumoval prirodzeným spôsobom, pri fajčení. Muž poisťovňu zažaloval a vyhral, lebo sudca vyhlásil, že mužova žaloba je síce čudná, ale zmluva, ktorú uzavrel s poisťovňou je platná, neporušil ju, a v zmluve nebolo napísané presne, o aký požiar ide: aj fajčenie je oheň, aj požiar je oheň. Poisťovňa musela vyplatiť poisťku pätnásťtisíc dolárov.

Zároveň však poisťovňa podala na muža trestné oznámenie pre podpaľáčstvo. Muž bol uväznený a s použitím už napísaných výpovedí v prvom kole, mu dokázali, že úmyselne spálil svoj poistený majetok, čím sa dopustil trestného činu, a bol odsúdený na pokutu dvadsaťštyritisíc dolárov.¹⁷

Vždy existuje chuť dobehnúť druhého, ukázať, že som šikovnejší, čo je opakom zámeru darovať sa, slúžiť, obetovať sa. Ak sa človek nastaví tak, že chce za každú cenu získať, aj nečestným spôsobom, zostane nie obdarovaný, ale poškodený.

Platí to aj pre vzťah s Bohom, ktorý nepotrebuje naše modlenie, omšu, pôsty, výkony, ale chce byť silou. Jeho obdarovanie však je uviazané na našu ochotu, byť darujúcimi sa ľuďmi v podmienkach tejto zeme.

Ďakujeme za svetlo, ktoré pochádza z Božieho slova, a prosíme, aby sme ho dokázali realizovať v praktickej každodennosti.

1.9 PRAVDA O NEBI

¹⁵ BENEDIKT XVI.: Zasiachnutí neviditeľným. Trnava : Dobrá kniha 2006, str. 137.

¹⁶ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Tretiu veľkonočnú nedeľu C – výber. Tvrdošín 1989.

¹⁷ BREZINA, J. (editor): Pikantné a humorné perličky. Bratislava : Štúdio humoru, satiry, str. 29.

Lk 24, 46-53 Ako ich žehnal, vznášal sa do neba

Nanebovystúpenie Pána C: Vyniesol nás vo svojom srdci.

David Barrett z Virginie a Patrik Johnson z Londýna vykonali okolo roku 2000 prieskum o praktizovaní náboženstva. Robili ho v 59 väčších krajinách sveta a skonštatovali, že až 80 % obyvateľstva verí v Boha. Pri týchto výskumoch nešlo o to, kto je kresťan, žid, moslim, atď. Zistili, že 36 % opýtaných ľudí chodí na náboženské podujatia raz za mesiac a 24 % chodí do kostola raz týždenne. 60 % obyvateľov ráta so životom po smrti, 55 % je presvedčených, že existuje nebo, 38 % ľudí si myslí, že existuje peklo.

Tieto výsledky poslúžili americkým ekonómom. Robert Berow a McCleris z Harvardskej univerzity v štáte Massachussets sa pýtali, či vplýva náboženstvo na hospodársky rozvoj vo svete. Ich výsledok je nasledujúci: v krajinách, kde náboženské spoločenstvá kladú veľký dôraz na nebo a peklo, je hospodársky rast vysoký. Vyhliadky, že človek príde po smrti do neba, posilňujú charakter a dvíhajú pracovnú morálku. Ľudia sú presvedčení, že bez usilovnosti a čestnosti by mohli byť večne zatratení. A tak výskumníci končia slovami: „Náboženstvo a morálka sú potrebné pre rozvoj sveta.“¹⁸

Ide o veľkú pravdu: tam, kde sa človek vážne zapodieva pravdou neba, mení sa jeho život na zemi. Kto verí v Boha a počíta s nebom, usiluje sa rozvíjať dobro a lásku, jeho život vyžaruje Božiu energiu. Preto nás Cirkev pozýva v spoločenstve sláviť Nanebovystúpenia Pána, teda klásť si otázky o nebi, o cieľi a zmysle života.

Pre pochopenie liturgickej slávnosti je potrebné pochopiť kultúru doby staroveku, kozmológiu, vzťah medzi nebom a zemou. Ľudia boli prirodzene na zemi a Boh bol vzdialený v nebesiach. Preto všetko, čo prichádzalo od Boha, zostupovalo zhora, schádzalo z nebies. Naopak všetko, čo vychádzalo k Bohu, vystupovalo k nebesiam. Toto je dôležité pre pochopenie úryvku, v ktorom evanjelista Nanebovystúpením Ježiša nechce poukázať na oddelenie Ježiša od ľudí, ale na ešte intenzívnejšie zjednotenie (porov. Lk 24, 46 - 53). Evanjelista chce povedať, že v Ježišovi sa zjavuje plnosť Božstva. Ten, ktorého náboženské authority odsúdili ako rúhača a ktorému určili trest prekliatych, bol v skutočnosti Bohom. Týmto odsúdením sa samotné náboženské inštitúcie v Jeruzaleme stali rúhačmi.

Ak Boh zostúpil v osobe Ježiša k nám dolu, tak potom to, čo je dolu, stalo sa výšinou. To znamená, že staré delenie na to, čo je hore a čo je dole, chápanie sveta ako Bohom ponechaného na seba, pričom on si lebedí v svojej dokonalosti, je prekonané.

Ak veríme, že Boh zostúpil z nebies a stal sa jedným z nás, to znamená, že povýšil všetky zemské okolnosti, v ktorých sa nachádzame, dal im zmysel. Ježiš vo svojej majestátnosti neprestal byť takým aj na zemi, i v prostredí chudoby, maštale, hladu, smädu, poníženia a utrpenia. Prvá polovička pravdy o Nanebovystúpení je Nazemzostúpenie, teda svet, v ktorom žijeme, sa stal povýšeným Božím príchodom.¹⁹

Matúš v súvislosti s Nanebovystúpením uvádza Ježišove slová: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.“ (Mt 28, 18 - 19). Učiť, neznamená školiť, ale nasledovať Majstra. Poslaním kňazov je odovzdávať druhým moc (schopnosť) počúvať Božiu múdrosť a uskutočňovať ju.

Ježiš svojím odchodom na nás nezabudol, ale „vyniesol“ nás v svojom srdci. Vyplýva to zo slov: krstite ich, čiže – ponorte do života Božej lásky. Deje sa to v mene Syna, teda v osobe Syna sme v Otcovi a v mene Ducha Svätého, v mene vzájomnej lásky medzi Otcom a Synom sme vtiahnutí do Trojice, máme účasť na živote Boha.²⁰

¹⁸ Katholischer Nachrichtendienst 2003.

¹⁹ RATZINGER, J.: Cesta veľkonočným tajomstvom. Trnava : SSV 2003, str. 57.

²⁰ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Matouše. Praha : Paulínky 2009, str. 624.

Ak predstavu a pravdu o nebi človek neprijme, stratí význam všetka dráma dejín. Sám človek sa nestane väčším, ale naopak menším, lebo už prestane byť vrcholom stvorenia a stane sa iba jeho hračkou. Ak človek poprie, že Boh zostúpil, aby tu vytvoril nové prostredie lásky a služby, zostane mu iba ignorovanie Boha a uzavretie sa vo svojich možnostiach.

Vytváranie neba na zemi sa uskutočňuje tam, kde má človek zmysel pre lásku, službu a obeť. Zakladateľ Microsoftu Bill Gates a jeho manželka Melinda podľa týždenníka Business-Week venovali 25 mld. dolárov na charitu, čo bola asi polovica ich majetku. Zdôvodnili to nasledujúco: „V našej dobe existuje nová trieda filantropov. V minulosti, keď mal človek majetok, tak ho vlastnil. Dnes, vzhľadom na informačné technológie, človek vie, že peniaze aj informácie musia byť v obehu, aby boli bohatstvom. Nie sú bohatstvom vtedy, keď sú vlastnené.“ Preto sa aj Bill Gates s manželkou rozhodli dať polovičku majetku do obehu – do výskumu, do školstva, zdravotníctva, do chudobných krajín.

Na otázku novinárov, prečo nedajú svoje peniaze deťom, ako to bolo v minulosti zvykom, aby to niekto po nich zdedil, odpovedali: „Nechceme dať deťom všetko, aby sme ich nezruinovali!“ Lebo, ako píše James Stower, keby deti mali príliš mnoho peňazí, nikdy by sa neobťažovali ráno vstávať do školy, a práve to by ich zničilo.²¹

Ľudia rozmýšľajú po novom: na jednej strane majú bohatstvo, na druhej strane vedia, že keby ho len vlastnili, bolo by to málo. Bohatstvo je vtedy bohatstvom, keď je v obehu, keď slúži druhým, pomáha k rozvoju ľudstva. Preto platí: pošli to ďalej, odovzdaj informáciu, dobré slovo, službu... V tomto prúdení je život, ktorý sme sa naučili od Krista. Nezastaví sa na zemi, ale má celovečnú perspektívu. Božia láska je v obehu: Ježiš od Otca vyšiel a s nami sa vracia k Otcovi.

Slávnosť Nanebovystúpenia Pána nás vtáhuje do veľkej a krásnej pravdy: pravdy o nebi, pravdy o nádeji. S vďačnosťou pred Pánom sa modlíme za to, aby sme dokázali byť nástrojom jeho lásky v našom prostredí.

²¹ KINCL, P.: Nejbohatší muž světa. In: Lidové noviny, 26. november 2003, str. 17.

2 Lovit' vo svojej dobrote

2.1 VYHLÁSIŤ SEBA ZA SLUHU

Jn 14, 23-29 Duch Svätý vám pripomenie všetko, čo som vám povedal
Šiesta veľkonočná nedeľa C: Slonie túžby a mravčie sily

Mať vodičský preukaz, znamená oprávnenie riadiť auto a byť kompetentný na cestách. Predpokladá to školenie, poplatok, štúdium dopravných predpisov, značiek, križovatiek, absolvovanie testov, získanie bodov, cvičné jazdy, záverečnú skúšku pred komisiou. Kto šoféruje, má v rukách veľké hodnoty: po prvé zodpovednosť za vlastný život; po druhé za životy tých, ktorí sú spolujazdcami, alebo idú oproti; po tretie zodpovednosť za materiálne hodnoty – auto. A tak je pochopiteľné, že treba prejsť procesom na získanie vodičského oprávnenia.

Lenže najviac sa neseď v aute, najdlhšie sa vezieme vo vlastnom živote. Minúty, dni a roky riadime svoj život. Máme na to oprávnenie? Sme kompetentní? Každý povie: samozrejme, že viem riadiť svoj život, poznám svoje práva, viem, čo mám robiť. Ak je to tak, ako to, že sa v živote stanú havárie, chyby, omyly, ktoré neskôr ľutujeme? Keby sme mohli žiť ešte raz, už by sme ich neurobili. Prečo sme niekedy smutní, plačeme a inokedy doženieme k slzám iných?

Medzi vodičským preukazom a oprávnením riadiť život, je veľký rozdiel. Inštruktorom pre život je Ježiš Kristus, ideál, ktorý každého posilňuje a dáva odpoveď na otázku, čo robiť aby som ani druhých ani seba nepriviedol k slzám.

Ježiš z Nazareta hovorí v Evanjeliu: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prideme k nemu a urobíme si uňho príbytok“ (Jn 14, 23). To je najdôležitejšia inštrukcia pre život: považovať ho za priateľa a riadiť sa príkazom lásky. Z toho možno vyvodit' dôsledky: kto ho vyhlási za svojho priateľa, bude mať v sebe Ducha Božieho, tešiteľa života. Ovocím Božej prítomnosti je vnútorný pokoj, nálada, aká je v Bohu. Čo iné si človek želá?

Tu začína náš problém: na to, aby sme mali Ježiša ako priateľa, treba vyhlásiť seba za sluhu. Platí to aj v medziľudských vzťahoch. Ak o niekom chceme povedať: toto je môj priateľ, v tom istom vyhlásení sme seba vyhlásili za jeho sluhu. Ak nevyhlásim seba za sluhu druhého, darmo ho nazývam priateľom. Nejde o slová, ale o každodenné skutky.

Platí to aj vo vzťahu k Bohu, ktorý sa v osobe Ježiša vyhlásil za sluhu voči nám. Vďaka tomu si uvedomujeme jeho náklonnosť. Aj od nás vyžaduje, aby sme ho napodobňovali.

Jazdu životom si nikto neželá v osamelosti. Potrebujeme vzťahy priateľstva. Neželáme si nepriateľov. Keby niekto stopoval so samopalom, alebo pištoľou v ruke, kto by mu zastavil?²²

V oblasti služby má človek slonie túžby a mravčie sily. Veľké túžby po láske a priateľstve, ale málo síl vyhlásiť seba za sluhu. Preto prichádzame ku Kristovi a prosíme: posilňuj nás, buď s nami, bývaj v nás, urob si v nás príbytok, aby sme mali dosť sily porozumieť tvojej inštrukčii pre život.

Opakom lásky je tyrania, ktorú vidíme najmä v sociálne slabších rodinách, kde sú drogy, alkohol, domáce násilie. Znakmi tyranského postoja nestarať sa o výživu, školskú dochádzku detí atď. Taký človek namiesto toho, aby seba vyhlásil za sluhu druhým, seba vyhlasuje za pána a myslí si, že môže robiť, čo chce. Preto sa nám také postoje nepáčia a odsudzujeme ich.

Na letnom kúpalisku sa mladý muž venoval asi 5-ročnému dievčatku a 4-ročnému chlapčekomu. Dievčatko pôsobilo vo vode ako kačiatko, len si tak plávalo, ponáralo sa s bratom hore dolu. Hrali sa skoro dve hodiny, samý úsmev, samá radosť.

V určitej chvíli mladý muž nechal deti na kraji a poprosil ich, aby sa hrali bez neho, išiel si zaplávať. Plával naozaj profesionálne, rýchlo. Keď sa vrátil, venoval sa deťom ďalej. Dievčatko navrhlo bratovi: „Pod', ideme sa smiať pod vodu!“ Dospelí si povedia: nám sa ťažko

²² CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Šiestu veľkonočnú nedeľu C – výber. Tvrdošín 1989.

smiať aj nad vodou, nieto ešte pod... Na otázku, či je mladý muž otcom detí, odpovedal: „Nie, ja som ich brat.“

Ak sa im dve hodiny venoval, čo to znamená? - vyhlásil seba za sluhu svojich súrodencov. Je to znak harmonickej rodiny a Božieho prebývania v človeku. Keď človek kráča cestou lásky, Boh mu ide v ústrety. Na túto cestu nás nielen volá, ale nás na nej aj posilňuje.

Ďakujeme za Evanjelium, ktoré je koreňom a prameňom múdrosti. Pozýva nás pochopiť postoj lásky voči Bohu a ľuďom, ako základnú Ježišovu inštrukciu pre život.

2.2 STRÁCAŤ A NACHÁDZAŤ

Lk 2, 41-52 Rodičia našli Ježiša medzi učiteľmi

Svätej Rodiny C: Pazúry sebeckta

Vo východoslovenskom nárečí existuje slovná hračka na vyjadrenie vzťahu muža a ženy: „Miro u Marty a Marta u Mira.“ Ak inak pospájame písmená, vznikne výrok o pomínutelnosti: Miro umarty a Marta umira. Najhoršie však je keď človek chodí po tejto zemi, v tele je živý, ale v láske mŕtvy, lebo v kom nežije láska, je ako mŕtvola. Môže teda byť Miro u Marty, ale umarty a Marta u Mira, ale umira. Keď sa stratí láska, stratí sa sila, ktorá vytvára rodinné spoločenstvo.

Evanjelium o Ježišovi, ktorý sa stratil rodičom v chráme (porov. Lk 2, 41-52), poukazuje na dôležitú skutočnosť strácania a nachádzania. „Prečo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho otca?“ (Lk 2, 49) Na jednej strane sa potvrdzuje strata dvanásťročného syna, na strane druhej nachádzanie v Bohu kompenzuje rodičovské obavy.

Možno povedať, že aj Mária sa stratila Jozefovi. Pretože boli situácie, v ktorých Jozef nepochopil, o čo ide. Videl, že Mária čaká dieťa s niekým iným, a bol na pochybách (porov. Mt 1, 18-25). Viera obidvoch pomohla vzájomne sa nájsť.

Aj Jozef sa strácal Márii, pretože ju chcel prepustiť, rozviesť sa s ňou (porov. Mt 1, 19). Mária sa bála, čo bude ďalej? Ale anjel vo sne zasiahol a Jozef pochopil, čo má robiť. Mária našla v Jozefovi oporu. Ak človek stráca pre Boha, nie je to strata.

Človek sa stráca vtedy, keď uprednostňuje svoje pohodlie, sebeckta. Ak sa niekto stráca v alkohole, samozrejme, že sa stratí aj svojej rodine. Nemá síl na to, aby vytváral lásku a harmóniu. O takom hovoríme, že je stratený.

Ak sa človek znova nájde pri Bohu, objaví zdroj sily, a stane sa požehnaním pre rodinné spoločenstvo. Objaví zmysel pre zodpovednosť a obetu pre druhých.

Vždy je smutné, keď sa stratí nejaký člen rodiny. Platným je iba vtedy, keď má silu vytvárať lásku a porozumenie. Inak je len matrikovým členom. Na to, aby človek vytváral správne spoločenstvo, má sa riadiť zásadami svojho svedomia, rešpektovať Božie prikázania a sľub, ktorý dal na začiatku: byť s druhým/ou v dobrom aj v zlom, v zdraví aj chorobe, v šťastí aj nešťastí, milovať po všetky dni života.²³

Obyčajne hovoríme o rodine v zmysle rodičia - deti, ale rodinou je aj štát, obec, pracovný kolektív, kostolné zhromaždenie. Pre každé spoločenstvo platia zásady Najsvätejšej Trojice. Lebo Trojica je rodinou, v ktorej sa stráca Otec pre Syna, Syn pre Otca, v Duchu Svätom. Preto je jeden pre druhého obdarovaním a požehnaním. Trojica je zdrojom vytvárania lásky.

V jednej bájke sa hovorí o objatí, ktoré je bez lásky.

Chytila mačka slávik.

Zaťala do chudáka pazúriská a v labkách priateľsky ho stíska:

„Drahý môj slávik, počúvam o tvojom speve len samé chvály,

vraj všetkým spevákom ťa za vzor dali.

²³ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Svätú Rodinu C- výber. Tvrdošín 1988.

Priateľka líška vraví, že v tvojom hlase počuť zvonky zniet'.
 Že zaspievaš, a ľudom hneď začnú z tvojich piesní krútiť sa hlavy.
 Zanoť aj pre mňa, čože ti to spraví?
 Preukáž mi tú česť, čo sa tak trepeš, tak si už daj povedať, čo sa bojíš?
 Ved' ťa nejdem zjesť. Dačo mi zaspievaj, a ja ťa pustím.
 Zas ti bude patriť celý háj. Ved' ja sa hudby nestránim,
 sama si často mňaukám pred spaním.“
 A zatiaľ chudák slávik v mačkiných pazúroch sotva lapal dych.
 „No, tak čo je? Spievaj aspoň chvíľku,“ vraví mačka,
 „ak ťa mám považovať za speváka.“
 No slávik vydal zo seba len pišťanie. „S týmto si ohuroval lesy? Hádam nie!“ posmešne k nemu
 mačka hlavu kloní.
 „Kde sú tie krásne, čisté tóny, čo chvála o nich svetom letí?
 Takýmto pišťaním ma trápia vlastné deti.
 Ty veru v speve sotva môžeš vyniknúť! Ešte aj sliepka krajšie kotkodáka.
 Tak okoštujme, či máš vôbec chuť.“
 Zaťala zuby do speváka a zožrala ho. Nezaspieval ani „och“.²⁴

Tak, ako v pazúroch mačky ťažko môže slávik zaspievať, v pazúroch sebeckta ťažko môže druhý vytvárať dobro a lásku. Ako môže druhý spievať radosťou v pazúroch ponížovania, hrubosti, drzosti? Keď slávik poletuje, nádherne spieva. Človek, ktorý je milovaný a milujúci, žije zmysluplne. Slávik v pazúroch mačky len pípa, človek v pazúroch sebeckta sa stáva osamelým.

Ďakujeme dnes Bohu za tých, ku ktorých nás postavil, za tých, s ktorými žijeme, ďakujeme aj za tých, ktorí nás už aj opustili, starých rodičov a ďakujeme aj za tých, ktorí v tejto chvíli prichádzajú na svet. Prosíme, aby sme vždy vedeli strácať sa pre druhých a nachádzať pri Bohu, aby neplatilo: „Miro umarty a Marta umira.“

2.3 LOVIŤ ZO SVOJEJ DOBROTY PRE DRUHÉHO

Lk 5, 1-11 Opustili všetko a išli za ním

Piata nedel'a v Cezročnom období C: Prekážky z argumentovania

Vtipne vyznel inzerát, ktorý publikovala pani v miestnych novinách: „Ponúkam sympatického manžela, vrátane rybárskeho a poľovníckeho výstroja, texasiek, dvoch košiel, čižiem a čierneho labradorského psa. Od začiatku októbra do konca marca je málokedy doma. Od začiatku apríla do konca septembra tiež.“ Na inzerát odpovedalo šesťdesiat žien, všetky mali záujem o labradorského psa, nikto o takého manžela.²⁵

Muž vedel loviť pre seba, ale zabudol zo seba uloviť niečo pre manželku. To je základný problém: každý čaká, že druhý vyloví zo svojej dobroty, z milujúceho srdca niečo pre mňa. Ale nestačí loviť iba pre seba, ale v sebe a zo seba loviť pre druhého.

Metafora o lovení je aj v Evanjeliu podľa Lukáša, v príbehu o stretnutí Ježiša s Ondrejom, Šimonom, Zebedejovými bratmi Jakubom a Jánom, ktorí na brehu opravovali siete. Tri skutočnosti nemôžu ujsť našej pozornosti: po prvé Ježišovo vyučovanie, po druhé zázračný rybolov, po tretie povolanie apoštolov.

Veľmi pútavo musel rozprávať Ježiš z Nazareta, keď sa na brehu zhromaždilo toľko ľudí, že si z loďky urobil kazetnicu a odtiaľ rozprával. Peter bol po nočnej: „celú noc sme sa namáhali“ (Lk 5, 5) a kto po smene má chuť počúvať nejaké reči? Aký zaujímavý musel byť Ježišov prejav, keď zaujal poslucháčov?

²⁴ Ezopské bájky. Bratislava : smena 1974.

²⁵ BREZINA, J. (ed.): *Pikantné a humorné perličky*. Bratislava : Štúdio humoru 1991.

Bolo to dané tým, že nerozoberal božskosť Boha - Thóru, Mojžišov Zákon ako zákonníci a farizeji - ale ľudskosť človeka, spiritualitu každodenného života. Učil ich loviť v sebe pre druhého. Kto si kúpi chladničku a inštaluje ju v kuchyni, ona od neho nepýta: všimni si ma, pohlad' ma, buď ku mne milý, pochop ma, porozumej mi! Chladnička stojí, lebo je to vec. Ale človek je osoba, a preto žiada: vylov niečo zo seba pre mňa. Ja nie som vec! Ježiš ukazoval metódu, ako naplniť požiadavku: v sebe vyloviť niečo pre druhého.²⁶

Ide o poslušnosť a otvorenosť voči Božiemu slovu. Ježišovo kázanie bola naozaj Božia múdrosť, Božie slovo, nie ľudské (porov. 1Sol 2, 13) a preto ho poslucháči prijímali s úctou. Poslušnosť Božiemu slovu vedie človeka k obdarovaniu: „Na tvoje slovo spustím siete“ (Lk 5, 5). Na tvoje slovo, čiže nielen v kostole, nielen vtedy, keď otvoríme Bibliu, ale v tichu, vo svedomí je nám našepkané, čo máme robiť. Keď sme otvorení a poslušní Božej múdrosti, stávame sa ľuďmi, ktorí vedia, že nesmieme loviť len pre seba, ale musíme zo seba loviť pre druhých v službe a obetavosti.

Dôležité je prekonať prekážky, pochádzajúce z argumentovania. Je zaujímavé, ako argumentoval Peter: „Celú noc sme sa namáhali“ (Lk 5, 5), čiže ja, rybár, profesionál, som nič nechtyl, a stolár z Nazareta mi bude rozprávať, čo mám robiť? Prepáč, Ježišu, ale je zbytočné a hlúpe teraz, vo dne, ísť naspäť a loviť! Napriek tejto vnútornej argumentácii Peter poslušol, a dožil sa zázraku.

Podobnú skúsenosť mal aj prvý evanjelista, apoštol Filip, keď dostal vnuknutie: „Vstaň a choď na juh, k ceste, čo vedie z Jeruzalema do Gazy; je pustá“ (Sk 8, 26). Mal tam šíriť evanjelium. Prvé, čo mu muselo zísť na um: veď je zbytočné ísť na cestu, po ktorej nikto nechodí. Je pustá, komu tam budem rozprávať? Napriek týmto argumentom vstal a išiel. Na ceste do Gazy stretol voz s komorníkom egyptskej kráľovnej, ktorý čítal Izaiáša. Filip mu Písmo vysvetľoval a na konci cesty ho pokrstil. Pochopil, prečo ho Boh poslal na túto cestu.

Argumentácia je základný problém človeka aj dnes. Koľkokrát si povieme: je zbytočné byť statočným, keď okolo nás je samá korupcia. Je zbytočné usilovať sa o spravodlivosť, keď vidíme, ako rozprávajú a žijú iní. Je zbytočné poctivo zachovávať prikázania, keď vidíme, že vo svete sa žije iným spôsobom.

Vtedy sa ozve svedomie: Čo je lepšie? Byť poslušný Božiemu slovu a mať Kristov štýl života, alebo nechať sa viesť svojimi argumentmi, ktoré Božiu múdrosť marginalizujú. Človek musí v sebe prekonať tento rozpor, aby pochopil, že každého z nás Boh volá, že povolanie sa netýka len Petra, apoštolátu, ale povolanie byť dobrým človekom je univerzálne.

Povolanie byť rybárom ľudí vystihuje grécky originál, slovo *zográo* (je ešte šesťkrát na iných miestach v Starom Zákone). Keď niekde bola bitka a zachránili vojaka pred nepriateľom, pred smrťou, vylovili ho z rúk nepriateľa.²⁷ Toto je zmysel Ježišových slov: „Odteraz budeš loviť už ľudí“ (Lk 5, 10). Podobne aj dnes možno človeka vytrhnúť z jeho starostí, obáv, ťažkostí, ktoré sa týkajú choroby, zdravia, rodinných vzťahov, nezamestnanosti, čiže loviť z hĺbk, kde je tma, a priviesť na svetlo.

Ilustráciu nášmu uvažovaniu poskytuje aj nasledujúci príbeh, ktorý napísala Elizabeth Schmeidlerová. Okolo 11-tej dopoludnia zazvonil telefón, volal môj manžel, chcel zistiť, čo je nové. „Ahoj, čo porábaš?“ „Nič“, povedala som, „len popri práci na počítači, dávam si taký menší obed.“

„Aha, tá kávová zmrzlina, ktorú som včera kúpil!“

„Čo?“

„No, pýtal som sa, ako ti chutí kávová zmrzlina?“

²⁶ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Piatu nedelu cez rok C – výber. Tvrdosín 1989.

²⁷ JOHNSON, L.T.: Sacra pagina. Evangelium podle Lukáše. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 109.

Zostala som ohromená: ako vie, že jem kávovú zmrzlinu? Pozerala som cez okno, či ma snád' nevidí, ale roleta bola stiahnutá. Ako to môže viedieť? A navyše vie, že som sa snažila držať diétu... „Prečo si myslíš, že jem kávovú zmrzlinu?“

„Tak po prvé preto, že si povedala, že si dávaš taký menší skorší obed; po druhé, počuť to z tvojho previnilého hlasu, jazyk máš trošku zamrznutý, hovoríš pomalšie, než obyčajne; po tretie, lebo keď som včera otvoril kávovú zmrzlinu, a ty si si z nej nedala, videl som, že som ťa priviedol do pokušenia. Vyzeralo to, ako keby som nechal kokaín na kuchynskom stole, kde by ho mohol nájsť narkoman.“

Smiali sme sa v telefóne, nakoniec povedal: „Priznaj sa, čo sa stalo?“

„Čo tým myslíš?“ bránila som sa.

„No, niečo sa ti muselo stať, keď pred obedom ješ zmrzlinu.“

Vtedy som pocítila prudký nával lásky k mužovi, pretože ma dobre poznal. Zaujímal sa o mňa, aby zistil, čo ma trápi a veril, že mi pomôže, ak sa zasmejem sama na sebe. Dvadsaťdva rokov sme manželia a ja som si uvedomila, že keby som mala žiť už len jeden rok alebo ešte päťdesiat, budem svojho muža milovať stále.²⁸

Tento príbeh dokazuje, že je možné loviť v sebe pochopenie a darovať ho druhému a nie loviť len pre seba. Zmrzlina bola vonkajším, viditeľným znakom jej vnútorného trápenia. Potešilo ju, keď zistila: rozumie mi, vie to vo mne prečítať.

Stojíme pred Pánom s prosbou: odpusť nám, že sme niekedy nevšímaví, sebeckí, rybolov pre nás znamená, získať niečo pre seba. Ďakujeme ti, že nás vedieš novou cestou, loviť v sebe a zo seba prejavy lásky i služby inému.

2.4 BLAHOSLAVENÍ PROSTREDNÍCTVOM DUCHA

Lk 6, 20-26 Blahoslavení chudobní, beda vám boháči

Šiesta nedeľa v Cezročnom období C: Túžba po šťastí

„Že sa nehanbíte! Taký opitý a žobrať!“ vyčítala mu jedna pani. On pokýval hlavou: „To je naopak: keď som triezvy, hanbím sa žobrať!“

Túžba po šťastí, blaženosti, je dobrá, ale prostredníctvom alkoholu privedie človeka k hanbe. Iné príbehy rozprávajú o ľuďoch, ktorí chceli byť šťastní pomocou vlastnej dôležitosti, kariéry, až sa ukázalo, že sú nuly. Iní chceli byť blažení pomocou finančných machinácií, kým im na to neprišli. To nie sú rozprávky, ale ľudská skúsenosť. Ak človek nepochopí správne túžbu po šťastí, ktorú Boh do neho vložil, prostredníctvom zlých nástrojov môže prísť k hanbe.

K tejto téme sa vyjadril aj Ježiš z Nazareta, ale v porovnaní s myslením tej doby ukázal nové svetlo (porov. Lk 6, 20-26). Grécke slovo *makarios*, blahoslavení, vystihuje stav pohanských bohov, ktorí sa tešili z výsad, čo neboli poskytnuté ľuďom. Božstiev sa už nedotýkali svetské veci, čiže bolesti a trápenia. V tomto zmysle sa vtedy hovorilo o blaženosti. Ježiš nechcel, ani neodporúčal takú blaženosť, akú ľudia pripisovali pohanským božstvám. O blaženosti hovoril v inom duchu.

Keď citujeme Ježišov výrok: „Blahoslavení chudobní v duchu“ (Mt 5, 3), musíme odmietnuť dve interpretácie: po prvé, že by Ježiš blahoslavil chudobu. Ježiš bol za to, aby sa odstránila chudoba, bieda, nešťastie. Nechcel, aby učeníci robili to, čo robia všetky vlády na svete: produkujú chudobných ľudí. To je jedno, či je vláda kráľovská, cisárska, totalitná, ľavicová alebo pravicová, vždy produkuje chudobných ľudí. Je to jedno či je v Bratislave alebo v okolitých štátoch, vždy vládnutie znamená zobrať od ľudí viac na daniach, ako im vrátiť v službách. Vykoristovanie zostáva, menia sa iba vlády. Ježiš sa zasadzoval za to, aby učeníci neprodukovali, ale odstraňovali chudobu.

²⁸ SCHMEIDLER, E.: Detektív. In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 291.

Druhý výklad, ktorý treba odmietnuť, je nedostatok inteligencie, rozumu, ako keby „blahoslavení v duchu“ mali byť blbečkovia, hlupáci, blázni. Nedostatok inteligencie Ježiš nevyhlásil za cnosť.

Prijateľná interpretácia je: nebyť prílepený, naviazaný na svoje bohatstvo. Hoci človek má určité materiálne výhody, aj finančné zabezpečenie, vie sa od toho oslobodiť.

Avšak najkrajší výklad vety „blahoslavení chudobní v duchu“ ponúka symbolické uchopenie gréckeho textu. To znamená „chudobní“ prostredníctvom, čiže skrze ducha. Ľudia, ktorí sa dobrovoľne, skrze myšlienku, nápad, ktorý pochádza z Boha, rozhodli podeliť sa s tým, čo majú. Kým sa riadime svojimi egoistickými myšlienkami, nápadmi, čiže prostredníctvom svojho ducha, sú z nás kapitalisti, lebo sme sebeckí. Ale keď sa necháme riadiť Duchom Božím, on má inú kvalitu myslenia, uschopňuje nás rozmýšľať viac v láskavosti. Preto blahoslavení skrze ducha, prostredníctvom Ducha Božieho, sú tí, ktorí sa dokážu s inými podeliť. Niekedy to vyžaduje znížiť vlastnú úroveň života a postarať sa, aby sa zvýšila úroveň iných. Ale vždy je to o zdieľaní, spoločenstve. Toto je význam Ježišových slov: blahoslavení chudobní v duchu.²⁹

Ďalšia časť: „lebo ich je nebeské kráľovstvo“ (Mt 5, 3), nie je náhodná. Kráľovstvo Boha nie je o tom, že by vydával zákony a nariadenia, ako sa to robí v štáte. Boh vládne nad tými, ktorí sú jeho, dáva im schopnosť milovať, ktorá je v ňom. Keď sa modlíme: „Príď kráľovstvo tvoje“ (Mt 6, 10), prosíme: Bože, daj nám tú kvalitu lásky, ktorá je v tebe. Blahoslavenstvo neznamená príslub, že v raji budeme odmenení, šťastní, ale od okamihu, v ktorom sa rozhodneme pre blahoslavenstvo, dávame Bohu šancu, aby sa v našom živote prejavil ako mocný, aj ako Otec.

Na blahoslavenstvách je krásna aj číselná symbolika. V Evanjeliu podľa Matúša sa osem blahoslavenstiev skladá zo 72 dvoch slov. V tých časoch, podľa knihy Genezis, poznali 72 pohanských národov. Teda zatiaľ čo Mojžiš mal Desatoro Božích prikázaní pre veriacich ľudí v Izraeli, Ježiš vyhlasuje prikázania univerzálne, pre všetkých ľudí, nielen pre vyvolený národ. Nová zmluva je platná pre celé ľudstvo. To chce povedať súbor slov číslom 72.

Ani číslo osem nie je náhodné. Židovský týždeň skončil šabatom a na ôsmy deň ráno išli ženy k hrobu a hrob bol prázdny. Na úsvite Ježiš bol vzkriesený (porov. Lk 24, 1). Ôsmy deň bol pre kresťanov znamením pravdy, že život nie je prerušený smrťou. Preto kresťania, keď vytvárali baptistéria, priestor pre pokrstenie, dali im osemuholníkový charakter. Prijatím blahoslavenstiev človek má v sebe život a silu, ktorá ide až za smrť. Napriek všetkým ťažkostiam, nespravodlivosti, chorobám, nedostatkom, môže mať človek nádej, že s Božou pomocou prekoná všetky starosti, do ktorých je ponorený. To je zmysel blahoslavenstiev.³⁰

Manželia Taylorovci išli na dovolenku na ostrov Havai. Práve vtedy tam bolo zemetrasenie. Pani píše: „Stála som pri francúzskom okne v prednej časti izby na piatom poschodí hotela. Odrazu sa všetko začalo triasť, okná rinčali, zrkadlo spadlo. Manžel vykrikol: „Zemetrasenie!“ a ja som iba skríčala: „Bože môj!“ Rozbehla som sa mu do náručia, skoro som nemohla dýchať. Z hotela sa nedalo ujsť, pretože sa triasol, dlážky a steny sa hýbali. Dookola som opakovala: „Bože môj“ a sama som bola prekvapená, koľkokrát som to povedala. Zdalo sa, že to bude trvať večne, hrozne som sa bála. Celá budova sa triasla, a ja som si myslela, že sa rozpadne na kúsky. Manžel mi jednou rukou chránil hlavu a upokojoval ma.

Keď otrasy skončili povedal: „Bolo to obrovské, poďme preč, prídu ešte ďalšie otrasy.“ Chytila som kabelku, on kľúče od auta a utekali sme von. Stretávali sme ľudí, zmätok. Na parkovisku sme pomocou rádia počúvali, čo sa deje. Niektorí rozmýšľali, či sa nezdvihne vlna tsunami alebo či sa otrasy ešte nezopakujú.

²⁹ MAGGI, A.: *Padre dei poveri. Traduzione e commento delle Beatitudini e del Padre Nostro di Matteo*, Cittadella, Assisi, 1997.

³⁰ FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podľa Matouše. Porozumieť Božiemu slovu*. Praha : Paulínky 2009, str. 65.

Večer sme sedeli s ostatnými vďační, že sme unikli prírodnému úkazu. „Som šťastná, že som nažive,“ povedala som mužovi. On povedal: „Ja tiež.“ Otrasy nám priniesli novú vec: v našich dušiach sa čosi pohlo. Zemetrasenie otvorí oči každému, aby si uvedomil, že život je krátky. Z dovolenky sme sa vrátili obohatení o poznanie, čo je v skutočnosti dôležité: nie hodiny práce, aby sme viac zarobili, ale čas, aby sme ho mali pre seba a pre Boha. Teraz sa viacej objímame a užívame si tiché a pokojné chvíľky. Nepriala by som si zažiť ďalšie zemetrasenie, ale toto v nás prebudilo vzájomnú lásku.³¹

Toľko príbeh: napriek zemetraseniu, zachovať si dôveru v Božiu láskavú náruč, to je podstatné. Prostredníctvom mnohých podobných situácií človek prehodnotí svoje postoje a uvedomí si, aká je správna hierarchia hodnôt.

Nebeský Otče, ďakujeme za blahoslavenstvá, ktoré Ježiš povedal a sú jeho novým stále platným zákonom. Pomáhaj nám dať sa inšpirovať a viesť duchom blahoslavenstiev.

2.5 KONCEPT VERIACEHO A KONCEPT BLÍŽNEHO

Lk 10, 25-37 Kto je môj blížny?

Pätnásta nedľa v Cezročnom období C: Absolútnosť lásky k Bohu, relatívnosť k blížnemu

V súvislosti s nezištnou pomocou sa aj dnes používa slovo samaritán. Dobrovoľníci, voluntári sú dôležití pri živelných pohromách, zemetraseniach, požiaroch, povodniach, ale aj v službe ľuďom so zdravotným postihnutím. Je mnoho situácií, kedy máme konať nezištné, vidieť na prvom mieste potreby druhých a nie svoje vlastné záujmy.

Evanjeliový príbeh, ako ho zapísal Lukáš (porov. Lk 10, 25-37), ukazuje, že samaritán bol človekom, ktorý na prvom mieste videl poraneného a až potom svoje starosti, zatiaľ čo kňaz a levita videli na prvom mieste svoje záujmy a raneného ako druhoradého. Príbeh zapadá do veľkej témy, ktorú rozvíja znalec zákona, čo vtedy znamenalo doktor práv, ktorý sa pýta Ježiša: „Čo mám robiť, aby som bol dedičom večného života?“ (Lk 10, 25) Zaujímavé je, že Ježiš neodpovedá na otázku nebom, ani argumentom večného života, odpovedá príbehom, ktorý sa dotýka tohto sveta. Nedelí život na „teraz“ a „potom“, ale dnešok a budúcnosť vidí v súvislostiach, ako jeden život.

Znalec cituje text zákona: „Milovať budeš Pána, svojho Boha z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle a svojho blížneho ako seba samého“ (Lk 10, 27; Dt 6, 5; Lv 19, 18). Už vtedy ľudia vedeli, že iba Boha možno milovať absolútne, blížneho relatívne. Pokušenie, obsiahnuté v otázke, odráža vtedajšie dve školy: školu rabína Šamaja a školu rabína Hillela. Podľa rabína Hillela, blížnym je aj cudzinec, ktorý býva v Izraeli. Príslušníci školy rabína Šamaja interpretovali Boží zákon tak, že blížnym je ten, kto patrí k rodine, je obrezaný, má židovskú príslušnosť, patrí do rodinného klanu. Z toho pohľadu bola položená otázka: kto je môj blížny?³²

Ježiš neodpovedá teologickým štýlom, ale príbehom, v ktorom zmenil dva základné náboženské koncepty: koncept veriaceho (totožnosti) a koncept blížneho (príslušnosti). Svoju koncepciu veriaceho človeka vysvetlil na konaní kňaza. Jericho bolo asi 30 km na východ od Jeruzalema, v nadmorskej výške mínus 258 m, teda dolu. Bývali tam kňazi, ktorí peši vystupovali na týždennú službu do jeruzalemského chrámu. Ale ten, o ktorom píše evanjelium, už schádzal do Jericha, čiže skončil službu, dá sa povedať, že voňal kadidlom, bol v plnej rituálnej čistote. Nebol necitlivý, ani nevšímavý, ani krutý, jednoducho bol nábožensky založený, povinnosti voči Bohu boli prednejšie, ako povinnosti voči ľuďom. Keby sa bol dotkol raneného alebo mŕtveho, bol by sa rituálne znečistil, a mohol ísť naspäť a týždeň robiť modlitby, obrady, kúpele a všetko ostatné, aby bol rituálne čistý. Keďže vedel, že láska k Bohu

³¹ TAYLOR, B. J.: Otrasy a pohnutí (skrátene). In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 255.

³² FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014, str. 402.

má byť absolútna, k blížnemu relatívna, preto ho obišiel. Stál pred dilemou: mám zachovať Boží zákon, alebo mám pomôcť blížnemu? Čo je dôležitejšie? Dobro Boha, alebo dobro človeka? Tu Ježiš mení koncept veriaceho človeka. Kňaz i levita konali v súlade so svojim svedomím a najlepšie ako vedeli v tej dobe. Lenže viera sa má prejavovať čínorodou láskou.³³

Z pohľadu veriaceho žida bol Samaritán heretikom, bastardom, hriešnikom, nečistým, lenže raneného „bolo mu ľúto“ (Lk 10, 33), čiže mal súciti. V origináli je sloveso, ktoré sa používa výhradne v súvislosti s Bohom. Iba Boh má súciti, dáva život tam, kde ho niet. Keď sa Samaritán skláňa k človeku, vezme ho do hostinca, robí všetko, čo treba, správa sa ako Boh. Tu Ježiš ukazuje, kto je veriaci človek: nie ten, kto počúva Boha tak, že dodržiava príkazy, ale ten, kto sa podobá Bohu tým, že praktizuje lásku. To bol koncept veriaceho.

Druhý koncept príslušnosti (blížneho) zmenil v odpovedi na znalcovu otázku: kto je môj blížny, čiže pokiaľ má siahať moja láska? Ježiš hovorí: dôležité je to, odkiaľ vychádza láska. Mala by vychádzať z ľudskosti, blížiti sa k tomu, kto je v núdzi a potrebuje pomoc. Koho nazveme blízkym? Kto sa k nám približuje s úctou a pochopením. Komu sme blízki? Ten, ku komu sa približujeme s úctou a pochopením. Táto jednoduchá odpoveď je stále platná. Na tomto pozadí Ježiš vysvetlil to, ako sa Boh približuje k človeku a ako sa človek má približovať k Bohu, čiže veriť mu.

Do roku 1989, počas komunistického režimu v našej republike, pracoval ako vysokoškolský asistent. Videl, že nemá žiadne šance na kariérny postup, lebo nebol členom komunistickej strany. Potom sa to zmenilo. Po roku 1990 mohol urobiť aj docentúru, o pár rokov neskôr, v 1995. sa stal profesorom. Dokonca ho zvolili za rektora univerzity. Lenže po roku podal demisiu. Dôvod bol jednoduchý: zriekol sa funkcie rektora, aby sa mohol starať o manželku, ktorej diagnostikovali Alzheimerovu chorobu. Všetci mu hovorili, aby to nerobil, veď o ženu, ktorá nerozlišovala ani to, kto vošiel do izby, sa môže postarať ktokoľvek iný. No on s pokojom odpovedal: „To je pravda, moja žena nevie, kto som, ale ja viem, kto je ona!“

Toto je blížny - kto sa približuje k manželke s Alzheimerovou chorobou s vedomím: viem, kto je ona pre mňa. Koľkokrát potrebujeme zaujať podobný postoj?

Ďakujeme za stále platné a pravdivé Evanjelium, ktoré nás povzbudzuje a pozýva zmeniť naše postoje. Prosíme, aby sme sa dokázali dívať na svet Božími očami a aby náš koncept veriaceho i koncept blížneho bol v súlade s Ježišovým podobenstvom.

2.6 VŠIMNÚŤ SI KAŽDÉHO

Lk 14, 7-14 Kto sa povyšuje, bude ponížený

Dvadsať druhá nedeľa v Cezročnom období C: Láska a pokora

V ostatných rokoch nastal výrazný posun v rozvoji elektromobilov. Na aute značky Tesla sa dá prejsť na jedno dobitie až šesťsto kilometrov, zrýchlenie sa podobá výkonu športových áut. Podlahu tvorí sedemtisíc bateriových článkov. Keď sa niektorý pokazí, celú podlahu vymenia. Ľudstvo musí pracovať na tom, aby životné prostredie nebolo znečisťované spaľovacími motormi. Japonci dokonca vymýšľajú, ako do vody pridať niečo, čo by mohlo byť zdrojom energie pre automobil, čiže „nafta“ z vody.

Žiadny motor ide nemôže pracovať bez dodanej energie. Ale najdôležitejším motorom je vlastný život. Človek vidí, počuje, rozmýšľa, cíti, vie byť nadšený i nešťastný. Odkiaľ načerpať energiu, aby motor života bol výkonný? Isteže stravovanie, bývanie, práca, zdravý životný štýl sú zdrojmi energie. Ale aj vzťahy s druhými ľuďmi sú dodávaním energie pre motor života.

Na prechádzke lesom sa niekedy dieťa rozplače a chce ísť na ruky. Okrem toho, že je unavené, na rukách otca a mamy získa energiu, potrebnú pre svoj život. Chlapci a dievčatá

³³ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

vyhľadávajú vzájomnú známosť, lebo jeden od druhého môžu získať energiu pre motor života. Najhoršie je, keď je človek ničím pre nikoho.

Kým Ježiš z Nazareta chodil po zemi, mnohokrát prehlasoval, že v Bohu je motor života poháňaný láskou, žil z energie, ktorá pochádza od Otca. Ako druhá Božská osoba opätoval lásku Otcovi. Pulz života sa zakladá na tom, že niečo od druhého prijímam, a niečím ho živím.

V tejto súvislosti povedal nadčasovú múdrosť o tom, že „kto sa povyšuje bude ponížený a kto sa poníža, bude povýšený“ (Lk 14, 11). Na prvý pohľad sa zdá, že výklad by mal smerovať k pokore. Ale môže ísť aj o lásku. Lebo, ak niekto zaujme posledné miesto, znamená to, že má rád druhých, a umožní im, aby zaujali prvé miesta. Nemusí to byť len koncentrácia na pokoru, ale na postoj lásky voči druhým ľuďom.

Všetko závisí od spôsobu, akým sa dívame na druhého. Ak si povieme: čo mi už ten môže dať? alebo čo mi už ten môže povedať? čím by mňa mohol obohatiť? – zaujali sme postoj pýchy a namyslenosti. Pritom to nie je pravda, lebo či je niekto šofér alebo predavač, alebo učiteľ alebo právnik, každého potrebujeme. A druhý potrebuje nás. Výstižne to vyjadruje biblická kniha Sirachovec: „Synu, v pokore konaj svoje práce, a milovať ťa budú viac, ako najslávnejších ľudí. O koľko si väčší, o toľko sa uponižuj vo všetkom, a budeš milý Bohu. Lebo veľká je moc Božia, pokorní mu vzdávajú chválu... Niet lieku pre spoločnosť pyšných, lebo si neuvedomujú, že hriech v nich ako peň zapustil korene“ (Sir 3, 19-21. 30).

Hľadajúc odpoveď na otázku, čo je pokora, dalo by sa povedať: uznanie, že každý človek je hodný toho, aby som si ho všimol. Neexistuje ani jeden, ktorý by za to nestál.

Isteže, na druhom najprv vidíme, či je vysoký alebo nízky, chudý alebo tučný, moderne oblečený alebo zanedbaný. Ale aj v najbiednejšom človeku, aj v najväčšom frajerovi, i najkrajšej slečne bije srdce, túžia po láske, chcú, aby si ich niekto všimol, bol ľudský. Keď si osvojujeme postoj: „každý človek je hodný toho, aby som si ho všimol“, vtedy máme pokoru a lásku. Možno stačí málo: prihovoriť sa, pozdraviť, povzbudiť.

Gándhí povedal: „Ak sa nepostavíš do zástupu ľudskej rodiny na posledné miesto, nemáš právo myslieť na spásu.“ Naučil sa to od Ježiša, ktorý povedal. „A tak sú poslední, ktorí budú prvými a sú prví, ktorí budú poslednými“ (Lk 13, 30). Ak druhého považujem za hodného povšimnutia, uvoľňujem v ňom energie náklonnosti, osožné pre mňa. Zo začiatku môže byť cudzím, ale keď sa k nemu správam milo, prívetivo, príjemne, môže vzniknúť priateľstvo. Akonáhle začnem druhého podceňovať a ponížovať, zablokuje sa. Neuvoľní zo seba energiu náklonnosti voči mne.

To isté platí aj o vzťahu k Bohu. Byť pokorný pred Bohom, znamená uznať: Bože, ty si hodný toho, aby som si ťa všimol. Vari nie je hodný toho, aby som sa k nemu priznal? Skutočná pokora znamená: Bože, potrebujem ťa! Isteže, v mnohých oblastiach ho nepotrebujem: viem si zarobiť peniaze, všeličo si kúpiť, zabezpečiť sa. Ale ak má život mať zmysel a cieľ, budem potrebovať energie Božej milosti a múdrosti.³⁴

Pri stánku so zeleninou bola dlhý rad. Muž stredného veku za pultom mal plno práce, ale nestrácal dobrú náladu. „Prosila by som si tri kilá zemiakov,“ povedala staršia pani, asi dôchodkyňa. „*Solanum tuberosum*“, vykrikol radostne predavač a dal zemiaky na váhu. „Ešte mi dajte zväzok petržlena a dva zelery,“ povedala pani. „Samozrejme, *Petroselinum sativum*, *Apium graveolens* varietas *rapaceum*,“ zajasal predavač.

Potom prišla ďalšia pani, požiadala ho o mrkvu. „*Daucus carota*“ opakoval si pre seba predavač a znelo to ako ária z nejakej opery. „Máte červenú cviklu? Chcela by som kilo.“ Predavač chvíľu rozmýšľal: „Vy určite chcete *Beta vulgaris* subspecies *esculenta*“ povedal pyšne.

Prišiel rad aj na zákazníka, ktorý skončil poľnohospodársku fakultu, zmobilizoval svoju pamäť, nadýchol sa a začal: „Prosil by som si tri hlavičky *Lactusa sativa* varietas *capitata*.“

³⁴ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu druhú nedeľu C – výber. Tvrdošín 1989.

Predavač: „Samozrejme“, a na pult položil naozaj šalát. „A ešte zväzok *Asparagus officinalis* a dva zväzky *Raphanus sativus* varietas *sativus*.“ Priniesol redkvičku aj chren. „A ešte mi dajte jednu kapustu,“ povedal, pretože si nemohol spomenúť na latinské slovo. Predavača to potešilo: „*Brassica oleracea*,“ odbehol dozadu. „Nechceli by ste ešte *Brassica oleracea* varietas *gemmifera* alebo *Subvarietas sabellica*?“ usmieval sa príjemne a už bral ružičkovú kapustu. „Odporúčal by som vám aj *Lycopersicon esculentum* alebo *Cucumis sativus*,“ ukázal na paradajky a uhorky.

Zákazník so znalosťou latinčiny sa nadýchol, pozrel vedľa stánku, kde stál mercedes a pochopil. Predavač dodal: „Je to tak. Koľko by som zarobil, keby som robil ako doktor vo výskume alebo docent botaniky na vysokej škole? Skúste uhádnuť!“ Zákazník prikývol, nákup položil do tašky a povedal: „*Sapienti sat*,“ staré latinské príslovie, ktoré hovorí: múdremu stačí.³⁵

Múdry človek vie byť pokorný aj veselý. Hlupáci sú pyšní, dôležití a vážni. Hoci je úbohý taký štát, v ktorom doktor vied musí robiť predavača, podstatné je, že v ľuďoch uvoľňoval energie radosti a láskavosti. Pokora a láska sú vo vzájomnom vzťahu: kde je pokora, tam je láska a kde je láska, tam je pokora.

Pane, daj nám silu, aby sme si vážili jeden druhého, nevyvyšovali sa nad nikoho, nepokorovali iných. Pomôž nám, uznať, že každý je hodný nášho povšimnutia.

2.7 STAŤ SA CHLEBOM PRE DRUHÝCH

Lk 9, 11-17 Jedli a všetci sa nasýtili

Najsv. Kristovho Tela a Krvi: Cesta Boha k človekovi

Večer v kaviarni huslista zabával hostí, hral do uška tým, čo popíjali víno, pivo. Pristavil sa pri zamyslenom mužovi: „Nejaký kúsok z Mozarta?“ Host odpovedal: „Nie, ďakujem, už som si objednal teľacie.“³⁶

Možno keby vedľa neho sedela manželka, povedala by mu: ty si ale primitív! Ponúka sa ti kultúra ducha, Mozart, a ty stále myslíš len na (žra...) jedlo. Je všeobecne známe, že človek je živý z mäsa, chleba, ovocia, zeleniny, má biologické potreby, ale je živý aj z hudby, športu, módy, kultúry, teda z viacerých úrovní.

Ježiš z Nazareta by tiež mohol povedať: človek, rád by som ti zahral niečo nadčasové z Božieho života. Akú odpoveď by počul? Eucharistia je kultúrou neba, ponukou pre rozvoj kvality ľudského života.

Pri večeri Ježiš „vzal chlieb a dobrorečil“ (požehnal) a keď potom berie kalich, povie sa, že „vzdával vďaky“ (Mk 14, 22-23; Mt 26, 26-27). Prečo sa pri chlebe píše, že dobrorečil (požehnal) a pri kalichu vzdával vďaky? Tí, ktorí vedia originálne biblické jazyky, vysvetľujú, že v židovskej kultúre požehnať, znamená uznať, že pôvod chleba je v Stvoriteľovi, a tým vyslobodiť pokrm z vlastníctva človeka, aby sa mohol stať pokrmom pre každého. Kdežto vzdať vďaky, je výraz zrozumiteľný aj pohanskému svetu, lebo sa klaňali Slnku, Marsu, Venuši, teda vzdávali vďaky, ale nepožehnávali. Tým chcel evanjelista povedať, že Eucharistia je pre celé ľudstvo i pre židov i pre pohanov, ide o univerzálnu kultúru, lebo Boh je pre všetkých.³⁷

Inou zaujímavosťou je pokropenie a pitie. Veriaci ľudia, židia, poznali Mojžišovu zmluvu, pri ktorej sa obetovali zvieratá a ich krvou bol pokropený ľud, čo bolo znakom zmluvy medzi ľuďmi a Bohom (Ex 24, 8). Aj Kristus používa slová o novej a večnej zmluve (1Kor 11, 25). Lenže novozákonná zmluva sa nedeje pokropením. Kňaz neberie z kalicha a nekropí

³⁵ SCISŁOWSKI, W.: *Sapienti sat*. Mały karierowicz, Poznań 1977.

³⁶ UHROVÁ, L.: K zamyšlenému hostovi. In *Výber Reader's Digest*, marec 2015, str. 14.

³⁷ FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007, str. 383

ľud omšovým vínom. Lebo pokropenie je povrchné, nepreniká do človeka. Kdežto pitie preniká hlboko do intimity a robí človeka Božím synom. Ježiš nahradil starozákonnú zmluvu novou.

Za podstatné by sme mohli považovať Ježišove slová: „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život“ (Jn 6, 54). Večný život nie je odkaz na potom, na budúcnosť, ale znamená kvalitný život v prítomnosti, ktorý sa stane nezničiteľným. Kto sa snaží stať sa chlebom pre druhých tak, ako prijíma chlieb, ktorý je znakom Krista, ten mení atmosféru okolo seba. Toto je skutočný význam Eucharistie: kto rovnako, ako Ježiš, premieňa svoj život na dar lásky pre druhých, ten má život natoľko kvalitným, že sa stáva nezničiteľným, preto ho voláme večným.

Obyčajne s náboženstvami sú spojené určité povinnosti. Ale pre kresťana, vychádzajúceho z kostola, neexistuje súbor vonkajších pravidiel, ktoré by mal dodržiavať, iba jedno jediné: osvojiť si nový život, ktorý pochádza z eucharistie. Máme byť milujúcimi ľuďmi tak, ako nás on miluje, lebo sme to zažili pri jeho stole. To je jediné, čo sa od nás čaká.

Rozdiel medzi kresťanstvom a inými náboženstvami je v tom, že všetky náboženstvá vyjadrujú cestu človeka k Bohu - na to treba modlitby, obety, pôsty, uzmierenia. Takto to diktuje rozum človeku. Ale Eucharistiou Ježiš urobil opak, ukázal cestu od Boha k človeku. V znaku chleba a vína dáva najavo: toto je moje telo, ktoré sa obetuje pre vás, som tu ja pre vás, je tu Boh pre teba, človek. Svojím spôsobom je to náboženstvo naopak.³⁸

Pred mnohými rokmi žil v Škótsku kňaz McCally. Celé roky pozoroval starého žobráka, chodiaceho popoludní do kostola modliť sa. Raz sa ho spýtal, prečo chodí každý deň v tom istom čase? Starý pán odpovedal: „Lebo viem, že Ježiš za mňa zomrel o tretej popoludní. Chodím k nemu a hovorím: „Bud’ pozdravený, Ježiš, to som ja, Jim. A rozprávam mu o všetkom, čo sa mi prihodilo.“

Čas plynul. Keď raz kňaz navštívil nemocnicu, lekár, mu rozprával neobyčajný príbeh: odkedy sa v jednej z izieb lieči starý žobrák, udialo sa v nemocnici niekoľko nevysvetliteľných uzdravení. Išli sa pozrieť do tej izby a kňaz spoznal Jima. Prihovoril sa mu: „Zdá sa, že odkedy ste tu, dejú sa zvláštne veci.“ Starý muž odpovedal: „Pán farár, ak si myslíte, že to súvisí so mnou, mýlite sa. Tie zvláštne veci sa dejú preto, že každý deň o tretej si k mojej posteli sadne muž a povie: „Zdravím ťa, Jim, to som ja, Ježiš.“³⁹

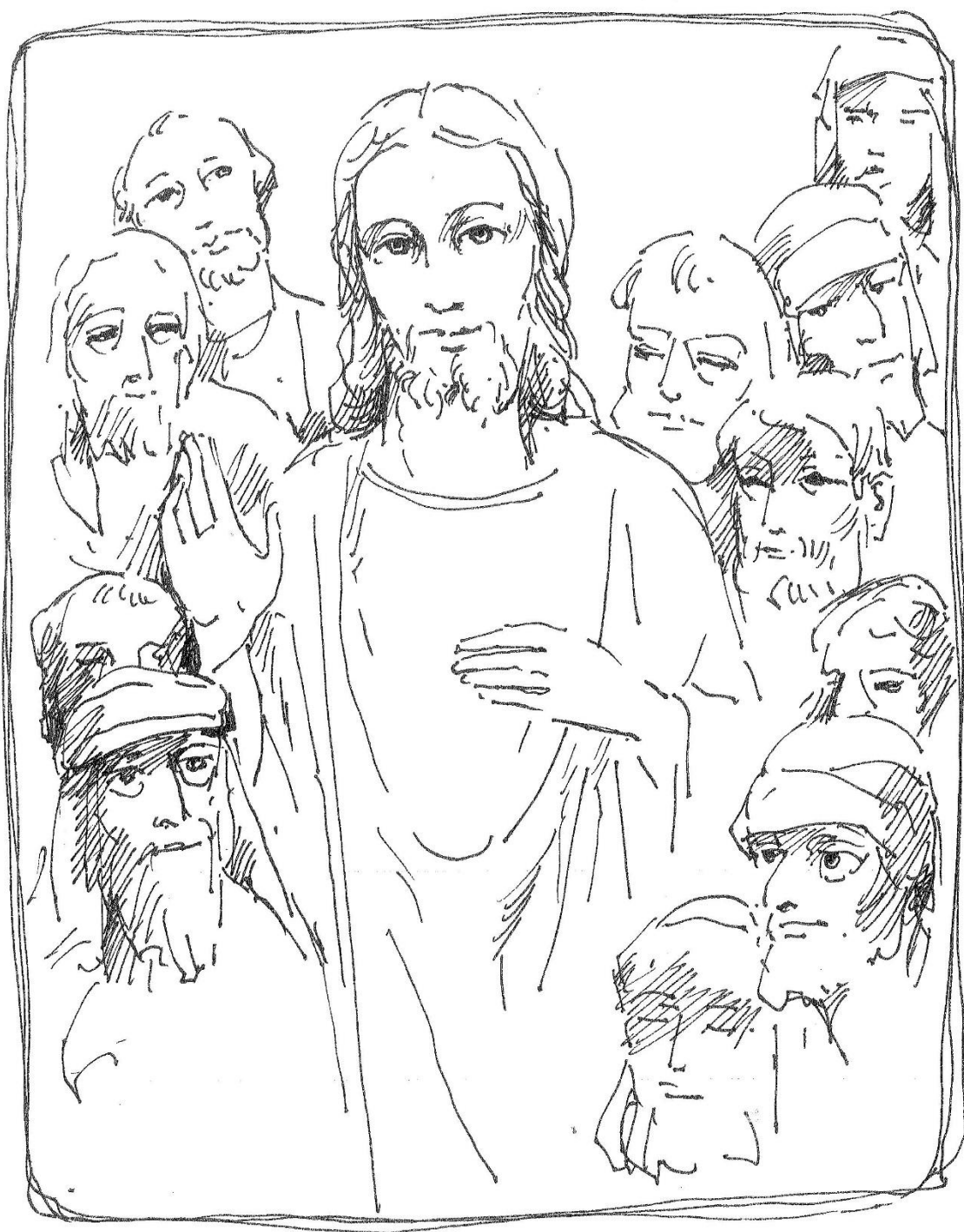
Nadčasovosť príbehu sa dotýka každého z nás. Prichádzajúc do kostola, v duchu hovoríme: „Bud’ pozdravený, Ježiš, to som ja, Mária, Katarína, Zuzana, Peter, Pavol atď. Pri svätom prijímaní môžeme prežívať: „Bud’ pozdravený Peter, Pavol, Anton, Mária, Zuzana... to som ja, Ježiš, pre teba.“ Toto „pre teba“ nám znie stále, lebo tvorí podstatu nášho života.

Ďakujeme za Eucharistiu, ktorá nie je len cestou človeka k Bohu, ale predovšetkým cestou Boha k človeku.

³⁸ MAGGI, A.: Komentár k evanjeliu podľa Jána. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/SLOVAK.pdf>

³⁹ LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 6. Bratislava : Lúč 2015, str. 88.

3 Viera ako schopnosť nadhľadu

3.1 INÝ TOMÁŠ

Jn 20, 19 – 29 O osem dní prišiel Ježiš
Druhá veľkonočná nedel'a: Nezomierať za Ježiša, ale s Ježišom za druhých

Veľký anglický spevák, David Bowie, ktorý počas svojho života predal milióny platní, povedal: „Zajtrajšok patrí tým, ktorí ho počujú prichádzať.“⁴⁰

Ušami počuje každý človek dnešok, to je biologické. Ale počuť zajtrajšok, sa dá vnútornou schopnosťou viery a nádeje. Ježiš z Nazareta pomohol apoštolom prejsť určitým procesom, aby sa z nich stali ľudia nádeje, ohlasovatelia zmysluplnej budúcnosti. Tento proces tvorila komunikácia s nimi (rozvoj poznania) a neskôr aj smrť i zmŕtvychvstanie. Preto o apoštoloch platí: „Zajtrajšok patrí tým, ktorí ho počujú prichádzať.“

V procese dozrievania viery má osobitné miesto postava apoštola Tomáša (porov. Jn 20, 24 - 29). Obyčajne ho poznáme tak, ako ho nakreslil Caravaggio (1571 - 1610), na známom obraze v galérii Sanssouci, v nemeckom Postupime. Tomáš na ňom dáva dva prsty do Ježišovho boku. Treba však rozlišovať ľudovú tradíciu (Caravaggio) od evanjeliového biblického posolstva, ktoré je nadčasové. Biblické školy, ktorých autormi sú Silvano Fausti a Alberto Maggi, prezentujú postavu Tomáša v inom svetle.⁴¹

Po prvé: Tomáša nazývali Didimus, čo v preklade znamená dvojča. Koho dvojčat'om bol Tomáš? Mal bratov? Na koho sa podobal? Tomáš bol Ježišovým dvojčat'om, v správaní sa podobal na Ježiša. Po oznámení, že Lazár je mŕtvy, Ježiš chcel ísť do Judey, no apoštoli ho odhovárali: veď ťa tam chcú zabiť! Iba Tomáš povedal vetu: „Poďme aj my a umrime s ním“ (Jn 11, 16). Čiže apoštoli si mysleli, že treba dať život za Ježiša, ale Tomáš bol jediný, ktorý pochopil, že zomrieť treba spolu s Ježišom, obetovať sa za druhých ľudí. Pretože najlepšie pochopil štýl Ježišovho života bol prezentovaný ako jeho dvojča.

Po druhé: Tomáš „nebol s nimi“, píše evanjelista Ján (20, 24). Ako to, že nebol s nimi? Dôvodom je skutočnosť, že učeníci sa zo strachu pred Židmi zatvorili. Ale Tomáš nemal strach, nebál sa zomrieť ako jeho učiteľ. Neprítomnosť v jeho prípade znamená: nebol medzi tými, čo mali strach.

Po tretie: „Ostatní učeníci mu hovorili: Videli sme Pána! Ale on im povedal: Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch, a nevložím svoj prst do rán po klincoch, a nevložím svoju ruku do jeho boku, neuverím“ (Jn 20, 25). Tento výrok má formu a obsah. Použitá formulácia vyjadruje negáciu, ale obsah Tomášovu túžbu. Aj v slovenčine niekedy povieme: to je neuveriteľné, nemôžem tomu uveriť, to je neskutočné! Ide o nadšenie, je rád, že učiteľ vstal zmŕtvych.

Po štvrté: Ježiš pozdravil učeníkov: „Pokoje vám!“ (Jn 20, 26). U nás je pozdrav vyjadrením želania, tu však ide o dar pokoja a radosti, ktoré Ježiš odovzdáva. To nie je iba žičenie, ale realita, ktorú apoštoli skúsili.

Po piate: Tomáš povedal vetu: „Pán môj a Boh môj!“ (Jn 20, 28). Ide o dôležité vyznanie viery. Uznať v Ježišovi Boha nebolo pre apoštolov také ľahké, ako pre nás dnes. Výrok: „neveriaci Tomáš“ patrí do ľudovej tradície, v skutočnosti bol perfektne veriacim.

Po šieste: Ježiš mu povedal: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili“ (Jn 20, 29). Matúš v Evanjeliu pozná osem blahoslavenstiev (Mt 5, 3- 11), ale Ján uvádza iba dve: pri poslednej večeri, po umytí nôh: „Keď to viete, ste blahoslavení, ak podľa toho aj konáte“ (Jn 13, 17) a druhýkrát: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení, čo nevideli a uverili“ (Jn 20, 29). Dvojité blahoslavenstvo u Jána ukazuje, že postoj služby umožňuje zažiť vzkrieseného. Čiže aj tí, ktorí nevideli Ježiša - aj my dnes - môžeme zistiť, kto je vzkriesený Kristus skrze postoj služby.

⁴⁰ BOWIE, D.: Citáty. In: Výber. Reader's Digest, júl 2017, str. 140.

⁴¹ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014, str. 586.
MAGGI, A.: Studi biblici. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Keď všetko zhrnieme, musíme povedať, že Tomášov postoj je aktuálny aj dnes. Nie je potrebné umrieť za Ježiša, ale s Ježišom pre druhých ľudí – každodenne. V tomto zmysle sa máme podobáť na Krista, byť „Didimus“ – dvojčaťom. Skrže našu službu môžu iní vidieť Božiu lásku a pokoj, ktoré dáva.

Po dlhom spoločnom živote, štúdiu a rozjímaní, sa traja žiaci rozhodli opustiť starého učiteľa, mudrca a vydať sa do sveta za svojím poslaním. Po desiatich rokoch sa vrátili a navštívili ho. Staručký mních ich posadil okolo seba, lebo jemu už staroba a choroba nedovolili vstať. Po jednom začali rozprávať, čo zažili.

Prvý s ostrou pýchou hovorí: „Ja som napísal mnoho kníh a získal som milión výťažkov.“ Učiteľ na to: „Zaplnil si svet papierom.“ Druhý povedal: „Ja som mal prednášky na tisíciach miestach.“ Učiteľ odvetil: „Zaplnil si svet slovami.“ Potom prišiel rad na tretieho: „Priniesol som ti tento vankúšik, aby si mal kam položiť svoje boľavé nohy.“ Učiteľ na to: „Ty si našiel Boha.“⁴²

Poslúžiť, je viac, ako poradiť alebo poučiť. Skrže našu službu je zvestovaný Zmŕtvychvstálý Pán. Ďakujme mu za naše povolanie a s Tomášom vyznajme: „Pán môj a Boh môj!“ (Jn 20, 28). Vďaka viere počujeme prichádzať zajtrajšok.

3.2 DAR NADHLĎADU

Jn 20, 19-23 Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás
Zoslanie Ducha Svätého: Znak premenenia

Malá vnučka dostala od babky na meniny darček, ale ani nemukla. Preto ju mama napomínala: „No tak, Blanka, čo sa hovorí, čo máš povedať? Čo hovorím oteckovi, keď prinesie výplatu?“ A malá povedala: „A to je všetko?“⁴³

Dary sa dajú preberať rozlične: s vďačnosťou alebo ľahostajnosťou, samozrejmosťou. Dlhší čas je potrebný na to, aby sa dieťa naučilo dary nielen preberať, ale aj dávať. Lebo zatiaľ čo pre dieťa je samozrejmé brať, získavať, dospelý už vie, že potrebuje aj odovzdávať, ponúknuť.

Aj apoštoli pred dvetisíc rokmi dostali dar. Po zmŕtvychvstaní, keď prišiel Ježiš cez zatvorené dvere, prvé slovo, ktoré im povedal, bolo: „Pokoj vám“ (Jn 20, 19). Po židovsky šalom. Ale to nie je pozdrav, ako naše dobré ráno alebo dobrý deň. V tom slove je obsiahnuté nielen želanie, ale aj dar.

Vidno to Jánovho opisu: „Pokoj vám“ a hneď k tomu pripojil slová: „Ako to povedal, ukázal im ruky a bok“ (Jn 20, 20). Prečo to urobil? Ved' prebodnuté ruky a bok boli znakom nepokoja, zakrvavené pripomínali učeníkom hrôzu, ktorá na nich v tých dňoch dopadla z ukrižovania, išlo o čosi zlé, ťažké, komplikované.

Ale Ježiš prišiel, aby im na prebodnuté ruky a bok daroval nový pohľad, pri ktorom dušu zaplaví pokoj. Dal im dar Ducha Božieho, Ducha Svätého (Jn 20, 22), nový pohľad na známe veci a udalosti. Vidieť veci starými očami, skoro neveriacimi, a vidieť veci novými očami, Ježišovými, je veľký rozdiel. Človek zbadá, že rany nemusia byť len bolesťou, ale aj oslávením. Ranu v boku dokáže vidieť nielen ako smrteľný zásah, ale aj ako Boží dar lásky, ktorý dáva víťazstvo. Iní ľudia videli Ježišovu prehru, ale učeníci dostali dar vidieť víťazstvo. Preto o nich hovoríme, že majú v sebe Ducha Svätého, Ducha Božieho, dar nového nazerania. Až po získaní toho daru je človek šťastný a má v duši pokoj.

Súvisí to aj s tým, že učeníci boli zhromaždení za zatvorenými dverami zo strachu (Jn 20, 19). Je jasné, že keď veľkňaz dal príkaz zajať Ježiša, netýkalo sa to len učenia, ale aj učeníkov. V Getsemanskej záhrade Ježiš povedal vojakom: „Keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť“ (Jn 18, 8). Čiže nehľadali len Ježiša, ale aj ostatných. Preto za nich oroduje: ich

⁴² FERRERO, B.: Vie to iba vietor. Bratislava : Don Bosco 2002, str. 62.

⁴³ HLADÍK, J.: Vnučka. In: Výber Reader's Digest, november 2015, str. 97.

nechajte odísť. Vydaním zatykača zostali v ohrození, teda v strachu pred náboženskými autoritami tej doby. Na všetky tieto udalosti im neskôr dáva Ježiš nový pohľad: prijmite dar Ducha Svätého, dar nadhľadu.

Nie náhodou slávime Turíce na päťdesiaty deň po Ježišovom zmŕtvychvstaní. Päťdesiatnica bola symbolickým číslom, veriaci ľudia v tej dobe slávili dar Thóry (Mojžišov Zákon, Biblia). V cirkevnom kalendári ani sviatok Biblie nemáme, ale židia mali sviatok Písma.

Ježiš to zmenil, lebo žiť podľa Zákona znamená byť zviazaný, ale žiť podľa Ducha, znamená prijať vnútornú silu, ktorá uvoľňuje energiu lásky. Každý človek je Bohom milovaný, v každom je schopnosť milovať, ale mnohokrát je to v nás zablokované. Duch Boží rozväzuje našu schopnosť byť milujúcimi ľuďmi.⁴⁴

Učeníci na Turíce pochopili, že od darov, ktoré prijali, treba urobiť krok k ich odovzdávaniu. Lebo život pulzuje vtedy, keď sa niečo prijíma a odovzdáva. „Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás“ (Jn 20, 21). Otec poslal Syna s tou láskou, ktorú treba v svete odovzdať, Ježiš sa stal viditeľným zjavením tejto lásky a vyzýva učeníkov, aby robili to isté. To znamená predlžovali Božiu lásku skrze svoje konanie.

Namiesto je otázka: aké znaky oslávenia, Božieho premenenia ukazujeme v svete? Prekonávanie sebecka, pohodlnosti, lenivosti, schopnosť odpustiť, sú znakom, že Božia láska v nás zvíťazila. Nielen Kristus ukázal rany a bok, všetci sme dost' poranení. Buď ukazujeme znaky našej slabosti alebo Božej moci. Ona v nás účinkuje a uschopňuje nás prezentovať rany života ako Bohom premenené, oslávené. Preto sviatky Turíc sú i pre nás sviatkami optimistickými, sviatkami nádeje.

Kto má Božieho Ducha v sebe, rád poslúži. Znakom služby je záster. Máme v šatníku zásteru ako znak služby? (Jn 13, 4) Koľkokrát vyradujeme a ukladáme, kupujeme nové veci, nové oblečenie. Uvedomujeme si, že mať Ducha Svätého, znamená kúpiť si zásteru služby?

Aby sa nám to darilo, schádzame sa každú nedeľu a veríme, že od Ježiša uprostred nás čerpeme silu. Nie náhodou je v Evanjeliu napísané: „Prišiel Ježiš, stal si doprostred“ (Jn 20, 19). Ježiš sa nepostavil dopredu, ani dozadu, ani nad apoštolov, aby sa nikto nevyvyšoval, necítil sa posledný. Ak je Ježiš uprostred, každý z nás má k nemu rovnako ďaleko, či sme v poslednej lavici alebo prvej, na chóre, alebo za stĺpom. Každému dáva dar nadhľadu na veci a udalosti, ním premenené.

O tom, ako sa dá pochopiť životné povolanie v duchu Kristovom, v Duchu Svätom, svedčí aj nasledujúci príbeh spred tridsiatich rokov. Fabio Rosa bol mladý tajomník obecného úradu v chudobnej brazílskej dedine. Ľudia pestovali ryžu, ktorá potrebuje závlahu, keď je sucho, nerastie. Fabio chcel navrátať studne a pumpovať vodu, ale bez elektriny sa to neoplatilo. Mnohí vidiečania preto odchádzali do predmestí veľkomiest, do chatrčí, oberajúcich ich o dôstojnosť.

Fabio premýšľal ako zabrániť odlivu obyvateľstva do miest, ako zaviesť elektrinu? Pripojenie do siete by stálo sedemtisíc dolárov. To predstavovalo mnohoročný výnos chudobných roľníkov. Napadlo mu, použiť energiu slnečnú. Musel brať do úvahy skutočné možnosti roľníkov. Mesačne dávali jedenásť dolárov na sviečky a petrolejové lampy. Požiadal ich, aby namiesto toho venovali jedenásť dolárov na nákup a inštaláciu solárneho panelu. O niekoľko rokov mali bezplatný zdroj elektriny a aj prístup k zavlažovaniu a osvetleniu.

Fabio uzatvára svoj nápad so smiechom: chcel som urobiť svet o čosi žiarivejším. V skutočnosti v deň, keď sa zasvietilo svetlo, osvetlil mnohých vidiečanov novou nádejou na život a nie na živorenie. Keď sa ho pýtali na jeho postup, povedal: „Moja metóda má štyri etapy: po prvé: uvažovať, po druhé: vyvinúť, po tretie zorganizovať, po štvrté realizovať.“⁴⁵

⁴⁴ MAGGI, A.: Komentár na Jánovo evanjelium. In : <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/SLOVAK.pdf>

⁴⁵ LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 8. Bratislava : Lúč 2015, str. 72.

Každý človek je povolaný robiť dobro. Nech nám Duch Boží pomáha uvažovať, vyvinúť, zorganizovať a realizovať. Ďakujeme za dar nadhľadu na životné okolnosti.

3.3 BOH V ĽUDSKOM STAVE, ČLOVEK V STAVE BOŽOM.

*Mt 16, 13-19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva
Slávnosť sv. Petra a Pavla: Nesprávna interpretácia*

Gréckeho filozofa Antisténa sa pýtali, na čo je naviac hrdý. Odpovedal: „Na svoje bohatstvo“. Prítomných táto odpoveď prekvapila, lebo všetci vedeli, že Antisténes žije v skromných podmienkach. Preto sa ho Sokrates opýtal: „Ako to, že si toľko zakladáš na svojom bohatstve, keď máš tak málo?“ Na to Antisténes odpovedal: „Pretože si myslím, že bohatstvo a chudobu nemajú ľudia v dome, ale v duši.“⁴⁶

Čo je bohatstvom v duši? Po prvé: radosť, úsmev, pokoj, čisté svedomie, čiže osobné vnútorné nastavenie, nálada. Po druhé: vzťah k druhým, láska, priateľstvo, partnerstvo. Po tretie: dobrá pamäť, inteligencia, komunikatívnosť. Po štvrté: nádej, zmysel života, viera v Boha. Čiže mnohé hodnoty, ktoré nosíme v sebe a majú vzťah k druhým a k Bohu, voláme bohatstvom duše. Preto mohol Antisténes povedať, že je najviac hrdý na svoje bohatstvo.

Aj Ježiš z Nazareta bol hrdý na svoje bohatstvo. Na otázku: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?“ odpovedal Peter: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16, 16). Ak sa správne interpretujú tieto slová, odhalí sa Ježišovo bohatstvo: vzťah k Otcovi a k ľuďom. Ježiš bol živý z týchto vzťahov.

Učeníci robili nesprávnu interpretáciu osoby Ježiša z Nazareta. Hoci stál pred nimi, pri definovaní toho, kto je Kristus, dopustili sa omylu. Nepoužili správne názvoslovie na označenie osoby, ktorá k nim hovorí. Prirovnávali ho napr. k Jánovi Krstiteľovi, zavraždeného Herodesom, lebo vtedy sa verilo, že mučeníci budú hneď vzkriesení. Iní ho považovali za Eliáša, bojovného proroka, ktorý prostredníctvom násilia presadzoval Boží zákon. Ježiš sa s ničím z minulosti nestotožňoval.

Aj Petrova odpoveď bola chybná. Povedal: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16, 16). Tento výraz v gréčtine s určitým členom označuje toho, ktorého očakávala tradícia, mesiáša pomstiteľa, ktorý vyženie Rimanov. Toto slovo je použité aj pri ukrižovaní: „Ak si Boží Syn, zostúp z kríža“ (Mt 27, 40). Ak si taký mocný a dôležitý, mal by si to teraz na kríži prejavíť, pomstiť sa. S takýmto výkladom slova „Boží Mesiáš“ Ježiš nesúhlasí.

Na inom mieste sa píše, že o tom nemajú nikomu hovoriť (porov. Mt 17, 9). Lebo interpretácia, ktorú robia o osobe Ježiša z Nazareta, je nesprávna. Ježiš hovorí o sebe ako o synovi človeka. Podľa neho Boží Syn je Boh v ľudskom stave a Syn človeka, to je človek v stave Božom. Predstavuje sa ako ten, ktorý má plnosť Božieho stavu. Nepopiera, že je Boží Syn, ale obsah tohto pomenovania v jeho chápaní je iný.

Tu je niečo, čo sa nás bytostne dotýka. Veriť v Ježiša, znamená uznať, že je Božím Synom, teda Bohom v ľudskom stave, so všetkým, čo k ľudskosti patrí: pomínutelnosť, choroby, únava, limity, slabosť. Termín syn človeka vystihuje každého z nás, kto má otca a mamu, ale vo viere je už človekom v stave Božom. Je v nás Boží duch, duch lásky. Týmto označením nás Ježiš pozdvihuje. Preto nechcel, aby ľudia verili v neho ako v pomstiteľa, spravodlivého, ktorý urobí poriadok na svete (predstava Boha v ľudskom stave, v ľudských pomeroch), ale ako Syna človeka, človeka v stave Božom.

Nepochopenie, ktoré na začiatku prejavil Peter, bolo oveľa horšie vo vzťahu k náboženskej inštitúcii vtedajšej doby, veľkňazom, farizejom, právnikom – znalcom Zákona. Náboženská a štátna inštitúcia vždy dominuje nad ľuďmi, podriaďuje si ich, necháva ich infantilnými, aby sa jej dobre vládlo. Naproti tomu Ježiš zvestoval Boha ako Otca, ktorý nás

⁴⁶ RESCH, J.: Slávni Gréci v anekdotách. Xenofón: Hostina 4. Bratislava : Eko-konzult 2003, str. 19.

má rád, pozdvihuje človeka tým, že si želá, aby mal vedomie o tom, čo to znamená byť v Božom stave. Nejde o bohatstvo v dome, ale v duši. Toto náboženskú inštitúciu znepokojovalo. Preto na inom mieste Ježiš dodal: „Syn človeka bude vydaný do rúk ľudí; zabijú ho, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych (Mt 17, 22-23).

Aj po dvetisíc rokoch si musíme dať odpoveď na otázky: aká je moja predstava o Bohu? Aká je moja spiritualita? Na čom je založený môj duchovný život? Čo je pre mňa podstatné? Ako umiestňujem v svojom živote modlitbu, Božie slovo, eucharistiu, charitu a prejavy lásky? Ako dokážem poznanie zladit' s každodenným konaním?

Evanjelium odporúča: vziať každý deň svoj kríž, čiže prijať – ako Ježiš - údel nepochopeného, odsúdeného, o ktorom si iní myslia, že je nemoderný. Tento údel je potrebné odovzdať do Božích rúk s dôverou, že v jeho rukách je náš osud zaistený. Máme budúcnosť, ale nie tú, o ktorej snívajú ľudia, ale tú, ktorú dáva Boh.

Odpoveď na otázku: za koho považujem Syna človeka (porov. Mt 16, 13), znamená znovu nastoliť Boha na prvé miesto, považovať ho za toho, od ktorého všetko závisí, nehanbiť sa za neho, tešiť sa z toho, že mu verím. Vyznanie viery je jednoduché: verím v Ježiša, ktorý je Božím Synom, čiže Bohom v ľudskom tele a verím v Ježiša, ktorý je Synom človeka, čiže človekom v stave Božom.

Mladý, študujúci človek, mal problém s Božou existenciou. Preto išiel za rabínom a pýtal sa: „Kto je Boh a kde je?“ Rabín mlčal. Keď druhýkrát, tretíkrát položil tú istú otázku, rabín zdvihol hlavu a povedal: „On je jasne tu a okrem neho tu nič nie je jasné.“

Takejto rabínovej výpovedi možno odporovať, lebo podľa nás je jasné všetko, čo je tu a len Boh je nejasný. Ale keď domyslíme život a svet okolo nás, správne čítame stopy po Bohu v knihe prírody, v tvári človeka, neopomenieme premenlivosť a pominuteľnosť, prideme k záveru, že je rozumné a odôvodnené veriť v Boha.

Na orodovanie svätých Petra a Pavla nech sa zvrúčuje naša viera v spoločenstve veriacich ľudí v to, že Ježiš je Božím Synom, Bohom v ľudskom stave a Synom človeka, človekom v stave Božom.

3.4 MANUÁLNE POZNANIE PÁNA

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo

Narodenie Pána: Kontrapunkt

Po prednáške bývalého magdebugského biskupa, Wenera Kruscha, jeden mladý študent položil smelú otázku: „Pán biskup, čo robí milý Pán Boh dnes večer?“ Duchapriítomný biskup odpovedal: „Robí si starosť o teba.“⁴⁷

Boh si robí starosť o každého z nás. Vonkajším, viditeľným znakom tejto starostlivosti sú Vianoce. Narodením dieťaťa Ježiša Boh chcel dať najavo: robím si o teba, človek, starosť, preto urobím všetko, aby si nielen ty hľadal cestu k cieľu života, ale aby si pochopil, že najprv ja, Boh, som nastúpil cestu k tebe. Vianoce ukazujú filantropiu Boha, vášnivú lásku a záujem o človeka, jeho osobnú účasť na našich životných podmienkach.

V hudbe sa používa kontrapunkt: ruky na klaviatúre idú od seba, alebo sa k sebe približujú, protipohyb. To, čo sa na Vianoce pripomína, je kontrapunkt medzi ľudskou mocou a uskomnením Boha. Znakom moci a ľudskej pýchy bolo sčítanie ľudí. Znakom Božej lásky je koncentrácia do malého dieťaťa.

Samozrejme, že keby Boh bol prišiel v sláve, moci, lesku, všetci by sa mu museli klaňať. Lenže bol by modlou a v Knihe Danielovej sa píše, že „sa z vrchu bez zásahu rúk odlúpil kameň a rozdrúžgal železo, kov, hlinu, striebro a zlato“ (Dan 2, 45). Preto je Božia veľkosť

⁴⁷ KRUSCHE, W.: Gottes grosse Einladung – Predigten. Berlin : Evangelické vydavateľstvo 1982.

v maličkostiach. Vlajkou nášho Boha je chudoba, poníženosť a pokora, zatiaľ čo zástavou sveta je bohatstvo, márnivosť a pýcha.

Nie náhodou evanjelista Lukáš napísal, že Ježiš sa narodil v tom čase, keď Augustus nariadil sčítanie ľudu, Sýriu spravoval Kvirínus (porov. Lk 2, 1-2). Ide o konkrétne historicko – spoločenské podmienky. Sčítanie ľudu znamená: mám ekonomickú moc, dane, vojsko, budem verbovať vojakov. Je to proces vyvyšovania sa človeka nad človekom. Vo vtedajších časoch vyjadrovalo moc panovníka.

Naopak, narodením Ježiša Krista Boh nahradil bohatstvo chudobou, moc službou a pýchu pokorou. Na sčítanie ľudu treba mašinériu, organizácie, inštitúcie, mocenský aparát. Oproti tomu stojí jedno dieťa v betlehemskej maštali. Roky sa nepočítajú od cisára, ale od narodenia Krista.

Vianoce nás pozývajú rozjímať nad Božou skutočnosťou, dotýkať sa dieťaťa ako Mária, kontemplanovať ho, stáť pred jasličkami vo vytržení. Každá mama, keď jej prvýkrát položia v pôrodnici dieťa do rúk, je v úžase. Každý otec, keď mu položia prvýkrát dieťa do rúk, žasne nad životom. Takto sme pozvaní manuálne poznať Pána, skrze dotyk a vôňu.⁴⁸

Posolstvo Vianoc nám chce povedať, že protirečenie medzi svetom moci a pokorou Boha treba riešiť cestou Ježišovou. Nedá sa vyhnúť zápasu so sebeckým a rozličnými ťažkosťami, ale manuálne poznanie Pána nám môže pomôcť ich prekonať. Z našej strany je potrebná vďačnosť za to, že Najvyšší sa stáva maličkým, Všemohúci potrebným, Slovo dieťaťom, ktoré ešte nevie hovoriť, Nesmrteľný smrteľným - samé paradoxy.

Na zakončenie úvahy ešte jeden rodinný príbeh. Syn povedal: „Ja nechcem stromček!“ „Aký stromček?“ pýta sa otec. „Nechcem počas týchto Vianoc žiadny stromček!“ „A prečo? Veď sme boli zvyknutí robiť zoznam darčiekov...“ Predtým chcel chlapec plyšového slona, alebo samopal, a teraz zrazu taký skromný?

„Ty nechceš stromček?“ „Nie. Nakoniec ho vyhodíme. Na námestí som videl, koľko eur za ten stromček pýtajú“. Otec uznal: skutočne, stromčeky sú toho roku drahé. No ale Vianoce bez stromčeka?! Malý ďalej argumentoval: „Predstavte si, že by vo všetkých rodinách peniaze, ktoré dávajú na stromčeky a na darčeka, dali chudobným deťom.“

Otec si pomyslel, že by mal pochváliť syna, za to, ako uvažuje, ale trochu mu bolo aj ľúto. „Vianoce bez stromčeka, veď to je ako letný deň bez slnka.“ „Je pravda,“ povedala manželka, „že Vianoce stoja veľa peňazí.“ Otec pokračoval: „Takže toho roku nebudeme kupovať stromček? Ani kapra?“ Syn zaváhal: „No, kapra... ani kapra nie!“ „A darčeka si už nebudeme dávať?“ „Darčeka tiež nie,“ povedal chlapec so sebazaprením.

„Tak čo budeme robiť na Vianoce?“ opýtala sa manželka. Syn tvrdil, že budeme pri stole jesť závin a radowať sa, že deti neumreli. Rodičia chvíľu mlčali a otcovi potom napadlo: ak si dáme kapra a darčeka, budeme v synových očiach zločinci.

„Mám návrh,“ povedal otec. „Budeme si zapisovať, koľko Vianoce stoja. Zapišeme, koľko stál stromček, koľko koláče, darčeka. Môžeme mať menší stromček, menej darčiekov. Potom to spočítame a presne toľko peňazí dáme deťom, ktoré nemajú nič. Pretože keby sme nemali Vianoce, nebolo by ti to ľúto?“ „-Bolo“, povedal chlapec.

„Takže tento rok mama dostane lacnejšiu voňavku, odpustí si šatku, stromček bude malý, nemusí byť až pod strop...“ Dohodli sme sa, že oslávime tento rok skromnejšie. „Po večeri si sadneme a budeme sa radowať, koľko detí neumrelo od hladu“, povedalo naše dieťa, keď sme sa dohodli, ako budú tohorodné Vianoce vyzeráť. Syn nás pritiahol k sebe, dal mame bozk, potom aj mne, aby mi nebolo ľúto.⁴⁹

Darček, ktorý si človek odpustí v súčasnosti, nenájde vo večnosti? Ide o dva svety, do ktorých sme ponorení a stále sa musíme medzi nimi rozhodovať. Božia láska nás pozýva, aby

⁴⁸ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podľa Lukáša. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 58.

⁴⁹ MARTIN, E.: Ježiško pre mňa. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012, str. 90.

sme mali oči a srdce otvorené a aby naše rozjímanie pri jasličkách a manuálne poznanie Pána pomohlo prehĺbiť vieru v neho i úctu k druhým ľuďom.

3.5 ODHALIŤ JADRO

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi

Zjavenie Pána: Viera, nie mágia

Počas vianočných sviatkov nechýbajú na stole vlašské, pistáciové alebo lieskové oriešky. Pri večernom sledovaní televízie z nich ubúda. Niekedy sa stane, že orech je prázdny, a vtedy si pomyslíte: je to ako s človekom, navonok vyzerá krásne, zaujímavo, a mnohokrát vo vnútri je prázdny. Navonok má všetko, čo má mať, sľubuje jadro, ale vo vnútri je prázdnota.

Človek sa odhaľuje slovami, skutkami, správaním. Tak, ako od orecha očakávame jadierko, od človeka očakávame dobro, lásku, pochopenie.

Človek v svojom úsilí sa snažil rozumieť aj Bohu, rozlúsknuť orech Božieho života, prísť k jadru poznania, kto a kde je Boh a aký má význam pre život. Tejto snahe ide Boh v ústrety, lebo v Ježišovi Kristovi odkrýva, odhaľuje, zjavuje svoje Slovo lásky. V prírode môžeme čítať stopy po Bohu, a v diele vykúpenia – Ježišovo narodenie, smrť a zmŕtvychvstanie – môžeme čítať jadro Božej skutočnosti, absolútnu náklonnosť ku každému z nás.⁵⁰

Traja mudrci z Východu sú predstaviteľmi ľudí, ktorí sa usilujú čítať Božie stopy vo vesmíre. „Videli sme jeho hviezdu na východe, a prišli sme sa mu pokloniť“ (Mt 2, 2). Výraz traja králi, lepšie povedané traja mágovia - z gréckeho magos, čo v tých rokoch v Perzii označovalo príslušníka kňazskej triedy - znamená vzdelancov, teológov, filozofov, znalcov astronómie a niekedy aj čarodejníkov a šarlatánov. Hranica medzi týmito pojmami je ťažko určiteľná aj dnes. Napríklad Sofokles a Euripides z gréckej filozofie chápu týchto mágov v zmysle zápornom. Zase Filón v pozitívnom zmysle cituje Mojžišovu knihu, kde sa hovorí o Balámovi, ohlasujúc hviezdu, ktorá vzíde nad Izraelom.⁵¹

Veriaci ľudia, židia, boli vždy alergickí na magično, hoci okolo nich boli národy plné magických praktík. Dodnes máme v televízii veštcov. Lenže veda odoberá mágiu hmotné energie, náboženstvo odoberá mágiu dobro a zlo a necháva ho na našu zodpovednosť. Preto treba jasne rozlišovať medzi mágiou, prírodnými vedami a náboženskou vierou.

Od nepamäti sa ľudia snažili pozorovať hviezdy, žasnúť nad vesmírom, pochopiť ho, sledujúc rytmus a harmóniu, čo je začiatkom poznania. Ľudia dávno vedeli, že nebo diriguje zem, určuje poradie ročných období, mesiacov, dní, hodín, určuje čas práce, odpočinku, čas sejby i žatvy, odlúčenia i stretávania sa. Meranie času je jednou z prvých vied o vesmíre. Človek si bol vedomý toho, že čas mu je daný na obmedzenú dobu. Mudrci sa neuspokojili iba s pozorovaním toho, ako sa hviezdy pohybujú, ako nastáva konjunkcia, ako trvá a zaniká, ale hľadali odpoveď na otázku, aký to má význam.

Totíto v každom z nás je múdrosť a veda. Prírodná veda nás vedie k tomu, aby sme poznávali veci pozorovateľné, merateľné, ale je v nás aj múdrosť, ktorá nás núti pýtať sa: aký má všetko význam, čo mi chce ten symbol povedať?

Augustín (354-430) píše, že „duša je viac prítomná tam, kde miluje, než v tele, ktoré oživuje“. Pri mudrcoch to platí tým viac, že cesta lásky, prostredníctvom rozumového bádania, sa stala cestou adorácie, dospeli k darovaniu sa. V každom z nás je táto schopnosť: duša je viac tam, kde niekoho alebo niečo milujeme, než vo vlastnom tele. Je to aj v smere nadčasovej múdrosti?

Sviatok Zjavenia Pána ukazuje rozdiel medzi náboženstvom a mágiou. Mágia uznáva vesmírne energie, sily bez histórie, bez dejín, bez osobného vzťahu. Kresťanská viera uznáva,

⁵⁰ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na slávnosť Zjavenia Pána – výber. Tvrdošín 1990.

⁵¹ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podľa Matouše. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2009, str. 22.

že Boh sa stal jedným z nás, v konkrétnom čase, v dejinách, žil v tele, s nohami, rukami, aké my máme, je osobou, ku ktorej môžeme mať vzťah.

Tento sviatok nás inšpiruje aj k zamysleniu sa nad tým, čo zjavujeme zo seba druhému, či sme ako prázdny orech, alebo zjavujeme jadro dobra. Človek, ako píše Antoine de Saint-Exupéry (1900-1944), je uzol vlastných rozlišností, sme ako Popoluška s hrachom a šošovicou. Máme ruku, ktorou môžeme pohladiť, aj vylepiť zaucho, oči, ktoré možno zavrieť nad biedou, alebo vidieť potrebnú pomoc, srdce, ktoré môže zatvrdnúť, ale aj milovať. Tieto dva póly v nás, schopnosť zabiť vzťah, alebo darovať sa, sú zjavované slovami a skutkami. Skrze odhaľovanie jadra dobra a lásky, zjavujeme Božiu prítomnosť. Dobro, ktoré naštartujeme na tomto svete, bude mať hodnotu celovečnú.

Komu by sa páčilo stretávať takých ľudí, ktorí sa zjavujú ako podvodníci, klamári, lenivci? Chrobák v orechu všetko vyhryzie a nechá odpadky. Toto robí sebeckosť v živote človeka, znehodnotí naše vnútro, jadro bytia. Preto je dôležité sledovať múdrosť, ktorá je v nás, a núti nás hľadať pravdu ako troch mágov.

Mladý muž, Michal, skončil univerzitu, prvý rok začal pracovať, pred Vianocami dostal dva listy. Otvoril prvý od kamaráta a čítal: mám senzáčnú ponuku, stačí päťdesiat dolárov a zažiješ sviatky, ktoré si nikdy nemal. Počítam s tebou! Povedal si: na sviatky nič nemám, päťdesiat dolárov nie je veľa, idem na to. Otvoril druhý list, od mamy a čítal: syn môj, prosím ťa, príď na sviatky a ak môžeš, požičaj mi dvadsať dolárov, lebo musím vrátiť susede, čo mi požičala na lieky. Ja ti ich potom vrátim.

Michal sa zamyslel na oboma ponukami. Nebudem predsa stále doma, pri mame. Ťahalo ho napísať kamarátom, že príde na výlet, mama to predsa musí pochopiť. Keď si sadol za stôl, zbadal kôpku žltých listov. Ako sa k nemu dostali? Pred dvadsiatimi piatimi rokmi mama písala svojej priateľke, ktorá zomrela a jej dedičia chceli odovzdať staré papiere pôvodným majiteľom. Tak sa skrze Michala mali dostať k mame.

Keď otvoril listy, čítal obsah spred dvadsiatich piatich rokov: Moja milá, vyčítaš mi, že som nebola na stretnutí, ale nemala som kde nechať svojho syna. Naozaj si uvedomujem, ako ma potrebuje. Druhý list: vyčítaš mi, že som nešla na spoločný zájazd. Ale synovi sa pohoršilo, je chorý, vyžaduje opateru, a tak som zostala. Nehnevaj sa, nikomu ho nemôžem nechať. Vidím, ako ma potrebuje, a preto mu musím venovať svoje sily. Tretí list: vyčítaš mi že som sa odmlčala a zanedbala kamarátky, ale som šťastná, že chlapec je už zdravý. Cítim, že sa mu musím venovať, aby bol spokojný, a preto možno zanedbávam iných. Michal zostal v zamyslení. Zbalil veci, sadol na vlak a išiel smerom k mame.

Listy mu zjavili osobu, ktorá nosí titul: mama. V nich sa odhalilo jadro osoby, ktorá ho zo všetkých ľudí najviac milovala. Preto zmenil smer svojej púte.

Sme vďační Bohu za to, ako vymyslel svoje zjavenie, odkrytie človeku a pozýva nás do procesu hľadania viery, nasledovania Troch kráľov.

3.6 DOVOLÍŤ JEŽIŠOVI PREJAVIŤ SA AKO BOHU

*Jn 2, 1-11 Ježiš v Káne Galilejskej urobil prvé zo znamení
Druhá nedeľa v Cezročnom období C: Viera – rozpamätať sa na dary*

Manželské jubileá majú rôzne pomenovania: ročné je bavlnené, dvojročné papierové, trojročné kožené, päťročné drevené, sedemročné vlnené, desaťročné olovené, dvanásťročné hodvábné, pätnásťročné kryštálové, dvadsaťročné porcelánové, dvadsaťpäťročné strieborné, tridsaťročné perlové, päťdesiatročné zlaté, šesťdesiatročné diamantové. Kvantita aj kvalita spoločného života sa prirovnáva k striebru, zlatu, bavlně alebo hodvábu. Hodnota vzťahu závisí od toho, čomu sa dvaja otvárajú a čo v nich účinkuje. Tam, kde ľudia dovoľia, aby v nich žila láska, sú vzťahy jubilujúce. Tam, kde dovoľia, aby žilo sebeckosť, pohodlie a lenivosť, sa neoslavuje nič, iba sa živoria alebo sa rozvedú.

Diamant je vzácny preto, že má osobitnú štruktúru uhlíka (štvorsten - každý atóm uhlíka má štyri susedné atómy, teda práve toľko, koľko má elektrónov, schopných vytvárať väzby). Uhlík je aj v popole, ale má inú štruktúru. Kto prežíva život v štruktúrach lásky, usiluje sa prejavíť dobré srdce, ocitne sa vo vzácných väzbách, diamantových, nielen voči ľuďom ale aj voči Bohu.

Túto skúsenosť nadobudli apoštoli na svadbe v Káne Galilejskej (porov. Jn 2, 1-11). Zistili, že je dôležité dovoliť Ježišovi prejavíť sa ako Bohu. Keby svadobčania neboli dovolili Ježišovi prejavíť sa, neboli by zažili ani obdarovanie, radosť z vína.

Toto sa očakáva od nás všetkých: dovoliť Ježišovi, aby sa prejavil v našom živote ako Boh. Lebo mnohokrát mu dovoľujeme prejavíť sa formou nášho vysnívaného ja, ako dokonalejšie ego. Ak som chorý, v núdzi, sklamaný, samozrejme, že chcem byť zdravý a šťastný: Ježišu urob, čo chcem ja! Nedovoľujeme prejavíť sa Ježišovi ako Ježišovi, ale chceme aby sa prejavil ako naše lepšie ja. Pritom on v svojej Božskej múdrosti a Prozreteľnosti má pre nás iné dary.

Premena vody na víno je symbolom premien, ktoré v živote potrebujeme: starneme, chorľavieme, vieme o smrti - všetko bezvýchodiskové situácie, ktoré nevyriešime bez toho, aby sme dovolili Ježišovi vstúpiť do nášho života. Praktizovať sviatosti, modliť sa a zaujímať o náboženské úkony, znamená dovoliť Ježišovi, aby v nás konal svojou mocou.

Pre manželský vzťah je dôležité rozpomätať sa na začiatky zaľúbenia. Pre vieru, náboženský vzťah je dôležité rozpomätať sa na to, čo pre nás Boh urobil. Nikto si nepamätá, ako vyzeral v perinke a plienkach, ale vidíme iných, ako im mama prejavuje lásku: keď dieťa plače, berie ho do náručia, položí na stôl, rozbalí, brnká mu po perách, štekli po brušku, kýva rúčkami, mazlí sa s ním, dáva mu pocítiť, že ho má rada. Pri tomto pohľade si dospelý môže uvedomiť: aj so mnou to tak bolo, aj mňa mal niekto rád, aj so mnou sa niekto maznal, pomáhal mi rásť. Nepriamo, sa dokážeme rozpomätať na svoje detstvo.

Podobne v náboženstve Boh od nás očakáva, že sa budeme rozpomäťovať na jeho dobrodenia. Máme rozum, vôľu, city, schopnosti, mohutnosti, duševné, telesné a pomocou nich môžeme spomínať, rozpomätať sa na to, ako nás Boh mal rád, keď nás vymyslel. Stačí čítať v knihe prírody a v knihe človeka: vidíme slnko na oblohe, prírodopisné filmy v televízii, všetko rozpráva o tom, aký úžasný je vesmír a život, do ktorého sme ponorení. Všetko sú to prejavy Božej lásky voči nám. Oprávnené čaká: rozpomätáš sa, človek, na to, ako ťa mám rád? Okrem toho máme kríž ako náboženský symbol, cez ktorý vidíme, že Božia láska je väčšia ako zloba, že Ježiš aj v najťažšej životnej situácii sa nezachoval zatrpknuto, ale milujúco. Viera je schopnosť rozpomätať sa na Božie dobrodenia. V žalmе spievame: „Zvestujte všetkým národom zázraky Pánove“ (porov. Ž 96, 3).

Niekedy máme pokušenie povedať: nebolo by lepšie žiť bez Boha, bez jeho príkazov a nariadení? Nemajú sa neveriaci lepšie, keď žijú bez Boha? Je to asi tak, ako keby deti v puberte povedali: bez otca a mamy by bolo lepšie, neboli by príkazy a zákazy! Otec a mama však právom očakávajú, že v pätnástich alebo sedemnástich sa ich deti budú správať zodpovednejšie. Aj Boh očakáva od nás prejavy dospelých kresťanov, štruktúry dobrého srdca. Nie je teda pravdou, že bez Boha by sa ľahšie žilo, lebo jeho očakávania voči nám sú oprávnené a nepresahujú naše možnosti.⁵² Neveriť, znamená nerozpomäťovať sa na Božie dobrodenia, a tým zároveň blokovat' jeho vplyv na nás.

O tom, čo sa stane, keď človek dovoľí alebo nedovoľí, aby Boh v jeho živote konal, je nasledujúci príbeh. Píše ho novinár, Louis Beriot (nar. 1939), spomínajúc na svoje detstvo okolo roku 1950. „Bolo nás osem chlapcov a dve dievčatá. Na farme bolo vždy dosť práce, môj otec neznášal ulievanie, ale aby nás neunavil prácami, vždy pre nás vymyslel odmenu. Napríklad za najhoršiu robotu, ktorú nikto nemal rád - odklíckovať zemiaky, sľúbil návštevu

⁵² CHALUPA, J. Zvukový záznam homílie na Druhú cezročnú nedeľu C - výber. Tvrdošín 1989.

cirkusu. Pred nami bola v pivnici hora zemiakov, požíveň pre nás i pre dobytok. Aby sme mohli ísť do cirkusu, museli sme každý zemiak zobrať do ruky a odlomiť klíček. Marek bol presvedčený, že takú prácu nie je možné stihnúť. Keď sme však nechceli premeškať cirkus, museli sme byť pri zemiakoch. Prišiel s nápadom: čo tak prikryť naklíčené zemiaky tými, ktoré sa nám už podarilo zbaviť klíčkov? Myšlienka bola jednohlasne prijatá, Etienne spokojne skonštatovala:

„Ale oco aj tak na to jedného dňa príde!“

„Aká si sprostá,“ povedal Marek, „veď mu povieme, že to znovu naklíčilo.“

„No dobre.“

Všetko išlo ako po masle, nikto sa príliš neunavil. Samozrejme, že večer v cirkuse bol nezabudnuteľný, návrat domov takisto. Keď sa otec opýtal, či sa nám vystúpenie páčilo, zbor pokrytcov odpovedal: „Bolo to úžasné!“

„Teším sa s vami,“ dodal otec. „No a teraz dokončíte odklíčkovanie, potom rozdelíte zemiaky do piatich skupín podľa veľkosti a keď uznám, že práca je dobre vykonaná, pôjdete aj spať. A možno pôjdete rovno do školy!“ Neboli sme schopní povedať ani slovo, museli sme pokračovať v práci. A keď sme na tej kope zemiakov jeden po druhom postupne zaspali, rodičia nás museli poodnášať do našich izieb.⁵³

Múdrosť otca spočíva v tom, že sleduje, čo vstupuje do života detí. Ak dovoľí, aby vstúpilo klamstvo, lenivosť, pýcha, samozrejme, že ich to bude formovať. Počítačové hry, internet, sociálne siete, filmy, poznačia vnútorný svet detí. Otec si uvedomuje: nemôžem dovoliť, aby do života mojich detí vstupovalo všeličo, mám povinnosť starať sa o to, aby do ich života vstupovala statočnosť, čestnosť, zodpovednosť.

Keď na svadbe v Káne Galilejskej ľudia dovolili, aby Ježiš vstúpil do ich života svojou zázračnosťou, vznikol priestor pre radosť. Ak dovoľíme Bohu, aby vstúpil do nášho života svojou múdrosťou, vznikne priestor pre zmysluplnosť. Prosme ho, nech oživuje našu pamäť, aby sme boli schopní rozpamätávať sa na jeho dobrodenia.

3.7 NEVYMENÍM ŤA AKO PRÍVESOK

Lk 7, 36-8, 3 Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje
Jedenásta nedeľa v Cezročnom období C: Viera ako vzťah závislosti

Pani sa chystá večer do divadla, prehrabáva sa v náramkoch, príveskoch a nakoniec si vzdychne: „Už ani pri jednom nemám taký hrejivý pocit, aký som mala, keď som si ich dávala prvykrát.“ Čo sa totiž stalo? V šperkovnici mala pekný prívesok, ale neskôr dostala krajší, ktorý nahradil predchádzajúci. Po čase dostala ešte krajší, a tak krajší išiel dolu a nastúpil najkrajší. Pekný i krajší zovšednel a zostala nostalgická poznámka: už nemám ten hrejivý pocit.

Niektorí pristupujú k osobám ako k príveskom. Mám ťa rád, lebo si mladá, krásna, sympatická. Ale keď zostarneš, vymením ťa za mladšiu, krajšiu, ako prívesok. Ktorej by sa taký postoj páčil? Ktorému mužovi by bolo príjemné byť vymený za iného, ako prívesok?

Na prívesku sa dá pochopiť príbeh z Evanjelia podľa Lukáša o žene, ktorá „s plačom pristúpila zozadu k (Ježišovým) nohám, začala mu slzami máčať nohy a utierala mu ich svojimi vlasmi, bozkávala mu ich a natierala voňavým olejom“ (Lk 7, 38). Mnohí chlapi v meste ju brali ako prívesok: na jeden večer, pobavili sa s ňou, popýšili, a potom na druhý deň zobrali nejakú inú. Farizej Šimon tento postoj zaujal voči Ježišovi z Nazareta. Mohol sa popýšiť: „Mal som návštevu, volal sa Rabbi z Nazareta, divotvorca, populárny, u mňa večeral....“ Lenže keby v tom istom čase bol prišiel niekto významnejší, nejaký kráľ, dal by prednosť jemu pred Ježišom, vymenil by Ježiša ako prívesok.

⁵³ LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 3. Bratislava : Lúč 2006, str. 60.

Tento postoj je v ostrom protiklade k tomu, čo vidíme na žene, opísanej ako hriešnica. Oproti farizejovi Šimonovi, ktorý zachovával židovský zákon, bola na tom biedne, ale nosila v sebe postoj: Bože, stojím o tvoje milosrdenstvo. Vieme, že platí: „V nebi je väčšia radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú“ (Lk 15, 7). Žena zaujala postoj: Ježišu, som od teba závislá! S tebou prichádza do môjho života pokoj, odpustenie, ty ma neodstrkuješ, nie som pre teba prívesok! Takúto krásu vzťahu s inými ľuďmi nezažila. Úryvok končí slovami: „Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje. Komu sa menej odpúšťa, menej miluje“ (Lk 7, 47).

Ak rozmyšľame ako súvisí tento evanjeliový príbeh s nami dnes, po dvetisíc rokoch, nájdeme spoločného menovateľa. Je ním skutočnosť, že aj my máme chuť byť veriacimi ľuďmi, ale nechceme byť veľmi závislými od Boha. V našej dobe sa veľa hovorí o nezávislosti, ale kto nepochopí vieru ako závislosť od Boha, ujde mu podstata.

Slovo závislosť má negatívny zvuk: závislosť od alkoholu, drogy, hazardných hier, internetu, pornografie - všetko je otroctvom, ktoré treba eliminovať. Lenže o závislosti sa dá hovoriť aj v pozitívnom zmysle slova. Lebo ak dieťa zostane samo doma a sa mu cnie za mamou, otcom, je od nich závislé. To je požehnaná závislosť, lebo ide o vzťah. Ak obraz visí na stene, je závislý od klinca, ktorý ho drží. Obraz sa nemusí hanbiť za klinec, pretože bez neho by spadol dolu. Váza závisí od kvetov, bez nich bude len nádobou. Kvety závisia od vázy, bez nej budú len hromadou rastlín. Tam, kde je závislosť kvetov a vázy, je krásna.

Tak, ako sa dá hovoriť o kráse vzťahu medzi človekom a človekom, dá sa hovoriť o kráse vzťahu medzi človekom a Bohom. Ku každému má Boh osobitný vzťah lásky. Človek sa môže pre tento vzťah otvoriť a uvedomiť si, ako žena v evanjeliu: Bože, som od teba závislá, potrebujem tvoje milosrdenstvo.

Hanbil by sa niekto za to, že potrebuje ráno čaj, kávu, chlieb a cez deň jedlo? Je normálne priznať si: som závislý od chleba. Ako dlho by som bez neho vydržal? A koľko sa dá vydržať bez Boha? Teda mať vieru, znamená prežívať závislosť od Boha v zmysle vlastného obohatenia. Preto Boha nemožno nahradiť inými skutočnosťami, vymeniť ako prívesok.

Sú manželstvá, kde je život disharmonický, rodina nestabilná alebo neúplná. Ale existuje množstvo rodín, kde je stabilita aj harmónia vzťahu, kde sa ľudia majú radi. To znamená, že funguje krásna vzťah: existuje niekto, kto ťa má rád, koho máš rád ty. Všetci snívame o hodnotách, na ktoré možno byť hrdý.

Ilustráciou tejto témy je aj nasledujúci príbeh: Desať rokov som sa starala o matku, ktorá mala psychickú poruchu. Prejavovalo sa to apatiou, nemala o nič záujem, dokonca jej nepomohol ani pobyt v psychiatrii liečebni. Celé dni ležala alebo sedela, mlčky sa dívala pred seba zakaleným pohľadom a čakala na mňa. Počas desiatich rokov z času na čas pobudla v liečebni, ale zväčša bola u mňa. Mám dve deti, zodpovedné povolanie, nevládnú matku... Keď som prišla z práce domov, musela som ju učesať, poumývať, vykúpať a nebolo to jednoduché, lebo zakaždým mi opakovala: „Nie, netreba! Nie, ja nechcem!“

Jedno popoludnie som prišla vyčerpaná, predchádzajúcu noc som zle spala, v práci neprijemnosti, bolela ma hlava. Nevravím to na ospravedlnenie, lebo ani ja si to nikdy neodpustím. Chcela som mamu poumývať, ale jej kategorické: „Nie, ja nechcem!“ ma priviedlo do zúrivosti. Rozkričala som sa, začala som jej nadávať a sotila som ju do kúpeľne. Padla na zem, na bielej dlažbe sa objavili červené kvapky. S hrôzou som sa k nej naklonila, bála som sa, že je mŕtva. Matka sa však na mňa pozrela jasným pohľadom - asi jej otras vrátil na chvíľu vedomie - a povedala vetu: „Raz ťa to bude mrziť, dcérka moja.“

Všetko sa vrátilo do starých koľají, ten istý kolotoč, ale ja som sa zmenila. Jej hlas a pohľad ma prenasledoval aj v snoch. Chcela som byť láskavá, trpezlivá, milá, mama však o tri

mesiace zomrela na zápal pľúc. Čo by som dala za to, keby sa to nebolo stalo. Tento príbeh venujem šťastnejším odo mňa, ktorí majú ešte príležitosť starať sa o tých, ktorí od nich závisia.⁵⁴

Dve vety z príbehu treba podčiarknuť: „Raz ťa to bude mrziť, dcérka moja,“ a druhá: „príbeh venujem tým, ktorí sú šťastnejší odo mňa, lebo majú príležitosť starať sa o tých, ktorí od nich závisia.“ Starat' sa o niekoho je obeta, ale uvedomujeme si, že je v tom aj veľká hodnota, sila vzťahu, ktorý je potrebný na prežitie. Boh nie je invalid, nepotrebuje takýto vzťah. Ale človek ho potrebuje, lebo v závislosti od neho sa naplňa život zmyslom. S nikým iným sa nedá vytvoriť krásny vzťah.

Nech sa nám darí osvojiť si postoj ženy z evanjelia: „Ježišu, potrebujem ťa! Ďakujem ti, že sa na mňa dívaš odpúšťajúcimi očami.“

3.8 TLMOČNÍCTVO – PREKLADY V SEBE

*Lk 9, 18-24 Ty si boží Mesiáš. Syn človeka musí mnoho trpieť
Dvanásť nedeľa v Cezročnom období C: Poznať nielen rozumom ale aj srdcom*

Staršia sesternica, Betka dozerala na malú, trojročnú Helenku. Keď malá šantila, staršia zdvihla hlas: „Helena, pod' sem!“ Malé dievčatko sa postavilo: „Čo som?“

Staršia zopakovala: „Si Helena!“

Malá sa nedala: „Čo som, Beta?“

Staršia pochopila. Čupla si k nej: „No, predsa si naša Helenka!“

Dialóg skončil výrokom maličky: „No pieto, Betka!“

Pomenovanie súvisí so správaním sa. Keď niekoho nazveme Helenka, Betka, Janko, Marienka, znamená to postoj lásky. Ak niekoho nazveme Jano alebo Mara, Zuza, Kata, znamená to postoj hnevu, ľahostajnosti a cudzoty.

Poznávanie druhého človeka je zložité. Jedna úroveň je poznanie rozumom, informáciou, vedieť, ako sa kto volá. Druhá úroveň je poznanie srdcom, niekoho mať rád, pochopiť ho. Správne je, ak obe skutočnosti sú skĺbené, poznáme druhého nielen rozumom, ale aj srdcom. Želáme si, aby aj druhí nás poznávali podobne, používali názvoslovie lásky.

V týchto súvislostiach sa dá porozumieť príbehu z Evanjelia, v ktorom sa Ježiš pýta: „Za koho ma pokladajú zástupy?“ (Lk 9, 18), čiže, ako ho nazývajú, ako ho poznávajú. Odpovede sa rôznia: niektorí ho považovali za Eliáša, iní za proroka, ktorý vstal z mŕtvych, iní ho mali za divotvorcu, ale všetci používali názov: rabín z Nazareta. Na základe poznania rozumom, vedeli, kto to je.

Lenže Ježiš prišiel kvôli inému, chcel zvestovať Božiu lásku človeku a zároveň pozvať človeka, aby ju uskutočňoval v svojom živote. Ježiš potreboval nielen poznanie, ale aj pochopenie. Peter to vyjadril slovami: Považujeme ťa za Božieho Krista, za Božieho vyslanca (porov. Lk 9, 20), to znamená, že priznal Ježišovi Božiu identitu. Dal najavo: Ježišu, si pre mňa dôležitý. Videl v ňom nielen osobu, ktorá má meno, ale niekoho, ku komu sa oplatí ísť, počúvať ho, lebo obohacuje život, dáva perspektívu pre večnosť. Peter ho poznával nielen rozumom, ale aj srdcom. Zistil, že sa oplatí mať ho rád a nasledoval ho.

Aj po dvetisíc rokoch sme postavení pred otázku: ako poznáme Ježiša? Katechizmovu, rozumom, alebo aj srdcom? Je predmetom našej lásky, máme k nemu vzťah, vieme ho položiť na prvé miesto? Je naša viera vrúcnejšia s pribúdaním rokov? Máme ho radi, alebo je pre nás len súbor zákazov a prikázaní?

Na ceste poznania (rozumom) a pochopenia (srdcom) existujú subjektívne a objektívne dôvody, ktoré komplikujú medziľudské vzťahy a subjektívne i objektívne príčiny, ktoré komplikujú vzťah k Bohu. Prečo napríklad doma povieme: Veď ma pochopí!? Chceme, aby niekto rozumel nášmu životu zvnútra. Ide o komunikačné problémy.

⁵⁴ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Jedenástu nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

Vyjadrovanie sa vyžaduje od každého človeka robiť preklady, tlmočnictvo. To, čo prežívame v citoch, snažíme sa povedať slovami, teda sami seba prekladáme, čo sa nie vždy podarí. Nepodarí sa povedať, ako to bolo myslené a pociťované. Druhý človek, ktorý počul zmyslovými orgánmi, musí si to v sebe pretlmočiť. Ide o cestu po viacerých stupňoch: z citov k rozumu, z rozumu ku zmyslom, zo zmyslov k zmyslom druhého človeka, od zmyslov druhého človeka k jeho rozumu a od jeho rozumu k jeho citom. Preklad je buď doslovný, otrocký, alebo voľný, čiže každý preklad je aj výklad. Objektívne vzaté: na tejto ceste sa vyskytujú omyly, preto je dorozumievanie medzi ľuďmi zložitá.⁵⁵

Subjektívne dôvody sú založené na individuálnom prežívaní. Ako sa dá niekomu vysvetliť bolesť zuba? Pochopí iba ten, kto ju prežil. Podobne je to v oblasti odpustenia. Kto sa snaží odpustiť, aj sa za to modlí, pochopí ho ten, kto má Boha v srdci. Ale ak je druhý človek sebecký, podlý, drzý, riadiaci sa zásadou oko za oko, nikdy nepochopí snahu o odpustenie. Nosí v sebe iné individuálne prežívanie. Keby žena v práci vykladala kolegovi, aký koláč sa jej podaril upiecť, ťažko ju pochopí, keď nikdy nezapínal elektrickú trúbu. Na pochopenie druhého treba mať podobnú skúsenosť.

Ak Kristus mal skúsenosť milujúceho človeka aj v ťažkej situácii, pochopí ho ten, kto sa bude usilovať byť každodenne milujúcim. Tu je zmysel vety: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma“ (Lk 9, 23). Každý, kto sa pokúsi byť milujúcim, narazí na utrpenie, ktoré mu spôsobia druhí ľudia, a táto skúsenosť ho zbližuje s Kristom. Nebude mať už iba poznanie rozumom, ale aj srdcom, poznanie v sile skúsenosti.

Evanjelium je výzvou odpovedať na otázky: ako rozumiem Bohu? A človeku? Ako poznávam Boha? A človeka? Prečo sú nedorozumenia v komunikácii medzi ľuďmi a s Bohom? Stačí byť otvorenými a úprimnými v hľadaní pravdy, a Boh nám dá potrebné svetlo. Horšie je to vtedy, keď ľudia snahu „byť milujúci“ nemajú.

Píše Viliam Rüdody v príbehu Posledný splav. Dvaja mladí ľudia Viktor a Vlasta, majú spoločnú záľubu, radi sa plavia po riekach, jazerách na jednom člne a neskôr začínajú mať záujem jeden o druhého. Lenže Vlasta si všimla niektoré rysy jeho povahy: vedel sa pohádať, argumentovať silou a používať pritom päsť. Raz boli na splave, prišlo k výmene názorov a on ju hodil do studenej vody. Vzápätí si to uvedomil, prosil o odpustenie. Pár dní sa správal slušne, a potom znovu nejaké násilie. Nakoniec sa Vlasta rozhodla, že s ním skončí.

Viktor dostal pozvanie na podujatie do Poľska. Pozýval Vlastu, aby na Mazurské jazerá išla s ním. Splav v zahraničí zobrala ako labutiu pieseň ich vzťahu. Opäť boli spolu v člne, opäť trávili určitý čas, prevážali sa z jedného miesta na druhé. V autobuse došlo k výmene názorov, pred všetkými ju udrel, museli zasiahnuť ostatní a odtrhnúť ich od seba. Na ubytovni sa stalo, že kričala o pomoc, lebo jej siahla na život, stále ju prenasledoval, dokonca ho v Poľsku ohlásila na políciu.

Keď sa vrátili domov, bol už prvý októbrový týždeň. Viktor sa skoro ráno vybral k bydlisku svojej bývalej priateľky, lenže ona predtým odišla na prechádzku so psom. Keď zazvonil, otvorila mama a on ju palicou začal mlátiť a vinil ju z toho, že ho Vlasta nechala. Neuvedomoval si, že príčinou je jeho vlastná hrubosť, agresivita, vládnutie inému, násilníctvo. Keď starká odpadla, chodil po byte a čakal, kedy Vlasta príde. Lenže starká sa prebrala, z posledných síl otvorila dvere, vybehla von a keď sa Vlasta vracala, zašepkala slovo Viktor. Vlasta pochopila, zavolala sanitku a políciu. Našli ho v kuchyni mŕtveho. Život si vzal vlastnou rukou, zásah cudzej osoby kriminalisti vylúčili. Znechutený svojím konaním, skončil svoj život.

Komu sa páčil hrubý, vulgárny a násilný človek? To by aj Vlasta musela byť taká istá, aby ho mohla mať rada. Ale ona bola športovkyňou, súťaživou, mala záujem o skutočný vzťah, v ktorom poznanie rozumom a srdcom sú zjednotené. Keď človek nepracuje na tom, aby mal rád, bol dobrý, nerozvíja poznanie srdcom, zostáva znechutený sám sebou.⁵⁶

⁵⁵ SCHUMACHER, E. F.: Po stupňoch bytia, 1985 (preklad a vydanie Anton Hlinka).

⁵⁶ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvanástu nedeľu cez rok C - výber: Tvrdošín 1989.

Ďakujeme za evanjelium, ktoré nám pomáha zjemňovať život a pozýva nás stotožniť sa s Petrovým vyznaním.

3.9 ODLIŠNOSŤ

*Lk 12, 49-53 Neprišiel som darovať pokoj, ale rozdelenie
Dvadsať nedeľ v Cezročnom období C: Rozdielna kvalita života*

Muž sa pozeral na výplatnú pásku: „Zdá sa mi, že u nás vo firme robia výplatné pásky z cibule.“ Kamarát sa ho pýta: „Prečo si to myslíš?“ „Pretože vždy, keď sa na ňu chvíľu pozerám, rozplačem sa.“⁵⁷

Neplatí to o výplatných páskach ministrov a poslancov. Ale väčšina ľudí s tým skúsenosť má. Peniaze ľudí rozdeľujú: následkom sú domáce hádky a priepasť medzi bohatými a chudobnými. Výplatná páska niekomu dovoľuje ísť na dovolenku, iný musí zostať doma, niekto si zariadi luxusné bývanie, iný je bezdomovec.

Vari aj Ježišovo poslanstvo rozdeľuje ľudí tak, ako peniaze? Zvláštne znie veta: „Myslíte si, že som prišiel darovať pokoj zemi? Nie, hovorím vám, ale rozdelenie“ (Lk 12, 51). Čo sa tým myslí? Veď pri každej omši sa modlíme: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam,“ a to sú Ježišove slová (Jn 14, 27). Na začiatku spievame: Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle - pozdrav anjelov pri narodení Ježiša Krista (porov. Lk 2, 14). Neprotirečí si Ježiš, keď hovorí, že nepriniesol pokoj, ale rozdelenie? A ešte dodáva: „Lebo odteraz sa päť ľudí v jednom dome rozdelí: traja proti dvom a dvaja proti trom. Rozdelia sa otec proti synovi a syn proti otcovi, matka proti dcére a dcéra proti matke“ (Lk 12, 52-53).

Aby sme rozumeli zdanlivému protirečeniu, treba vychádzať z predchádzajúcej Ježišovej vety: „Oheň som prišiel vrhnúť na zem; a čo chcem? Len aby už vzplanul“ (Lk 12, 49). Priniesol na svet lásku k Bohu, nič tak nemal na zreteli, ako ju a chcel, aby aj v ľuďoch táto láska zahorela. Stal sa stelesnením Boha na zemi a prial si, aby jeho učeníci boli stelesnením lásky. Preto hovorí, že oheň lásky, oheň nadšenia by mal zaplaviť svet.

Lenže, keď sa toto stane, automaticky nastúpi druhý krok. Keď určitá skupina ľudí začne žiť ako Ježiš, stane sa kvalitatívne inou než zbytok. Kto sa ocitne v situácii, že okolo neho hrešia, kristujú, bohujú, nadávajú, čo mu zostáva? Alebo odísť, alebo sa ohraďť: „Prepáčte, nemohli by ste rozprávať inak?“ Lebo v svojej kvalite života je iný, odlišný od ostatných.

Kto sa v nedeľu rozhodne ísť na omšu, nutne sa odlišuje od mnohých, ktorí bývajú v tom istom vchode, ale rozhodli sa tráviť nedeľu iným spôsobom. Kedykoľvek sa plní Božia vôľa a človek žije podľa prikázaní, odlišuje sa od tých, ktorí sa z Boha smejú.⁵⁸

Veriaci človek používa iné metódy práce. Nesleduje len metódy a praktiky tohto sveta, ale má na zreteli dimenziu Božieho života lásky. Nejde len o rozdiely v názoroch (myslení), ale aj v konaní. Takéto konanie nutne prinesie so sebou určité nepohodlie, lebo človek sa dostane do konfliktu s mnohými. Preto Ježiš povedal „Myslíte si, že som prišiel darovať pokoj zemi?“ (Lk 12, 51) Priniesol povinnosť rozhodnúť sa, akými metódami sa budeme riadiť: čím viac sa stotožníme s Kristom, tým viac sa odlíšime od praktík tohto sveta. Odlišovanie sa od ľudí a stotožňovanie s Ježišom úzko súvisia. Tomu, kto si privlastní Ježišov postoj lásky, nemôže rozumieť ateista, materialista, lebo jeho kvalita života a metóda práce je iná.

Indiánsky kmeň Pygmejov má medzi svojimi múdrosloviami aj túto vetu: „Čím je človek bystrejší, tým viac potrebuje Boha, aby ho chránil pred presvedčením, že všetko vie.“ Viera ho chráni pred pýchou racionalizmu a vedie k pokornej pravde. Podobne sa dá povedať: čím je človek kvalitnejší v láske, tým viac sa bude odlišovať od masy.

Príkladom je prorok Jeremiáš, ktorý žil asi v roku 650 pred Kristom. Hlavné mesto Jeruzalem sa vtedy dostalo do rúk Babylončanov, cudzincov, a veriaci ľudia, Izraeliti, boli

⁵⁷ HÁJEK, B.: Dva kamarádi. In : *Výber. Reader's Digest*, august 2007, str. 9.

⁵⁸ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsať nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

okupovaní. Silný babylonský kráľ Nabuchodonozor deportoval hornú vrstvu obyvateľstva do babylonského zajatia (veľkňaza, ministrov, generálov). Izrael, ako vazalský štát mal však aj výnimku: v iných provinciách Nabuchodonozor dosadil svojho generála, v Jeruzaleme však nechal izraelského kráľa, ale kompromisného, skorumpovaného. Volal sa Sedekiáš. Prirodzene, že v Jeruzaleme vznikla skupina ľudí, ktorých by sme nazvali partizánmi, ktorí podnecovali ľud k odporu voči Babylončanom.

Vtedy žil aj Jeremiáš, ktorý sa na udalosti díval Božími očami. Hovoril asi v tomto duchu: Páchali ste veľa nepravostí, teraz trpíte za svoje zločiny. Znásanie cudzej nadvlády je procesom očisťovania, niekoľko rokov to potrvá (porov. Jer 32, 26-44). Teda Jeremiáš sa nepridal k partizánom, ani k dvoranom kráľa Sedekiáša. Obžalovali ho, že hovorí proti kráľovi, dostal sa do väzenia, do studne a bol by tam aj zahynul, nebyť jedného cudzinca, Etiópčana, ktorý sa prihovril u Sedekiáša. V Jeruzaleme už chýbal chlieb, začali mať strach, preto nakoniec Jeremiáša zachránili (porov. Jer 38, 4-10).

Príbeh ukazuje Jeremiášovu nekompromisnosť a odlišnosť od iných. Opieral sa o pravdu, Božie slovo a nemusel sa báť. Sedekiáš sa chvíľu spoliehal na egyptskú pomoc, ktorá prišla a okupanti, Babylončania sa museli stiahnuť. Lenže keď babylonský Nabuchodonozor videl, že Sedekiáš neposlúcha, rebeli v Jeruzaleme stále podnecujú, prišiel s takou armádou, že v roku 587 pred Kristom Jeruzalem vypálil, vydrancoval, všetko odvliekol preč. Jeremiáš mal pravdu, keď verejne hovoril, že stavu ponížovania treba správne porozumieť. Boh niekedy aj utrpenie použije na očisťovanie človeka. Božou cestou môže byť aj zdanlivá prehra.

Jeremiášova odlišnosť, bojovnosť za spravodlivosť a pravdu, pomáha porozumieť, že evanjelium je pozvaním pre každého človeka. Preto by sme mali v duchu povedať: Bože, daj mi sily, aby som bol odlišný, ale odlišný v tom, že viem byť milosrdný. Nech sa odlišujem od iných súcitom, trpezlivosťou. Bože, daj, nech som odlišný práve tým, že som láskavý.

3.10 PREKVAPENIE

Lk 17, 5-10 Keby ste mali vieru

Dvadsať siedma nedľa v Cezročnom období C: Viera ako vzťah

Každoročne na začiatku októbra je Košický Maratón. Táto športovo – spoločenská udalosť prekvapuje číslami: v roku 2016 sa jej zúčastnilo bolo 11 700 bežcov z 58 krajín. V meste povzbudzovalo športovcov asi 60 tisíc ľudí. V prevečer sa konali mnohé kultúrne podujatia, svetelné atrakcie, koncerty.

Svet okolo nás je plný prekvapení: nové autá v doprave, nové materiály v stavebníctve, nové aplikácie v mobile, nové programy pre počítače. Deti prekvapia tým, že digitálnemu svetu rozumejú lepšie ako dospelí.

Napriek tomu, že je veľa pozitívnych prekvapení a hodnôt, ktoré vidíme okolo seba, každý si želá, aby ho druhý prekvapil tým, že ho bude mať rád, vie byť ľudský, vytvorí spoločenstvo v láske. To je hodnota potrebná popri všetkom technickom a spoločenskom pokroku.

Ale je ešte jeden druh prekvapenia. Dospievajúci syn alebo dcéra by sa mohli opýtať otca, mamy: odkiaľ beriete silu byť vyrovnaní, obetaví, harmonickí, prekonávať utrpenie? Otec s mamou môžu povedať: ono to pochádza z viery, lebo viera je hodnota, ktorá dáva životu zmysel. Rodičia môžu prekvapiť deti vierou.

Na túto tému sa hovorí aj v evanjeliu, lebo apoštoli prosia Ježiša z Nazareta: „Daj nám väčšiu vieru!“ On im odpovedal: „Keby ste mali vieru ako horčičné zrno a povedali by ste tejto moruši: vytrhni sa aj s koreňom a presad' sa do mora, poslúchla by vás“ (Lk 17, 5-6).

Prečo Ježiš zdôrazňuje vieru apoštolom, ktorí ju mali, veď s ním chodili. Dvojitém spôsobom možno chápať prejavy viery: po prvé ako podriadenosť Desatoru, zachovávanie určitých obradov, splnenie modlitieb, čo vedie k postoju sluhy voči pánovi, sudcovi. Po druhé:

viera ako osobný vzťah, mať Boha za Otca, byť mu synom a dcérou, čo znamená napodobňovať lásku, ktorú má Boh.

Ježišovi išlo o tento posun: od náboženského postoja k osobnej viere. Nechcel, aby sme boli sluhami, ale synmi. I jedno i druhé je viera, ale vnútorný rozdiel je veľký. Vždy ide o odpoveď človeka na Božiu lásku, ale kvalita závisí od toho, nakoľko človek je ochotný napodobňovať Boha. Prejavuje sa to odpustením. Čím viac sa snaží rozumieť Bohu ako láske, tým viac odpovedá na jeho postoj lásky svojím konaním, podobá sa mu. Ježišovi išlo viac o podobnosť ako o poslušnosť. Takáto viera prináša radosť, že Boh je Otec, ktorý má rád.⁵⁹

Na konci evanjeliového úryvku Ježiš hovorí: „Keď urobíte všetko, čo sa vám prikázalo, povedzte: sme neužitoční sluhovia; urobili sme, čo sme boli povinní urobiť“ (Lk 17, 10). Namiesto „neužitoční sluhovia“ by lepší preklad znel: „sme sluhovia.“ Aký sluha je neužitočný? Ved' z každého sluhu je nejaký úžitok. Byť sluhom, splniť povinnosť je postoj starozákonný.

Náboženská viera má vždy kontext života a sveta, súvisí s dobou, v ktorej je prežívaná. Naše storočie prináša nové výzvy, preto musí byť aj viera nová. Nedá sa uspokojiť s vierou, praktikami, religiozitou z 18. storočia. Walter Kasper (nar. 1933), nemecký teológ, kardinál, píše: „Veriť, znamená byť presvedčený o pôsobivej prítomnosti Boha v srdci človeka, v srdci sveta, a jeho dejín.“⁶⁰

Viera je tým, čím je cukor pre kávu, nenecháme ho vedľa kávy, ale vkladáme do kávy aby dodával chuť. Aj viera má život prenikať a nielen orámoviť. Platí zásada, že človek alebo je nábožný, to znamená, že má vieru celý týždeň, alebo ju nemá. Boh nie je ten, kto od nás niečo chce, on chce nás samých, pre naše šťastie. Nepotrebuje naše výkony, chce mať synov a dcéry, ktorí ho majú radi a jeho lásku robia viditeľnou vo svete. V tomto zmysle ide o pôsobivú Božiu prítomnosť. Preto Ježiš povedal: „Keby ste mali vieru ako horčičné zrno“ (Lk 17, 6), zbadali by ste jej silu a účinok vo svojom živote.

V škole sme sa učili o objaviteľovi jednotky intenzity elektrického prúdu André Ampérovi (1775-1836). Pochádzal z Lyonu, mal sotva 18 rokov, keď sa stal uznávaným matematikom. Najprv bol stredoškolským profesorom, neskôr, po vydaní prvej knihy, pozvali ho na Parížsku polytechniku. Stal sa členom akadémie a v roku 1824 bol profesorom fyziky na Collège de France.

Ampér vybudoval základy elektromagnetizmu, odvodil zákony o magnetickom poli, vyvolanom elektrickým prúdom, ako aj zákony o vzájomnom pôsobení elektrických prúdov. Jeho vedecká dráha bola úspešná. Lenže osobný život nešiel ruka v ruku s odborným, ale bol popretkávaný utrpením a rozorvaný mnohými bojmi.

Keď bol malý chlapec, jeho otec sa dostal do vyhnanstva a tam aj umrel. O nejaký čas zomrela aj sestra, ktorú mal rád. To otriaslo jeho vierou: „Kde si, Bože, keď si toto dopustil?“ Hoci bol v mladosti horlivým katolíkom, neskôr sa stal vlažným v náboženstve. Keď sa zmietať v duševných rozporoch, predčasne mu zomrela aj manželka, ktorú miloval, takmer upadol do zúfalstva. Jeho priateľ Bredyn napísal: „Vlani bol ešte kresťanom, teraz je už len génium. Stará sa len o slávu, ako keby bola jeho bôžikom. Oddáva sa sebazbožňovaniu.“

Znovu a znovu ho mučili duševné rozpory, v denníku priznáva: „V srdci nosím opravdivé peklo. Nik ani len netuší, čo sa vo mne deje. Nikto ma nemôže potešiť.“ Bojoval sám so sebou, zbieral duševné sily, ako len mohol. Začal čítať evanjelia, študoval vieroučné spisy, duša sa mu pomaly naplňovala pokojom, ale to ešte nebol koniec utrpenia.

V Paríži sa znovu oženil, manželstvo sa nevydarilo. Potom mu zomrela matka. Ampér zostal so svojou bolesťou. Priateľovi Bredynovi napísal: „V očiach sveta som získal slávu, mnohí mi závidia, ale Boh mi dal na vedomie, že všetko je márnosť, okrem jeho slávy a služby jemu.“

⁵⁹ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu siedmu nedeľu cez rok C – výber. Tvrdosín 1989.

⁶⁰ KASPER, W.: Milosrdenstvo. Základný pojem evanjelia – kľúč ku kresťanskému životu. Trnava : SSV 2015.

Keď sa zdalo, že je vyrovnaný, valila sa naňho iná skúška: jeho syn Jean-Jacques sklúzol na cestu lumpa a zvrhlíka. Šesť rokov spôsoboval otcovi utrpenie a bolesť. Jeho dcéra, Albína sa vydala za mladého muža, o ktorom po svadbe vysvitlo, že bol pijan a psychopat. Za takýchto okolností sa Ampér utiahol do samoty.

Postupne sa začalo odkrývať svetlo v jeho živote. Prišiel ho navštíviť Friedrich Ozanam (1813-1853), neskôr chýrny profesor na parížskej Sorbone. Ich dialógy viedli k tomu, že nakoniec Ozanam napísal: Ampér sa oboma rukami chytil za vysoké čelo a zvolal: „Aký veľký je Boh!“.

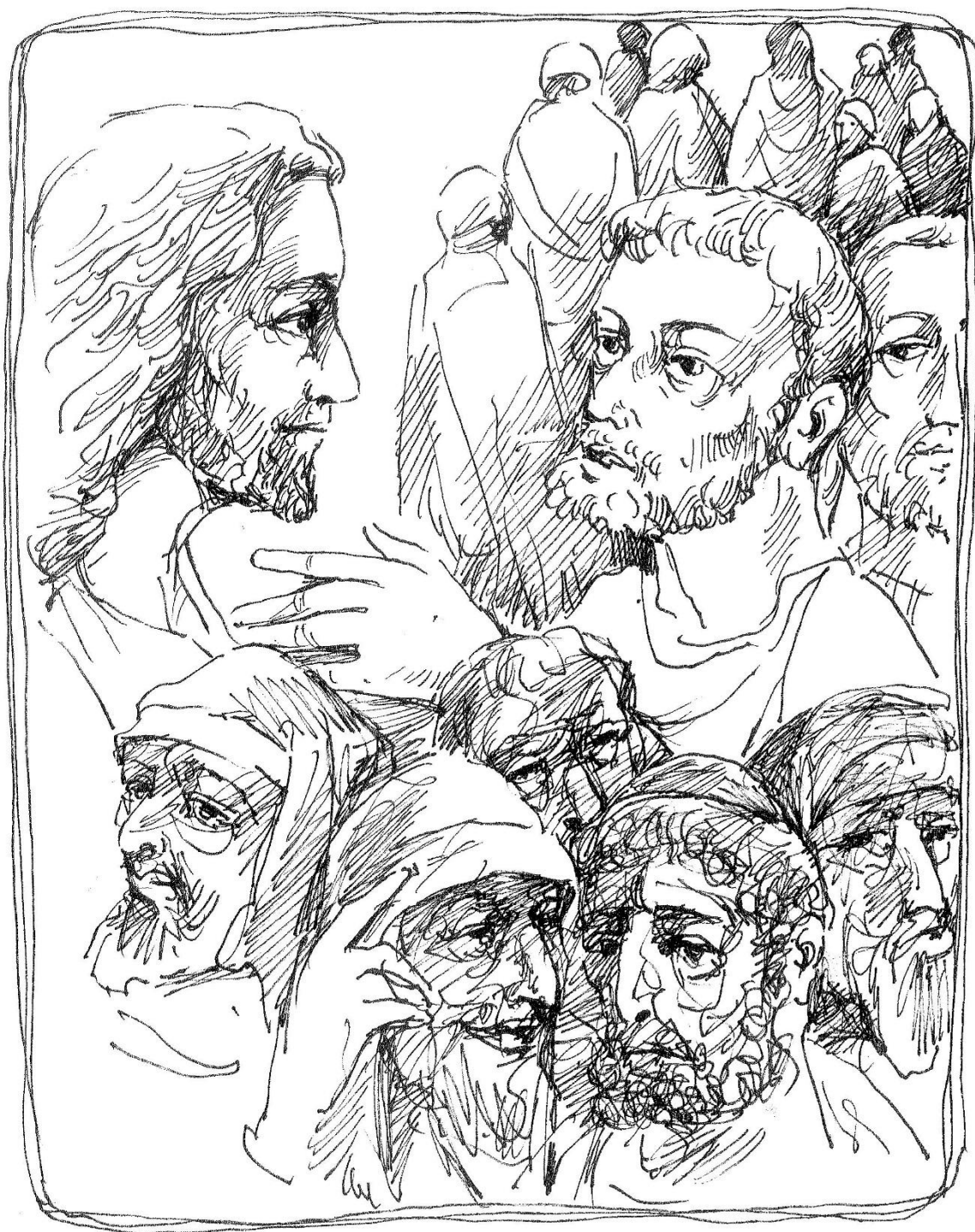
V jeseni 1835 ho navštívil priateľ Bredyn. Ampér vyzeral unavený, telesne vyčerpaný. Na otázku, či je chorý odpovedal: „Čo ja viem? Nie je dôležité či som zdravý, alebo chorý. Medzi nami dvoma by mala byť reč o niečom inom, o večných pravdách.“

Na jar 1836 v Marseille Ampér ochorel na zápal mozgu. Keď mu povedali, že by mal prijať sviatosť, s úsmevom odpovedal, že už to urobil v Paríži. Keď mu chceli prečítať niečo z knihy O nasledovaní Krista, ktorú napísal Tomáš Kempenský, Ampér kývol rukou a povedal, že celú knižku vie naspamäť. Sám si vybral nápis na svoj hrob, iba dve latinské slová: „Tandem Félix“ – „Konečne šťastný“.⁶¹

Na Ampérovom životnom príbehu vidíme zápas o vieru, ktorá nakoniec dala jeho životu zmysel. Odkryl význam Božej prítomnosti v srdci človeka. S postojom vďačnosti stojíme pred Pánom a prosíme, aby žehnal naše dni, úmysly a viedol naše kroky.

⁶¹ SENČÍK, Š.: Hľadali úprimne. Rím : SÚSCM 1982, str. 9.

4 Evanjeliová inteligencia

4.1 ČO SI VÁŽIM – TO OVPLYVŇUJE MOJE SPRÁVANIE.

Mt 28, 16-20 Chod'te a učte všetky národy

Slávnosť sv. Cyrila a Metoda: Primerané večnosti, nielen užitočné v prítomnosti

Kto má na sebe nový oblek a kráča parkom, isto si nesaďne na ktorúkoľvek lavičku. Najprv vezme vreckovku a lavičku poutiera. Lebo čo si človek váži – oblek - to ovplyvňuje jeho správanie sa. Keby nevesta v bielych šatách musela prejsť zablatenou ulicou, nezdvihne si šaty, nebude si ich chrániť? Vždy platí zásada: čo si vážim – biele šaty – to ovplyvňuje moje správanie.

Čo si vážili Cyril a Metod pred viac ako tisíc sto rokmi? Čo ovplyvnilo ich správanie sa? Pokúsme sa sledovať ich život od detstva do príchodu na Veľkú Moravu. O čom sa v histórii menej hovorí?

Vyrástli v Solúne, v Grécku, ich otec Lev bol vysokým vojenským dôstojníkom. Matka Mária pravdepodobne bola slovanského pôvodu, keďže okolo Solúna už boli slovanské državy. Metod vyštudoval právo a stal sa náčelníkom jednej byzantskej župy, kde bolo slovanské obyvateľstvo. V tomto úrade strávil desať rokov. Keď prišiel na Veľkú Moravu, mal štyridsaťosem rokov, slovanskú reč ovládal. Práca vo verejnej správe mu poslúžila neskôr pri organizovaní cirkevnej provincie, aby sa stala nezávislou od nemeckých biskupov. V jeho živote boli dôležité kresťanské hodnoty.

Vďaka otcovmu priateľovi Theoktistovi, ktorý pôsobil na cisárskom dvore, mohol Cyril študovať v Carihrade, spolu s Michalom III., budúcim cisárom. Volali ho filozofom, lebo sa dobre sa učil. Rozhodol sa stať kňazom a odmietol manželstvo s dcérou Theoktistosu. Ako mladý kňaz sa stal tajomníkom carihradského patriarchu. Neskôr bol aj profesorom na cisárskej škole. Pozvali ho aj do diplomatických služieb, bol členom cisárskeho sprievodu k Arabom v Mezopotámii, kde mal teologické dišputy s mohamedánmi.

V roku 855 vypukla v Carihrade palácová revolúcia, odstránili cisárovnú Theodoru. Aj Theoktist bol zabitý. Moc prevzal cisárov strýko Bardas. Cyril a Metod, keďže sa nechceli zaplietť do politických sporov, utiahli sa z verejného života a odišli do kláštora na Olymp. Metod sa stal igumenom, predstaveným kláštora.

Lenže po niekoľkých rokoch ich potrebovali do diplomatického sprievodu ku Chazarom, medzi Čiernym a Kaspickým morom. Na tejto ceste na ostrove Krym Cyril získal relikvie štvrtého pápeža v dejinách, Klementa. O niekoľko rokov neskôr ich slávnostne odovzdal pápežovi v Ríme.

Keď sa robil zasadací poriadok a pýtali sa Cyrila na jeho hodnotu, povedal: „Mal som kedysi veľmi bohatého praotca, ktorý premrhal svoj majetok. Teraz sa musím snažiť znovu ho získať. Som totiž Adamov vnuk.“ Tým symbolicky vyjadril, že každý človek je Adamov vnuk a mal by získavať hodnotu: syn a dcéra pred Bohom.⁶²

Ak podobne ako Cyril a Metod žijeme podľa Božieho zákona, dávame najavo, že pre človeka nemá význam iba to, čo je užitočné v prítomnosti, ale to, čo súvisí s večnosťou. Mierou nášho správania sa nie je iba to, čo je v prítomnosti, lebo meradlom, normou prítomnosti sú: úspech, peniaze, zdravie, úžitok atď. Ale keď človek žije podľa toho, čo je primerané večnosti, žije podľa čností a hodnôt, ktoré obsahuje Boží zákon. To je Božia múdrosť, ktorej zasvätili svoj život aj Cyril a Metod.

Keď mal Cyril tridsaťšesť rokov, prišlo pozvanie na Veľkú Moravu. V súvislosti s tým pripravil písmo - hlaholiku, preklad liturgických kníh a začal prekladať aj Bibliu. V predslove – Proglas Cyril píše:

„A preto čujte, čujte toto, Slovieni...

Všetci, čo chcete svoje duše krásnymi uzrieť.

⁶² ONDRUŠ, R.: Blízki Bohu i ľuďom II. Cambridge (Canada) : Priatelja Dobrej knihy, 1982, str. 200.

A všetci, po radosti túžiaci...
počujte, čo vám vlastný rozum hovorí,
počujte všetci, celý národ sloviensky,
počujte slovo od Boha vám zoslané.
Slovo, čo hladné ľudské duše nakrmi.
Slovo, čo um aj srdce vaše posilní,
slovo, čo Boha poznávať vás pripraví.
Tak, ako radosť nezasvitne bez svetla...
tak ani duša, žiadna duša, bez písmen
vedomia nemá o Božom zákone.
Zákone knižnom, zákone duchovnom,
zákone, cez ktorý Boží raj sa zjavuje...
Tak, ako semä, ktoré padlo na nivu,
tak isto každé ľudské srdce na zemi
dážď Božích písmen potrebuje pre seba,
aby plod Boží vzrástol v ňom čo najväčšmi.“⁶³

Z tohto predslovu vidieť, čo si vážil Cyril: Božiu múdrosť, ktorej zasvätil svoj život. Na Veľkej Morave spolu s Metodom zriadili aj školu pre študentov teológie. Ich diplomacia a evanjelizácia v prospech Slovanov mala perspektívy. Avšak po smrti Rastislava zasadol na trón Svätopluk, ktorého Metod, už arcibiskup, napomínal pre jeho nemravný život. Mocný Svätopluk pre Nitrianske biskupstvo ustanovil nemeckého biskupa Wichinga, ktorý sa postaral o to, aby žiakov Cyrila a Metoda vyhnali do Bulharska, Poľska, Čiech a na Ukrajinu.

Keď si aj po storočiach pripomíname našich virozvestcov, stavia nás to pred otázku: čo si vážim a čo ovplyvňuje môj život? Kto príde do kostola na svätú omšu, alebo si urobí čas pre modlitbu, dáva najavo: Bože, vážim si ťa. Kto vie zaprieť svoje pohodlie a priniesť obeť, vtedy prejavuje: Bože, vážim si ťa! Úcta voči Bohu ovplyvňuje naše konanie.

Ďakujeme dnes za posolstvo, ktoré nám Cyril a Metod odovzdali aj za kultúru, ktorú priniesli a za to, že nás naučili na prvé miesto postaviť Boha a vážiť si ho, lebo to ovplyvňuje všetko naše konanie.

4.2 NEZASLÚŽENÁ HODNOTA

Lk 1, 39-45 Čím som si zaslúžila?

Štvrtá adventná nedeľa C: Slnečnicové povolanie

Na stužkovú slávnosť v maturitnom ročníku potrebovala nové šaty. Vieme si ju predstaviť v obchodnom dome s mamou vyberá, čo sa jej páči. Prezlieka sa v kabínke, vykrúca sa pred zrkadlom, skúša, pasuje mi to? Náhodou tadiaľ prechádza kamarátka, aj tej sa pýta: je to pekné, sedí mi to? Prežíva radosť z nového oblečenia.

Radosť z vecí tvorí prvú časť postoja. Druhou by malo byť: pozrieť do očí mame a potešiť sa, že má takú mamu, ktorá má dobré srdce, chce ju obdarovať. „Ďakujem ti, ja si také drahé šaty nezaslúžim, ale ty si ku mne dobrá!“ Na podklade úžasu nastupuje vďačnosť. Mama je hrdá na krásu dcéry zvonku (šaty) i zvnútra (pokora).

Pyšná dcéra by sa tešila len z vecí a netešila z dobrého, milujúceho maminho srdca. Bol by to znak postoja: „Ja si predsa zaslúžim také šaty!“ Do popredia by dávala vlastnú dôležitosť, viac by žasla nad sebou ako nad dobrým srdcom mamy. Pritom centrom pozornosti má byť vďačnosť.

V evanjeliom príbehu o návšteve Márie v Ain Karin čítame vetu Alžbety: „Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?“ (Lk 1, 43) Alžbete nemôžeme vyčítať,

⁶³ FILOZOF KONŠTANTÍN: Proglas. Bratislava : Perfekt 1998, str. 67.

že dáva do popredia svoju osobu. Práve naopak, žasne nad životom. V jej otázke sa dá počuť: ja som si to predsa nezaslúžila, ale on je taký dobrý, že mi teba posielal. Ty, požehnaná medzi ženami, si taká dobrá a úžasná, že Boh ti zveril svojho syna a prichádzaš ku mne, aby si mi poslúžila v týchto dňoch.

Posolstvo, ktoré z evanjelia zaznieva, je jednoduché, ale veľmi dôležité. V ľudských vzťahoch sa očakáva spravodlivosť: tantum quantum, koľko ty mne, toľko ja tebe. Lenže dobrota druhého sa nedá zaslužiť. Nedá sa nakúpiť. Ak nás niekto má rád, je to preto, že on má dobré a milujúce srdce, nie preto, že si to zasluhujeme. Nad jeho dobrotou možno len žasnúť a odplácať svojou.

V predvianočnom období je vhodné uviesť si, že darček pre mňa vzniká v dobrom srdci druhého a mojou úlohou je počúvať hlas vlastného srdca, aby vznikol darček pre druhého. Toto má najväčšiu hodnotu, nezaplateľnú. Ak Alžbeta vyhlasuje, že je šťastná, to znamená, že jej šťastie pramení v dobrom srdci Márie (porov. Lk 1, 41).

Možno niekomu napadnú otázky: zaslúži si Pán Boh, aby som konal nejakú obeť? Ísť na polnočnú, alebo sa niečo pomodliť, alebo ísť na vianočnú spoveď? A druhá otázka: zaslúžim si, Pane, aby som bol obdarovaný? Čím by som si to vedel zaslužiť? Vzťah k Bohu nie je o zásluhách, ale o postoji. Skutky sú vonkajším, viditeľným znakom vnútorného postoja.

Boh nie je pyšný na svoju dôležitosť, nikomu z nás nepovie: Ja, Boh, si zaslúžim, aby si bol na kolenách, zachovával prikázania. Tento Boží postoj nepoznáme, lebo on je Otec, ktorý nás má rád a je plný milosrdenstva. „In aeternum misericordia eius“ (Ž 136). Naveky jeho milosrdenstvo. Nevie, či je krajšia veta v Biblii, ak si priznáme vlastnú nedostatočnosť. Boh teda nemá postoj pána, ale toho, kto je nám naklonený.

Ak syn prinesie jedničku zo školy, alebo vysokoškolák urobí skúšku, vari otec povie: ja inžinier a riaditeľ, si zaslúžim, aby si nosil jednotky? Ono to tak nefunguje, lebo byť otcom, znamená tešiť sa: si zlatý, chlapče, že si šikovný, dokázal si to, mám z teba radosť. Tento Boží postoj je prezentovaný aj voči nám.⁶⁴

Vrchol adventného posolstva a predvianočnej prípravy je pre nás výzvou žasnúť nad životom a láskou Boha. Okrem toho sme pozvaní ďakovať za to, že druhí ľudia vedia byť dobrí a láskaví, zhmotnia svoj postoj do darčeka. Zároveň si prosíme silu, aby sa v našom milujúcom srdci zrodilo prekvapenie pre druhých.

Na jednej čiernej skládke, v zabudnutom kúte priemyselnej oblasti mesta, vyrástla slnečnica. Spriatelila sa s vrabcom. Bola smutná, pretože túžila po peknom prostredí, po lúke, motýľoch. Na čo som dobrá tu, na smetisku? Vtáčik pozeral na oslnivo krásnu slnečnicu s otvoreným zobáčikom: si taká krásna, si úžasná, čvrikal. A ona hovorí: mnohé veci sú oveľa krajšie. Pozri sa okolo seba. Drobný vrabček sa usilovne rozhliadal, ale vždy mu pohľad opätovne padol na slnečnicu a s obdivom zapípal: Ty si najkrajšia zo všetkých. Sebavedomie slnečnice každým dňom rástlo. Až nakoniec sa prestala starať, že kvitne na kope odpadkov. Jej zlatá koruna žiarila čoraz viac.

Jedného dňa na svitaní kvietok zbytočne čakal na malého priateľa. Až neskoro popoludní začul tiché pípanie pri svojich nohách. Slnečnica sa sklonila, zbadala vrabca, ktorý prišiel so zraneným krídelkom. „Malý kamarát, čo sa ti stalo?“, spýtala sa slnečnica. A vtáčik zaštekotal: „Zaútočila na mňa jedna čajka, teraz si nebudem vedieť zaobstarať potravu. To je môj koniec.“ A vtedy slnečnica povedala: „Nie, nie, počkaj chvíľu!“ Mocne potriasla svojou širokou hlavou a k vrabcovi pršal dážď semienok. „Zjedz ich, priateľ môj, dodajú ti novú silu“, riekla slnečnica.

O niekoľko dní bol vrabec znovu zdravý, s vďakou pozeral na slnečnicu. Ale pohľad na ňu ho zabolal. Predtým krásny kvet strácal farby, listy ovísali a okvetné lístky hnedli. „Čo sa ti stalo, kvietok krásny?“, zapípal vrabec. Slnečnica odpovedala: „Môj čas skončil. Ale

⁶⁴ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Štvrtú adventnú nedeľu – výber. Tvrdošín 1988.

odchádzam šťastná. Dlho som sa pýtala: prečo ma krutý osud nechal vyrásť na skládke? Teraz to už viem: bola som darom pre teba a vrátila som ti život. A ty si bol darom pre mňa, lebo si ma vždy posmeľoval. Zjedz toľko semienok, koľko vládzeš, ale aspoň zopár ponechaj, jedného dňa možno vyklíčia a ktovie, možno tu vyrastie nádherný záhon.“⁶⁵

Každý žasne nad krásou kvetu, slnečníc. Zaujímavé je, že sa to dá aj na kope odpadkov, aj na smetisku, lebo napriek ťažkostiam sa vždy narodí láska. Máme slnečnicové kresťanské povolanie: byť darujúcimi ľuďmi. To je najkrajší základ pre vianočné sviatky. Ozdravenie, regeneráciu, ktorú zažil vrabček, si môže dopriať každý, čerpajúc z Božieho milosrdenstva.

Ďakujeme, ti, Bože, že v Márii, navštevujúcej Alžbetu, dávaš nám ideál a model pre každodennú schopnosť poslúžiť, darovať sa. Pomáhaj nám prehlbovať si postoj úžasu a vďačnosti nad životom.

4.3 EVANJELIOVÁ INTELIGENCIA

Lk 4, 1-13 Duch ho vodil po púšti a diabol ho pokúšal

Prvá pôstna nedeľa C: Pokušenie moci

Vraj predstavená v kláštore povedala sestrám: pre celosvetovú hospodársku krízu sa nedarí ani nášmu kláštoru, musíme sa uskromniť. Na obed dostala každá sestra na tanier iba šalát. Predstavená s fľašou olivového oleja chodila od jednej k druhej. Pri každej si nábožne vzdychla: „Kýrie eleison,“ a kým trvala modlitba, na šalát vyliala pár kvapiek oleja. Keď prišla k svojmu tanieru, nadýchla sa, a začala spievať gregoriánsku melódiu: Ký – ri – e – e – e, e – e – e – le – i – son.

Kto z ľudí by nepoznal pokušenie: myslieť na seba a na druhého zabudnúť? Ide o proces, s ktorým sa trápime celý život, znova a znova sa ožyva egoizmus. Ani v Ježišovom prípade to nebol jednorazový úkon, akcia, ktorá má dátum a čas, a potom už celý život pokoj. Napätie zostáva v živote každého človeka.

Lukáš v Evanjeliu píše: „Duch ho vodil štyridsať dní po púšti a diabol ho pokúšal“ (Lk 4, 1-2). Mal z kameňov urobiť chleby, skočiť z veže - stať sa slávnym a získať moc tým, že sa Zlu bude klaňať. Výraz: „Ak si Boží Syn“ (Lk 4, 3) by bolo lepšie preložiť: keďže si Boží Syn. Satan totiž nebol proti Ježišovi, ani proti tomu, že je Boží Syn. Ale vyzýva ho: keďže už teda si Boží Syn, uplatni to, ukáž sa, myslí na seba, prezentuj svoju slávu a moc. Lenže Ježiš zápasí o iné, odlišne rozumie synovstvo. Chce sa stať ľuďom bratom, a nie pánom. Pokušenie zabudnúť na ľudí a starať sa o seba, nechcel prijať.⁶⁶

Posolstvo príbehu sa rozvíja v troch rovinách, v ktorých sa odohráva ľudský život, čiže korešponduje s našou situáciou. Človek má život živočíšny, biologický, po druhé život spoločenský, ľudský a po tretie život spirituálny, duchovný. Potrebujeme jesť, spať nebyť osamelí, vytvárať pár, žiť s ľuďmi, byť milujúci, ale aj milovaní, a to sú kategórie života duchovného.

V tomto smere je dôležitá evanjeliová inteligencia, ktorá je odlišná od inteligencie sveta. Evanjeliová je o tom, že život sa prijíma ako dar, človek je za to vďačný a chce poslúžiť, obetovať sa. To je aj Kristov štýl. Oproti tomu existuje zmýšľanie, podľa ktorého človek chce všetko pre seba a Boha nepotrebuje. Pokušenie: premeň kamene na chlieb, znamená absolutizovať zdravie, ekonomickú samostatnosť a Boha marginalizovať. Ježišova reakcia: pozor, človek, môžeš sa pomýliť v troch rovinách: vzťah k veciam, k ľuďom, k Bohu, čo symbolizujú kamene, veža a klaňanie sa.

Vždy je ľahšie panovať, než poslúžiť. Nielen rímski cisári si dávali titul „božskí.“ Z nedávnej minulosti vieme, že Napoleon, Hitler, Stalin, Husajn, Kádafi dávali pocítiť druhým

⁶⁵ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 25.

⁶⁶ MAGGI, A.: Biblický komentár. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti.pdf>

svoju moc. Pokušenie znamená: pozri, Bože, ty si hore, ale na zemi máš boha, ktorý je na dvoch nohách, všetci sa ma boja, majú strach, musia si šepkať predou mnou. Toto pokušenie: mať moc, aby sa ma druhý bál, je proti evanjeliovkej inteligencii.

Príbeh o raji na začiatku Biblie nie je náhodný. Je tam veta: „Budete ako Boh“ (Gn 3, 5). Ale byť ako Boh, znamená mať moc k láske a službe, to je evanjeliová inteligencia. Niečo iné je inteligencia tohto sveta, podľa ktorej „byť ako boh“ znamená mať moc, ktorej sa druhí boja. Biblický príbeh končí slovami: „A zbadali, že sú nahí“ (Gn 3, 7), čiže biedni. Každý tyran raz príde na to, že je biedny. Starí ľudia i v našom prostredí mali múdre príslovia: na každú opicu má Pán Boh palicu. Človek chce stále ukazovať svoju dôležitosť, namiesto služby a lásky. Ježiš, prekonávajúci pokúšanie na púšti, ukazuje, že nesprávne robí človek, ktorý sa klania prosperite, politike, zisku. „Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať“ (Lk 4, 8. Porov. Dt 6,13).

Evanjeliová inteligencia nás posúva ešte k ďalším úvahám: komu poslužil Boh, keď stvoril slnko, dal nám milujúce srdce, silu rúk, schopnosť vidieť, počuť? Nie je najväčšou slúžkou človeka Boh sám? Okrem toho poslal Syna, ktorý nás prišiel oslobodiť a povedal, že neprišiel na svet, aby súdyl, ale aby slúžil (porov. Jn 3, 17). Kde je služba, tam vzniká láska. Keď sa Boh nehanbí slúžiť mne, mal by som sa hanbiť ja poslužiť jemu? Nemal by som byť vďačný za bytie, existenciu? Nemal by som druhým ukázať, že za všetko, čo mám, ďakujem Bohu, uznávam svoju závislosť na ňom? Toto voláme evanjeliovou inteligenciou.

Na faru v Mont Martre zazvonil muž a povedal kňazovi: „Keby som pred dvanástimi rokmi bol stretol farára, tak ho zastrelím.“ Kňaz sa naňho nechápavo pozrel: „Prečo mi to hovoríte?“ Odpovedal: „V práci sme mali kolegyňu, ktorá ochorela. Keď sme ju prišli navštíviť, šírila sa hrozná smrť. Každý si držal nos a rýchlo utekal preč. O túto ženu sa starala zdravotná rehoľná sestra. Vyzeralo to, akoby jej ten smrť robil dobre. Starala sa o ňu ako o svoje dieťa. Uvedomil som si: toto sa nedá robiť za peniaze. Kto jej dodáva silu? Tú silu by som chcel aj ja. Preto som prišiel, aby som dal pokrstiť syna. Už nebudem brániť manželke chodiť v nedeľu na omšu. Lebo som zistil, odkiaľ je sila pre lásku k blížnemu.“⁶⁷

Tento príbeh naznačuje veľkú pravdu: kto má rád Boha, získava silu pre lásku k blížnemu. Kto ho rád nemá, musí absolutizovať peniaze, veci, úspech. Kto má rád Boha, nezávidí iným, že spoločensky postupujú, majú postavenie, ale dopraje im. Kto Boha nemá rád, čo iné mu zostáva ako krčovitý sa držať svojho miesta, byť vedúcom, riaditeľom? Kto má rád Boha, usiluje sa o evanjeliovú inteligenciu, štýl života totálne odlišný od inteligencie sveta.

Ďakujeme za posolstvo evanjeliového príbehu o pokúšaní na púšti. V pôste, ktorý máme pred sebou, sme pozvaní dať si sebazaprenie, cvičenie. Ono je vonkajším znakom nášho postoja: Bože, ty si pre mňa najdôležitejší! Daj, aby som videl hodnotu evanjeliovkej inteligencie.

4.4 EMANCIPÁCIA

Lk 10, 38-42 Mária si vybrala lepší podiel

Šestnásta nedeľa v Cezročnom období C: Byť učeníkom

Každá žena, matka sa stará nielen o jedlo pre manžela a deti, ale aj o nežnosť, pochopenie. Podobne aj muž nemá na starosti iba finančné zabezpečenie rodiny, ale aj prejavy nežnosti a pochopenia. Tak ako telo potrebuje pokrm, duša potrebuje prijatie a porozumenie. Bez toho je človek osamelý, akoby vyhnaneec.

V tejto súvislosti chápeme, čo sa stalo v Betánii (porov. Lk 10, 38-42). Marta porozumela, čo potrebuje Ježišov žalúdok, čiže išla k nemu s nasýtením. Mária si sadla k jeho nohám, teda tiež sa vydala na cestu, ale pochopiť Ježiša. Vidíme ju, ako Ježišovu žiačku,

⁶⁷ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Prvú pôstnu nedeľu C – výber. Tvrdosín 1989.

učenicku. Na inom mieste sa spomína, že Pavol z Tarzu sedel u Gamalielových nôh, čiže bol jeho žiakom (porov. Sk 22, 3). Mária sa zaujíma o Ježišovo snaženie, spolupracuje s ním, za čo ju Ježiš chváli. Marta išla v ústrety Ježišovmu nasýteniu, Mária v ústrety Ježišovmu pochopeniu. Nesprávne však vykladá tento príbeh ten, kto uprednostňuje duchovný život pred materiálnym, kontempláciu pred prácou. Ony totiž majú byť v rovnováhe.

Pre komplexnú interpretáciu biblického posolstva je potrebné rozumieť kontextu doby, v ktorej vzniklo. Dôležité sú dve skutočnosti: dedina a učeník.

Najprv sa tam hovorí, že „Ježiš vošiel do ktorejsi dediny“ (Lk 10, 38). Slovom „dedina“ vyjadroval evanjelista určitý odpor, nepochopenie, nepriateľstvo voči Ježišovmu ohlasovaniu. Dedina je extrémne naviazaná na tradície, minulosť, priestor, kde prevláda imperatív: Vždy to tak bolo, nebudeme to meniť! Dedina teda symbolizuje myslenie naviazané na minulosť, ktoré sa s podozrením díva na všetko nové. Ježišov vstup do tohto prostredia, znamená odvahu zmeniť tradície.

Slovo Marta v židovskom jazyku znamená pani, pani domu, je spojené s obsluhou. To, čo robí Mária, nie je postoj adorácie, úcty, ale postoj učeníka. Lenže na vtedajšiu dobu to bolo revolučné, lebo ženy nemali rovnaké práva a privilégia ako muži. Žena mala zostať v kuchyni, byť neviditeľná. Talmud – židovský komentár, hovorí, že by bolo lepšie, keby slová Biblie boli zničené ohňom, než keby sa ich učili ženy. Rabíni pripomínali, že Boh nikdy neadresoval slovo žene. Raz sa o to pokúsil, prehovoril k Sára, ale potom to oľutoval. Sára mu do očí klamala (porov. Gn 18, 15) a od tej chvíle už so žiadnou ženou nehovoril.

Postoj Márie, keď si sadla Ježišovi k nohám, bol svojím spôsobom škandalózny. Prakticky zrádza úlohu, ktorú tradícia vždy pripisuje žene a stavia sa do pozície muža, učeníka. Marta pochopiteľne neznáša, že sestra porušuje pravidlá, ktoré tradícia a morálka predpisujú, preto hovorí: „Pane, nedbáš, že ma sestra nechá samu obsluhovať?“ (Lk 10, 40)

V tomto prípade by Ježiš mal napomenúť Máriu, ale stáva sa opak. Toto je očividná zmena: tradícia hovorí o tom, čo má robiť muž, čo žena a Ježiš hovorí: ale v kuchyni môže byť i muž i žena, a učeníkom môže byť i muž i žena. Obaja majú dôstojnosť človeka, sú na obraz Boží. To je dôkaz emancipácie a rovnoprávnosti, o ktorej sa toľko rozpráva v ostatných storočiach. Toto treba považovať za centrálnu tému príbehu, ktorý zapísal Lukáš.⁶⁸

Aj po dvetisíc rokoch stojí Ježiš Kristus pred nami a chce, aby sme ho chápali tak, ako Mária – prejavovaním záujmu. Takmer nás prosí: pochop ma, človek, mojou radosťou je bývať s tebou, na to som ťa stvoril, moje šťastie je byť s tebou. O niekoľko rokov sa situácia zmení: ja budem prosiť Boha, aby ma pochopil. Každý deň sa približuje starnutie, choroba, zomieranie. Bože, pochop ma v situácii bezmocnosti. Ale akým právom žiadam, aby ma Boh pochopil v mojej situácii, keď dnes on stojí pred mnou a volá: pochop ma, človek, usiluj sa porozumieť Božej prozreteľnosti a múdrosti – a ja som hluchý?

Nemusíme sa báť, žeby nás viera, dôverný vzťah k Bohu ochudobňovali. Keď sa rodičia pozrú deťom do očí, keď sa spolu smejú a zabávajú, nie je to prínos pre rodinné šťastie? Keď má muž ženu, ktorá ho chápe, nie je to prínos pre jeho život? Nie je teda prínosom mať chápajúceho Boha? Neoplatí sa viac rozumieť Bohu, sedieť pri jeho nohách?⁶⁹

A ešte treba ísť o krok ďalej. Sme pozvaní byť nielen žiakmi, ale aj spolupracovníkmi. Kto doma vytvára rodinu, má život zaujímavejší a krajší. Kristus nás pozýva vytvárať spoločenstvo veriacich, rodinu Božiu. V nebi tak, ako na zemi, bude chýbať splnenie tvojej úlohy. Boží plán počíta s tebou, s tvojimi možnosťami. Nebo nie je odmena za to, že tu si veľa vytrpel (ako prísť unavený do reštaurácie a sadnúť si, čakajúc obsluhu). Nebo je atmosféra, ktorú vytváram, stav, ktorý prežívam s Bohom, čiže vytváram spoločenstvo s ním.

Ak som sa usiloval na zemi viac chápať Božiu skutočnosť, rozumieť jej, v tichu, v modlitbe, počas omše, dovolil som, aby Božia múdrosť prenikala môj život, čiže ako Mária

⁶⁸ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁶⁹ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Šestnástu nedeľu cez rok C - výber. Tvrdošín 1989.

sadol som si k Ježišovým nohám, potom môžem porozumieť to, čo bolo povedané: „Vybrala si lepší podiel, ktorý sa jej neodníme“ (Lk 10, 42). Každý vie, čo mu bude odňaté. Ale tu sa ukazuje, čo odňaté nebude.

Zaujímavou ilustráciou tejto témy je príbeh, ktorý napísala Katarína Petkaničová. Deväťdesiatroční manželia, Ernest a Alžbeta bývajú v Bratislave. Keď vstúpíte k nim, pani rozkrojí jablčko na dve polovice, presne ich ukladá na manželov tanierik, on jej opäťuje úsmev, máte pocit, že to nie sú dvaja ľudia, ale jedna bytosť utkaná z dvoch polovic lásky. Ako je možné, že si 90-roční ľudia zachovali taký pekný vzťah?

Podme do minulosti. Ernest sa narodil v Brne, tam skončil vysokú školu. Ešte v roku 1923 spoznal Alžbetu, keď mala 17 rokov, ale nebolo im dopriate, aby svoj vzťah rozvíjali, pretože ona musela odísť s rodičmi do Liberca. Čas plynul.

Potom sa ona vydala, on zostal slobodný, prišla vojna, ona sa ocitla v koncentráku v Osvienčime, keď z neho vyšla, mala iba tridsať kíl a poškodené oko. Zničili jej telo, ale dušu nezlomili. On bol počas vojny v horách, stratil blízkych, a potom v roku 1950 sa znovu stretli. Ona už bola vdovou, preto mohli uzavrieť manželstvo.

Ernest hovorí: nikdy netreba myslieť na to zlé. Zlo na svete pretrváva v každej dobe, ale musíme sa zamerať na dobro, krásu a múdrosť života. Ja som veľmi vďačný svojim profesorom z Brna, lebo ma pripravili pre život. Naučili ma po latinsky, francúzsky a nemecky, anglicky, taliansky, mnoho rokov som pomáhal všetkým, čo mali záujem o jazyky. Nikdy som netúžil po nejakých materiálnych bohatstvách, ani ako slobodný, ani keď sme sa s manželkou zoberali. Ona mala obchod s kravatami v Bratislave na Korze, po znárodnení tam zostala vedúcou. Pomáhal som jej v účtovníctve. Nikdy sme nemali ani vilu, ani auto, ani šperky, iba príjemný, útulný byt. Radšej sme cestovali, chcel som jej ukázať krásy, ktoré som predtým poznal.

Pán Ernest končí svoje vyznanie: Možno sa vám bude zdať detinské alebo smiešne alebo prehnané, ale ja to tak s manželkou cítim, my tomu veríme: denne urobiť dobre aspoň jednému človeku. A keď nemôžem urobiť dobre človeku, tak aspoň nejakému zvieratú. Niečomu živému. To je najväčšia radosť, pretože ňou naplníme lásku nielen v sebe, ale aj v tom druhom.

Celý príbeh svedčí o vzájomnom pochopení, vyjadrení záujmu, teda nielen o materiálnych potrebách, ale aj o nežnosti, duchovnom spojení, ktoré je v živote najsilnejšie. Ďakujeme Kristovi, že nás oslovuje a pozýva byť ako Mária, ísť cestou učeníka, otvárať sa Bohu, ktorý nám rozumie, a tým si zvoliť lepší podiel.

4.5 VRSTVY ŽIVOTA

Lk 1, 39-56 Veľké veci mi urobil

Nanebovzatie Panny Márie: Repetícia Magnifikatu

Úspešný 50-ročný americký herec povedal vetu, ktorá stojí za pozornosť: „Dospelý je dieťa s mnohými vrstvami.“⁷⁰ Po vrstve detstva prichádza vrstva mladosti, potom vrstva rodinného života, pracovného, spoločenského života, až sa dopracujeme k vrstve seniora, a očakávame, čo bude ďalej.

Baníci sa môžu prevrtať do hĺbky viacerými vrstvami zeme. Podobne sa dá ísť cez všetky vrstvy života k spomienkam, až prídeme k detstvu. Zaujímavé by bolo ísť opačným smerom. Kozmonaut musí prejsť troposférou, stratosférou, mezosférou, termosférou, exosférou, až sa dostane na obežnú dráhu. Aj človek si uvedomuje, že žiť, znamená prechádzať vrstvami k budúcnosti.

Mariánsky sviatok Nanebovzatia je príležitosťou pozrieť do niektorých vrstiev života Márie a z nich odvodiť nadčasovú múdrosť. Napríklad v Máriinej vrstve mladosti nachádzame ochotu plniť Boží zákon, jeho vôľu. Narodil sa z nej Ježiš (porov. Lk 2, 6-7). Vo vrstve

⁷⁰ HARRELSON, Woody: Dospelosť. In: Výber Reader's Digest, november 2015, str. 111.

rodinného života vidíme Máriu v Nazarete, ako nakupovala, prala, čistila, umývala, varila, šila, robila všetko pre rast dieťaťa. Prežila aj vrstvu bolesti a nepochopenia, lebo videla, čo robia s jej synom, keď ho obviňujú, nespravodlivo odsudzujú a pribíjajú na kríž. To bola Mária bolestná. Neskôr ju vidíme s apoštolmi po Ježišovom zmŕtvychvstaní, a to už je vrstva radosti.

Aj po dvetisíc rokoch si pripomíname oslávenú vrstvu Máriinho života, lebo Boh nenechal, aby jej telo zostalo v zemi a rozpadlo sa, ale ju s telom a dušou oslávil v nebi, ako o tom píše Ján Damascénsky (650-749).⁷¹

Existuje niečo, čo je všetkým vrstvám spoločné. Aj v Máriinom živote to bolo tak. Je to otvorenosť pre Božiu múdrosť, ktorá svojou prítomnosťou môže presvetliť každú vrstvu života. Ovocím tejto spolupráce je Máriina radosť: „Velebí moja duša Pána a môj duch jasá v Bohu, mojom spasiteľovi“ (Lk 1, 46-47). Čo to znamená?

Po latinsky hovoríme Magnifikat. Toto slovo je zložené z dvoch: magnum – veľký a facere, niečo činiť, konať. Magnifikat znamená urobiť veľkým. Mária v prístupe k Bohu dáva najavo, že ho považuje za veľkého, mocného, dôležitého, štedrého. Nie všetci ľudia považujú Boha za dôležitého, veľkého, mocného. Napríklad z príbehu o raji vieme, že Adam a Eva považovali Boha skôr za dozorcú, žiarlivca a za toho, kto im zakazoval a závidel šťastie v raji (porov. Gn 3, 9-13). V príbehu o Abrahámovi a jeho vekom pokročilej žene Sáře, zapochybovala o božej sile, že by vo svojom veku mohla mať dieťa? (Gn 18, 10-15). Národ izraelský tiež nepovažoval Boha za mocného, naopak v Biblii je, že „krátke je rameno Božie“ (Nm 11, 23). Silní boli Egyptania a tí, čo mali armádu, ale Boh Izraelitov sa zdal tichý. Máriino zmýšľanie je iné: Magnifikat znamená: Bože, si veľký, mocný a slávny. Sama na sebe pocítila, aké veľké veci jej urobil.⁷²

Každý človek velebí Boha v takej miere, v akej ho prijíma. Nakoľko vie robiť magnifikat, natoľko dáva Bohu správne miesto v svojom živote. Deň čo deň sa treba rozhodovať: za koho považujem Boha? Je dôležitý, alebo nie? Pôjdem do kostola, alebo nepôjdem? Zachovám prikázania, alebo si dám dišpenzu? Budem ľudský, alebo krutý? Od toho závisí prežívanie aktuálnej vrstvy života.

Velebenie Boha teda znamená prežívanie súčasnej vrstvy života jeho priazňou. Ovocím tohto postoja viery je milosrdný človek. Mária pochopila, v čom je Božia veľkosť: „Jeho milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie“ (Lk 1, 50). Boh neukazuje svoju veľkosť v tom, že je pán, stvoriteľ, sudca, ktorý dáva pociťovať svoju moc. On sa tým nepotrebuje chváliť. Boh je veľký svojím milosrdenstvom. V židovskej reči sa milosrdenstvo nazýva: rachamim, čo je označenie materského lona. Toto lono je bytostne súciteľné. Plod v lone matky aj keby bol chudorľavý, bude súciteľne živý. Tým sa chce naznačiť, že Boh nás nemôže nemilovať aj v našej biede, ako matka dieťa v svojom lone. Mariánsky sviatok nám ukazuje podstatu Božej skutočnosti, jeho náklonnosť voči nám. Nemôžeme zostať nevšímaví, lebo skrze Božiu láskavosť rastie v našich vrstvách života správna orientácia do budúcnosti.

Pavol v Liste Efezanom výstižne napísal: „Boh nám pripravil nebo v Kristovi“ (Ef 2, 6). Čiže, keď je Kristus, hlava, oslávený a v nebi, my, ako údy, máme miesto pri ňom, hoci len v prísľube. Máme perspektívu, to je dôležité. Mnohí ľudia dnes nemajú zmysel, cieľ, prežívajú ničotu a prázdnotu. Vierou máme budúcnosť, je nám jasné, že život má smer, sme milovaní. Oplatí sa teda urobiť všetko pre repetíciu Magnifikatu v sebe.

Veľkosť milosrdenstva ilustruje nasledujúci príklad: Matka a dospievajúci syn si dohodli schôdzku pred obchodným centrom. Mali ísť spolu pozrieť novšie mobilné telefóny pre mamu. Lenže mama štvrt' hodiny meškala. Keď prišla, zachmúrený syn zavrčal: „Už ťa tu

⁷¹ PIUS XII. Munificentissimus Deus. Apoštolská konštitúcia. In: Liturgia hodín IV. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 1992, str. 1345.

⁷² FAUSTI, S.: Nad evangeliem podľa Lukáša. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 41.

čakám pätnásť minút!“ Mama ho objala, ospravedlnila sa, s láskou mu pozrela do očí a s úsmevom povedala: „Chlapče môj, ja som ťa čakala deväť nádherných mesiacov.“⁷³

Samozrejme, že mala byť presná, prísť načas. Ale život prináša také situácie, v ktorých niekedy čakajú na nás a inokedy my na druhých. Nie je potrebná metóda vzájomného milosrdenstva? Skutočne dospelý bude chlapec až vtedy, keď sám príde na to: Mami, veď ty si ma čakala deväť mesiacov, čo je proti tomu pätnásť minút? Až potom vytryskne Magnifikat z jeho srdca.

Kiež by sa nám podarilo prežiť vďačnosť voči Bohu za dar existencie i za budúcnosť, ktorá svieti cez jednotlivé vrstvy života.

4.6 VECI PRE ŽIVOT

Jn 10, 27-30 Ja dávam svojim ovciam večný život

Štvrtá veľkonočná nedeľa C: Dvorení - kytica

Vo veľkom obchodnom dome, v oddelení, kde sa predávali obleky, nohavice a saká, si predavač všimol, že jeden pán vošiel do kabínky v starom saku, a z kabínky vyšiel v novom. Ešte sa trochu pomotal po obchode, a potom odišiel. Predavač vybehol za ním a požiadal ho, aby sako vrátil. Nahnevaný muž mu vrazil sako do ruky, skočil do auta a odišiel.

Predavač sa vrátil, vedúca ho pochválila, ale on si vyčítal, že zlodeja nechytí. O chvíľu mu vedúca hovorí: „Nebojte sa, on sa určite vráti!“ A skutočne, do pol hodiny bol naspäť. Cestou ho totiž zastavila polícia pre neprimeranú rýchlosť a zlodej zistil, že vodičský preukaz nechal vo vrecku starého saka v kabínke. V obchode už naňho čakal policajt.⁷⁴

Najväčší problém hlúpeho zlodeja nebol v saku, ani v stopách, ktoré zanechal, v nepodarenej krádeži, ale v tom, že nevedel rozlišovať. Sú veci, ktoré sa dajú kúpiť pre život a existuje možnosť kúpiť si život v hojnosti.

Stačí sa zamyslieť nad vetou Ježiša z Nazareta: „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10, 10). Ježiš nepovedal: aby mali veci pre život. Samozrejme, že je potrebné oblečenie, práca, bývanie, záhradka, záujmy, koníčky, ale to sú všetko veci pre život. Niečo iné je mať život, mať ho v hojnosti, lebo ide o kvalitu, vnútornú radosť. To je stav, keď život má cieľ, zmysel, pokoj. Kto kúpi hojnosť života tam, kde sa predávajú saká? Preto je rozdiel: veci pre život a život sám.

Božia starosť sa ubera práve týmto smerom, aby človek pochopil, že počas svojich rokov má k dispozícii mnoho vecí pre život, ale Boh je ten, kto predáva život. Je potrebné často chodiť do tejto Božej predajne.

Úsilie postúpiť na ceste k plnosti života by sme mohli nazvať dvorením. Čo robí muž, keď sa zaujíma o ženu? Dvorí jej: prinesie kyticu, darček a čaká, že sa otvorí jej srdce. Keď v jari ideme na lúku, či lesa, cez každý kvietok nám Boh dvorí: „Ty moje ľudské dieťa, všimni si moje stopy vo svete, v prírode, že ťa mám rád!“ Čaká, že aj my budeme dvoriť jemu, mať o neho záujem. Všetko náboženské konanie, ktoré súvisí s modlitbou, Svätým Písmom, liturgiou, je prejavom nášho dvorenia.⁷⁵

Na štvrtú veľkonočnú nedeľu, deň Dobrého Pastiera sa modlíme za kňazské a rehoľné povolania, lebo vždy bude potrebné, aby žili ľudia, ktorí nám pomôžu uvedomiť si: málo je mať veci pre život, ale nemať hojnosť života.

Wilhelm Hünermann (1900 -1975) napísal knihu Misionár lásky. Je to životopis Vincenta de Paul (1581 - 1660), ktorý žil vo Francúzsku, stal sa kňazom a založil rehoľu lazaristov. Ako to bolo v jeho začiatkoch? Starší brat hovoril Vincentovi: „To je škoda, že ťa biskup zobral do seminára. Strácame v tebe dobrú pomoc na dvore. Ako vidíš, počas ostatných

⁷³ FERRERO, B.: Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017, str 30.

⁷⁴ BERTRANDOVÁ, J.: V obchode. In: Výber Reder's Digest, apríl 2002, str. 69.

⁷⁵ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Štvrtú veľkonočnú nedeľu – výber. Tvrdošín 1991.

rokov sa nám darilo, úroda aj dobytok sa rozmnožili, roboty pribudlo.“ Vincent si povedal: „Áno, máme pekný, zdravý dobytok, aj krásne voly, radosť na nich orať.“ Brat na to: „A otec to bude musieť všetko predať a budeme mať na priahanie len kravy.“ „A prečo?“, pýtal sa Vincent. „No, pre tvoje štúdium, aby si sa mohol dostať do seminára.“

Vincent nechápal, prečo mu to brat vyčíta. Pokračoval v práci. Keď sedeli pri obeda, pozeral ukradomky na otca, ktorý vyzeral ustarostene. V týždni po Hromniciach otec obliekol červený kabát, nasadil na hlavu plstený klobúk a vyviedol obidva voly z maštale. „Kam ideš, otec?“, pýtal sa Vincent, keď rozhadzoval hnoj a videl, ako otec kráča po hradskej. Brat len zašomral: „Vidíš! Dnes je v Daxe jarmok. Otec predá voly, aby si ty, pán študent, sa mohol v jemnom obleku prechádzať ulicami Toulouse a hrať veľkého pána. Voly musia preč a my budeme priať kravy!“

Vincent vyrazil za otcom, vidly pichol do zeme a kričal: „Radšej nebudem študovať! Dohoním otca a poviem mu to.“ Brat mu vraví: „Čo si otec raz vzal do hlavy, to urobí. On si totiž myslí, že ty nám to nahradiš, budeš nám pomáhať, keď dostaneš dobrú faru.“ Vincent na to: „Ale voly predať nesmie.“

Dobehol otca: „Nerobte to, nechajte tu voly, radšej už nikdy neoblečiem reverendu. Ja sa prebijem v Toulouse, ako iní študenti, aj bez peňazí, veď mnohí študujú na univerzite.“ Otec povedal: „Žiaden De Paul nie je žobrák. Syn gastonského sedliaka nebude žobrať pri dverách o kus chleba!“ Chlapec na to: „Ale veď voly sú vašou pýchou!“ „No a? Teraz ich predám, aby si dosiahol vzdelanie. To stojí za to. Len choď na pole a pomáhaj bratom. A už nechcem počuť ani slovo.“

Vincent sa vrátil k bratom. Večer otec povedal: „Tvoje štúdium je zaistené“, vytiahol vrečko spoza opaska a zamkol do truhly. Vincent si netrúfal vysloviť námietku, iba zahanbene zvesil hlavu. O niekoľko týždňov sa rozlúčil s domom, matka ho bez slova objala, a zavesila mu kapsu cez plece. Otec odprevadil syna kus cesty: „Ešte ti musím, chlapče, niečo povedať. Mám akúsi predtuchu, že sa rozprávam s tebou poslednýkrát. „Ale, otec“, namietal syn.“ „Ja to cítim“, povedal otec a položil si vypracovanú ruku na prsia. „Tu ma to tlačí, tu sedí smrť na živote. Počúvaj teda, čo ti chcem povedať. V poslednom čase som často rozmýšľal, pred Bohom i pred svedomím, ale teraz sa mi nevidí správne, aby si sa stal kňazom pre to, aby si dostal bohatú faru a pomáhal rodine. Staň sa ním pre to, aby si slúžil Bohu a viedol duše k spásu. Preto udržuj v sebe zbožnosť a lásku k Bohu.“

Chlapec odpovedal: „Áno, otec.“ A on pokračoval: „Cez mnohé noci som rátal. Porátal som výdavky, zarátal som aj voly a na druhej strane som vyvažoval, čo bude môcť raz od teba očakávať matka a súrodenci. A bol som spokojný s výsledkom. Viem, že máš dobré srdce a nedopustiš, aby tvoja rodina trpela biedu. Ale po vyrataní všetkého, som sa, chlapče, modlil a počúval som v tichu, čo mi Boh hovorí. A vtedy som spoznal, že to druhé je dôležitejšie: aby si sa stal dobrým kňazom, verným pastierom a nie lovcom slaniny. Len to som ti chcel povedať. A teraz choď s Bohom.“ Svojou drsnou rukou dal krížik synovi na čelo, a potom sa obrátil späť k domu.⁷⁶

V tomto príbehu je viac podnetov pre uvažovanie. Kto sa stáva kňazom, má to robiť preto, aby pomáhal ľuďom rozlišovať veci pre život a hojnosť života. Ďakujeme za evanjelium a možnosť dvoriť Bohu.

4.7 VYZNANIE: OTČE

Lk 11, 1-13 Proste a dostanete

Sedemnásť nedeľa v Cezročnom období C: Modlitba

⁷⁶ HÜNERMANN, W.: Svätý Vincent de Paul. Misionár lásky, Trnava : SSV, orig. Freiburg im Breisgau, Basel, Wien: Herder, 1960.

Vo vchode jednej africkej baziliky z piateho storočia je na podlahe do kameňa vyrytý nápis: *Vstupuje dobrý, vychádza lepší*. Neznámy autor chcel povedať: každý, kto vstupuje do chrámu, rozhodol sa pre skutok dobrý, ale môže vychádzať z neho vylepšený v svojej ľudskosti. Preto je dobré ponoriť sa do ticha modlitby, lebo pomáha stať sa lepším vo vzťahu k iným.

Vytušil to aj učeník, ktorý videl Ježiša z Nazareta modliť sa a povedal: „Pane, nauč nás modliť sa” (Lk 11, 1). On im poradil, aby hovorili Bohu „Otče,” a tým uznali, že medzi sebou sú bratia.

Bohužiaľ, po dvoch tisícročiach neustále opakovanie tejto modlitby pri každej príležitosti ju zredukovalo na úroveň zbožného úkonu: Pomodlime sa teraz jeden Otčenáš... Pritom Otčenáš nie je modlitbou v zmysle kultového aktu, pobožnosti, ale formula prijatia blahoslavenstiev. Preto evanjelista Matúš dal Otčenášu (Mt 6, 9-13) tú istú schému ako blahoslavenstvám (Mt 5, 3-10). Tým poukázal na úzky súvis medzi dvoma textami: len ten sa môže obrátiť k Bohu ako Otcovi, kto prijal blahoslavenstvá a usiluje sa podľa nich orientovať svoj život pre dobro bratov.

Preto už od prvých čias Cirkvi bol Otčenáš a Vyznanie viery podstatnou súčasťou krstnej liturgie. Katechumenovi boli tieto dve skutočnosti odovzdávané, to znamená, že dostal darček od spoločenstva veriacich. Dnes je to opačne: ak vieš Otčenáš, pokrstíme ťa! Dovtedy mohol katechumen dávať Bohu titul: Pán, Sudca, Stvoriteľ. Od krstu mal právo volať Boha: Otec. Recitovanie, vyznávanie „Otče náš“ bolo znakom radikálneho obrátenia jeho života a objatia, ktoré sa mu dostalo z Božej strany.

Čo znamenajú slová: „Otče náš, ktorý si na nebesiach“ (Mt 6, 9)? Byť na nebesiach alebo na zemi je to, čo odlišuje stav božský a ľudský. Toto vyjadrenie sa lepšie chápe, ak ho čítame v kontexte doby. Vtedy imperátor v Ríme vyžadoval, aby bola uznávaná jeho božská prirodzenosť. Odmietnutie uctievať ho ako boha, znamenalo trest smrti. Kresťania vyhlásením, že ich Boh (Kyrios) je na nebesiach, a nie v Ríme, potvrdzovali, že neuznávajú božskú autoritu nikoho, okrem nebeského Otca. Takým spôsobom, odmietajúc nositeľov moci, dostali sa s nimi do konfliktu, lebo si nárokovali slobodu.

Prvá prosba sa týka posvätenia Otcovho mena, čo samozrejme neznamená iba úctu k jeho menu, ale vyjadruje aj úsilie veriaceho svedčiť a zjavovať svojím správaním toho Boha, ktorý je Ocom. Jeho meno je v nás vtedy sväté, keď mu na zemi robíme slávu, keď sa za nás nemusí hanbiť.

Prosba „Príď tvoje kráľovstvo” (Lk 11, 2), neznamená žiadať niečo, čo ešte len má prísť, lebo od chvíle, keď nejaké spoločenstvo prijalo Ježišove blahoslavenstvá, Božie kráľovstvo už je prítomné (porov. Mt 5, 3). Cirkv, ako alternatívna spoločnosť, založená na blahoslavenstvách, ponúka každému človeku plnosť života: kráľovstvo lásky a pokoja v duši.

Nesprávne interpretujeme výraz: „Buď vôľa tvoja“ (Mt 6, 10). Nestranný poslucháč by mohol nadobudnúť presvedčenie, že Božia vôľa súvisí so smutnými, nešťastnými udalosťami života. Keď už niet nádeje, vtedy rezignujúc, vzdávame sa s povzdychom: nech sa stane tvoja vôľa. V skutočnosti evanjelista nepoužíva sloveso "byť-realizovať", čo označuje ľudskú činnosť, ale "splniť, naplniť", výraz, ktorý poukazuje na božské konanie. Má sa naplniť plán lásky s ľudstvom. Jeho vôľa je, aby sme boli šťastní.⁷⁷

Výraz „ako v nebi tak i na zemi“ (Mt 6, 10) sa nevzťahuje len k prosbe, ktorá sa týka Božej vôle, ale zahŕňa všetky ostatné. Nebo a zem označujú stvorenie: Ježišova modlitba nie je rezervovaná iba jednému národu, ale je univerzálna, otvorená všetkým ľuďom.

Najkomplikovanejší je výraz: „chlieb náš každodenný“ (gr. *ton arton ton epiúsion*). Slovo *epiúsios* sa nikde inde v gréckej literatúre nevyskytuje, takže jeho výklad stojí na neistej pôde etymológie a kontextu. Latinské „*quotidianum*“ (na každý deň) môže viesť k nedorozumeniu, že prosba sa vzťahuje na chlieb ako každodenný pokrm, čo spôsobilo

⁷⁷ MAGGI, A.: *Padre dei poveri. Traduzione e commento delle Beatitudini e del Padre Nostro di Matteo*, Cittadella, Assisi, 1997.

pohoršenie u tých, ktorí napriek tomu, že sa modlia a prosia, nič nedostávajú. Chlieb, ktorý sýti človeka, netreba žiadať od Boha a nie je posielaný z neba. Je úlohou ľudí ho vyprodukovať a štedro sa s ním podeliť s tými, ktorí ho nemajú. Chlieb, o ktorý prosíme Otca, je Ježišova prítomnosť, ide o chlieb života (Jn 6, 35), podstatný pokrm pre spoločenstvo, tak v Eucharistii, ako aj v jeho Slove.⁷⁸

Neprávny slovenský preklad je aj pri vete: „ako i my odpúšťame svojim vinníkom“ (Mt 6, 12). Grécke slovo "τα οφειλήματα" a latinské "debita", staroslovanské "dolgi", prekladá sa u nás slovom "viny". Ide o spiritualizáciu prosby, transformujúcej pôvodne ekonomické dlhy na duchovné, čiže hriechy. Odpustenie, ktoré udeľuje veriaci bratovi, nie je podmienkou Otcovho odpustenia, ale jeho dôsledkom a umožňuje realizáciu Božej vôle s jeho ľudom: „A vôbec nech niet medzi vami chudobného ani žobráka“ (Dt 15,4). Neochota odpustiť dlhy viedla neskôr k použitiu slova „viny“. Zatiaľ, čo je možné odpustiť viny a naďalej držať vo vlastníctve materiálne dobré, prosba Otčenáša vyžaduje vzdať sa ich.

Chybne je formulovaná aj prosba: „Neuved' nás do pokušenia“ (Lk 11, 4). Uvádzať do zmätku veriacich, ktorí žijú v presvedčení, že Otec pokúša svojich synov a dcéry. Každého pokúša vlastná žiadostivosť, ktorá ho zachvacuje a zvádza (porov. Jak 1,13-14). Preklad Konferencie biskupov Talianska (CEI) z roku 2008 sa snažil zlepšiť tento výraz: "neopuť nás v pokušení". Boh nikoho neuvádza do pokušenia, práve naopak, vyslobodzuje z neho. Nedopuť, aby sme podľahli v skúške - to je zmysel prosby spoločenstva, ktoré prosí o to, aby sa nevzdalo a obstálo v situáciách, ktoré nie je schopné kontrolovať a riadiť. Neide o skúšky, ktoré prináša život, ale o jednu "skúšku – pokušenie," pred ktorým Ježiš vystríha svojich učeníkov: „Bďte a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!“ (Mt 26,41). Ide o prenasledovanie, skúšku Ježišovho zatknutia, ktorej všetci učeníci podľahnú, napriek rezolútnym deklaráciám, že sú pripravení s ním zomrieť.⁷⁹

Posledná prosba: aby sme boli oslobodení od zlého (porov. Mt 6, 13) znamená, aby sme sa nestali korisťou zla. Kontrast medzi Otcom a zlým, medzi tým, ktorý sprostredkúva život a tým, ktorý ho môže zničiť - to vidieť na začiatku a konci modlitby. Ak zostávame verní, sme viditeľnými svedkami bezpodmienečnej Otcovej lásky voči ľudstvu.

Antoine de Saint-Exupéry (1900-1944), francúzsky spisovateľ, uvažuje: „Poznám totiž len jedinú plodnú činnosť, a to je modlitba. Ale viem tiež, že modlitbou je každá činnosť, v ktorej človek dáva seba samého, aby sa uskutočnil. (Keď sa modlíš) si ako vták, ktorý si stavia hniezdo a hniezdo je teplé. Si ako včela, ktorá vytvára med, a med je sladký. Si ako sochár, ktorý modeluje vázu z lásky, a teda v modlitbe.“⁸⁰

Nemecký filozof, Peter Wust (1884 – 1940), patrí medzi tých, ktorých po slávnom vzostupe postihol v živote náhly pád. Keď bol na vrchole učiteľskej a spisovateľskej činnosti, upadol pred Vianocami 1937 do ťažkej choroby. Rakovina hornej čelusti zasiahla v posledných dvoch rokoch aj jazyk a hrtan. Tak bol Wust, predtým výrečný filozof, vystavený hladu a veľkým bolestiam a zbavený reči. Známy je jeho rozlúčkový list z 18. 12. 1939, ktorý napísal na nemocničnom lôžku svojim študentom. Tu je z neho niekoľko úryvkov.

„Keby ste sa ma chceli teraz opýtať, prv, než odidem navždy, či nepoznám čarovný kľúč, ktorý otvára poslednú bránu životnej múdrosti, odpovedal by som: Poznám! Tým čarovným kľúčom však nie je intelektuálne uvažovanie, ako by ste azda predpokladali u filozofa, ale modlitba. Modlitba v zmysle odovzdanosti. To upokojuje, naplňuje detinskou dôverou a robí človeka objektívnejším. Podľa mňa, človek do tej miery vniká do priestoru humanity, do akej miery je schopný modliť sa. Samozrejme, mám na mysli tú pravú modlitbu. Pravá modlitba sa vyznačuje poníženosťou ducha. K najväčším darom bytia sa dopracovali len modliaci sa ľudia. Najlepšou školou modlitby je však utrpenie...“

⁷⁸ GNILKA, J.: Ježiš Nazaretský – poselství a historie. Praha : Vyšehrad 2001, str. 180.

⁷⁹ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáša. porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 425.

⁸⁰ DE SAINT – EXUPÉRY, A.: Citadella. Praha : Vyšehrad 1975, str.130.

Čím bol Peter Wust starší, tým hlbšie poznal, že jadro bytia je alogické, iracionálne, že je nevyspytateľným tajomstvom. Podstatu bytia formuloval v jednom zo svojich listov slovami: „Človeka nemožno hodnotiť podľa toho, čo a koľko vie, (lebo to môže viesť aj komputer alebo slovník) ale len podľa toho, čo miluje a v akej miery je schopný najvyššej lásky.“

Spomienka na vieru rodičov mu pomohla k obráteniu. Bolo to obrátenie od pýchy rozumu k mlčanlivému obdivu a vnímaniu srdcom. Na jeseň 1930 ho pozvali ako profesora filozofie do Münsteru. Tam vyvinul veľkú akademickú a pedagogickú činnosť a čoskoro ho začali nazývať „filozofom z Münsteru.“ Jeho prednášky navštevovali študenti všetkých fakúlt. Spravidla sa tiesnilo v posluchárni 400-500 poslucháčov, lebo Wust vynikal mimoriadnymi rečníckymi schopnosťami. Na mnohých vždy hlboko zapôsobilo, keď ráno videli tohto slávneho muža v münsterskom kostole hlboko ponoreného do modlitby. Modlitbou vždy hlbšie a hlbšie vnikal do náboženského života. Bol učiteľom, ktorý svoju náboženskú filozofiu nielen hlásal, ale ňou aj žil.

Modliť sa, znamenalo pre Wusta vložiť svoje bytie do tajomstva Boha. Píše: „Musíme sa naučiť povedať svoje áno veľkým Božím plánom, ktoré nikdy nie sú našimi plánmi. Musíme všetko obetovať Bohu, predovšetkým slávu pred svetom, aby sme splnili Božie plány, ktoré má s nami. Nezáleží na tom, aby sme zvíťazili my, ale aby Božia láska ovládla všetko v našom srdci, aj našu osobnú netrepezlivosť. Jedine to je rozhodujúce.“ Keď sa v modlitbe stratíme vo vôli Božej, dostaneme mnoho darov pre život.

Žiť, učiť, milovať a trpieť sa postupne stalo u Wusta modlitbou. Svoje prednášky i spisovateľskú činnosť začínal s Bohom: „Keď chceme písať, musíme sa najprv modliť, aby Boh viedol naše pero.“ Modlitba, chápaná ako odovzdanosť do Božej vôle, upokojuje, naplňuje dôverou a mení život. Len modlitba upokojí našu dušu.“⁸¹

⁸¹ WUST Peter, *Gestalten und Gedanken, Nachwort (Postavy a myšlienky)*, Kosel Verlag, Mníchov 1961, str. 257-262.

5 Prehodnotiť priority

5.1 ČO UZNÁVAM A ČO UZNÁVA MŇA?

Lk 21, 25-36 Blíži sa vaše vykúpenie

Prvá adventná nedeľa C: Prehodnotiť priority

V zábavno – súťažnej televíznej relácii Česko-Slovensko má talent 2010 vystupovala aj Lucie Smolíková a pes Angel. Tanec, ktorý predviedli, vyvolal ovácie publika. Psík chodil popod nohy, skákal na zadných, nosil dáždňík a zožal veľký potlesk. Lucie povedala: „Angel je môj miláčik. Miluje všetko, čo môže robiť so mnou.“⁸²

Ktokoľvek z nás sa môže postaviť na scénu namiesto Lucie. Budeme dávať tie isté povely: sadni, ľahni, k nohe. Vznikne tanec? Čistokrvného inteligentného psa si možno kúpiť, ale jeho uznanie nikdy. Aby pes niekoho uznal za svojho pána, na to treba hodiny starostlivosti a záujmu.

Niečo iné je s vecami. Keď si kúpime hodinky, ani sa ich nemusíme pýtať, či nás uznávajú, alebo neuznávajú ako majiteľa. Jednoducho sú naše, tým všetko končí. Ale keď si kúpime psíka, nekúpime si tým aj jeho uznanie.

Je potrebné urobiť ešte ďalší krok v tejto reflexii. Niekedy si myslíme, že máme človeka, o ktorom povieme: je to moja žena, je to môj muž, moja dcéra, môj syn. Ale uznáva ťa tvoja žena za svojho? Uznáva ťa muž za svoju? Preukazujú ti deti uznanie ako otcovi a mame?

Uznanie sa nedá kúpiť, nedá sa vybaviť. Iba je možné uspôbiť seba, aby ma druhý uznal za svojho. Darebáka nikto neuzná za svojho, ani jazyčnicu, ani lenivú ženu, takou sa nikto nebude chváliť. Uznávať nás môže iba ten, komu prejavíme lásku a dobro.

V tejto súvislosti sa dá rozumieť výroku Ježiša z Nazareta: „Dávajte si pozor, aby vaše srdcia neotŕaželi obžerstvom, opilstvom a starosťami o tento život, aby vás onen deň neprekvapil. Lebo príde ako osídlo na všetkých, čo bývajú na povrchu celej zeme. Preto bďte celý čas a modlite sa, aby ste mohli uniknúť tomu, čo má prísť, a postaviť sa pred Syna človeka“ (Lk 21, 34-36). Ježiš radí porozmýšľať nad tým, čomu dávam v živote uznanie a čo uznáva mňa.

Predstavme si na podstavci namiesto sochy človeka auto. Okolostojaci prejavujú uznanie vecnej hodnoty. Iný uznáva peniaze, slávu, krásu, silu. Uzná mňa to, čo uznávam ja? Modelku uznáva krása pár rokov. Kariéru skončí dôchodkom, alebo najbližšími voľbami. Oprávnená je teda otázka: prečo uznávam to, čo mňa nebude uznávať celovečne?

Samozrejme, že to neznamená pohrdať svetom okolo nás, ale za najvyššiu hodnotu uznať prítomnosť Boha. Je to preto, lebo aj on nás uznáva ako svoje deti, v jeho očiach máme hodnotu. Toto uznanie si nemožno kúpiť, je to dar a našou úlohou je sebarobiť hodnými tohto daru. Preto sa pripomína bedlivosť, ktorá znamená pozornosť voči tomu, čo je podstatné. Posvätný charakter adventného času spočíva v tom, že si osvojíme postoj: Bože, chcem, aby bolo na mne vidno, že uznávam teba za najdôležitejšieho, preto v mojom konaní je obsiahnuté sebazaprenie, predsavzatie, adventné cvičenie.⁸³

Bedlivosť, ako schopnosť rozlišovať, nás potom vedie k videniu Boha ako toho, s ktorým sa raz stretneme a tešíme sa na neho ako nevesta na ženícha. Ak je marginalizovaný, bude pre nás zlodejom, ktorý príde a smrťou nám ukradne ľudské možnosti, vylúpi dom (porov. Mt 24, 43). Ide o to, či v každodennom zameraní sa snažíme statočne žiť preto, že Boh nás má rád, alebo ho ako Otca ignorujeme a zostane nám len ako zlodej.

Ziskom za uskutočňovanú bedlivosť je nový prístup k nádeji. „Boží súd nado mnou nie je nič iné, ako môj prítomný súd nad ním.“⁸⁴ Kto sa usiluje nezanedbať ľudskosť, dáva Bohu uznanie, prioritu, nemusí sa báť posledného súdu ako odsúdenia, ale čaká ho ako prijatie. Tým, že Boha neodsúdil na okraj, ale dal do centra svojej pozornosti, anticipoval čas, v ktorom bude

⁸² <https://www.youtube.com/watch?v=IFEwcV8F7M4>

⁸³ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Prvú adventnú nedeľu – výber. Tvrdošín 1988.

⁸⁴ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáše. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 723.

potrebné, aby Boh naň milostivo zhliadol. V tom je dôležitosť kresťanskej viery: Boží súd nad nami nie je nič iné, ako náš prítomný súd nad ním.

Evanjelium nie je o strašení, ale o bdení. Je to výzva čítať prítomný okamih ako Boží dar a správne pridelovať uznanie jednotlivým hodnotám.

V Dánsku do kontajnerov, označených logom Červeného kríža, môžu ľudia vhadzovať použité šatstvo, nábytok, veci, ktoré by ešte mohol potrebovať niekto iný. Pred pár rokmi sa stala zaujímavá vec. Pracovníci Červeného kríža neverili vlastným očiam, keď v jednom kontajneri našli obálku s nápisom: „Červenému krížu od anonymného darcu. Ušetrené za štyridsať rokov.“ Vnútri bolo 134 tisíc eur. Bolo to v obci Jyderup, v provincii Vestsjælland.

Hovorkyňa dánskeho Červeného kríža, pani Júlia Lorencová, nález potvrdila. Po preverení, že peniaze nepochádzajú z trestnej činnosti boli použité na pomoc Somálsku, postihnutému hladomorom.⁸⁵

Niekoľko štyridsať rokov dával svoje uznanie peniazom, spoliehal sa na nich, teraz už v chorobe a starobe vidí pravdu, peniaze ho neuznávajú, preto sa rozhodol pomôcť niekomu inému. Dáva uznanie dobru, láske, službe, šľachetnosti, čo znamená veľké obrátenie v človeku, prehodnotenie konania.

A pretože všetci podliehame sebecku, lakomstvu, pýche i lenivosti, uvedomujeme si, že tieto skutočnosti nás blokujú, môžu spôsobiť odopretie uznania, ktoré patrí Bohu. Preto sme vyzvaní v živote zápasieť a myslieť na to: uznávať mňa to, čo uznávam ja?

5.2 DVOJNÍK

Lk 22, 14-23, 56 Veľmi som túžil jesť s vami

Kvetná nedeľa C: Voľba a uprednostňovanie

Každý deň sa človek rozhoduje, čo uprednostní a čo odloží. Ktoré stretnutia zajtra absolvovať, komu povedať, že až po Veľkej noci; ktorý televízny kanál a program večer zvoliť a ktorý odsunúť.

Aj pašiová udalosť z Evanjelia (Lk 22, 14-23, 56) obsahuje uprednostnenie Barabáša pred Ježišom. Na prvé počutie je to čudné: prečo dali prednosť Barabášovi, keď Lukáš píše, že bol zlodej, zbojník? (porov. Lk 23, 19). Prečo nedali prednosť spravodlivému Ježišovi?

Barabáš bol veľkou osobnosťou, bojovníkom hnutia odporu. Zúčastnil sa jednej vzbury proti Rimanom, teda pre veriacich ľudí, židov, bol hrdinom. Nespáchal zákernú vraždu, nemožno ho nazvať vrahom, lebo sa dopustil politickej vraždy, zabil rímskeho vojaka a za to bol hrdinom.

Barabáš robí Ježišovi dvojníka, lebo bol tiež mesiášom, ale v inom zmysle slova. Jeho meno Bar-abba, v hebrejčine syn otca, je kultové meno, je to veľký človek. Takto ho vnímali súčasníci, a preto ho uprednostnili. Mesiášstvo, ktoré ponúkal, bolo rukolapné, konkrétne, ľahko predstaviteľné, kdežto vodcovstvo, ktoré predstavoval Ježiš z Nazareta, nebolo také viditeľné.⁸⁶

Barabáš, vodca, prezentoval tých, ktorí majú znaky moci: idú na koni, a nie na oslici, snažia sa presvedčiť o svojej pravde a chcú dosiahnuť víťazstvo. Ľudia sa tešia, že majú takého vodcu, lebo keď on vyhrá, aj oni sa pri ňom budú mať dobre. Ježiš bol iný vodca, v láske, chcel, aby ľudia si navzájom slúžili, obetovali sa pre druhého. Jeho vodcovstvo má spirituálny charakter, je neviditeľné, nepolapiteľné v porovnaní s Barabášovým.

Na Kvetnú nedeľu vystupuje do popredia ešte jeden symbol: pri vstupe do Jeruzalema „prestierali na cestu svoje plášte“ (Lk 19, 35). V židovskej symbolike plášť označoval hodnotu osoby: kto mal plášť, bol pánom, niečo znamenal. Chudobní, otroci, žobráci, nemali plášte, boli nulami. Pri inštalácii nového kráľa zástupy prestierali na cestu plášte, znak podriadenosti:

⁸⁵ <http://www.topky.sk/c1/13/1283192/Peniaze-sporil-40rokov-milion-hodil-do-kontajnera>.

⁸⁶ MESSORI, V.: Patí sotto Ponzio Pilato – trpel za vlády Poncia Piláta. Turín 1992, str. 52.

tešíme sa z novej vlády, ona zabezpečí našej krajine mier a prosperu. Ježiš zbitý, skrvavený, bezvýznamný má predstavovať nejakého kráľa, vodcu? Pochopiteľne, že ľud chcel prepustiť Barabáša (porov. Lk 23, 18).⁸⁷

Mozaiku dopĺňa aj pokrik: „Hosanna, synovi Dávidovmu!“ (Mt 21, 9) Dávid bol tisíc rokov pred Kristom veľkým bojovníkom, prostredníctvom krviprelievania dokázal zjednotiť izraelské kmene. Myslenie Ježišových súčasníkov sa uberalo týmto smerom: mať mocného vodcu a pri ňom získať vlastnú moc.

Táto skutočnosť je aktuálna aj v moderných štátoch a demokratických voľbách. Pašie nás však pozývajú odísť z Pilátovho nádvorja a vstúpiť do vlastného života. V súdnej sieni vlastného života je každý predsedom a rozhoduje o tom, kedy, koho a čo uprednostní. A čo je vznešenejšie ako ideál Ježiša Krista?

Záhradník získal vzácnu odrodu jablone. S radosťou vykopal jamu, zalial vodou, zahrabal korienky, udupal jednotlivé vrstvy. Tešil sa z budúcnosti. Keď prišiel o týždeň, zistil, že nejakí vandali mu mladú jablonku zlomili. Vieme si predstaviť jeho vnútorný pocit sklamania.

Nebeský Otec zasadil na tejto zemi najkrajšiu ľudskosť, najkrajšiu sortu – svojho Syna a zmanipulovaný ľud na Pilátovom nádvorí kričal: „Preč s ním“ (Lk 23, 18). Živý pník Boha, osoba Ježiša Krista, zostala zlomená.

Keď niekto zlomí jablko, akú úrodu môže očakávať? Keď niekto zlomí v sebe prítomnosť Božiu, z čoho bude oberať život? To je omyl a tragédia človeka, že svojím chybným uprednostňovaním, sa posúva nesprávnym smerom. Keď je však prvý v živote Boh, sme na správnej ceste.

Žiaci sa pýtali mudrca na dobro a zlo, čo je správne a čo nie. „Je správne zabiť niekoho, kto chce zabiť mňa? Alebo je to nesprávne?“ Mudrc odpovedal: „Ako to mám vedieť?“ Šokovaní žiaci namietali: „Ako teda máme vedieť odlíšiť správne od nesprávneho, dobré od zlého?“ Vtedy im majster povedal túto vetu: „Kým ste nažive, pre seba samých buďte mŕtvi, a potom konajte, čo chcete, vaše konanie bude správne.“⁸⁸

Kto umŕtvi svoje sebestvo, pochová svoje predstavy a uprednostní to, čo je Božia vôľa, čokoľvek bude robiť, bude dobré.

Ježiš a Barabáš sú rozdielne typy, ale jasne naznačujú, ktorý štýl máme nasledovať.

5.3 ČO MI ROK PRINESIE A ČO MU DÁM JA?

Lk 2, 16-21 Našli Máriu a Jozefa i dieťa

Nový rok – Slávnosť Bohorodičky: Spoluvytvárať dejiny

S úsmevom na tvári sledujeme o polnoci ohňostroje, svetlice, petardy, rakety, lebo každá iskra je symbolická. Je znakom túžby po šťastí: letí do výšky, akoby do budúcnosti, a človek zabúda na to, čo bolo v minulom roku a jeho bytie je viac orientované na to, čo príde. Iskra na chvíľu zasvieti a zhasne - je znakom pomínutelnosti. Okrem toho, ak je svetlica nezapálená, nefunkčná, je obrazom človeka bez lásky. Kým svieti, žiari, je znakom milujúceho človeka.

Hra svetiel, ktorá sa uskutočnila o polnoci, má svoj význam. Človek si chce do tmy posvietiť, a to nielen do tmy nočnej. Na začiatku roka si kladie otázku: čo mi prinesie? Kto obchoduje, dúfa v lepší zisk, kto šporuje, verí v lepšie výkony, kto je chorý, dúfa v uzdravenie, kto šoféruje, žije v nádeji na mnoho kilometrov bez nehody.

Otázka nestojí len takto: čo mne prinesie rok. Ale aj opačne: čo môžem priniesť do tohto sveta, čo vložím do nových dní, čím poznačím čas, ktorý mi bude k dispozícii.

⁸⁷ RATZINGER, J.: Ježiš Nazaretský II. Od vstupu do Jeruzalema po zmŕtvychvstanie. Trnava : Dobrá kniha 2011, str. 192.

⁸⁸ MELLO, A.: Minúta múdrosti. Trnava : Dobrá kniha 1994, str. 80.

Všimnime si biblické postavy: Máriu, Jozefa, pastierov. Čo oni priniesli do tohto sveta? (porov. Lk 2, 16-21). Máriin vklad nespočíval v tom, že by bola objavila niečo pre domácnosť, nezanechala recept na varenie, ani pedagogický návod pre výchovu, ani zlepšovák na upratovanie bytu. A predsa jej vklad a prínos do vývoja dejín ľudstva bol veľký: povedala Bohu svoje áno, stala sa slúžkou, ponúkla Ježiša, ktorý sa stal svetlom, záchrancom. S ním náš život nezaniká, ale má perspektívu na celú večnosť.

„Mária zachovávala všetky tieto slová v svojom srdci a premýšľala o nich“ (Lk 2, 19), čiže hľadala pravý zmysel všetkého. Hoci bola zneistená udalosťami posledných mesiacov, dôverovala Božiemu vedeniu. Jej veľkosť nespočíva ani tak v tom, že porodila Ježiša, stala sa jeho matkou, ale v odvahe nasledovať tichý Boží hlas v duši. Neskôr ju to priviedlo k tomu, že nasledovala taký štýl života, aký prezentoval Ježiš, teda stala sa jeho učeníčkou.

Aký bol vklad pastierov do dejín ľudstva? Pastieri boli kvôli svojmu povolaniu považovaní za vydedencov, vylúčených, hriešnikov. Žili mimo poznania Mojžišovho zákona, nemohli sa zúčastňovať náboženských obradov v chráme alebo synagóge. Verilo sa, že keď príde Mesiáš, potrestá ich, odstráni a zničí. No, keď Pánov anjel, čo znamená sám Boh, vstupuje do kontaktu s ľuďmi, prichádza práve k nim. Nespáli ich svojím hnevom, ale ich ožiari, zahrnie svojím svetlom, svojou láskou. Evanjelista tak popiera tradičnú doktrínu o Bohu, ktorý odmeňuje dobrých a trestá zlých. Keď sa Boh stretáva s hriešnikmi, nekarhá ich, netrestá, ale zahŕňa svojou láskou.

V tejto súvislosti je zaujímavá veta, že tí, ktorí tú zvesť počuli, sa divili (porov. Lk 2, 18). Necháпали, niečo sa im nepozdávalo, pretože podľa tradičnej doktríny, Boh mal hriešnikov trestať. Ako môžu hriešni, nečistí ľudia povedať, že Boh ich ožiari, zahrnul svojou láskou? Preto boli mnohí šokovaní tým, čo im pastieri povedali. Rúcalo sa to, čo ich o Bohu učilo náboženstvo. Začalo niečo nové a neslýchané.⁸⁹

Môžeme si ešte pomôcť metódou kontextualizácie. Keď čítame, že sa pastieri vrátili, „oslavovali a chválili Boha“ (Lk 2, 20), hľadáme iné miesto v literatúre, kde sa hovorí, že „oslavovali a chválili Boha.“ Musíme sa vrátiť do kultúry tej doby. V prvej knihe Henochovej, ktorá sa teší veľkej úcte u Židov, sa Boh predstavuje ako najvyšší, oddelený od ľudí, okolo neho je sedem anjelov, nazvaných „anjeli služby.“ Čo robí tých sedem privilegovaných anjelov, ktorí sú najbližšie pri Bohu? Majú česť neustále ho oslavovať a chváliť. A pri Ježišom narodení sa dozvedáme, že toto robili pastieri. Tí, ktorých náboženstvo a spoločnosť považovala za najviac vzdialených od Boha, po tom, čo zakúsili Božiu lásku, sú mu najbližšie, ako sedem anjelov služby.⁹⁰

Vklad pastierov je v tom, že rúcajú naše predstavy. Všetko môže byť inak, ako si myslíme. To, čo sa nám javí ako prehraté, neúspešné, zničené, Boh vie svojou silou premeniť. Vianoce sú preto krásne, že napriek tomu, čo robia ľudia, Boh dokáže usmerniť tok dejín. Aj celý budúci rok je v Božích rukách, nielen v našich.

Všímajúc si prínos Márie i pastierov, kladieme si otázku: Aký má byť náš prínos? Ježiš chce byť znovu vtelený, chce si zobrať naše telo a konať našimi rukami v tomto svete. Jeho Betlehem má pokračovať cez nás, keď sa mu dávame k dispozícii a prinášame ho do sveta, do rodiny, do práce. Ako kresťania sme povolaní spoluvytvárať dejiny. Svet nie je chudobný na vynálezcov, odborníkov, na ľudí, podávajúcich výkon. Svet je chudobný na Božích ľuďmi, ktorí by prinášali lásku.

Spôsob, ako by sa to mohlo uskutočniť, ponúka aj nasledujúci príbeh spred sto rokov. Chudobný škótsky roľník, Fleming, pracoval raz na poli, keď počul volanie o pomoc z neďalekej bažiny. Zahodil náradie a bežal k močiaru. Našiel vydeseného chlapca, po pás v tmavom bahne, ako kričí a snaží sa dostať sa von. Roľník oslobodil mladíka, a zachránil ho pred pomalou a krutou smrťou.

⁸⁹ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁹⁰ BROWN, R.E.: The Meaning of the Manger; the Significance of the Shepherd. Worship, 1976, str. 528-538.

Na ďalší deň pred domom škótskeho roľníka zastavil luxusný voz. Vystúpil z neho elegantne oblečený šľachtic a predstavil sa ako otec chlapca, ktorého Fleming zachránil. „Chcem sa s vami vyrovnáť," povedal šľachtic. „Zachránili ste život môjmu synovi.“ „Nie, nemôžem prijať peniaze za to, čo som urobil," odpovedal škótsky roľník a odmietol ponuku.

Vtedy sa v dverách objavil roľníkov syn. „To je váš syn?" spýtal sa šľachtic. „Áno," povedal roľník hrdlo. „Dám vám ponuku. Dovoľte, aby som mu poskytol také isté vzdelanie, aké dostane môj syn. Ak je mladík aspoň trochu po otcovi, určite z neho vyrastie muž, na ktorého budeme obaja pyšní.“ A tak sa stalo.

Syn roľníka Fleminga chodil do najlepších škôl a po čase promoval na Lekárskej fakulte St. Mary's Hospital Medical School v Londýne. Neskôr dosiahol svetový ohlas ako vynálezca penicilínu Sir Alexander Fleming (1881-1955).

Po rokoch šľachtický syn, zachránený z močiara, dostal zápal pľúc. A čo mu zachránilo život druhýkrát? Penicilín. Ten šľachtic sa volal Lord Randolph Churchill, a jeho syn Sir Winston Churchill.⁹¹

Na začiatku roka si uvedomujeme, že sa oplatí konať dobro, lebo sa nám vráti. Najsilnejší nie sú vždy víťazi, ale víťazi sú všetci, ktorí sa nevzdávajú, keď sa im nedarí. Nech nám toto posolstvo svieti do nových 365 dní roka.

5.4 ŽIŤ AKO OSVIETENÍ ĽUDIA

Lk 6, 39-45 Z plnosti srdca hovoria ústa

Ôsma nedel'a v Cezročnom období C: Slepota - strata hodnôt

Na moste v Košiciach stojí pán, smutne sa díva do vody. Ide okolo policajt a pýta sa: „Stalo sa vám niečo?" A on hovorí: „Som vo veľkej kaši, pred chvíľou mi spadli okuliare do Dunaja.“ Policajt sa zháči: „Veď to je Hornád!" A ten pán hovorí: „No vidíte, ako blbo bez nich vidím?"⁹²

Povieme si: oči má dobré, ale nevidí poznaním, neučil sa dobre zemepis, a nevie, že cez Košice tečie Hornád, a nie Dunaj. Lebo okrem a) videnia očami je b) videnie rozumom. Ďalej existuje c) videnie srdcom: ak niekto nás má rád a my niekoho máme radi. A ešte existuje d) videnie vierou, čiže dušou. Všetky videnia sú dôležité.

Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi povedal: „Môže viesť slepý slepého? Nespadnú obaja do jamy?" (Lk 6, 39). Jeho výrok nás stavia pred otázku: kedy skutočne vidím a kedy som slepý? Seniori vedia, aké je to komplikované bez okuliarov. Ale zlé je to aj bez videnia srdcom, napr. v rozvodovom konaní. A aj bez videnia vierou je v človeku handikep.

Každý sa snaží putovať životom ako osvietení človek. Jeho putovanie je osvietené svetlom Božej múdrosti, svetlom pravdy. Keby to tak nebolo, aká sila by ho primäla k modlitbe, rozjímaniu, bohoslužbe? Ale život viery znamená, že putovanie je čímisi alebo kýmisi osvietené.

Z tohto osvietenia, spirituality vyplýva naša predstava o Bohu ako o Otcovi, ktorý nás má rád a želá si aby sme aj my mali radi druhých ľudí. Vidieť Boha ako Otca, seba ako milovaného syna a ľudí okolo seba ako bratov a sestry, je schopnosť, ktorú máme z viery, z náboženstva. Umožňuje nám to pozeráť na svet novým spôsobom, Božím a nezostáť duchovne slepými.

Zastavme sa pri tom, ako je to s ľudským nazeraním. Viac sme sústredení na seba, než na iných. A preto je potrebné vidieť život, ako proces, dozrievanie, v ktorom prejdeme od vlastných zrkadiel k oknám, v ktorých správne a inak vidíme.

To nie je náhoda, že Ježiš o sebe vyhlásil: „Ja som svetlo sveta" (Jn 8, 12). Život a svetlo spolu súvisia. Prísť na svetlo, znamená narodiť sa, prísť do školy, znamená získať poznanie vecí. Podobne láska dáva srdcu zvláštne svetlo, lebo umožňuje vidieť novými očami. Aj Božie

⁹¹ https://sk.wikipedia.org/wiki/Alexander_Fleming

⁹² DRAHOKOUPÍLOVÁ, M.: Na Karlově mostě. In: In: Reader's Digest Výber, 2016, január, str. 138.

svetlo uvádza do poznania, opakom ktorého je tma, noc, slepota, klam, smútok, nenávisť a smrť. Uznanie, že Ježiš je pre nás slovom a múdrosťou, ktorá osvecuje život, je pre každodenné konanie potrebné. Bez tohto svetla je ľudstvo v slepote.

Český psychiater, Max Kašparů (nar. 1950), kňaz, teológ, hovorí, že najväčšia slepota našej doby je strata hanblivosti, čiže ľudia sa nehanbia za to, za čo by sa hanbiť mali. Napríklad deti sa nehanbia zosmiešniť učiteľa, alebo chovať sa drzo. Čím je kto drzejší, tým je väčší hrdina. Tým, za čo by sa mal hanbiť, sa chváli. Muž opustí ženu, nechá ju s deťmi a ide k milenkou, mnohí sa rozvedú a namiesto toho, aby sa za to hanbili, ešte sa tým chvália. Politici vo vláde i celebrity, sa chvália podvodmi v súlade so zákonom. Deti sa neboja zdvihnúť ruku na rodičov, iní žijú ako paraziti, verejne propagujú zlo. Chlapec žije s dievčaťom v jednom byte a hovorí o nej, že je priateľka, hoci všetci vieme, že s ňou žije ako s manželkou. Takto je obrátené všetko naruby.

Zodpovednosť za to majú aj mnohé médiá, ktoré na ľudí pôsobia, televízia a film. Správne sa vyjadrujeme: „Pozeráme televízne kanály.“ Lebo, čo je kanál? Toto je slepota doby, v ktorej žijeme.⁹³

Evanjelium sa ma pýta: uznáš pred Bohom, že si slepec, ktorého uzdravuje Kristus, alebo sa zaraďuješ medzi tých, ktorí si nahovárajú, že vidia – farizeji – a pritom sú slepí? Celý život je drámou, prežívame v sebe vnútorný boj. Keď ráno prichádza slnko a naráža na odpor tmy, tak v nás bojuje duch a telo. Pavol napísal v Liste Galaťanom: „Telo si žiada, čo je proti duchu, a duch, čo je proti telu. Navzájom si odporujú, aby ste nerobili to, čo chcete“ (Gal 5, 17). Kto sa usiluje konať dobro, pocíti odpor zla. Kto pácha zlo, pocíti výčitky svedomia, lebo Boh nás vymyslel, stvoril pre dobro. V tom je dráma človeka a ustavičný boj, ktorého sa nemožno zbaviť.

Rozpráva pani: včera ku mne prišiel syn. Sedela som za počítačom a nebola som rada, že ma ruší, lebo som potrebovala ešte niečo stihnúť. Hovorí mi: mami, ja by som chcel, aby si umrela. Neverila som vlastným ušiam. Čože?! Pozerala som vystrašene na neho. Ved' má iba štyri roky. Ty by si chcel, aby sme s ockom umreli? Áno. Začala som rozmýšľať, čo som robila zle, keď toto chce. Ved' má všetko čo potrebuje, štvorročné dieťa, vari som neuvarila nejakú večeru, alebo nepustila mu video, alebo...? Syn pokračoval: ja by som chcel, aby si umrela aj ty, aj ocko aby umrel, aby sme sa všetci zišli v nebičku, rozprávali by sme sa, mali by sme sa radi a boli by sme stále spolu.

Nadýchla som sa, vzala som ho do náručia a nepúšťala. Vypla som počítač, zajtra bude malér, lebo to neodovzdám, ale keby som umrela, tak by som to tiež neodovzdala. Privinula som syna k sebe: čo by si rád? Maľovať s tebou, povedal. Tak som vzala pastelky a celý večer sme kreslili. Správala som sa ako blázon? Alebo ako blázon som sa vtedy konečne prestala správať? Večer, keď už zaspal, som sadla k práci, k počítaču a všetko som dokončila.

Manžel prišiel pred polnocou: vieš, čo by som veľmi chcela? uvítala som ho vo dverách. On pozeral na mňa. Chcem, aby si neumrel. Potom som mu porozprávala, čo vymyslel náš chlapec. Šli sme do izby, sklonili sa nad postieľkou, chytili sa za ruky a obaja sme mysleli na rovnakú vec: nie na to, čo sme urobili tak zle, že si synček prial našu spoločnú smrť, ale na to, čo by sme mali urobiť, aby si prial byť s nami nažive. Manžel povedal: v nedeľu pôjdeme do Tatier. Prikývla som: určite pôjdeme. Pokiaľ sme živí, opakovala som si, pokiaľ sme živí, musíme sa správať ako živí. Je krásne predsa byť spolu a mať niekoho, kto nás má tak rád, že chce byť s nami.⁹⁴

Jedna situácia v rodine: na jednej strane slepota, lebo nevidíme, čo druhý potrebuje a na strane druhej moment osvietenia, ktorý nám pomôže nanovo porozumieť životu. Takýchto situácií v našom živote je veľa.

⁹³ <https://pelhrimovsky.denik.cz/.../max-kasparu-absence-studu-i-norem-a-bezmoc-to-nas-szira-pe15.html>

⁹⁴ MARTIN, E.: *Andělské vteřiny*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 70.

Prosme Pána, aby bol s nami, aby sme mali odvahu prehlbovať svoj vzťah k nemu, lebo vďaka náboženskej viere žijeme ako osvietení ľudia.

5.5 ZÁMOŽNÝ ČLOVEK

Lk 9, 51-62 Pôjdem za tebou všade, kam pôjdeš
Trinásta nedeľa v Cezročnom období C: Úžitok z nasledovania

Poist'ovací agent, ktorý chcel, aby čím viac ľudí uzavrelo životnú poistku v jeho poisťovni, vymyslel nasledujúcu argumentáciu: „Ak zlomíte ruku, dostanete 5 000 €, ak sa vám zlomí noha, dostanete 10 000 €, a ak zlomíte chrbát, budete zámožní ľudia.“

Kto z ľudí by na to naletel: získať 100 000 € tak, že so zlomenou chrbticou, celý život bude na invalidnom vozíku? Kedy je človek zámožný? Keď má peniaze na účte, alebo keď je zdravý, má prácu, stabilnú rodinu, teší sa z každého nového dňa? Načo taká zámožnosť, ktorú by bolo treba prežívať s postihnutím?

V tejto súvislosti vzniká otázka: bol Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi zámožným človekom? Prečo povedal: „Líšky majú svoje skrýše a nebeské vtáky hniezda, ale Syn človeka nemá, kde hlavu skloniť“ (Lk 9, 58)? Z toho vyplýva, že nemal adresu trvalého bydliska, bol filozofom, pútnikom, rabim-učiteľom. Ale hoci nemal vilu, nevlastnil dom, býval v srdci Boha. Ubytovanie v srdci Boha urobilo z neho zámožného človeka. Lebo z Ježišových prejavov bola zjavná Božia múdrosť a ľudia prichádzali k nemu. Z jeho konania, uzdravovania, bola zjavná Božia dobrota. Preto ho ľudia nasledovali. Takže hoci v zmysle majetkovom nebol zámožným, v zmysle duchovnom ním bol. Bol múdry a spoliehal sa na Boha.

Týmto postojom predkladá pozvanie každému z nás: zámožnosť nie je v tom, že vlastnime modernú vilu, ale rozhodujúce je, či muž býva v milujúcom srdci svojej ženy, či žena býva v milujúcom srdci svojho muža, či veriaci človek býva v milujúcom srdci Boha, či dovoľuje Bohu, aby v ňom býval a vytváral prostredie milujúce. Pri každej modlitbe, osobnej alebo liturgickej, Boh v nás koná svoje dielo, svojím duchom pôsobí na naše poznanie, úsudky, rozhodovanie a robí z nás ľudí veriacich, milujúcich, zámožných v zmysle duchovnom. Oproti jednoduchému nazeraniu a hodnoteniu vecí a udalostí, Ježiš priniesol určitý nadhľad. Nie je oprávnené tešiť sa z tejto skutočnosti?

Preto je aktuálnou aj nasledujúca výzva: „Poď za mnou!“ (Lk 9, 59). Nevzťahuje sa iba na rehoľníkov, kňazov, katechetov, povolania v súvislosti s evanjelizáciou. Každý človek, v akomkoľvek povolaní je vyzvaný ísť za Ježišom, pýtať sa, čo by on robil na jeho mieste. Ako by v danej chvíli rozprával, rozmýšľal, cítil a konal Ježiš?

Medzi zvláštne Ježišove inštrukcie patrí: „Nechaj, nech si mŕtvi pochovávajú mŕtvych. Ty choď a zvestuj Božie kráľovstvo!“ (Lk 9, 60). Povedal to tomu, kto sa chcel odobrať a najprv doma urobiť pohreb. Samozrejme, že vetu neslobodno brať doslova, lebo prirodzený zákon sa plniť má, syn má pochovať otca. Treba to rozumieť symbolicky, ako metaforu. Mŕtvy je každý, kto je zameraný len na tento svet, kde vládne pominuteľnosť, zákon mŕtvolnosti. A ešte: mŕtvy je ten, kto je sebecký, lakomý, lenivý, hriešny, lebo robí zo seba mŕtvolu, chodiacu po tejto zemi.

Ježiš chcel, aby človek nebol orientovaný iba na zemskú mŕtvolnosť, ale zameraný na Božie veci, na nádej. Preto zmysel pre modlitbu, Písmo sväté, omšu, znamená Božiu prítomnosť, ktorá vedie do spoločenstva živých, napriek tomu, že je v nás zákon mŕtvolnosti. Ide o pozvanie k zámožnosti, nie k prázdnote a ničote.⁹⁵

O skutočnej zámožnosti hovorí aj nasledujúci príbeh. Udial sa pred 70. rokmi, po druhej svetovej vojne. Lekár z Baltimoru oslavoval šesťdesiat rokov života. Na večernej rodinnej slávnosti vzal knihu návštev a knihu dlžôb, pričom knihu dlžôb začal trhať. Chodieval totiž aj

⁹⁵ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Trinástu nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

k mnohým chudobným, nemali z čoho zaplatiť, kniha dlžôb rástla. Na jej účte bolo už asi 40 000 dolárov. Jednotlivé strany prezeral, trhal a hádzal do krbu. Keď sa ho pýtali, prečo to robí, odpovedal: „Aspoň v niečom chcem nasledovať svojho majstra!“ Postupne celú knihu hodil do ohňa. Zazvonil telefón, a hoci bola rodinná oslava, ospravedlnil sa: „Prepáčte, o chvíľu sa vrátim, ale musím poslužiť človeku.“

Bol ten lekár zámožný, alebo nie? Bez ohľadu na súčasnú druhotnú platobnú neschopnosť, nezaplatené faktúry, je to krásne gesto, odpustiť dlžoby iným ľuďom. Preto mohol rátať s odpustením, ktoré prináša Boh. Vari by bol zámožným vtedy, keby si súdom vymohol zaplatenie dlžôb?

Pavol z Tarzu napísal, že Ježiš naše dlžoby roztrhal, „pribil na kríž“ (Kol 2, 14), čiže náš dlžobný úpis urobil neplatným. Taký láskavý je Boh k nám. Ďakujme mu, že má miesto v našom srdci a že vďaka jeho prítomnosti sa stávame zámožnými ľuďmi.

5.6 ZISK NIELEN EKONOMICKÝ

Lk 12, 13-21 A čo si nahonobil, čie bude?

Osemnásta nedela v Cezročnom období C : Heteronómny, autonómny a teonómny prístup.

Medzi židovskými vtipmi o bohatstve je aj nasledujúci: Vraj starý žid, Weinisch priviedol dospievajúceho syna k mukačevskému rabínovi a hovorí: „Rabi, keď sa môj syn Móric narodil, sľúbil si, že až vyrastie, bude môcť byť v synagóge kostolníkom. Dnes má pätnásť, privádzam ho, aby si ho prijal.“ Rabín si prezrel chlapca a pýta sa: „Vieš písať?“ „Nie,“ povedal chlapec. „Vieš aspoň čítať?“ „Ani to nie.“ „Pán Weinisch, ako môžu chcieť, aby som urobil chlapca kostolníkom u nás v Mukačeve, keď nevie ani čítať, ani písať? Ale aby nepovedali, že rabín nevie dodržať slovo, pomôžem mu.“ Dal chlapcovi desať korún so slovami: „Choď nakúpiť tabak, cigary, cigarety, predaj ich, možno sa ti podarí nejaký kšeft.“ Chlapec zobral peniaze, kúpil tabak, predal, niečo zarobil, nakúpil ďalší tabak, a po roku si zarobil na letenku do New Yorku.

Aj tam nakúpil tabak, cigary, cigarety, predal ich, zase nakúpil...Obchody išli tak dobre, že po desiatich rokoch sa konalo valné zhromaždenie tabakového koncernu a Weinischa – chlapca z Mukačeva, mali zvoliť za predsedu správnej rady. Predniesli slávnostný prípitok, potlesk, množstvo novinárov a mal už len podpísať listinu. Štuchol do tajomníka, aby to zaň vykonal, ale tajomník sa zháčil: „Prepáčte pane, ja to nemôžem za vás podpísať, to musíte podpísať vy.“ Weinisch zčervenal a hovorí: „Dámy a páni, musím sa vám k niečomu priznať: ja neviem čítať, ani písať.“ Nastalo ticho, dvihol sa bankár Rotschild a povedal: „To je úžasne, páni a dámy. Ctihodný Weinisch sa dokázal svojou usilovnosťou stať predsedom správnej rady v Amerike, a nevie čítať, ani písať. Viete si predstaviť, kým by bol, keby čítať a písať vedel?!“ Nato sa Weinisch pousmial a hovorí: „To vám môžem povedať celkom presne: bol by som dnes kostolníkom v Mukačeve.“⁹⁶

Pomocou obchodu sa dá zbohatnúť. Ale človeku bude chýbať bohatstvo vzdelania. Okrem toho jestvuje bohatstvo dobrého srdca. Človek je povolaný rozvíjať sa vo všetkých oblastiach, ak tak neurobí, môže sa pomýliť. Niekedy vidno svalnatých, holohlavých mužov sedieť pri kofole alebo pri pive, ktorí sa hrajú na dôležitých, pretože sa im darí biznis s drogami. Všeobecne sa pohŕda hlúpyimi ľuďmi, hoci sú bohatí. Ich omyl spočíva v tom, že sa na dôležitých iba hrajú.

Ježiš z Nazareta v podobenstve o boháčovi upozornil na možný omyl: človek sa môže hrať na dôležitého a bohatého, pritom v Božích očiach je biedny. „Tak je to s tým, kto si hromadí poklady, a pred Bohom nie je bohatý“ (Lk 12, 21). Nepočíta s pomínutelnosťou, ktorá je vlastnosťou človeka: smrteľnosť, ohraničenosť, dočasnosť. Správa sa podľa toho, koľko má na

⁹⁶ LANDMANNOVÁ, S.: Jsou mešuge, Kohn! Židovské vtipy. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2012.

účte, vzhľadom na to, ako mu idú obchody, ako keby bol nesmrteľný, nekonečný a najdôležitejší. Ježiš vyčíta tento omyl: prisudzovanie nadmernej hodnoty veciam, zabúdanie na spiritualitu.

Ekonomický zisk nie je jediné kritérium. Existuje aj duchovný zisk, nárast, ktorý zaznamenáva človek v svojom vnútri, v láske k Bohu a voči životu. Preto človek musí posudzovať seba aj podľa toho, ako je na tom pred Bohom, vo vzťahu k modlitbe, kostolu, Svätému Písmu. Ježiš varuje ľudí, ktorí zabudli na to, že treba byť aj pred Bohom bohatými a stali sa bohatými iba v očiach ľudí.

V ostatných desaťročiach sa vytvorili tri prístupy k skutočnosti. Píše o nich belgický teológ Robert Leornes. Ide o prístup heteronómny, po druhé autonómny a po tretie teonómny. Pod výrazom heteronómny prístup k skutočnosti rozumie taký názor, podľa ktorého okrem nášho sveta existuje nejaký iný, odlišný, Boží, zásvätný. Keďže je iný, odlišný, po grécky - heteros. Od zákonov odlišného, Božieho sveta, závisí aj náš život. Pretože tento svet nie je dobrý, bol potrebný Vykupiteľ, ktorý oslobodil tento svet od nedokonalostí. Delenie sveta na nebo a zem je v tomto prístupe zjavné.

Druhý prístup sa vytvoril v minulom storočí, tzv. prístup autonómny, pretože naturalizmus prírodných vied a osvietenecský humanizmus nastolili novú zásadu, podľa ktorej sa tento svet riadi svojimi zákonmi, je teda autonómny, (grécky nomos – zákon), pochádzajúci z vlastného sveta. Človek patrí k tomu svetu, je vrcholom vývoja, preto si zaslúži slobodu, nezávislosť, sám je tvorcom etických zákonov. Boží svet sa stal nepotrebným, a preto bol aj Boh vyhlásený za mŕtveho, keďže svet sa riadi vlastnými zákonmi. Tento prístup je silno materialistický.

Tretí prístup je teonómny. Teonómos znamená, že prítomnosť Boha je v hĺbke života, a nenájde ju nikto, kto je povrchný. Akonáhle sa človek stáva hlbavým a zamýšľajúcim sa: odkiaľ som vyšiel, kam smerujem, prečo je na svete zlo, aký má všetko zmysel? - v snahe ísť do hĺbky života, príde na to, že existuje jeden svet, ktorý vidíme, pretože je neustálym sebazjavovaním tajomstva, ktoré voláme Boh. On svet miluje, vtelil sa doň, stal sa jedným z nás, a preto mu nie je cudzí. Nemusíme sa teda opierať o nejakého Boha zvonku, lebo on je hĺbkou nášho bytia.

Podľa týchto troch prístupov, heteronómny, autonómny a teonómny zisťujeme, ako ľudia vlastnia veci. Ak niet Boha, ak je Boh mŕtvy, človek si vytvára prístup materialistický, nezostáva mu nič iné, než zakladať si na hodnotách, ktoré vidí okolo seba, voči iným sa stáva ľahostajným. Zabúda na to, že tajomstvo šťastia nespočíva v tom, čo nazhromaždí, ale v tom, čo dá, s čím sa nezištne a veľkodušne podelí. Trpí smrteľnou, nevyliciteľnou chorobou - sebeckom, neschopnosťou podeliť sa.

Akonáhle človek číta svet očami Božej optiky, vidí ho ako zázrak, zjavovanie sa Božej múdrosti a lásky, vtedy pripíše zisku, bohatstvu aj ostatným skutočnostiam, primeranú hodnotu. Naučí sa, že jeho veľkosť nezávisí od toho, čo má, ale od toho, čo dáva. Ježiš v evanjeliách učí, že skutočne vlastníme iba to, čo sme schopní dať. To, na čo sme naviazaní, v podstate nevlastníme, to vlastní nás.

Evanjelium je stále aktuálne. Stačilo by vymeniť slová a povedať ho inak, napr. že jeden pán sprivatizoval železiarne, ale bolo mu to málo, sprivatizoval aj banku. Keďže mu to nestačilo, sprivatizoval aj poisťovňu. No Boh mu jedného dňa povedal: Blázon, a to, čo si sprivatizoval, čie bude? Tu vidíme nespochybniteľnosť nadčasovosti a múdrosti evanjelia, ktorá nás vyzýva správne hodnotiť pozemské veci a uberať sa k hodnotám nebeským.

O nesprávnom prístupe k bohatstvu svedčí aj nasledujúci fakt. Jean Rodriguez v roku 2002 vyhral osemnásťmiliónový jackpot, ale dnes žije so štyrmi psami v obytnom prívесе. Jediným priateľom mu je alkohol. Najpr začal žiť ako milionár: autá, zájazdy, veľkolepé dary, to všetko išlo plným priehrástím. Vtedy mal aj príbuzných a mnohých kamarátov. Dnes už ani nevie, kam sa peniaze podelí. Jeho brat si najal vraha, aby sa dostal k jeho peniazom, bývalá priateľka

sa s ním súdila o tretinu výhry, šesť manželstiev mu stroskotalo a on skončil vo väzení za prestrelku s vymáhačmi dlhu. Hoci mal osemnásť miliónov dolárov, žije zo sociálnej podpory.⁹⁷

Nikdy sa nestaral o to, aby bol bohatý pred Bohom, stačilo mu byť bohatý pred ľuďmi. Sebeckto bolo jeho smrteľnou nevyliciteľnou chorobou. Nemal pravdu Kristus keď vyzýval k premysleniu našich hodnôt a zámerov?

5.7 VERNOSŤ A NEVERNOSŤ V MALOM.

Lk 16, 1-13 Nemôžete slúžiť aj Bohu aj mamone

Dvadsať piata nedeľa v Cezročnom období C: Tvorivosť

Do kníhkupectva prišiel pán: „Nemáte knihu Ako sa stať milionárom?“ Predavač mu dal dve knihy. Zákazník hovorí: „Veď ja chcem len jednu!“ Predavač dodáva: „To je v poriadku, druhá je zadarmo. Je to Trestný zákonník.“

Kto by nevedel o ľuďoch, ktorí nečestným spôsobom zbohatli? Človek má k dispozícii čas a vlastné schopnosti - oči, uši, ruky, nohy, pamäť, rozum, reč - pomocou ktorých premieňa v pracovnom výkone niečo na zisk. Samozrejme, že ľudia sa rôznia: niekto môže šikovnosť rúk, bystrosť rozumu a dobrotu srdca premieňať takým spôsobom, že zarobí viac, iný, lenivejší, zarobí menej. Sú aj takí, ktorí pracujú nečestným spôsobom: nevyplatia robotníkom mzdy, nezaplatia faktúry za nakúpený tovar, uvedú firmu do krachu, urobia nepoctivý konkurz, a rozličnými machináciami zbohatnú.

Už pred dvetisíc rokmi rabíni rozlišovali spravodlivé a nespravodlivé bohatstvo. Ježišova terminológia je iná: hovorí o vernosti v malom a nevernosti v malom (Lk 16, 1-13). To znamená, že ak niekto oči, uši, nohy používa pre zisk, a vie poslúžiť druhým, je verný v malom. Ak iný svoje schopnosti použije pre nepoctivosť, je neverný v malom.

Radikálny postoj, ktorý zastával Ježiš z Nazareta, sa dá vyjadriť slovami: ak si bohatý, je to preto, že si nepoctivý. Ak si nepoctivý, nie si štedrý. Keby si bol štedrý, nemohol by si byť bohatý. Ak si bohatstvo zdedil, možno bol nečestný tvoj otec, starý otec atď. Toto je radikálny pohľad, ktorý má určitú logiku.

Lukáš zapísal Ježišovo podobenstvo o nepoctivom správcovi, ktoré sa nedá vysvetliť, ale dá sa nad ním rozjímať, meditovať (Lk 16, 1-13). Sto kadí oleja je obrovské množstvo, ktoré zodpovedá tisícke denárov a denár bola denná mzda. V tom období dlh zodpovedal úrode zo sto štyridsiatich šiestich olivových stromov - veľikánsky sad. Sto meríc pšenice zodpovedalo dvetisíc päťsto denárom, čo činilo približne 275 bušiel pšenice.

Zmyslom podobenstva je pozvanie: poslúžiť svojimi schopnosťami. Kto má lásku k žene, deťom, rodine, priateľom, ten premenil schopnosti na novú hodnotu. Mať harmonickú rodinu je viac ako milión. Čo by bolo dieťaťu z toho, keby malo otca milionára, ale dal by ho do detského domova? Stratila by sa hodnota tvorivosti a obetavosti.

A ešte je tu ďalšia možnosť: bystrosť rozumu, šikovnosť rúk a dobrotu srdca vie človek zapojiť aj do vzťahu s Bohom, získa Boha za priateľa. Skrze modlitbu, čas na liturgiu, čítanie Písma Svätého, zapojí sluhov, ktorých má - oči, uši, nohy, ruky, pamäť, reč - do práce, ktorá sa volá vzťah s Bohom. Výsledkom tohto vzťahu je celovečné šťastie. Mať Boha, znamená mať elán a chuť do života, na celú večnosť. To je poklad, ktorý možno získať.

Ježiš ponúka spôsob na získanie tohto pokladu: „Robte si priateľov z márnej mamony“ (Lk 16,9). To znamená: a) prinútiť svojich sluhov, aby robili to, čo sa má, b) vytvárať si vzťahy priateľstva k mužovi, žene, deťom, spolupracovníkom, c) získať dar priateľstva s Bohom.⁹⁸

To predpokladá verné spravovanie života, oproti pokušeniu: byť neverným. Mladí ľudia nosia tričko s nápisom: No limits! Čiže žiadne limity, žiť slobodne, bez rozkazovania, robiť si,

⁹⁷ BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) Poďme sa rozprávať. Vrútky : Advent-Orion 2009, str. 223.

⁹⁸ CHALUPA, J.: Zvukový záznam z homílie na Dvadsať piatu nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

čo chcú. Zdanlivo správny prístup je nebezpečný, lebo oči, ruky, nohy, uši, má každý požičané, o pár rokov všetko musí vrátiť. Nie je to jeho majetok. Keby to bolo jeho, nikdy by sa to nepokazilo. Keby sa to pokazilo, vedel by si to opraviť. Ale nikto nemá seba vo vlastníctve tak, že by mohol povedať: život je môj majetok. Človek je zraňovaný rozličnými chorobami a udalosťami. Nemal by povedať: Bože, mám oči, uši, nohy, ruky, ale je to dar od teba, aby som ho používal pre dobro blížnych? Ruka mi slúži, ale budem ju musieť vylepšenú vrátiť.

A čo je moje? Ak robím dobro. Toto, čo vykonám: uvarený obed, nastolený poriadok, obeta, ochota pomôcť, statočnosť v práci – všade tam, kde človek produkuje lásku, premení schopnosti na hodnotu, toto je jeho. Preto Evanjelium rozpráva: „Ak ste neboli verní v cudzom, kto vám dá, čo je vaše? (Lk 16, 12). Keď ste neboli verní v malom, kto vám dá, čo je skutočne hodnotné?

Karavána veľkého cisára spozorovala starého muža, ako kope jamu a sadí figovník. Cisár prikázal zastaviť, zavolať starca k sebe: „Prečo sa namáhaš v svojom veku sadiť figovník? Možno už ani nebudeš z neho jesť.“ Starec sa usmial a hovorí: „Keď Pán bude chcieť, budem jesť ovocie z toho stromu, keď nie, moja práca nebude zbytočná, lebo ovocie budú trhať moje deti.“

Prešlo niekoľko rokov. Znovu prechádzal cisár s karavánou a pod stromom sedel starý muž. Ponúkol cisárovi plný kôš fig, pripomenul mu rozhovor a dodal: „Bude mi ctôu, vaše veličenstvo, ak prijmete figy zo stromu, ktorý je v plnom rozpuku.“ Potešený cisár nariadil sluhom, aby prijali kôš s figami a naplnili ho zlatom.

Videla to susedova žena a bežala za mužom: „Zdá sa, že cisár dnes odmeňuje roľníkov. Naplň košík figami a odnes mu ho.“ Muž sa poponáhľal, ale keď cisár videl, čo sa deje, nazlostil sa na drzosť sedliaka a rozkázal nahádzať na neho všetky figy, ktoré ponúka. Potlčený muž prišiel domov a hovorí: „Ešte šťastie, že som nedal do košíka jablká alebo kokosové orechy. Boli by ma boli ukameňovali mojím vlastným ovocím.“⁹⁹

Príbeh hovorí o podstatnom: úsilie človeka pri pestovaní stromu prináša úrodu, je to premena veľkých životných energií. Ide o Boží zámer s každým človekom, aby vlastnou kreativitou vytváral postoj lásky a služby, nezostal uzavretý v sebe a pre seba.

Ďakujeme za pozvanie, vyslovené v evanjeliu: byť správcami života a schopností v tom zmysle, že by sme boli verní v malom.

5.8 VŠETKO NAJLEPŠIE

*Lk 4, 21-30 Ježiš, podobne ako Eliáš a Elizeus, nebol poslaný len k Židom
Štvrtá nedeľa v Cezročnom období C: Postoj viery*

Pri blahoželaní na meniny alebo narodeniny sa používa veta: „Všetko najlepšie k tvojmu sviatku.“ Vieme zaželať, ale nedokážeme spôsobiť, aby sa tak stalo. Máme len vetu, myšlienku, slová, ale nemáme silu na to, aby sa v živote druhého udialo všetko najlepšie.

Ježiš z Nazareta sa prezentoval ako gratulant ľudskému životu. Jeho účinkovanie na zemi pred dvetisíc rokmi sa dá vystihnúť vetou: Prišiel som, aby som povedal všetko najlepšie tvojmu životu, človek. On to však nielen rozpráva, nie je len gratulant, vie to aj spôsobiť. Ak si človek pestuje priateľstvo s ním, daruje svojmu životu všetko najlepšie.

Ježiš nehovorí: prajem ti, aby si stretol zaujímavejších ľudí, ako som ja! Dobré si je vedomý toho, že zaujímavejšieho, ako on, na svete nestretneme. Spolu s ním môže vytvárať vzťah, ktorý sa volá viera.

Napriek tomu, že jeho prínos pre život bol „všetko najlepšie“, stretával sa s odporom.

⁹⁹ BLEEFELD, B. R.: Příběhy z talmudu. Va-jikrá raba 25. Praha : Portál 1999, str. 41.

Vidieť to na príbehu v nazaretskej synagóge, keď čítal z Písma a po skončení povedal: „Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli,“ (Lk 4, 21) čiže to, čo napísal Izaiáš, sa vzťahuje na mňa, skrze mňa môžete darovať životu všetko najlepšie.

Časť ľudí od neho chcela senzáciu, zázračnosť: „Počuli sme, čo všetko sa stalo v Kafarnaume; urob to aj tu, v svojej vlasti“ (Lk 4, 23). Druhá časť ho najprv obdivovala, „divili sa milým slovám, čo vychádzali z jeho úst“ (Lk 4, 22), ale potom začali pochybovať: ako nám môže niečo sprostredkovať? Vari my nepoznáme Boha, nemáme Zákon, Thóru? Čo si o sebe namýšľa?

Ježišova reakcia obsahovala príkre slová: „Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti“ (Lk 4, 24). Opovrhujete mnou, pretože ma poznáte; ale poznáte to, čo vám môžem ponúknuť? Keďže to nespoznali, odišli svojou cestou.

V tomto bode sa evanjelium stáva existenčným, nadčasovým. Aj v 21. storočí každý môže ísť svojou stranou: niekto zaujme postoj viery, úcty a priateľstva, a iný postoj nevšímavosti, marginalizácie, podľa toho ako porozumie významu Ježiša.

Malý chlapec bol zbierať huby. V zanietenom hľadaní si ani nevšimol, ako sa zvečerieva. Zotmelo sa, prišla búrka, v určitej chvíli sa schoval pod stromom, ale uvedomil si, že sa stratil. Nevedel kam ďalej. Požehnaním bolo, keď uvidel blikajúcu baterku. Blížil sa muž: „Kde sa tu berieš, chlapče?“ „Chcem ísť domov, ale neviem, kadiaľ.“ „Pod, ja mám baterku!“

Tento postoj má Ježiš Kristus k nám: ty môj ľudský brat, ja mám svetlo, poznanie, pod so mnou. Ty moja ľudská sestra, kráčaj so mnou, mám pre teba baterku do večnosti. Pod si budovať vzťah so mnou, bude to obdarovaním pre teba.

Čo by sme mali z toho, keby sme videli zázraky, ale nemali osobný vzťah? Nemohli by sme darovať svojmu životu „všetko najlepšie.“ Preto je vzťah s Kristom podstatný.

Počas plesovej sezóny by si mohla slečna po zábave vzdychnúť: nestálo to za nič, nikto si ma nevšimol! Alebo mládenec by mohol zostať sklamaný, lebo uprostred miestnosti dostal košom. Vo viere však máme iné poznanie: Boh mi nedáva košom, nezostávam nepovšimnutý. On je Otec, ktorý má rád a v každej situácii života môžem s ním počítať. Pozýva ma pestovať si s ním vzťah. Na toto pozvanie čaká odpoveď.¹⁰⁰

K mudrcom prišli ľudia s tromi otázkami: ktorá hodina v živote je najdôležitejšia, ktorý človek je najdôležitejší a ktorý skutok je najdôležitejší? Mudrc im odpovedal: najdôležitejšia hodina je teraz, najdôležitejší človek je ten, ktorý stojí, alebo sedí vedľa teba a najdôležitejší skutok je vždy láska.

Nie náhodou apoštol Pavol napísal: „Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj anjelskými, a lásky by som nemal, bol by som ako cvendžiaci kov a zuniaci cimbal. A keby som mal dar proroctva a poznal všetky tajomstvá a všetku vedu a keby som mal takú silnú vieru, že by som vrchy prenášal, a lásky by som nemal, ničím by som nebol. A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo“ (1Kor 13, 1-3).

Láska je „všetko najlepšie“ pre život. Preto Pavol pokračuje: „Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá; nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, nie je nehanbná, nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nemyslí na zlé, neteší sa z nepravostí, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží“ (1Kor 13, 4-7). Vďaka tomu, že druhému prajeme „všetko najlepšie,“ ocitneme sa v tej láske, ktorá bude pre nás požehnaním. Kto by nechcel vidieť svoj život premietnutý do lásky? Kto by si neželal, aby sa mu dialo všetko najlepšie?

Ďakujeme za Evanjelium o Ježišovom vystúpení v Nazarete, ktorým nás upozorňuje, aby sme neboli ľuďmi povrchnými a senzácie chtivými, ale úprimne veriacimi, s osobným vzťahom k Bohu.

¹⁰⁰ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Štvrtú nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

6 Ľudskosť – náboženský skutok prvej triedy

6.1 POVOLANIE K ĽUDSKOSTI

Mt 5, 1-12 Blahoslavení chudobní v duchu

Všetkých Svätých: Svätosť ako kvalita

Žena s modrinami prišla k lekárovi: „Pán doktor, môj manžel je veľmi dobrý človek, ale raz za dva týždne vyrazí s kamarátmi na pivo, a keď sa vráti domov, takto ma zbije.“

„To vás naozaj vždy tak zbije?“

„Naozaj, vždy.“

„Predpíšem vám harmančekový čaj. Začnete ním kloktat, keď manžel príde z krčmy.“ O mesiac prišla žena na kontrolu: „Pán doktor, ten čaj naozaj pomáha. Kloktala som a manžel si ma ani nevšimol.“ Na to si doktor vzdychol: „Ja som tušil, že bude stačiť, keď budete mlčať.“¹⁰¹

Tento vtíp je zčasti odpoveďou na otázku, čo je svätosť. Stačí, aby on ovládal pivo, svoju alkoholickú žiadostivosť a ona svoj jazyk. Pokoj v rodine by vznikol, keby sa obaja starali o to, čo urobiť pre nastolenie harmónie. Vždy je to problém ovládania svojho ja a uprednostňovania vôle druhého. Keď človek potláča egoizmus, pracuje na sebe, uprednostňuje lásku, ovocie sa rýchlo dostaví. Modriny na tele, poranenia na duši, zatrpknutia, sú dôkazom preferovania svojej vôle, pohodlia a lenivosti.

Sviatkom Všetkých svätých nám Cirkev kladie pred oči základné povolanie: byť dobrými ľuďmi. Skutočné kresťanstvo je naplnenie povolania žiť v láske, osvojiť si Ježišov štýl života. Niektorých Cirkev zapísala do zoznamu svätých, sú kanonizovaní. Ale svätými sú miliardy mužov a žien, ktorí každodenný život realizovali v službe a obetavosti, robili tisíce drobných, nenápadných úkonov svojho povolania. Kým sme na svete, sme v procese vlastného vývoja, máme možnosť rozhodovať sa, ktorým smerom sa budeme uberať.

Pozrime sa na toto povolanie k ľudskosti, svätosti z hľadiska antropologicko – biblického, potom teologicko – spirituálneho a nakoniec sociálneho.

V reči na hore povedal Ježiš z Nazareta: blahoslavení chudobní v duchu, blahoslavení plačúci, milosrdní, čistého srdca, prenasledovaní...(porov. Mt 5, 3-11). Tým naznačil, že na ceste k svätosti je každý, kto sa pokúša vidieť pod povrch vecí, kto sa neuspokojuje s povrchným nazeraním na život, ale ide ďalej, snaží sa rozumieť paradoxom. Lebo ozýva sa v nás chuť po moci, sláve, bohatstve, a myslíme si, že šťastní budeme, keď budeme bohatí, zdraví, úspešní. Svätý Ján napísal: „Milovaní, teraz sme Božími deťmi, a ešte sa neukázalo, čím budeme“ (1Jn 3, 2). Keď už teraz, takí, akí sme, ona jazyčnica, on alkoholik, hriešni ľudia, sme Božími deťmi, k čomu sme potom povolaní? Keď si človek začne klásť takéto otázky, odhalí Ježišov zámer.

Druhý pohľad na svätosť pochádza zo spirituálnej teológie a asketiky. Už Tomáš Akvinský (1224-1274) napísal, že byť svätým, znamená chcieť. Z troch mohutností v človeku: rozum, vôľa, city, zdôrazňuje vôľu. Ak človek vždy znova a znovu chce, postupne sa k dobru prepracuje. Preto Tomáš Akvinský učil, že dôležité je hľadať pravdu a nechať sa viesť svojím svedomím. Pomocou rozumu hľadáme Boha a skrze svedomie Boh hľadá nás. Pomocou špekulovania a teoretizovania si zdôvodňujeme Božiu existenciu, v svedomí sa nám Boh prihovára, či dobre žijeme. Kto sa usiluje odpovedať na otázky svedomia, nielen na tie, ktoré kladie rozum, je na ceste k svätosti.

Tretí pohľad na svätosť je sociálny, pochádza zo súčasného sveta. Slovo svätosť je nahrádzané pojmom kvalita života. Ako spotrebitelia máme nárok na kvalitné prístroje, zariadenia, tovary a služby. Želáme si, aby okolo nás boli kvalitní ľudia, kvalitné vzťahy. Pozvanie k svätosti, znamená byť kvalitnými ľuďmi.

Malý chlapec sa vracal zo školy. V susedstve býval starší ujo, ktorý sa ho opýtal: „Ako bolo v škole?“ Chlapec odpovedal: „Poslednú hodinu sme mali náboženstvo.“ Starší pán

¹⁰¹ HARCUBOVÁ, L.: Zmláčená žena. In: Výber Reader's Digest, október 2012, str. 80.

pokračoval: „Pozri sa, dám ti tento pomaranč, keď mi povieš, kde je Boh.“ Chlapec sa pozrel na uja a povedal: „Ujo, dám vám dva pomaranče, keď mi povie, kde Boh nie je.“ Starší pán sa zamyslel. Chlapec dodal: „Ujo, Boh nie je v živote neveriaceho človeka.“ Sused dal chlapcovi aj druhý pomaranč a odišiel.¹⁰²

Výrok: Boh nie je v živote neveriaceho, je pravdivý, lebo Boh rešpektuje slobodu, človek ho môže vytesniť zo svojho života. Z vesmíru Boha vytesniť nevieme, ale zo svojho života môžeme. Lenže, čo nám potom zostane, aká cesta, aké smerovanie?

Nemali by sme využiť dnešné popoludnie na reflexiu nad životom? Neskoro je ísť na cintorín vtedy, keď nás vynesú. Treba ísť vtedy, keď nás nesú vlastné nohy. Nech Pán žehná naše kroky, úmysly a bude našou silu na ceste ku kresťanskému povolaniu.

6.2 POĎ SA POZRIEŤ

Lk 14, 25-33 Kto sa nezriekne všetkého, čo má
Dvadsať tretia nedeľa v Cezročnom období C: Normy primerané večnosti

Malý Radko v detskej izbe budoval z kociek vežu a podarila sa mu. Uteká k otcovi: „Oco, poď sa pozrieť na moju vežu!“ „Daj mi pokoj, nemám teraz čas,“ odvetil otec a dodal: „Nech sa ide pozrieť mama!“ Chlapec vošiel do kuchyne: „Mami, poď sa pozrieť na moju vežu!“ A ona: „Ale ja teraz nemám čas, nezavadzaj, choď sa hrať!“ „Ale mami, poď sa pozrieť, aká veža stojí...“ „Hovorím ti, že nemám čas, bež sa hrať!“ Chlapec sa rozplakal, prišiel do svojej izby a všetky hračky rozkopál. Otec s mamou ho museli utešovať, uvedomili si, že mu ublížili.

Nedá sa ublížiť človeku aj tým, že mu nevenujeme dostatok pozornosti a lásky? Netýka sa to len malých. Mama, ktorá varí obed, sa namáha. Ak pri stolovaní niekto pohrdne jedlom, namiesto, aby poďakoval, neublíži jej? Nebolí nás, keď naše úsilie niekto považuje za samozrejmosť?

Podobne nás pozýva Boh: „Prosím ťa, ty moje ľudské dieťa, poď sa pozrieť večer na hviezdnu oblohu.“ Aká je odpoveď? „Prepáč Pane, nemám čas, vieš koľko mám roboty?“ Boh znovu volá: „Poď žasnúť nad tým, čo je vesmír.“ Z prírodovedy vieme, že okolo nás je atmosféra, dýchame vzduch, ale keby sme išli desať kilometrov nad zemeguľu, už by sa dýchalo komplikovanejšie, lebo vzduch je tam redší. Keby sme išli ešte vyššie, mohli by sme dôjsť až k stratosfére. Pred ňou je však ozónová vrstva, ktorá nás chráni pred ultrafialovým žiarením Slnka. Vďaka nej je intenzita slnka, dopadajúceho na Zem primeraná, a nie škodlivá. Bez ozónovej vrstvy by bolo všetko spálené alebo bez života.

Ozón je tenká vrstva atmosféry. Je tam kyslík, ale nie taký, ako máme my – O₂, ale O₃, to znamená, atóm kyslíka naviac, teda trojkyslík (lebo elektrická energia z blesku rozštípe molekulu kyslíka na dva atómy, ktoré potom reagujú s inými dvojatómovými molekulami a vzniknú trojatómové molekuly ozónu). Keby sa podarilo, hypoteticky, ten kyslík stlačiť, hrúbka ozónovej vrstvy by bola jedna stotina milimetra. Nevzbudzuje v nás úžas taký prsteň okolo zemegule?¹⁰³

Toto je len jeden postreh z diela stvorenia. Boh volá: „Poď sa pozrieť, ty moje ľudské dieťa, do prírody, na stromy, na kvety!“. Mali by sme povedať: „Bože, naozaj, tvoja práca sa podarila. Alebo by mohol povedať: „Človek, poď sa pozrieť na druhých ľudí. Nezdá sa ti, že muži a ženy sú krásni?“ Čo povieme? „Samozrejme, že sa mi páči žena, samozrejme, že sa mi páči muž, ale prečo by som mal byť vďačný? Veď to je normálne, že je to tak!“

Boh by mohol dodať: „Prosím ťa, človek, zamysli sa nad svojím vlastným životom, máš v sebe schopnosť radovať sa, je v tebe vášeň, vieš byť nadšený pre niečo, dokážeš rozmýšľať, kombinovať, tvoriť... Môžeš čítať v knihe života, knihe človeka, prírody a všade

¹⁰² CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Všetkých svätých – výber. Tvrdošín 1989.

¹⁰³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Ozonova_vrstva.

nachádzať moje stopy!“ Vieme venovať dostatok pozornosti a obdivu týmto skutočnostiam, alebo ubližujeme Bohu tým, že si ho nevšímame? ¹⁰⁴

Preto je v Evanjeliu jedna nepríjemná veta: „Ak niekto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba aj svoj život, nemôže byť mojim učeníkom“ (Lk 14, 26). Čiže, ak niekto venuje viac pozornosti a obdivu veciam a nevenuje ich Bohu ako Stvoriteľovi, ublíži sám sebe. Boh nie je samolúby, vyžadujúci si pozornosť a obdiv, ale človek ublíži sám sebe, ak nevenuje dostatok pozornosti spiritualite. Lebo bez Boha začne žiť podľa meradla (noriem) časnosti, teda primerane tomu, čo je časný zisk, prospech, úspech, atď. Zbadá, že sa pomýlil, lebo žije len pre to, čo je primerané časnosti, ale byť človek, znamená, žiť pre to, čo je primerané aj večnosti. ¹⁰⁵

Keď Ježiš upozorňoval na to, aby sme mali pozornosť a obdiv nielen pre otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry atď., ale aj pre Božie kráľovstvo, robil to preto, aby sme nadobudli múdrosť života. Spočíva v uvážení nakoľko sa môže, alebo nemôže spoľahnúť na ľudí, veci, udalosti tohto sveta.

Chlapi brigádovali okolo kostola. Mladší hovorí staršiemu: „Ujo, vy už ani ten krompáč neudržíte!“ Starký odvetil: „Ej chlapče, nie také krompáče som ja držal. Uvidíš o pár rokov, budeš vládnuť ty.“ Už sa nemohol spoľahnúť na svoje ruky. Postupne zistíme: nedá sa spoľahnúť na oči, nevidíme drobné písmo, musíme založiť okuliare. Koľkokrát sa divíte, že niekto povie: „Hovor hlasnejšie, nepočujem!“ Nedá sa spoľahnúť ani na sluch. Možno si myslíme, že máme zdravé a výkonné srdce, až kým nepotrebujeme niekoľko by-passov.

Múdry človek si uvedomuje: nedá sa trvalo spoľahnúť na postavu, preto treba hľadať spojenca. Ten, na koho sa môžem spoľahnúť, je Boh v svojej múdrosti. Preto Ježiš vyžaduje mať potrebnú mieru pozornosti a obdivu pre všetky javy tohto sveta, ale nezabudnúť na Božie kráľovstvo, inak si človek ublíži. Ide o správny postoj k veciam, udalostiam, ale aj k hodnote Boha, modlitbe, liturgii, pokániu.

V Knihe Múdrosti, najmladšom spise Starého zákona, čítame: „Naše úvahy sú neisté. Lebo dušu zaťažuje pominuteľné telo a pozemský stánok stláča myseľ, ktorá veľa húta. Ledva poznávame to, čo je na zemi, a len namáhavo chápeme, čo je pred našimi očami; ktože teda vládze vyskúmať to, čo je na nebi?“ (Múdr 9, 14-16). Je to výzva k skromnosti, pokore a úprimnej dôvere v Božiu prozreteľnosť.

Na konci života očakávame Božie ocenenie, chceme, aby nás Pán obdivoval za to, ako sme rozvinuli rozum, srdce, boli sme dobrí, statoční. Snívame o pochvale. Ale akým právom žiadame od Boha obdiv, keď mu v pozemskom živote nevieme venovať dosť času, priestoru, pozornosti, ktorú si zaslúži?

Výrok „Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden“ (Mt 10, 37) neblokuje našu ľudskosť. Nemusíme sa báť toho, že keď budeme mať radi Boha, nemôžeme mať radi muža, ženu, deti alebo tento svet. Láska k Bohu nie je proti láske k človeku. Naopak, kto úprimne miluje Boha, uvedomuje si, ako má byť sociálny, empatický, tolerantný, milosrdný. Láska k Bohu podporuje lásku k človeku. Viera v Boha neumenšuje schopnosť mať rád, ale ju umocňuje.

V jednom indiánskom príbehu sa hovorí o kmeni na úpätí posvätnéj hory. Starý náčelník si jedného dňa zavola synov a povedal im: „Zomieram, a jeden z vás ma musí nahradiť. Chceme, aby ste vystúpili na najvyšší vrchol posvätnéj hory a priniesli odtiaľ dar. Kto z vás priniesie najlepší dar, stane sa náčelníkom!“

Troja synovia sa vydali na cestu a po niekoľkých dňoch sa vrátili. Prvý niesol v rukách nádherný kvet z vrchu. Druhý sa vrátil s farebným, jemným a guľatým kameňom, vyhladeným dažďom a vetrom. Najmladší syn po príchode povedal otcovi: „Nepriniesol som nič. Keď som stál na najvyššom vrchole posvätnéj hory, na druhej strane som zbadal krásne prerie plné

¹⁰⁴ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu tretiu nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

¹⁰⁵ RATZINGER, J.: Soľ zeme. Rozhovor s Petrom Seewaldom. Trnava : SSV 1997, str. 20.

rastlín, lesov. Videl som rieku, jazero. Predstavoval som si, že tam by mohol žiť náš kmeň, aby mal život dôstojnejší. Bol som taký unesený pohľadom, ktorý sa mi naskytl, že som zabudol niečo doniesť. Nič sa mi nezdalo také krásne! Prepáč mi, otče.“ Starý náčelník sa usmial, chlapcovi venoval láskavý pohľad a povedal: „Ty budeš náčelníkom, lebo si nám priniesol dar v podobe vízie lepšieho sveta.“¹⁰⁶

Kto venuje pozornosť a obdiv kameňom, bude z neho geológ, kto kvetom, bude z neho botanik. Ale nie je potrebné venovať dost' pozornosti a obdivu aj vízii Božieho sveta? Ved' práve on dáva životu perspektívu. Ďakujme za evanjelium, ktoré nám pomáha správne rozumieť prítomnosti aj budúcnosti.

6.3 ĽUDSKOSŤ – NÁBOŽENSKÝ SKUTOK PRVEJ TRIEDY

Lk 7, 1-10 Takú vieru som nenašiel ani v Izraeli
Deviata nedel'a v Cezročnom období C: Schodisko života

Prváčik v škole sa podobá dieťaťu, postavenému na prvý schodík, zďaleka netušiacemu, koľko schodov ho čaká a aké dlhé bude schodisko. Až po rokoch zistí, ako vyzerá schodisko vzdelania a akú námahu treba naň vynaložiť.

Aj dátum svadby je prvý schod. Mladí ľudia netušia, čo prinesie kráčanie po schodisku manželstva. Až po desiatich, dvadsiatich, tridsiatich rokoch môžu povedať, čo obnáša spoločný manželský život.

Každé kráčanie je spojené s vierou v budúcnosť, ktorá je vlastná človeku. Možno povedať, že viera znamená: „vykročiť na prvý schod, hoci celé schodisko nevidíme.“¹⁰⁷

Slovo viera je najčastejšie používané v náboženských súvislostiach. Ukazuje sa v príbehoch a skúsenostiach ľudí, napríklad rímskeho stotníka, ktorému Ježiš uzdravil sluhu. Vtedy stotník povedal slová, ktoré sa opakujú v liturgii: „Pane...nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu...Ale povedz slovo a môj sluha ozdravie!“ (Lk 7, 6-7). Rímsky stotník prejavil vieru, vykročil na prvý schod. Ďalšie kroky na schodisku života robí aj Boh v ústrety človeku, o čom sa presvedčil stotník sám.

Stojí za to porozumieť súvislostiam, v ktorých rímsky stotník žil. V Izraeli bol veliteľom okupačných rímskych vojsk, teda nepriateľom číslo jeden. Okrem toho bol pohanom, teda hriešnikom, pre veriaceho žida neprijateľný človek. V armáde mal strednú pozíciu, nepatril medzi generálov. To znamená, že u veriacich ľudí takýto typ človeka budil odpor.

Lenže ten, o ktorom hovorí Evanjelium, bol iný, obľúbený. Jeho obľúbenosť sa zakladala na tom, že bol dobrý k sluhovi. Vo vtedajších časoch vojenský sluha bol nula, otrok, pes. Keď ochorel, stotník ho mohol vymeniť a zobrať si zdravého. Lenže stotník, o ktorom hovorí Evanjelium, sa zaujímal o svojho sluhu, cenil si ho, mal k nemu úctu, staral sa o jeho zdravie (porov. Lk 7,2). Na vtedajšie časy takýto prístup k sluhovi bol neobvyklý. Tu vidieť hodnotu ľudskosti, ktorá priťahuje aj Božie konanie.

Okrem toho chválili ho aj predstavitelia domácej židovskej obce, starejší: „Aj synagógu nám postavil“ (Lk 7, 5). Hoci nebol veriacim židom, dával almužnu, čo patrí medzi náboženské skutky prvej triedy. Podeliť sa, byť ľudský, sa vždy vysoko hodnotilo.

Zaujímavé je, že nešiel k Ježišovi osobne, ale poslal židovských starejších. Prečo? Keď veriaci jedli, namáčali chlieb do misy, alebo brali z nej rukami, nepoužívali príbor. Keby pohan, mýtnik alebo prostitútka zobrali z misy, už žiaden veriaci žid by do misy nesiahol, lebo by sa poškvrnil. Nasledovalo obradné očisťovanie, - súbor modlitieb, ktoré trvali niekoľko dní. Preto sa židia od pohanov dištancovali. Stotník vedel: ak začnem komunikovať s Ježišom, poškvrním ho, všetci budú na neho ukazovať prstom, poškodil by som mu. Preto z veľkej

¹⁰⁶ BERMEJO, J.C. Ďalšie príbehy na ozdravenie duše. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012, str. 97.

¹⁰⁷ KING, M. L. J.: Citáty. In: Reader's Digest Výber, máj 2015, s. 140.

ohľaduplnosti voči Ježišovi, diplomaticky rokoval so starejšími, ktorí išli s odkazom, aby mu pomohol. Oni sa stali mostom medzi rímskym stotníkom a Ježišom.

Zvláštne je aj to, že pri uzdravení Ježiš nebol prítomný. „Keď už nebol ďaleko od domu...“ sluha ozdravel (Lk 7, 6). Veriaci ľudia si mysleli: my máme Zákon, držíme sa Božích prikázaní, teda Boh je s nami, máme znaky jeho prítomnosti. Dnes to znamená: mám modlitebnú knižku alebo ruženec, Boh ma vypočuje, alebo mi pomôže, urobí nejaký zázrak; na živote pohana, hriešnika, cudzinca sa neodrážajú znaky Božej prítomnosti. V tomto bode dal Ježiš lekcii všetkým: ani prítomný nebol, ani znaky Božej prítomnosti u rímskeho stotníka neboli, a zázrak sa stal. Tým chcel ukázať, že Boh miluje všetkých ľudí, nielen židov, ale aj moslimov, budhistov, hinduistov aj hriešnikov, ak mu chcú ísť v ústrety k nemu.¹⁰⁸

Dotýka sa posolstvo evanjeliového príbehu aj nás dnes? Zo skúsenosti vieme, že núdza a choroba je často počiatkom viery. Starnutie a zomieranie nás núti rozmýšľať o viere v Boha. Prečo je to tak, že sa viac začíname zaoberať Bohom až v kritической situácii?

Platí zásada, že človek je jediný živočích, ktorý si uvedomuje svoju limitovanosť. Aj mravec sa trápi, ale neuvedomuje si to, ide cestou inštinktov. Lenže človek si uvedomuje sám seba. Na čo má toto vedomie o sebe samom? Nie na to, aby sa nad svojím životom zamýšľal a uznal Božiu existenciu? Pascal píše: „Som príliš veľký na to, aby som si stačil sám.“¹⁰⁹ Keď človek domyslí svoje bytie, prázdnotu, zistí, že môže byť naplnený iba Bohom.

Túto odkázanosť rímskeho stotníka na Ježiša si pripomíname pri každej omši: „Pane... nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu“ (Lk 7, 6). Vyznávame, že je v nás niečo, čo treba uzdraviť, napraviť. Sväté prijímanie nie je odmena za to, že sme boli dobrí, ale posila na to, aby sme takí boli. Vyznávame: Ježišu, potrebujeme ťa, buď našim uzdravovateľom. Ak by nebolo v nás čo uzdravovať, ak by sme boli dokonalí, nemuseli by sme vyznávať: Pane, nie som hoden... Ale každý normálny človek si prizná: potrebujem uzdraviť svoju lenivosť, pýchu, urážlivosť, žiadostivosť, hnevľivosť, nedostatok lásky a ochoty.

Do farnosti prišiel medzinárodný cirkus, v ktorom náhle zomrela tanečnica, Američanka. Riaditeľ zašiel na faru a dohodol čas pohrebu. Keď prišiel pán farár, zastal pri pohrebnej kaplnke, v ktorej bola truhla prikrytá americkou zástavou. Pracovník pohrebnej služby mu povedal: „Viete, že ide o Indiánku? Jej stan, v ktorom bývala vo veľkom cirkusovom tábore, zachvátil požiar, zomrela na popáleniny.“

Pán farár si prezeral pohrebný zástup: hudobná kapela, za nimi riaditeľ, Indiáni, muži, ženy z kmeňa, chudé postavy, prizdobené orlím perím, potom kozáci, Tatári, Číňania, Japonci, berberi zo severnej Ameriky, kovboji, farebné tanečnice. Zvlášť si všimol mladé dievčatá v jazdeckých nohaviciach s ostrohami na čižmách, ktoré boli našminkované a nápadne napudrované. Taký pohreb pán farár ešte nikdy nezažil.

Pýta sa riaditeľa: „Prosím vás, rozumejú títo ľudia po anglicky?“ „Ale kdeže,“ hovorí riaditeľ „iba niekoľkí. Cudzinci vedú svoju materinskú reč a dorozumievajú sa so mnou prostredníctvom tlmočníka. Pán farár, pokojne hovorte čokoľvek, aj tak tomu nikto z nich nerozumie.“

Kňaz začal: „Bratia a sestry, prechádzate rôznymi krajinami, ste ľudmi bez vlasti. Ale ja by som vám chcel dnes povedať, že je jedna vlasť, ktorá je večná a duša človeka je vtedy doma, keď je pri Ježišovi“. Vtedy sa stalo niečo zvláštne. Keď povedal slovo „Ježiš,“ zašumelo niečo v zhromaždení, lebo tomu slovu všetci rozumeli. Všimol si to, a preto v každej vete povedal slovo „Ježiš.“ Indiáni sa sklonili, nepokojní Aziati stíchli, Rusi hľadeli širokými očami... Pán farár postavil pohrebnú reč na jednom slove, na mene Ježiš. Indiáni sa pritom uklonili, ale v zhromaždení bolo veľké ticho. Niektorí mali zasmútenú tvár, iní hlavu v dlaniach. Možno sa vracali v myšlienkach do obdobia mladosti, keď prvýkrát počuli slovo Ježiš. Pán

¹⁰⁸ FAUSTI, S.: Nad evangeliom podľa Lukáša. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 205.

¹⁰⁹ PASCAL, B.: Myšlienky. Bratislava : Chronos 1995.

farár si spomenul na list Filipanom: „aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí“ (Flp 2, 10).¹¹⁰

Aj zamestnanci medzinárodného cirkusu si uvedomili, že potrebujú byť uzdravení. Uvedomovali si núdzu, veď mali pred sebou truhlu. Na tvári každého bolo vidieť: Pane, nie som hoden, ale povedz slovo. Tento postoj znamená krok na ďalší schodík. Po schodisku života kráčame k zjednoteniu s Kristom.

6.4 NEVYPLAZIŤ JAZYK

Lk 1, 26-38 Zdravas', milosti plná, Pán s tebou
Nepoškvrnené počatie Panny Márie: Vďačnosť a drzosť

Dve dievčatá stopovali na okraji cesty. Keď prichádzalo auto usmievali sa, kývali rukami a modlikali. Keď nezastavilo vyplazili za ním jazyk. A znovu čakali. Prišlo ďalšie auto, znova úsmev, modlikanie a o chvíľu vyplazený jazyk.

Povieme: správajú sa celkom prirodzene, opovrhujú tým, kto im nezastaví. Horšie by bolo, keby vyplazili jazyk na šoféra, ktorý by ich zobral. Povedali by sme: to už je drzosť!

Všetci sa vezieme vesmírom. Boh nás pozval do života, „nasadli sme do jeho auta“. Nebo, zem, celý vesmír je dielom jeho rúk a my sa vezieme časom, ovplyvňujeme dejiny, rozhodujeme sa v nich pre dobro alebo zlo, sme účastní veľkého diania. Nič iné od nás Boh nechce, len aby sme boli vďační za to, že nás pozval k bytiu.

Lenže koľko ľudí berie výhody z jazdy životom, ale Pána života si nevšímajú, marginalizujú ho, ba dokonca ním opovrhujú? Namiesto prejavovania vďačnosti, správajú sa drzo.

V jednom vtipе sa hovorí o Škótovi, ktorý zúfalo pobehoval po palube a kričal: „Zachráňte moju drahú manželku, spadla do vody!“ Náborníci skočili a vytiahli ju. Škót sa pozrel na ženu a povedal: „Kde je peňaženka? Už nikdy nedovolím, aby si ju mala pri sebe!“

Muž síce kričal: zachráňte moju drahú manželku, ale myslel na peňaženku. Človeku často ide o výhody z druhého a nie o druhého. Podobne rád berie výhody z Boha, ale neide mu o Boha samého. Toto sebestvo poškvrňuje svet.

Na sviatok Nepoškvrnenej máme pred očami Máriu, ktorá dokázala povedať: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38). Nešlo jej o ňu samu, ale o to, aby sa rozvíjal Boží plán spásy so svetom. Dokázala uprednostniť druhého pred svojimi záujmami. Tento postoj oslobodzuje svet o poškvrny egoizmu.

Mária sa nesnažila zobrať výhody, a darcu si nevšimáť. Jej vďačnosť poznáme z mnohých životných postojov vyjadrených v hymne „Velebí moja duša Pána...Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný“ (Lk 1, 46-49).

Egoizmus, nevďačnosť, drzosť, korupcia, nespravodlivosť, lenivosť, disharmónia – to všetko sú javy, ktoré svet poškvrňujú. Táto škvrna pochádza z toho, že ľudia vyplazujú jazyk Bohu, opovrhujú ním. Básnicky je to vyjadrené už v prvej biblickej knihe Genezis, v príbehu o raji: prečo by som mal poslúchať Boha? Poradím si aj bez neho!

Byť kresťanom, znamená prežívať povolanie, ktoré opísal apoštol Pavol: „Veď v ňom si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení v láske“ (Ef 1, 4). Nie je ľahké byť nepoškvrnení v poškvrnenom svete. V oblúku rokov na zemi prežívame napätie medzi sebestvom a službou, hnevom a odpustením, drzosťou a vďačnosťou, smrťou a večnosťou. Dôležité je nestratiť zo zreteľa naše ľudské smerovanie, zameranie na druhého, postoj lásky, vďačnosti a služby.

Veríme, že ten, ktorý ochránil Máriu od každého hriechu, oslobodí aj nás z nášho egoizmu. Príde chvíľa, keď Kristov pohľad očistí aj nás od poškvrny. Táto chvíľa sa stane pre

¹¹⁰ BUSCH, W.: Malé príbehy. Kežmarok : Vivit 2014, str. 66.

nás večnou. Všetci, čo vidia Boha vo večnosti, sú nepoškvrnení: v Ježišovi a s jeho Matkou.

Sociologička rozprávala na kurze svojim poslucháčkam: Predstavte si, že by malička dcéra prišla k mame a povedala: -Mami, poď, ideme sa hrať na ocka a na mamičku!

Mama by sa začudovane pozrela na dcérku a usmiala sa so slovami:

- No dobre a kto bude ocko?
- No ty, mamička, budeš ocko.
- A kto bude mamička ?
- Ja budem mamička.
- A dcérka ?

Kým mama premýšľala, dievčatko prinieslo bábiku: -Toto bude naša dcérka!

- Dobre, ideme sa hrať na otecka a na mamičku.

Malé dievčatko začalo komandovať bábiku: -Si neporiadna!

Bežala do kuchyne po varech: -A nerev mi tu!

Leukoplastom bábike zalepila ústa. -A teraz už nebudeš plakať!

Sociologička vysvetlila poslucháčom: Je to naozaj tak. Dieťa kopíruje správanie rodičov a iných ľudí, ktoré vidí doma, v škole, v televízii.¹¹¹

Keby si to mama neuvedomila a pokračovala týmto štýlom, neopovrhla by dcéra mamou? Nie je potrebné dávať pozor na to, ako konáme, aby iní na nás nemuseli vyplazovať jazyk?

Daruj nám, Bože, mariánskeho ducha, aby sme mali pred očami ideál Nepoškvrnenej a v tomto svete svedčili o tvojej láske.

6.5 ODPUSTIŤ, NIE OPUSTIŤ

Lk 6, 27-38 Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec

Siedma nedeľa v Cezročnom období C: Oprava v ľudskosti

Mladým manželom finančná situácia nedovoľovala kúpiť nové auto, tak si povedali, že sa uspokojia s ojazdeným. Lenže po týždni bolo treba ísť do servisu. Na ďalší týždeň znovu stále nejaká porucha. Doma hádka: Aké auto si to kúpil? V servise však manžel stretol iného zákazníka, ktorý povedal: „Vy ste tu druhýkrát a lamentujete? Ja som tu už piatykrát! Tiež s ojazdeným!“

Majiteľ ojazdeného auta sa nevzdáva, lebo žije v nádeji: snáď už to bude dobré! Počíta s tým, že mu auto posluží. Lenže v živote sa nejazdí iba na štyroch gumených kolesách. Na dvoch nohách človek ide k manželke, manželovi, deťom, spolupracovníkom. Táto cesta životom by mala byť založená na ľudskosti.

Ale koľkokrát stretávame darebákov, klamárov, lenivcov...- zlyhali v ľudskosti. Niekedy musíme skloniť hlavu a uznať: aj ja som nebol dosť ľudský. Majiteľ si nepovie: už si s tým autom nič nezačnem, vyhodím ho! Naopak, pomyslí si: opravím ho, začnem znovu! Aj voči človeku môžeme povedať: už si s ním nič nezačnem, pokazil sa v ľudskosti. Ale kto z nás sa nepokazil? Odpustiť, znamená začať si s druhým znova.

Ľahko sa dá vytušiť, kam mieril Ježiš z Nazareta, keď pred dvetisíc rokmi povedal: „Milujte svojich nepriateľov, robte dobre tým, čo vás nenávidia, žehnajte tým, čo vás preklínajú a modlite sa za tých, čo vás potupujú....Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im“ (Lk 6, 27-31).

Ježišova nadčasová múdrosť triafa do živého: sme schopní odpustiť, ale hneď aj opustiť. Odpustím ti, ale zmizni mi z očí, nechcem ťa vidieť! V konečnom dôsledku toto nie je odpustenie. Ľahšie je druhého zatradiť, dostať do žalára, jednoducho oddeliť. Odpustiť je

¹¹¹ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie (pôst 5 – výber). Tvrdošín 1989.

náročnejšie. Skutočne kresťanské je: hoci si sa pokazil v svojej ľudskosti, chcem si s tebou začať znova!

Dôvod, pre ktorý Ježiš káže odpustiť a milovať nepriateľov, nie je antropologický, ani sociologický, ani humanitný, ale teologický. Ak si človek nezačne s človekom a nepomôže mu, aby bol ľudský, Boh si nezačne s ním, aby sa stal božský! Ježiš nás učí pomáhať druhým k ľudskosti, aby nám on pomohol v transformácii k božskosti. Pozýva nás na svoju úroveň. Bohu nestačí, že si ľudský, chce pomôcť k novej kvalite.¹¹²

Naša argumentácia je racionálna: ono to veľmi bolí, keď nás niekto urazí, ublíži, rozvedie sa, okradne. Rozum káže dištancovať sa od iných, nerozvíjať vzťahy ďalej, zatradiť ich.

No Ježiš by mohol povedať: tebe sa zdá veľa odpustiť človeku? Vidiš, čo musím odpúšťať ja tebe? Koľkokrát by som mohol povedať: nechcem mať už nič s tebou, lebo si darebák!

Ale ak si osvojím princíp: začnem si s človekom znova, pomôžem mu byť ľudským, potom môžem počítať s tým, že Boh si začína so mnou a pomáha mi, aby som sa stal božským. Tento Ježišov štýl nás posúva a pomáha nájsť zmysel odpustenia.

Poprosiť a zvolávať Božiu prítomnosť do ľudskej situácie je kresťanské. Nemôžeme žiť v sterilnom svete, v ktorom by sme sa vyhli sporu, hnevu, nespravodlivosti, bolesti, zlu. Ale to, čo môžeme, je zvolávať Božiu múdrosť do situácie, ktoré prežívame. Boh nám dá poznanie aj osvetlenie, naše presvedčenie nebude pochádzať iba zo slov. Uschopní nás pre milosrdenstvo a odpustenie, postoj, ktorý Ježiš nazval: milovať aj nepriateľa. Žiť evanjelium je ťažké, lebo chce od nás maximum etických postojov, ale je to zároveň oslobodzujúce.

O vzniku sporu, hnevu a jeho riešení hovorí aj nasledujúci príbeh. Zomrel človek, ktorý zanechal po sebe sedemnást tiav. Mali si ich rozdeliť jeho traja synovia. Prvý mal dostať deväťtinu, druhý polovicu a tretí tretinu tiav. Ale sedemnást tiav sa nedá rozdeliť ani na polovicu, ani na tretiny, preto medzi bratmi vypukol vážny spor. Dohodli sa, že poprosia o pomoc mudra.

Keď k nemu prišli, sedel pred stanom, vypočul ich, odviazal svoju vlastnú ťavu, priviazanú o kolík a pridol ju k sedemnástim. Osemnást už mohli začať deliť. Prvému dal deväťtinu, teda dve ťavy. Druhému dal polovicu, teda deväť tiav a tretiemu tretinu, teda šesť tiav. Spočítajme: deväť plus dva plus šesť je sedemnást, a jeho ťava mu ostala. Bratia, zaujatí počítaním a hľadaním, si ani neuvedomili, aké jednoduché riešenie má ich problém. Múdry muž sa na ich spor pozeral z iného pohľadu. Iný zorný uhol pomohol vyriešiť spor a nastoliť bratskú lásku.¹¹³

V každodennom živote je to presne tak: problémy majú riešenie, ktoré nám mnohokrát nenapadne, lebo sme zaťažení postojom: ja mám pravdu! Potrebujeme Boží pohľad. Keď mu dovolíme vstúpiť do nášho života, s jeho pomocou môžeme zmeniť názor. Preto kresťanská spiritualita učí: obráť sa k Bohu, opýtaj sa v modlitbe, čo by povedal Ježiš na tvoj spor? Uvidíš, že celý problém sa ti bude zdať iný: neopustíš, ale odpustíš.

6.6 ODOMYKAŤ V DRUHOM NÁKLONNOSTĚ.

Lk 13, 22-30 Prídu od východu i západu

Dvadsať prvá nedeľa v Cezročnom období C: Zákon Božieho kráľovstva

Keby si chlapec obliekol futbalový dres s číslom 10, ktoré nosí Neymar (nar. 1992) a vybehol na štadión, ešte by nebol svetovým hráčom. Potreboval by mnoho cvičenia, tréovania, behania s loptou, aby bol výborným futbalistom.

¹¹² DVOROVÝ, R. Duchovné cvičenia – poznámky autora. Bardejov 2017.

¹¹³ *Život je zaujímavý*. Vrútky : Advent Orion 2006, str. 104.

Keby niekto zaklopal na dvere so slovami: „Odteraz budem vašim rodinným príslušníkom“ – nevysmiali by ho? Lebo vzťah sa tvorí, rodí, na priateľstve a láske treba pracovať.

Podobne nemôže človek povedať: raz prídem pred Boha, pôjdem do neba, veď som dobrý, nie? Lebo na zemi treba prijať zákonitosti určitej štruktúry. Komu ide o šport, musí prijať zákonitosti tréningu, komu o medziľudské spolužitie, musí si z druhých urobiť priateľov, to znamená, službou, láskou odomykať v druhom priazeň a náklonnosť. Keď táto náklonnosť a vzťah vzniknú, možno hovoriť o priateľstve. Ale kto pre to nič nerobí, neslúži a neobetuje sa, zostane v sebe uzamknutý, ako zavretá brána.¹¹⁴

Táto symbolika je vo výroku Ježiša z Nazareta: „Usilujte sa vojsť tesnou bránou“ (Lk 13, 24). Neznamená to asketiku, nejde o súbor sebazaprení, ktorý treba absolvovať, aby sme sa dostali do neba. Brána sa zatvára a otvára. Význam Ježišových slov je: keď hospodár zatvorí bránu, človek riskuje, že zostane vonku. Čiže, kým žije, má mať otvorené oči, nebyť slepý.

Na základe príslušnosti k izraelskému národu si mnohí privlastňovali Božie kráľovstvo: raz do neho prideme, lebo je naše, nám je prisľúbené. Predstavovali si ho liturgickými, náboženskými symbolmi. Ježiš používa obraz hostiny a spoločného stolovania. Pre nich Božie kráľovstvo bolo pokračovanie kostolných vecí, a s tým Ježiš nesúhlasil. On hovoril: „Prídu od východu i západu, od severu i od juhu a budú stolovať v Božom kráľovstve“ (Lk 13, 29). Stolovanie je sociálnou udalosťou, pri ktorej sa nielen sýtime potravinami, ale vzájomne komunikujeme, prejavujeme určitú súdržnosť, náklonnosť, priazeň.

To nie je náhoda, že Ježiš hovorí o stolovaní v súvisi s Božím kráľovstvom. Chcel, aby ľudia pochopili, že nie zákon kultu a modlitby, ale zákon lásky, úcty k človeku, je zákonom aj pre Božie kráľovstvo. Tí, čo si myslia, že majú právo si sadnúť za stôl, môžu byť vylúčení, a tí, ktorí sú vylúčení, môžu mať na ňom účasť. Potvrdzuje to výrok: „A tak sú poslední, ktorí budú prvými a sú prví, ktorí budú poslednými“ (Lk 13, 30).¹¹⁵

V súčasnosti sa svet mení, mnoho migrantov prichádza do Európy, máme do činenia s novými kultúrami, etnikami, náboženstvami. Obyčajne máme tendenciu domnievať sa, že tí, ktorí nezdedia našu vieru, správajú sa iným spôsobom, sú vylúčení. Avšak z kresťanského hľadiska sú podstatné vzťahy, a nie príslušnosť k cirkvi. Ježiša nezaujímajú ani tak myšlienky, ako skutky. Izaiáš píše: „Ja však poznám ich skutky a myšlienky“ (Iz 66, 18). Nie slovné formulácie, vyznanie viery, ale láska k blížnemu, milosrdenstvo, súcit, pomoc sú dôležité. Boh sa nebude pýtať, či sme v neho verili, ale či sme milovali ako on.

Preto z Ježišovej strany zaznela tvrdá odpoveď: „Ja neviem, odkiaľ ste!“ (Lk 13, 25). Veriaci poslucháči sa bránili: „Jedli sme s tebou a pili, na našich uliciach si učil“ (Lk 13, 26). Ale Ježišovi nešlo o náboženskú príslušnosť, ale o vzťah s ľuďmi.

Boh bol prvý, ktorý urobil všetko pre to, aby odomkol človeka, odkryl lásku a náklonnosť k nemu. Stalo sa to v diele stvorenia, aby každý otvoril oči a žasol. Pokračoval v diele vykúpenia Ježišom Kristom, aj v diele posvätenia v Duchu Svätom v zhromaždení veriacich, v cirkvi. Čiže z Božej strany je vykonaná iniciatíva, potrebná na to, aby otvoril človeka.

Nastupuje naša iniciatíva: otvoriť sa pre druhých. Zákon lásky, úcty k človeku je zákonom aj pre Božie kráľovstvo.

Výtvarník, sir Hubert von Herkomer (1849 -1914), priekopník vo filmovej tvorbe, sa narodil v Bavorsku. Jeho otec bol jednoduchý drevorubač. Mladý osemročný Herkomer bol umelecky nadaný, chýr o jeho talente sa rýchlo šírilo. Rozhodol sa bývať v Londýne. Onedlho poslal po svojho otca, aby býval s ním. Otec bol pyšný na to, akým slávnym umelcom sa stal jeho syn. Zo žartu občas poznamenal, že toto nadanie zdedil po ňom.

¹¹⁴ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu prvú nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

¹¹⁵ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáše. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 513.

Starý muž sa popri synovi tiež pokúsil niečo tvoriť. Formoval predmety z hlíny, ale nikdy sa nevyrovnali synovým dielam. Čas plynul, otec starnul a strácal zručnosť, kvalita jeho výrobkov klesala. Jeho tvár prezrádzala sklamanie, trápiho ho, že sa mu už práca nedarí.

Hubert sa rozhodol otcovi pomôcť. Raz večer, keď otec išiel spať, syn zostal bdieť a opravil chyby na otcových výrobkoch. Zaspával s úsmevom na perách, s vedomím, že zajtra bude mať otec určite radosť. Na druhý deň otcovi veľmi dobre padlo, keď od ľudí počul slová chvály na svoje výrobky, vrátilo mu to vedomie vlastnej hodnoty a pocit dobre vykonanej práce. Hubert Herkomer vedel, že dôstojnosť a zdravá hrdosť, sú to jediné, čo otcovi zostalo i v starobe, preto nechcel dovoliť, aby to stratil.¹¹⁶

Čo iné je potrebné pre život, ako tento postoj trpezlivej náklonnosti a milosrdenstva? Súcit s otcom a jeho starnutím ho priviedol k pomoci, ako prejavu lásky. Uvoľnil sily priazne a úsmevu, a vtedy vedel, že dobre robí.

Ďakujeme Ježišovi za výzvu, ktorú nám predkladá: odomykať v ľuďoch silu lásky, ktorá bude pre svet požehnaním.

6.7 TRANZIT – METÓDA SPOZNANIA

Lk 18, 9-14 Mýtnik odišiel domov ospravedlnený

Tridsiata nedeľa v Cezročnom období C: Pýcha a pokora

Niektorí ľudia sú šikovní, ale iba pre seba. Neporušia žiaden zákon, ale ho ani nesplnia. Hovorí sa o mužovi, ktorý našiel diamant a podľa predpisov v danej krajine, nájdenú vec si mohol nechať ako vlastnú až po tom, keď na námestí, na trhovisku, trikrát pri rozličných udalostiach vyhlási, že našiel diamant a spýta sa, komu patrí. Povedal si: keď pôjdem na trhovisko, riskujem, že o diamant prídem. Na druhej strane, zákon porušiť nemožno. Preto počkal, kým prišla polnoc a v tme na trhovisku povedal nahlas: „Na ceste do mesta som našiel diamant. Kto vie, komu diamant patrí, nech sa prihlási!“ Zopakoval to aj na druhú a tretiu noc. Keď to v noci tretíkrát vyhlasoval, niekto otvoril okno a spýtal sa: „Čo to hovoríte?“ Odpovedal: „Nemám povinnosť opakovať to, čo som povedal, ale vyjadril som výroky, pomocou ktorých sa domáham spravodlivosti v môj prospech.“¹¹⁷

Dobro a zlo, plnenie i obchádzanie zákona, sú v človeku prítomné spolu. Je svätec, či podliak? Úsudok o ňom nemôžeme dedukovať len z jedného momentu. Ani porovnávaním s iným človekom, nezistíme o ňom všetko, lebo je komplikovaný.

Na spoznanie človeka je najvhodnejšia metóda tranzitu, cesty. Sledujeme, akým smerom sa ubera, aký ťah má jeho život. Kto ide po moste, kráča z jednej strany rieky na druhú. Podobne sa kráča životom z jednej chvíle do druhej. Podľa toho, čím sa človek stáva, čo so svojím životom robí, je možné správne ho poznať.

Potvrdzuje to aj evanjelium, v ktorom Ježiš z Nazareta hovorí o farizejovi a mýtnikovi (porov. Lk 18, 9-14). Analýzou jedného alebo druhého, nezistíme veľa. Farizej bol totiž človek, ktorý chodil v nedeľu na bohoslužby tak ako my. Viac sa postil, ako bolo treba, v Palestíne bolo horúco, a on ani vodu nepil. Dával desiatky aj z viacerých druhov potravín. Prečo by mal byť kritizovaný? Samotná analýza osoby nás neprivedie k správne mu úsudku.

Ani metóda komparácie farizeja a mýtnika, nepovie veľa. Oprávnené by sme mohli povedať Bohu: nevieš počítať? Nevidíš, kto je podliak a kto statočný? S kým sa treba vysporiadať a koho pochváliť?

Porovnávaním nevznikne správne poznanie o človeku. Ono vznikne až sledovaním cesty, vývoja, tranzitu. Farizej je typ človeka, ktorý sa nikomu nepáči, je egoistom, sústredeným na seba. Druhých si nevšíma, vidí na nich len to zlé. Pre seba požaduje uznanie, ktoré druhým

¹¹⁶ *Život je zaujímavý*. Vrútky : Advent Orion 2006, str. 80. https://en.wikipedia.org/wiki/Hubert_von_Herkomer

¹¹⁷ MELLO, A.: *Modlitba žaby I*. Brno : Cesta 1995, str. 134.

odoberá. Je necitlivý, nevie sa vžiť do situácie iných, nevie mať rád. Zabúda na to, že skutočný život nastáva vtedy, keď vlastné Ja prichádza do kontaktu s druhým Ja, ale v postoji lásky.

Keď prvky tohto postoja na sebe zbadáme, mali by sme si povedať: Pozor prejdí na druhú stranu! Urob tranzit - zanechaj v sebe farizeja a smeruj k mýtnikovi.¹¹⁸

Mýtnik je na prvý pohľad sympatický, lebo vyznáva svoju vinu a tam, kde človek priznáva svoju vinu, prichádza aj Božie odpustenie. Postavil sa do správneho svetla pred Boha. Nevystatoval sa, ale vlastnou vinou poranené Ja postavil pred Boha. V žalme čítame: „Opantalo ma toľko hriechov, že nemám o nich prehľadu. A je ich viac, než mám vlasov na hlave, až mi z toho srdce zamiera. Pane, ráč ma zachrániť, prid' mi čím skôr na pomoc“ (Ž 40, 13-14). Mýtnik si uvedomil túto vzdialenosť medzi Bohom a sebou, a práve toto mu pomohlo k postoju, ktorý vyjadruje slovami: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu“ (Lk 18, 13).

Prechod od farizeja k mýtnikovi je životný proces každého z nás. Obaja vošli do chrámu, farizej vyšiel taký, aký vošiel, mýtnik ospravedlnený. Farizejovi bohoslužby nedali nič. Mýtnik prišiel chudobný, ale odišiel obohatený, prišiel slabý, ale odchádzal posilnený, prišiel duševne ubitý a odchádzal vyliečený. V každom kostole je to tak: jeden nájde radosť, druhý sa nudí.

Vždy na začiatku omše je vyznanie, úkon kajúcnosti: vyznávam všemohúcemu Bohu... To je to, čo robil mýtnik. Slovo „vyznávam“ v sebe neobsahuje len predstretie nedostatkov, ale znamená vyjadrenie, že Boh je veľký a ku mne dobrý. V jednej chvíli vyznávame ľudskú nehodnosť a zároveň velebíme Boha za jeho veľkú láskavosť, veríme v neho ako Otca, ktorý nás má rád, žehná nám a sprevádza na ceste od farizeja k mýtnikovi.

Kráľ Alexander Macedónsky (356 – 323 pred Kr.) na svojich výpravách chcel ovládnuť vtedajší známy svet okolo Stredozemného mora, ba doviedol svoje légie aj do časti Afriky. Jedna povest' hovorí, že na svoje veľké prekvapenie zistil: krajina, do ktorej prišiel, je obývaná iba ženami. Už plánoval útok, keď naňho zavolala vodkyňa žien: „Ak nás pobiješ, ľudia si povedia: nevie nič lepšieho, než zabíjať slabé ženy.“ Alexander si pomyslel: má pravdu. „Keď zabijeme my teba,“ pokračovala žena, „na tvojom náhrobnom kameni bude veta: bol zabitý slabými ženami.“

„Nechám vás teda na pokoji,“ povedal si Alexander, „žiadam iba, aby ste mi priniesli chlieb.“ Na ďalší deň mu priniesli chlieb, bochník z čistého zlata, na zlatom podnose. Keď sa pozrel na blyšiacu parádu a uvedomil si, že sa to nedá jesť, vykrikol: „Čo ste to za ľudia, že jete zlatý chlieb?“ Odpovedali mu: „Prišiel si z takej diaľky, aby si od nás dostal chlieb? Vari ty nemáš chlieb vo vlastnej zemi?“

Je to povest', podľa ktorej vraj Alexander, keď odchádzal, nechal napísať na bránu tejto krajiny žien: „Ja, Alexander Veľký, som bol hlúpy, kým som neprišiel do tejto krajiny, kde som dostal od žien dobrú radu.“¹¹⁹

Pýtame sa: kde je tu pýcha a kde pokora? Pýcha je v dobyvateľovi, v túžbe ovládnuť cudzie územie. A v čom je pokora? V múdrosti, s ktorou ženy pristúpili k dobyvateľovi: zlatý chlieb je nejediteľný, hoci si kráľ, si nestráviteľný človek. Zlatý chlieb symbolizuje dobyvateľa.

Ďakujeme za evanjelium o farizejovi a mýtnikovi, za výzvu kráčať múdro, pokorne a jednoducho. Ide o tranzit, ktorý prinesie pokoj do duše a bude darom aj pre našich blízkych.

6.8 VĎAČNOSŤ – VYŠŠÍ STUPEŇ VIERY

Lk 17, 11-19 Nenašiel sa nik okrem tohto cudzinca?

Dvadsať ôsma nedeľa v Cezročnom období C: Dávať nielen brat'

Po práci sa otec vrátil domov a v kuchyni na stole si všimol kyticu, bombonieru a zabalený darček. Napadlo mu: „Zabudol som niečo? Má niekto narodeniny, meniny?“ Pýta

¹¹⁸ STERTENBRINK, R.: In Bildern und Beispielen IV. Freiburg : Herder 1976.

¹¹⁹ BLEEFELD, B., R.: Příběhy z talmudu. Praha : Portál 1999, str. 99.

sa manželky: „Niečo mi ušlo?“ Odpovedala: „Neviem. Priniesol to syn.“ Keď prišiel chlapec, povedal: „Dnes som dostal prvú výplatu, preto som kúpil kvety a darček. Vy ste mi dávali mnoho výplat, tak som chcel z prvej výplaty utrátiť niečo pre vás!“

Radosť rodičov je neopísateľná, keď vidia: z nášho dieťaťa sa stal syn. Kým z domáceho rozpočtu iba berie, voláme ho dieťa, keď už začne prispievať, môžeme ho nazvať syn alebo dcéra. Obetavosť rodičov priniesla ovocie.

Niektorí navštevujú starých rodičov len v čase dôchodku, alebo len vtedy keď je plná špajza a dá sa niečo vziať. Človek môže mať aj tridsať rokov, a stále byť dieťaťom. Lebo skutočným synom a dcérou sa stáva vtedy, keď vie obdarovať, nielen brať.

V tomto kontexte rozumieme evanjeliu, v ktorom desiatim malomocní kričia: „Ježišu, učiteľ, zmiluj sa nad nami! Keď ich uvidel, povedal: Chodte, ukážte sa kňazom!“ (Lk 17, 13-14). Páči sa nám, že jeden sa vrátil, padol na kolená, velebil Boha a ďakoval Ježišovi. Desiatim dokázali zobrať, ale len jeden vedel priniesť svoje vďačné srdce. Hoci boli dospelými, správali sa ako deti, iba jeden sa choval ako syn.

Možno si povieme: keby mne Boh tak vrátil zdravie, aj ja by som padol na kolená a povedal: ďakujem. Ale koľko rokov už od Boha berieme zdravé ruky, nohy, myseľ, schopnosť komunikovať, vytvárať pekné vzťahy, podnikáť, kalkulovať, ísť za ziskom? To znamená, že sme z Božích darov nabrali dosť. Nemali by sme ako samaritán padnúť k nohám a vzdávať vďaky?

V nedeľu chodíme do kostola pret, aby sme sa zúčastnili na eucharistii. Grécke slovo euchariston znamená ďakovať, vzdávať vďaky. Podstata kresťanstva je vzdávať vďaky Bohu za všetko, čo máme, hmotné aj duchovné. Kto nepochopil podstatu kresťanstva, zostáva dieťaťom, ktoré len pýta a berie: zdravie, požehnanie, zvládanie skúšok atď. Až keď prideme pred Boha s postojom úcty a vďakyvzdania, nastáva pokrok vo viere, stávame sa dospelými kresťanmi.

Spiritualita nie je o predkladaní katalógu našich prosieb, lebo Boh dávno vie, čo potrebujeme. Keď dieťa má horúčku, nemusí mamu prosiť, sama na to príde a prináša obklady, ošetruje, prežíva to spolu s ním. Aj Boh vie, čo potrebujeme. Preto si máme uvedomovať: Bože, ďakujem Ti, že si so mnou v mojich skúškach!¹²⁰

Proti evanjeliu o uzdravení desiatich malomocných by niekto mohol namietat, že sa to nemohlo stať. Veta: „Ako vchádzal do ktorejkoľvek dediny, išlo oproti nemu desať malomocných mužov“ (Lk 17, 12) je historicko – spoločensky nepravdivá. Malomocní sa nemohli zdržiavať v nijakej dedine. Boli exkomunikovaní, vylúčení z obce do určeného tábora.

Medicínsky problém malomocenstva, vylúčenia zo spoločenstva s druhými, slúži autorovi ako symbol tradície, ktorá vylučuje nové veci, zostáva pri starom spôsobe života, prebýva v svojich zvykoch. Tými boli farizeji a zákonníci.

Cestou malomocní zistia, že sú uzdravení, idú ku kňazom, získajú certifikát, že sa môžu vrátiť, začleniť do rodiny, do prostredia, v ktorom žili, čím Lukáš naznačuje, že nečistota bola spôsobená pobytom v prostredí tradície. Prechod od zvykovej viery k osobnej, od brať k dávať, je jedným z posolstiev tohto evanjeliového úryvku.¹²¹

Ešte jeden postreh o tom, čo spôsobuje choroba. Kým boli zdraví, delili sa na Samaritánov, Júdejcov, Galilejčanov, každý býval v svojej dedine, s vlastnými zvykmi. Keď prišla choroba, malomocenstvo, zrazu sú v jednom tábore,edia z jedného taniera, vedia sa rozprávať. Choroba ľudí očisťuje a oslobodzuje.

Pre Lukáša je typické, že vidí príklady viery v cudzincoch, nie v domácich veriacich, židoch, ale v ľuďoch, ktorí sú najvzdialenejší od Boha. Pochválil vieru stotníka – Rimana, štátneho nepriateľa, vieru prostitútky, ženy, trpiacej na krvotok, Samaritána. Čím viacej sú

¹²⁰ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu ôsmu nedeľu cez rok C- výber. Tvrdošín 1989.

¹²¹ MAGGI, A.: Evangelisti. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO.pdf>

ľudia považovaní za vzdialených od Boha, tým viac sa v nich prejavuje pocit vďačnosti. Tu je vystihnutý Ježišov univerzalizmus.

V novele z roku 1929 píše pastor Lloyd C. Douglas, (1877-1951) o mladom mužovi Bobovi, márnivom, svojhlavom, ktorý mal autonehodu a na klinike ho zachránili vďaka prístroju na dýchanie. Lenže v tom istom čase ochorel riaditeľ kliniky, tiež potreboval prístroj, ale keďže bol obsadený, riaditeľ zomrel.

Neskôr sa Bob spoznal s riaditeľovou manželkou, videl že je to pekná žena, rozličnými spôsobmi si ju chcel získať. Raz cestou autom spôsobil nehodu. Jemu sa nestalo nič, ale Elen sa zranili oči.

Začal mať výčitky: mohol žiť jej manžel, keby som nebol pil, havaroval a obsadil prístroj. Aj ona mohla byť zdravá, nemusela mať problémy so zrakom. V takom stave začal znova piť.

Prichádza k svojmu priateľovi, maliarovi, ktorý mu vysvetľuje: v živote je potrebné objaviť prameň energie. Je to ako s lampou - všetko je v poriadku, vedenie, žiarovka, a predsa nesvieti, lebo nie je zapojená na energiu. Aj s človekom je to tak. Kým sa nedostane do kontaktu s nevyčerpanou skrytou energiou, nie je schopný ani svetla, ani tepla, je ako vyhasnutá lampa.

Boba to začne fascinovať: ako by som sa mohol napojiť na túto energiu? Maliar mu vysvetľuje: treba splniť dve podmienky. Prvá je: pomáhať ľuďom, druhá: robiť to nezištne. Pomoc musí ostať v tajnosti, dobrodinec nesmie prijať odmenu za svoju pomoc.

Bob rozmýšľa: prečo také tajnostkárenie, prečo má byť dobro konané v skrytosti? Maliar poznamenáva: všimni si žiarovku, drôty sú obalené izoláciou. Keby neboli, energia sa stratí v múre a žiarovka nikdy nebude svietiť. Aj ty, ak sa chceš napojiť na skrytú Božiu energiu, musíš začať robiť dobro v skrytosti. Ale daj si pozor, ak to budeš žiť naplno, zmení to tvoj život. Jeden to už urobil, a skončil ako tridsaťtriročný na kríži.

Na ceste domov si Bob všimol chudobného suseda, ktorému dal sto dolárov na zaplatenie liečenia jeho ženy. Spomínanej Elen, ktorá mala problémy s očami, pomohol s operáciou, aby sa jej zrak zlepšil. Nové spôsoby konania priviedli ľahkomyselného človeka k obráteniu.¹²²

Pokrok v osobnom živote je v tomto príbehu očividný, hoci draho zaplatený. Ježiš nás vyzýva prejsť zo svojich zvykov a zlozvykov, zo svojej tradície do nového sveta, otvoreného Božej láske. Až potom nastúpi vďačnosť.

¹²² DOUGLAS, L., C.: Magnificent Obsession (Vznešená posadnutosť). In: https://en.wikipedia.org/wiki/Lloyd_C._Douglas

7 Pokánie

7.1 VÝSKUM

Lk 3, 1-6 Každé telo uvidí Božiu spásu

Druhá adventná nedeľa C: Zrušiť Boha v zátvorke

Doktor sa pozrel na moje brucho a neveril, že cvičím. Tak som mu vymenoval všetky cviky, ktoré robím každý deň: skáčem ľuďom do reči, dvíham si sebavedomie, tlačím na pílu, točím sa na mieste, plávam vo finančných číslach, behám od čerta k diablu.¹²³

Vonkajší, telesný vzhľad si vie každý zabezpečiť pohybom, športom, návštevou fitness. Ale keď ide o vzhľad vnútorný, duchovný, aké cviky robiť, aby sme pekne vyzerali? Pomocou akého fitness sa stať príjemným svojou znášanlivosťou, tolerantnosťou, láskavosťou?

Príprava vnútorného človeka tvorí obsah služby ohlasovania, ktorú robil Ján Krstiteľ. „Chodil po celom okolí Jordána a hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov, ako je napísané v knihe reči proroka Izaiáša: „Hlas volajúceho na púšti: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky! Každá dolina sa vyplní a každý vrch a kopec zníži. Čo je krivé, bude priame, a čo je hrboľaté, bude cestou hladkou. A každé telo uvidí Božiu spásu“ (Lk 3, 4-6).

To znamená: pozeraj človek nielen na vonkajšok, na svoje starosti, pracovné záležitosti, choroby, ale pozeraj aj na to, aké blaho a šťastie ti prináša Boh. Nebuď sústredený len na to, čo ti prináša každodenný život, ale aj na posolstvo, ktoré pochádza od Boha. Uvidíš, aké to bude mať dôsledky pre tvoj život.

Príprava vnútorného človeka, spirituálny fitness, sa deje cestou pokánia. Ono môže byť obradné (sviatostné), ale aj mimoobradné. V Ordo paenitentiae sa uvádza niekoľko foriem známych v celých dejinách cirkvi: (1) dokonalá ľútosť, čiže úprimné pomyslenie si: Bože, odpusť mi; (2) pôst, (3) almužna, (4) modlitba, (5) čítanie Božieho slova, (6) individuálne odpustenie vinníkovi, aj (7) „quidquid boni feceris“ čokoľvek dobrého uчиниš. Toto všetko sú cviky na vnútorné dozrievanie.¹²⁴

V teológii sa pokánie odvíja od gréckeho slova „metanoia“, čo znamená obrátenie, zmena zmysľania: poukladanie hodnôt v sebe tak, aby Boh bol na prvom mieste, poznačiť seba Božou prítomnosťou. Stáva sa totiž, že pre množstvo úloh, ktoré nás čakajú každý deň, Boh sa ocitne v zátvorke, ako niekto sekundárny, nedôležitý. Urobiť pokánie, znamená zrušiť zátvorku a Bohu dať čestné miesto, ktoré mu patrí, vracať sa k duchovným hodnotám.

Radi skúmame svet okolo seba, zemeguľu, nerasty, kde môžeme získať naftu, zlato, radi skúmame lieky, ktoré by vyliečili choroby a podobne. Tak ako sa robí výskum o veciach je potrebné urobiť výskum v sebe a o sebe, pomenovať podnety, ktoré nás privádzajú k lenivosti, pýche, závidi, žiarlivosti, klamstvu a nepokoju. Čo nás oberá o chuť, význam, zmysel života? Skúmajúc seba, meníme zmysľanie a prežívame pokánie: spoznávame pravdu o sebe, i to, čomu prisudzujeme prvenstvo a dôležitosť.

Hovorí sa, že na svahu vrchu rástol trnistý krík. Opájal sa vzduchom a slnkom. Najprv bol iba zeleným nežným výhonkom, a potom sa jeho pokrivené a nepôvabné konáriky zaodiali do nepríjemných a ostrých trňov. Vtáčence ním opovrhovali a ovciam, bez toho, žeby to chcel, vytrhával chumáče vlny, keď sa oňho náhodou opreli. Dokonca aj kozy, ktoré nie sú také priberčivé a poobžierali by aj kamene, sa mu vyhýbali. Iné kríky sa hrdili kvetmi, listami, niektoré dokonca aj plodmi, a úbohý trnistý krík plodil iba trne. Večerný vietor mu prinášal iba pohrdanie a výsmech ostatných rastlín a stromov.

Lenže Pán Boh, keď sa chcel porozprávať s Mojžišom, zvolil si pokorný, trnistý krík na svahoch vrchu. A krík sa stal zrazu Božím trónom, žiarivejším ako slnko, horiacim jasom, blýšiacim ohňom, akoby sa každý jeho trn premenil na drahokamy, v ktorých sa odrážalo tisíc lúčov najčistejšieho svetla.¹²⁵

¹²³ prevzaté z gcfl.net

¹²⁴ POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: Ordo paenitentiae 1973. Trnava : SSV 1977, čl. 2-4.

¹²⁵ FERRERO, B.: Niekedy stačí jeden slnečný lúč. Bratislava : Don Bosco 1998, str. 37.

Autor príbehu naznačil, že aj bezvýznamný, trnistý krík sa môže vďaka Božej prítomnosti stať iným. Koho treba presviedčať, že život je niekedy trnistý, pichľavý? Ale vďaka Božej prítomnosti sa môže veľa zmeniť. Preto naše úsilie má byť zamerané na to, aby Boh mal prvenstvo v našom živote.

Trnistý krík, ako biblický obraz situácie, v ktorej Mojžiš pochopil, kto je Boh a čo od neho žiada, je symbolom toho, čo môže urobiť každý z nás v ponížení, v pocite bezvýznamnosti, hriešnosti, nedostatočnosti. Otvorenie sa Božej prítomnosti pomôže k zmene, pokániu. Duchovné fitness je potrebné, než sa zdá.

7.2 OBNOVIŤ LÁSKU

Lk 3, 10-18 Čo máme robiť my?

Tretia adventná nedeľa C: Trojitá štruktúra Krstiteľovho kázania

V staršom vtipe sa rozpráva o dvoch Rómoch, ktorí spadli do jamy s vápnom. Prvý sa pýta: „Čo budeme robiť?“ Druhý odpovedá: „Ešte si len minútu biely, a už sa pýtaš, čo budeš robiť.“

Samozrejme, že aj medzi majoritným obyvateľstvom sa nájdú ľudia leniví a aj medzi rímskymi občanmi sa nájdú ľudia usilovní. To je individuálne. Podstata nie je v príslušnosti a národnosti, ale v postoji k životu, hodnotám, práci ako nástroju zdokonaľovania.

Aj v Evanjeliu čítame vetu: „Čo teda máme robiť?“ (Lk 3, 10). Túto otázku položili ľudia prorokovi Jánovi Krstiteľovi, keď pri Jordáne učil. Prichádzali k nemu obyvatelia Jeruzalema, horliví saduceji, farizeji, znalci zákona a ďalšie vrstvy obyvateľstva. Evanjelista Lukáš rozpráva o účinkovaní Jána Krstiteľa tak, že vysvetlil trojbodový systém Krstiteľovho kázania. Po prvé: Ján hovorí ľuďom o hrozbe Božieho súdu za ich nevernosť a chyby; po druhé uvádza praktické príklady solidárnosti, najmä v sociálnej a etickej oblasti; po tretie povzbudzuje ich k dôvere v príchod Pána a v prítomnosť jeho Ducha Svätého (porov. Lk 3, 10-18).

Obsah Jánovho kázania by sa mohol vyjadriť asi takto: Nezachráni ťa to, že si veriaci Žid, nespasí ťa to, že si Saducej alebo Herodián, ani príslušnosť k národu, ale ovocie tvojich skutkov! Povedané našim slovníkom: nespasí ťa, že si katolík, ani to, že si na omši alebo sa modlíš, ak tvoja príslušnosť k viere nekorešponduje s každodenným životom. Lebo príslušnosť k cirkvi sa prejavuje nielen v hodinovej účasti na omši, ale sa premieta aj do každodenného rodinného i pracovného sveta.

Trojbodové Krstiteľovo kázanie rozvíja Lukáš v trojnásobnej otázke: čo máme robiť? Túto otázku postavili po prvé zástupy, po druhé mýtnici, po tretie vojaci. A všetkým Ján dáva trojitú odpoveď, teda, aby sa po prvé: delili so šatami a s jedlom; po druhé: mýtnici boli spravodliví - nevyberali viac, ako majú; po tretie: vojaci neubližovali ľuďom, netrápili ich - čiže dbali na dôstojnosť ľudskej osoby a rešpektovali práva každého človeka. Tri otázky a tri odpovede sú výzvou k etickej a sociálnej zodpovednosti.

Na konci sa spomína aj trojitý rozdiel medzi Mesiášom – Ježišom z Nazareta a prorokom Krstiteľom pri Jordáne. Vidno to po prvé v tom, že hovorí: „Ja nie som hoden rozviazať mu remienok na obuvi“ (Lk 3, 16) - byť mu otrok; po druhé: jeho krst je Duchom Svätým a môj iba vodou; po tretie: Mesiáš bude v mene Božom sudcom sveta, čo je naznačené podobenstvom o humne, pšenici, plevách, ktoré budú od seba oddelené (porov. Lk 3, 15-18).

¹²⁶

Otázka: čo máme robiť - je nám blízka a zrozumiteľná, lebo denno-denne sa seba pýtame: čo je moja povinnosť? V čom zaostávam? Čo by som mal zmeniť? Odpoveď sa v náboženskom slovníku volá: pokánie.

¹²⁶ MÜLLER, P.G.: *Evangelium sv. Lukáše. Malý stuttgartský komentár*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1998, str. 42.

Každé pokánie sa skladá z dvoch skutočností. Ak by deti v obývačke počarovali steny, alebo ešte horšie, nabili kladivom klince do nábytku, vznikla by poškodená obývačka. Keď potom rodičov hnev prejde, začnú odstraňovať poškodenia, poškriabania, ale stopy zostávajú. Odstránenie je prvá vec a zahľadenie stôp druhá - opraviť všetko tak, ako má byť.

Aj v živote odstrániť zlo je prvý krok a budovať dobro ďalší. Urobiť pokánie, pracovať na vnútornom človeku, znamená, že nestačí odstraňovať zlozvyk, treba budovať návyk. Odstrániť hriechy a oľutovať ich je prvá skutočnosť, chodiť na prijímanie a posilniť sa Kristom, byť silný pre dobro, je druhý krok. Oboje treba vidieť v súvislostiach. Preto nám Cirkev v období adventu predkladá výzvu, aby sme prežili zmierenie s Bohom, nielen formou osobnou, v dokonalejšej ľútosti, ale aj formou obradnou, v sviatosti zmierenia.

Odpoveď na otázku: čo mám robiť, ponúka aj iná reflexia nad sebou. Keď Boh je ku mne dobrý, nemám aj ja byť taký k ľuďom? Nemal by som obnoviť svoju lásku k druhým? Tak ako sa odľutujú plevy, aby zostala pšenica, tak Boh odpúšťa hriechy, zbavuje nás sebecka, zabúda na minulosť. Prorok Sofoniáš (640 pred Kristom) napísal, že Boh: „zajasá nad tebou od radosti, obnoví svoju lásku, výskať bude od plesania“ (Sof 3, 17). Uznáva to, čo je hodnotné a úrodné. Tu nejde o špekulovanie: čo robiť, čo nerobiť, ale o porozumenie, že sme Bohom milovaní a vyzvaní šíriť postoj lásky ďalej. Zišlo nám niekedy na um, že Boh sa raduje v nebi z nášho pozemského pobytu?

V nemeckom meste Magdeburg, ako v každom inom meste, fungujú taxíky. Ale pred sto rokmi tam boli kone a kočiši. Kňazovi sa nepáčilo, že kočiši sú zamestnaní aj v nedeľu, nemôžu ísť na sv. omšu, tak sa rozhodol, že im bude dávať lístočky. Kým čakali na zákazníkov, rozdával lístočky s obsahom nedeľnej kázne.

Po čase jeden z kočišov povedal kňazovi: „Dnes nechcem.“ Kňaz sa divil: „Prečo nechcete lístok?“ A vtedy kočiš povedal: „Keď budem ďalej čítať, musím sa zmeniť, a to nechcem.“¹²⁷

Nie sme takí? Pohodlnejšie je zostať po starom. Preto je dôležité adventné obdobie aj výzvy Jána Krstiteľa a obrate, zmeny, pokání v súvislosti s budovaním vnútorného človeka.

Je možné prežiť nasledujúce dni v duchu slov Jána Krstiteľa. Odpoveď na otázku: čo máme robiť, poznáme: obnoviť svoju lásku k životu, svetu, ľuďom tak, ako Boh ju denno-denne obnovuje k nám.

7.3 VŽDY ZNOVA VSTAŤ

Mt 6, 1-6. 16-18 Odmení ťa tvoj Otec, lebo on vidí aj v skrytosti
Popolcová streda: Pokánie – cesta návratu

Jedna ovca našla v plote diery a pretlačila sa cez ňu. Útek ju naplnil šťastím. Dlho blúdila a nakoniec sa stratila. V tom zbadala vlka. Začala utekať, ale vlk ju dobiehal. Zachránil ju pastier a zaviedol veľmi citlivo späť k stádu. Ale hoci ho všetci nabádali, nechcel opraviť diery v plote.¹²⁸

Návrat k sebe samému, tam, kde sme šťastní a spokojní, do vlastného domova duše, voláme v cirkevnej tradícii pokáním. Je potrebné pre každého človeka, lebo často konštatujeme únik, ktorý je dôsledkom slobody, ale môže byť prejavom ilúzie šťastia. Preto nás evanjelium pozýva: „Vojdi do svojej izby, zatvor za sebou dvere, a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti. A tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti“ (Mt 6, 6). Je to výzva vstúpiť do seba, vrátiť sa k pôvodnému Božiemu plánu s naším životom, a to je zmysluplný plán pre hodnotný život.

Popolec, ktorým sme poznačení, je znakom pomínutelnosti - „Prach si a na prach sa obrátiš“ (Gn 3, 19) - a to je rukolapné zdôvodnenie cesty pokánia v tomto čase.

¹²⁷ JÄNICKE, J.: Ich konnte dabeisein. Berlin: Wichern Verlag 1986.

¹²⁸ MELLO, A.: *Spev vtáka*, Kňazský seminár sv. Gorazda, Nitra 1994, str. 129.

Ak chceme pozitívne uvažovať o pokání, musíme brať za východiskový bod stav človeka. Každý je v istom stupni rozpoltenou osobnosťou. Napríklad si uvedomujeme, že sme niekedy plní dobroty a inokedy zase tvrdého srdca, až nepoznávame samých seba. Sú chvíle, kedy svetlo neba ožiaruje všetko naše myslenie a snaženie, ale sú aj okamihy, kedy je naše rozhodovanie a úsilie zahalené tmou egoizmu.

Preto si kedysi ľudia mysleli, že každý človek nosí v sebe dve veľmi rozdielne povahy. Predstavovali si, že každý má po pravici dobrého anjela, nabádajúceho k dobrému a po ľavici zlého anjela, ktorý nás zvádza k zlému. Táto predstava pripomína alegóriu, ktorú povedal o ľudskej povahe grécky filozof Platón (427 - 347 pred Kr.). Podľa neho je ľudská duša pohoničom voza, ktorý ťahajú dva kone. Jeden sa volá vášeň, druhý rozum. Duša musí obidva ovládať opratami.¹²⁹

Z rozpoltenosti pochádzajú pády a úniky. Jeden spadne tu, druhý tam, jeden tak, druhý inak. Keby sme nepadali, boli by sme bohmi. Lebo len Boh stojí pevne. Ostáva vždy verný sebe samému, vo všetkom konaní je dobrý, spravodlivý a svätý. Človek však nie je Bohom. Keby po páde opäť nevstal, bol by štvornožcom. Kto je teda človek? „Je padajúci a znovu vstávajúci tvor.“¹³⁰

Blaise Pascal (1623-1662) k tomu poznamenal: „Poznanie Boha bez poznania vlastnej biedy vedie k pýche. Poznanie vlastnej biedy bez poznania Boha vedie k zúfalstvu. Poznanie Ježiša Krista tvorí stred, lebo v ňom nachádzame aj Boha aj svoju biedu.“¹³¹

Napriek pádom vstať, znamená uveriť, že Božia láska je väčšia, než akýkoľvek únik človeka. Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) napísal: „Verím, že ani naše chyby a omyly nie sú zbytočné a že si Boh s nimi rovnako ľahko poradí, ako s našimi domnelými dobrými skutkami.“¹³²

Bolestná skúsenosť, že nie sme pánmi seba samých, vyvoláva v nás otázku: aká sila mimo nás, môže pomôcť vziať opraty do svojich rúk? Tú silu našiel sv. Pavol v Ježišovi Kristovi. Ježiš, sila Božia, sa stal hlavnou oporou jeho života. Ježiš Kristus ho vytrhol z moci zlého a on našiel zmierenie a pokoj so samým sebou. V radosť nad tým zvolal: „Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus!“ (Gal 2, 20). Ježiš predstavuje cestu návratu k sebe samému a k pokoji duše. Preto pri značení popolom môžeme používať aj Ježišove slová: „Kajajte sa a verte evanjeliu“ (Mk 1, 15).

Mladý muž, vychovaný v detskom domove, tvrdo drel, stal sa inžinierom a pracoval ako vedúci na stavbe diaľnice. Stretol Máriu, ktorej však povedal: „Žiaden kňaz, žiadna radnica a nikdy žiadne deti!“ Ona zaľúbená, napriek tomu s ním chodila. Keď mu o rok oznámila, že čaká dieťa, bola z toho dráma. Tvrdým hlasom jej povedal: „Poznáš interrupciu, čím skôr, tým lepšie! Hradí to dokonca poisťovňa!“ Keď videl, že váha, dodal: „V každom prípade buď ono, alebo ja!“ Mária dlho váhala, raz ráno mu povedala: „Urob, ako myslíš, ale ja si ho nechám!“

Zostal. Nasledujúce mesiace boli strašné, ona sa bála a on si želel potrat. Napokon sa rozhodol, že bude pri pôrode, ktorý ním otriasol. Ani nie tak pre príchod malej, kričiacej osoby na svet, ako pre utrpenie tej, ktorú miloval. A postupne, napriek všetkému, sa jeho srdce menilo.

Všetko sa odohralo o šesť mesiacov neskôr. Píše: „Manželka mi povedala: choď sa pozrieť, či spí. Stále sa obáva, že prestane dýchať, to sa bábätkám stáva. Sadol som si a díval sa na ňu. Začalo mi to vrtať v hlave: pred rokom neexistovala a teraz je tu, taká krásna. Odkiaľ si prišla, Katka? Považoval som sa za ateistu, ale vedel som, že to nemôže byť náhoda, ktorá urobí taký zázrak. A ja ťa mám teraz v náručí a čo budem s tebou robiť? Viem postaviť mosty, vyhlbiť tunely, ale vychovávať dieťa? Odrazu som zbadal, že pozrela na mňa veľkými očami

¹²⁹ Predsokratici a Platón. Antológia z diel filozofov. Bratislava : EPOCH 1970.

¹³⁰ STERTENBRINK RUDOLF, *In Bildern und Beispielen III, - (V obrazoch a príkladoch)*, Herder, Freiburg-Base-Wien 1982, str. 140.

¹³¹ PASCAL Blaise, *Myšlienky*, Chronos, Bratislava 1995, str. 218

¹³² BONHOEFFER, D.: Na cestě k svobodě: Listy z vězení (Widerstand und Ergebung). Praha : [Vyšehrad 1991](#).

a bol to pre mňa neznesiteľný pohľad. Nie prísny, ale vážny, prevráťoval ma, súdil ma. Uvedomil som si, že keby Mária urobila to, čo som chcel, Katka by tu teraz nebola. Ako by som ju bol pridusil vlastnými rukami. Hanbil som sa. Zamrvila sa, natiahla ku mne rúčky, podal som jej prst a ona sa ho chytila svojou drobnou rúčkou. Stisla ho tak silno, až jej obeleli nechťíky. Usmiala sa na mňa. A niečo sa vo mne prelomilo, ako priehrada, ktorá povolí. Znova zatvorila očka a ja som plakal ako dieťa, nie od bolesti, ale od radosti. Cítil som, že mi bolo odpustené. Pomodlil som sa Otče náš, modlitbu, ktorá je pre mňa veľmi ťažká, lebo otca som nikdy nepoznal.

V tej chvíli vošla manželka a ženy rozumejú niektorým veciam bez vysvetľovania. Povedal som: vieš, drahá, mám takú myšlienku, čo by si povedala na to, keby sme dieťa dali pokrstiť? Okamžite súhlasila. A ešte jeden návrh mám, dodal som v rýchlosti. Keď budeme už u kňaza, čo keby som ho požiadal, aby nás aj zosobášil? Hodila sa mi okolo krku, považujúc ma za veľkého blázna.

Onedlho naozaj bola nádherná svadba a krst. Počas svadobného obradu sa Katka začala na rukách svojej krstnej mamy vrtieť, chcela byť pri mame i pri otcovi. Keď si sľubovali vernosť, zvedavo sa dívala, ako mama navlieka blyštiaci sa prsteň na otcov veľký prst, ten istý prst, ktorý držala počas výnimočnej noci. Ved' to bola práve ona, čo mu navliekla prsteň na prst. Pristalo jej meno Katka, ktoré dostala pri krste a jej úsmev mi vrátil svetlo vier."

V tomto príbehu vidno človeka, ktorý slobodne unikal „svojou dierou v plote“ za ilúziou šťastia bez manželstva, bez náboženstva, bez zodpovednosti, iba s chuťou užít si. Až prišla chvíľa ticha, pokory, pravdy a zmeny myslenia. Bola to cesta návratu k hodnotám, teda pokánie. To je to, k čomu sme všetci pozvaní.

7.4 VULKÁN RADOSTI

Lk 9, 28-36 Ako sa modlil, zmenil sa vzhľad jeho tváre

Druhá pôstna nedeľa C: Byť pri premenení nepremenený?

Pán Gottmeyer sa štyridsať rokov venoval manažmentu, procesom riadenia. Bol poradcom mnohých združení a podnikov. Základnou otázkou pre neho bolo: čo urobiť, aby človek dosiahol úspech? Vydal aj knihu s názvom Úspech pre každého. Jedna z jeho rád znie: keď človek vidí horský štít po prvýkrát, podlieha silnému dojmu. Keď však často vidí horské vrcholy, stanú sa súčasťou monotónnej krajiny. Vrch je vrch a nič viac. Keď sa však hora zmení na vulkán, oživa, trasie sa, rozpaľuje, chrľí lávu, vtedy je čímsi, stáva sa udalosťou. Preto Gottmeyer radí: buď vulkánom, niečím osobitým, ľudia venujú pozornosť vulkánom, lebo sú javom, úžasom. Ak teda chceš na seba pútať pozornosť iných, musíš byť tvorcom divadla jednej osoby. Rozhýb sa, vyžaruj, buď niekým.¹³³

Toto vyjadrenie môže poslúžiť pri zamyslení nad Evanjeliom, ktoré zapísal Lukáš: „Ako sa modlil, zmenil sa vzhľad jeho tváre a jeho odev zažiaril belobou“ (Lk 9, 29). To znamená, že Ježiš z prítomnosti Božej, ktorú v sebe nosil, sa vedel tak nadchnúť, že z neho vychádzala Božia sila ako slnko, svetlo. Apoštoli boli svedkami toho rozžiarenia.

Ide o obraz plnosti Božieho stavu. V Biblii sa hovorí, že spravodliví sa zaskvejú ako slnko v kráľovstve svojho Otca (porov. Ž 92, 13). Biele rúcho je znakom vzkriesenia. Smrť je ľudský koniec, ale plnosť Božieho života je čosi iné. Premenením na vrchu Tábor chcel Ježiš naznačiť, že aj keď vstúpi do smrti, ona ho nezničí, neublíži mu. Jeho život bude umocnený. To je zmysel plnosti Božieho stavu, ktorá je vyjadrená svetlom a vyžarovaním. To je iný druh úspechu, než ten, o ktorom sa hovorí v manažmente.

¹³³ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Druhú pôstnu nedeľu C – výber. Tvrdošín 1989.

Napriek tomu, že Peter, Jakub a Ján to vedeli a videli, boli toho svedkami, nepremeniť ich to. Keby to Petra bolo premenilo, bol by o pár rokov Ježiša zaprel? (porov. Mt 26, 70). Hoci povedal: „Dobre je nám tu“ (Lk 9, 33), bol očarený, chcel postaviť tri stany, napriek tomu pri inej príležitosti – keď Ježiš hovoril o budúcom utrpení – Peter sa zachoval tak, že Ježiš mu povedal: „Chod' mi z cesty, satan, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské!“ (Mk 8, 33).

Avšak po nejakom čase, po Ježišovej smrti, zmŕtvychvstaní a zoslaní Ducha Svätého, Peter sa otvoril pôsobeniu tohoto Ducha a začal v sebe žiariť tou silou, ktorá spôsobila, že zo zbabelca sa stal vedúci apoštolského zboru a dokázal ísť a ohlasovať Evanjelium aj v Ríme. Aj život dokázal dať za Krista.

Čiže na hore Tábor, pri Ježišvom premenení, apoštoli zostali nepremenení. Videli vulkán, z Ježiša išlo svetlo, ale v sebe ho nemali. Lebo boli len divákmi. Neskôr, po rokoch, keď sa otvorili pôsobeniu Ducha Svätého, aj v nich sa udialo to, čo v Ježišovi, zažili v sebe vulkán radosti, nadšenia, zmyslu života, preto išli a hlásali Evanjelium.

Nadčasová platnosť evanjeliového príbehu je v tom, že každý človek sa môže otvoriť pôsobeniu Ducha Božieho, aby sa jeho duch rozohrial v Božej prítomnosti. Potom zažije vnútornú premenu, ozve sa vulkán radosti. Ale nikdy sa to nestane, keď zostane iba divákom kresťanstva.

Zmena k lepšiemu začína vtedy, keď človek má niekoho rád. Vtedy sa rozohrieva vnútorne, obetuje sa, rozdáva, daruje. Kto rozdáva úsmev, bude ho mať na tvári. Kto ho nerozdáva, nebude ho mať ani vo vnútri. To isté platí o pochopení a službe. Všetko, čo je prejavom lásky, čo pochádza z rozdávania, sa človeku vráti, a on zistí, že je vnútorne rozohrievaný radosťou. Ide o vnútorný život nadšenia symbolizovaný vulkánom.

Keby sa slnko uzavrelo, nič zo seba nevydalo, čo by sa z neho stalo? Teplota, ktorá je v ňom, by ho možno udusila, roztrhlo by ho. Ale Slnko má pravidelné erupcie, vyžaruje zo seba teplo a svetlo aj do vzdialenosti 500 tisíc kilometrov. V lete je nám príjemne, na povrchu zemegule môže byť 25 alebo 30 stupňov. Ale na povrchu Slnka je 400 tisíc stupňov. Keby sme vošli dovnútra, do Slnka, môže tam byť päť alebo šesť miliárd stupňov Celzia. Našťastie lúč prechádza atmosférou, ochladí sa a príde k našej Zemi v tej teplote, ktorá je pre nás potrebná. Ale rozdiely sú veľké: vo vnútri miliardy, na okraji Slnka 400 tisíc a na našej Zemi 25 stupňov.

134

Slnčné erupcie sú symbolom Božieho vyžarovania zvnútra. Boh pôsobí na svet svojou múdrosťou, ktorú na zemi vieme čítať: vidíme krásu sveta, prírody, človeka. Na jar začnú ožívať lúky, kvety, konáriky stromov. Z obyčajného drievka vznikne kvet, potom plod, a teda žasneme nad Božím darom.

Okrem toho z Boha vyžaruje milosrdenstvo a dobrota. Keď sa mu človek otvorí, naberá silu, vnútorne sa mení a môže sa stať vulkánom radosti. Nie je to pravda? Nezmenil by sa život doma, keby sa viac vyžarovalo dobro? Keby sa manželka viac usmievala, nebola ustarostená, nebolo by krajšie? Keby muž prejavil viac pochopenia, keby deti vyžarovali viac poslušnosti a vďačnosti, nevrátila by sa atmosféra radosti do rodiny? Keď sú doma tri slniečka, uskutočňuje sa erupcia lásky a radosti. To je iná atmosféra, ako tri chladničky alebo mrazničky, každý uzavretý do seba, so svojím mobilom, tabletom. Nechýba vulkán radosti?

Premena nepochádza z pozerania sa. Peter je toho dôkazom. Videl Ježiša ožiareného, a nepremeniť ho to. Kto do kostola chodí ako divák, bude sklamaný. Kňazi sú slabí zabávači. Kostol nie je priestor, kde na základe pozerania sa, nastane v človeku zmena.

Skutočná premena života k radosti nastáva na základe otvorenosti voči Duchu Božiemu. Preto je dôležité v kostole angažovať sa: zaspievať, odpovedať na kňazove výzvy. Je to vyjadrenie postoja: Bože, vstúp do môjho života so svojou silou a múdrosťou. Ale uzavretosť,

¹³⁴ https://sk.wikipedia.org/wiki/Slnčná_erupcia

mlčanlivosť, zádumčivosť, symboly neschopnosti obetovať sa, poslúžiť, darovať sa, nedajú vznik vulkánom radosti.

Posolstvo z premenenia na vrchu Tábor nám môže poslúžiť pre pôstne cvičenie: zažiť vnútorné premenenie. Nie z pozerania sa, nie zvonku. Čo vidíme zvonka, to nás nezmení. Iba to, čo zažijeme v sebe nás zmení. Úsilie byť milujúcimi ľuďmi je cestou k vulkánom radosti.

Ktosi múdro a filozoficky vyjadril situáciu človeka. Vraj srdce, mozog a jazyk sa zhodli na tom, že už nebudú používať malé slová. Malé slová, ako napríklad ďakujem, alebo prosím, alebo môžem ti pomôcť. Srdce povedalo: tie malé slová ma len zaťažujú, obmäkčujú ma, v dnešných časoch musí byť srdce tvrdé! Mozog povedal: veľké myšlienky, formulácie, špekulácie, to vynáša! Malé slová? Ďakujem? Prosím? Sú len stratou času! A jazyk dodal: špecializujem sa na odborné výrazy, cudzie slová a veľké reči! Nemôžem sa viac zaoberať malými slovami. A tak srdce posielalo na jazyk tvrdé slová, mozog produkoval múdre slová a jazyk mával veľké reči. Ani jedno malé slovo už neprešlo cez pery.

Po tomto sprisahaní sa svet stal bezútešný, chladný a prázdny. Našťastie boli ľudia, ktorí si pamätali na staré časy a na malé slová a začali ich kriesiť zo zabudnutia. Najprv sa báli, že ich vysmejú, ale čuduj sa svete, radostne išli od úst k ústam, od hlavy k hlave, od srdca k srdcu a vyvolali kolobeh. Svet bol zasa krajší. Lebo malé slová, ako napríklad: ďakujem alebo prosím, alebo môžem ti pomôcť, sú veľmi dôležité.¹³⁵

Prajme si, aby sme skrze malé slová realizovali potrebnú premenu života. Naša otvorenosť pred Bohom bude zárukou vulkánom radosti, ktorý je nám prisľúbený.

7.5 ÚRODNOSŤ ŽIVOTA

Lk 13, 1-9 Ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete

Tretia pôstna nedeľa C: Pokánie – dozrievanie v láske

Po krátkom nosení novej čapice požiadal manželku, či by mu ju neopravila. Prekvapená sa pýta: „Ako sa ti mohla rozpárať podšívka na temene hlavy?“ On nato lakonicky: „To mám z toho, ako sa mi z hlavy derú myšlienky.“¹³⁶

Ak je vec potrhaná, pokazená, môžem ju vymeniť, opraviť alebo zahodiť. Nielen čiapku, ale aj mobil, topánky, šaty atď. Lenže ak ide o ľudský život, o hodnoty, čo potom? Keď sa potrhajú vzťahy, láska, aké je riešenie?

Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi dáva odpoveď na dôležitú otázku formou podobenstva. „Ktosi mal vo vinici zasadený figovník a prišiel hľadať na ňom ovocie, ale nenašiel“ (Lk 13, 6). Koľkokrát žena ide hľadať trošku ovocia radosti k svojmu mužovi, trochu pochopenia, a nenájde. Koľkokrát ide muž k manželke hľadať trošku porozumenia a čo nájde? Koľkokrát idú deti k rodičom, rodičia k deťom, kolegovia k spolupracovníkom? Nájst' to, čo hľadáme, predpokladá dozrievanie v láske na oboch stranách. V náboženskom slovníku sa to volá pokánie.

Ide o tri skutočnosti. Po prvé: úrodnosť života. Každý chodí rád do záhradky, ktorá je úrodná, čiže je tam niečo pre neho, môže si odtiaľ niečo zobrať. Prečo chodíme radi k druhým ľuďom? Lebo ak nám ponúkajú pochopenie, ocenenie, poslúženie, záhradka ich života je úrodná.

Lenže o úrodnosť sa treba starať. Preto Ježiš povedal: „Ak nebudete robiť pokánie“ (Lk 13, 3), čiže ak nebudete mať na starosti úrodnosť svojich životov, nezmyselne zahyniete. Veď kto by chcel život unudený, utrápený, smutný? V ňom je zahynutie radosti a pokoja. A keďže všetci chceme život zmysluplný, radostný, musíme na seba zobrať starosť o úrodnosť, ktorú druhí ocenia.

¹³⁵ SESTRA MÁRIA OD NAVŠTÍVENIA: Veľké pravdy v malých príbehoch. Bratislava : Lúč 2011, str. 30.

¹³⁶ BROŽOVÁ, M.: Po krátkem nošení. In : In: Reader's Digest Výber 2012, január, str. 143.

Okrem ľudí, ktorí očakávajú úrodnosť života, je tu ešte Boh, ktorý čaká, že jeho dielo bude prezentované vo svete na jeho chválu a slávu, a nie ako nepodarok. Ako môže byť hrdá stavebná firma, ktorej pri stavbe diaľnice spadne most? Ako môže byť niekto hrdý na to, že vyrobí nepodarok? Vari má byť Boh hrdý na tých, ktorí spôsobujú utrpenie, súženie, smútok? Preto vyzýva kajať sa, mať na starosti úrodnosť života.

Po druhé: otvorenosť. Ktorá záhradka by sa bála otvoriť svojmu gazdovi, keď vidí, že sa postará o úrodnosť? Prečo by sme sa mali báť otvoriť dvere najlepšiemu gazdovi, ktorý život vymyslel a vedie ho správnym cieľom, má preň aj celovečnú perspektívu? Koľkým lumpom sme sa už otvorili, koľkým darebákom? Koľkých ľudí sme už pustili do svojho života, a sklamali nás? Máme sa báť otvoriť dvere Bohu, ktorý prichádza s požehnaním?

Ak nás Cirkev v pôste volá k cvičeniu, sebazapreniu, skutku pokánia, je to preto, aby sme dali najavo: Bože, otvárame sa ti, aby si pôsobil v nás. Môže to byť čítanie Písma, rozjímanie, svätá omša, krížová cesta, alebo akýkoľvek individuálny skutok, ktorým dozrievame v láske.

Po tretie: kajať sa, znamená ničiť v záhradke burinu. Poznáme svoje návyky, zlovyky, zmyselnosť, drzosť, podvod, klamstvo, závisť, náklonnosť k alkoholu, hráčstvu. Toto všetko ničí našu dobrotu a úrodnosť, potrebujeme sa toho zbaviť. Preto vytrhávať burinu zo svojho života, znamená robiť pokánie.¹³⁷

Aj veľký fyzik a matematik, Albert Einstein (1879-1955) potvrdil, že človeka by sme nemali hodnotiť podľa toho, koľko vie zobrať, ale podľa toho, koľko vie zo seba vydať. Čiže podobne, ako pri hodnotení záhradky, aj pri človeku si viac všímať, čo vie ponúknuť a nie, čo vie pre seba zobrať.

O tom je aj nasledujúca bájka.

Lev, líška, vlk a pes, kedysi obývali jeden les.

Raz uzavreli zmluvu, to sa hodnotí, ak majú všetci také isté výhody.

A takto zneli slová tejto dohody: „To, čo sa uloví, rovným dielom sa delí.”

Šli loviť. Prišla šťastná chvíľa, jeleňa líška ulovila.

Zvolala priateľov deliť korisť, ktorú priniesol ten lov.

Nádherná korisť, zriedka vídať také kusy.

Prišiel vlk, pes i lev. Lev pazúry si brúsi,

očami si premeriava všetkých zúčastnených a ujíma sa delenia.

Vraví: „Sme štyria, veľaťení, na štyri diely trhám jeleňa!

Pozrite sa, moji milí, ten prvý diel si beriem, keďže tak to stojí v dohode.

Druhý som si vzal, pretože som váš pán a kráľ.

Tretí mi patrí, lebo každý sa ma bojí.

A zostal tu ešte jeden diel, ten štvrtý, kto sa ho dotkne bude synom smrti!”¹³⁸

Jednoduchá bájka, ktorú poznáme zo školy, rozpráva o tom, ako sa podelil pre seba. Lenže levie chůtky aj sú v nás. Spravodlivé je robiť pokánie, čiže učiť sa vidieť, čo potrebuje aj ten druhý, nielen ja.

Druhá bájka hovorí o naplňaní života. Má názov Šťastie a žobrák.

Úbohý žobrák sa potuloval svetom so starou, ošúchanou kapsou.

Ťažkal si na osud i na psov a čudoval sa, ako to, že ľudia, čo sa v zlato idú utopiť, v palácach užívajú blahobyť, bohatstvo sa im z vrecák valí, že práve tým sa máli.

A často príkladov je na to dosť. Tak posadla ich hamživosť

za novým ziskom, tak sa drali, že postrácali aj to, čo mali.

V tom pred žobrákom stojí šťastie a do reči sa s ním dáva :

„Túžim ti pomôcť, už to dávno vo mne rastie. Chceš vedieť čím?

Postav si kapsu, zlatom ti ju naplním. No jednu podmienku mám, vážený:

¹³⁷ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Tretiu pôstnu nedeľu C – výber. Tvrdošín 1989.

¹³⁸ KRYLOV, I.A., : Bájky. Bratislava : Tatran 1988, str. 104.

čo padne do kapsy, to bude zlato, no čo ti vypadne von, pozor na to, hneď na smeti sa premení. Dohoda platí, zapíš si to za uši a drž sa toho!

Kapsu máš vetchu, neber do nej mnoho, len toľko, koľko udrží!"

Keď žobrák počul túto reč, bol od radosti celý preč.

Roztiahol tanistru a hneď sa začal dovnútra liať zlatý vodopád a kapsa je už poriadne ťažká.

„Stačí ti?“ „Kdeže.“ „Praskne!“ „Nemaj obáv.“ „Veď už si boháč!“

„Ešte nie je taká plná taška. Daj ešte za hrst' jagavých.“ „Dost', veď tej kapse prasknú švy!"

A zrazu kapsa krach, a z dukátov sa stal prach.

Šťastie je preč a čo má žobrák v dlani? Len kapsu, s ktorou opäť pôjde po žobraní.¹³⁹

Bájka múdro učí, že kapsa života sa naplňa neodvratne v čase, a my rozhodujeme o tom, či ju naplníme iba vecami, alebo dáme prednosť Bohu. Koľkokrát sa kapsa života naplňa niečím, čo sa neskôr postráca. Právě pokánie je v otvorenosti voči Bohu.

Ďakujeme za evanjelium, výzvu k pokániu, dozrievaniu v láske.

7.6 NEKONČÍ, KEĎ SKONČÍM S NÍM

Lk 15, 18 Tvoj brat bol mŕtvy, a ožil

Štvrtá pôstna nedeľa C: Hľadanie zaujímavejšieho života

V hlavnom meste Kolumbie, Bogote, bezpečnostné kamery na autobusovej zastávke zachytili zlodēja, ktorý prišiel k žene, opierajúcej sa o zábradlie a chcel jej vytrhnúť mobil z ruky. Žena sa však nedala, bránila sa. Silnejší zloděj zvíťazil a mobil ukradol. Otočil sa na útek, z vyvýšeného nástupiska, urobil krok dolu, no nevšimol si prichádzajúci autobus, ktorý ho zrazil. Ľudia sa zbehli a paradoxne, ako prvá mu pomohla okradnutá žena, ktorá si pri tej príležitosti vzala naspäť svoj mobilný telefón. Po ošetrení v nemocnici si nešikovného zlodēja odvieďla polícia.¹⁴⁰

Vidina zaujímavého života vedie mnohých ku krádeži. Ale v určitej chvíli sa karta môže obrátiť a namiesto zisku človek skončí v putách policajtov. Kuriozita obsahuje nielen morálne poučenie o nešikovnom zlodějovi, ale ukazuje statočnú ženu, ktorá - podobne ako otec márnotravného syna po návrate domov nevyfackal, ale objal – dokázala zlodēja zdvihnúť a pomôcť mu.

Nešikovní zloděj mobilov je ako márnotravný syn. Ten si najprv pýtal: „Otec, daj mi časť majetku, ktorá mi patrí“ (Lk 15, 12), čiže: otec, ja s tebou končím. Existuje zaujímavejší život, ako pri tebe. Čo urobí otec? Nezabráni mu, ale umožní mu tzv. zaujímavejší život. Tušíme za tým nadčasovú múdrosť, že ak človek povie Bohu: ja s tebou končím, Boh s ním neskončí, práve naopak, zostáva otcom, ktorý rešpektuje slobodné rozhodnutie.

Ale človek, ktorý chce skončiť s Bohom, by si mal dať odpoveď na niekoľko otázok: odkiaľ je život, ktorý si chcem urobiť zaujímavejším? Odkiaľ sú druhí ľudia, s ktorými dúfam vytvoriť pesterší život, ako s Bohom? Kráčajúc po tejto zemi a po prírode, sa pýta: odkiaľ je zemeguľa? Stále sa opakuje tá istá skutočnosť: vidina zaujímavejšieho života zastiera oči, robí človeka hluchým na otázky svedomia.

Keď syn v evanjeliom príbehu všetko premrhal, nakoniec si v ťažkej situácii uvedomil, že pri otcovi i ten posledný sa má lepšie ako on. Aj s biedou sa dá skončiť, keď človek povie: „Bože, buď mi milostivý“ (porov. Ž 67, 1). Preto sa v ňom ozvala ľútosť: „Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. Už nie som hoden volať sa tvojím synom“ (Lk 15, 18-19). Ježiš vykresľuje Boha ako odpúšťajúceho Otca, ktorý ide synovi v ústrety, čím chce povedať: hoci si odo mňa odišiel, ja od teba neodchádzam, kedykoľvek sa môžeš vrátiť.

Nemalo by toto podobenstvo vzbudiť v nás pocit hrdosti? Nie je Boh, v ktorého veríme, úžasný? Existuje krajšie posolstvo ako: Boh, hoci s ním skončím, so mnou neskončí?

¹³⁹ KRYLOV, I.A., : Bájky. Bratislava : Tatran 1988, str. 131.

¹⁴⁰ Noviny.cz. In: Reader's Digest Výber, február 2015, str. 63.

Za povšimnutie stojí aj postoj staršieho brata. Možno si ho predstaviť v dverách s rukami vbok, ako dozorcú: Teraz si prišiel naspäť? Ale my sme s tebou skončili, tak ako ty s nami!

Ježiš však vykresľuje Nebeského Otca úplne ináč. Je schopný radovať z každého z nás, keď chceme obnoviť vzťah. Ako keby povedal: Ty moje ľudské dieťa, keď odídeš, odídeš len k biede a pri nej si uvedomíš, kde je pravda a spoznáš, že život bezo mňa je bieda.

Tento vzťah má aj antropologický rozmer: koľkokrát sa stáva, že nás niekto urazí, poníži, neprávom ublíži, máme chuť povedať si: spravodlivé bude skončiť s ním. Ale Boh nás volá trochu ďalej: kresťan nemusí skončiť s tým, kto skončil s ním.

Ľudia v každej dobe maľujú na túto tému obrazy, skladajú piesne a básne, lebo obraz Boha, ktorý nás má rád, hoci sme s ním skončili, je večne aktuálny a inšpiratívny. V jednej gospelovej piesni sa spieva:

Veselý som tralala, to sa dobre mám,
robota mi prestala, len si užívam.

Škola je len pre hlúpych, ja sa dobre mám.

V krčme nájdem priateľov, tam nalejú nám.

Nech sa otec lopotí, ja sa dobre mám,

napijem sa do chuti, spev a víno mám.

Poslúchať už nemusím, to sa dobre mám.

Nikoho sa nebojím, sveta užívam.

Víno, dievky, fajčenie, jak sa dobre mám,

hudba smútok zaženie, to si ale dám...

Bolo tu tak veselo, teraz som tu sám.

Bez korunky nasmelo, hľadím k nebesám.

Kam ste sa mi podeli, kam vás zobral d'as?

Žandári ma honili, potrebujem vás.

Nikto so mnou necíti, hladujúci hosť,

biedou, hanbou dobitý, žobrom o milosť.

Kamaráti utiekli, všade lož a klam,

zlé časy mi nastali, nedobre sa mám.

Život môj je ťažký boj, tvrdo omína

čo tak robí otec môj, či ma spomína? ¹⁴¹

V rodine amerického senátora sa narodil syn - mrzák. Keďže sa senátor pohyboval vo vyššej spoločnosti, raz sa chlapec hral s gréckym princom, ktorý mu povedal: „Ty musíš byť miláčik Boží!“ Syn senátora sa bránil: „Ja? Miláčik Boží? To ty! Veď ja som mrzák, ty si pekný, šikovný, múdry.“ Princ na to: „Nie, ty si miláčik Boží! Na hodine matematiky najťažšie úlohy dáva učiteľ najlepším žiakom, svojim najväčším miláčikom. Ty musíš vyriešiť najťažšiu úlohu svojho života, zvládnuť život mrzáka. Ak to dokážeš, si miláčik Boží.“

Oprávnene by si človek mohol ťažkať: mne sa krivdí. Ale každému z nás dal Boh úlohu vyriešiť svoj život. Človek sa musí rozhodnúť, či ho bude riešiť bez Boha, skončí s ním, alebo s jeho pomocou. Prosme v duchu: Bože, daj mi sily, aby som s tebou neskončil.

7.7 V ŽIVOM SYNOVI MŔTVY OTEC

*Lk 15, 1-32 V nebi bude väčšia radosť nad jedným hriešnikom
Dvadsať štvrtá nedeľa v Cezročnom období C: Prísť k Otcovi ako k otcovi*

¹⁴¹ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na štvrtú pôstnu nedeľu C – výber. Tvrdošín 1989.

Vtipne vyznieva dialóg dvoch mladých ľudí. „Vieš čo? Zunovalo sa mi visieť rodičom na krku.“ Druhý hovorí: „Pôjdeš pracovať?“ Prvý na to: „Nie, nastahujem sa na nejaký čas k babičke.“¹⁴²

Čím to je, že mladý človek uniká od rodičov? Pod rúškom osamostatnenia sa, slobody, sníva o šťastnom živote. Vari je to len dnes, že si mladí hľadajú vlastné bývanie?

Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta vymyslel podobenstvo, protagonistom ktorého nie je ani starší ani mladší syn, ale úžasne milujúci otec. Príbeh začína postojom zunovaného syna: „Otec, daj mi časť majetku, ktorá mi patrí“ (Lk 15, 12).

Dedičstvo je aktuálne vtedy, keď otec zomrie. Ale otec tam stál. Ako keby syn hovoril: starý, už sa odprataj, aby peniaze boli moje. Takže v tej chvíli otec síce žije, ale v synovi je mŕtvy. Chlapec chodí po svete, ale nemá už otca v sebe.

Tento obraz slúži Ježišovi na vysvetlenie hriechu. V katechizme sú definície: hriech je prestúpenie Božích prikázaní atď.,¹⁴³ ale biblická podstata, jadro hriechu je postoj syna, kedy Boh, ktorý je Otcom, je v človeku mŕtvy. To znamená neveriť, že Boh je láska. Nie náhodou Ján Krstiteľ ukázal na Ježiša a povedal: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta“ (Jn 1, 29), čiže príde niekto, kto hriechy sveta vyrieši, Ježiš Kristus so svojím štýlom života a obetou.

Prvý krok je nastaviť človeku zrkadlo: ak v svojom živote pochová Boha, odstrihne sa od jeho lásky. Potom si povie: ak Boh nemiluje, nemusí jestvovať, čiže môže aj nebyť, je mŕtvy. Človek berie situáciu do svojich rúk, rozhoduje o tom, čo je pre neho dobré a zlé, nemusí nikoho počúvať. Túto neúctu a opovrhovanie Otcom, ktorý miluje, nazýva Biblia hriechom.

Inou zaujímavosťou príbehu je zlodejské správanie sa syna, lebo považuje za svoje niečo, čo mu nepatrí. Oproti teórii: môj život, moja sloboda, moje schopnosti, môžem si robiť, čo chcem, apoštol Pavol z Tarzu píše: „Čo máš, čo si nedostal? A keď si dostal, čo sa chvasceš, akoby si nebol dostal?“ (1 Kor 4, 7). Človek si má uvedomiť, že je len správcom života.

Následok synovho zlodejstva vystihujú slová: ocitol sa na dne a pásol svine (porov. Lk 15, 15). V židovskom slovníku pásť svine, znamená najväčšie poníženie. Nijaký žid nemohol byť pastierom svin, lebo by sa stal nečistým z vieroučného hľadiska. To bola robota pohanov. Syn musel prísť k poznaniu, že stratil ľudskú dôstojnosť až do takej miery, že nemal čo jesť.

V tej chvíli si vymyslel básničku: „Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. Už nie som hoden volať sa tvojim synom. Prijmi ma ako jedného zo svojich nádenníkov“ (Lk 15, 18-19). Vari ho motivovala úcta k otcovi, fakt že zranil otca? Nie je skôr pravdou, že ho hnal hlad?

Katechéti a kňazi interpretujú toto konanie syna ako dokonalú ľútosť. Preto povzbudzujú: buďme ako márnotravný syn, oľutujme svoje hriechy. A čo ak je to inak? Nebuďme ako márnotravný syn, lebo sa pretvaroval. Dokonalá ľútosť je dôležitou súčasťou každodennej praxe pokánia, ale musí korešpondovať vonkajšok a vnútrajšok, nemôže to byť pretvárika.

Syn sa nevracia domov k otcovi ako k otcovi, ale ako k niekomu, kto ho zoberie do nájmu, alebo u koho bude nádenníkom, ako k šéfovi podniku, u ktorého bude pracovať za jeden denár na deň. Teda neverí v otcovu lásku, len sa chce najesť. Ide k nemu ako k pánovi. A to je nešťastie: má otca, ale ide k nemu ako ku pánovi, šéfovi.¹⁴⁴

V tomto bode evanjelium, ktoré napísal Lukáš, ukazuje, aký úžasný je Boh, ktorý nás má rád. Vykresľuje ho ako otca, ktorý nečaká, kým syn príde domov, ale ide v ústrety, hodí sa mu okolo krku, vybozkáva ho, nechá doniesť šaty, prsteň, topánky, urobí hostinu. Týmito iniciatívami sa naznačuje, že Boh nečaká, kým syn stihne povedať ľútosť, ani mu prísne nevymeria spravodlivý trest, ktorý treba odpykať. V svojej láske je škandalózný, robí niečo nad naše pochopenie.

¹⁴² www.woloviny.sk, roč. XX, 01.03.2016

¹⁴³ Katechizmus Katolíckej Cirkvi (1997), čl. 1849. Trnava : SSV 1999.

¹⁴⁴ FAUSTI, S.: Nad evanjeliem podle Lukáša. Porozumět božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 566.

Boh Izraela je zákonodarca, spravodlivý na základe zmluvy s ľuďom. Boh islamu dobrých odmeňuje a zlých tresce. Iba Boh Ježiša Krista je Otec, ktorý sa synovi hodí okolo krku. Pritom nie je jasné, či syn neprišiel len preto, aby sa najedol, či niečo neukradne, a bude pokračovať v svojom štýle života. Napriek tomu sa otec hodí okolo krku a prijíma ho. Tak nás má Boh rád, nemôže konať inak, lebo je Boh.

Problém staršieho syna je taký istý ako u mladšieho. O mladšom sme povedali, že nevidel v otcovi otca, resp. v sebe zabil otca. Neurobil starší to isté? „Už toľko rokov ti slúžim“ (Lk 15, 29) - čiže ty si pán a ja sa starostlivo starám každý deň, aby som neporušil tvoj príkaz. Nemal ho za otca, ale považoval ho za svojho pána. Nedostatočný, nezrelý je každý človek, ktorý považuje Boha len za Stvoriteľa, Sudcu, Pána, alebo ho ignoruje, hoci môže byť blízko pri Božej láske, mať Boha za Otca.

Právom by si Boh mohol vzdychnúť: toľko mám na svete sluhov, robotníkov, zákonníkov, vyznavačov, veriacich ľudí, a ja by som chcel, aby niekto bol aj syn, dcéra. Boh by v nás chcel mať svoje deti, niekoho, kto ho nosí v srdci živého.

Chlapec písal na počítači: Včera som sa bol najesť v reštaurácii. Obed bol obstojný, ale tie ceny! Obsluhovala nás servírka, ktorá nebola ani pekná, ani milá, po celý čas, čo sme tam boli, som jej asi stokrát povedal ďakujem, a jej to bolo úplne jedno. A vlastne mala pravdu, veď za svoju prácu bola platená.

Moja mama dnes, ako obyčajne, vstala, aby mi priniesla pohár vody. Nevie, ako vyklázlo zo mňa: ďakujem. Nikdy predtým som jej to nepovedal. Mama sa takmer rozplakala. Prvýkrát som si uvedomil, že nestačí za trinásť rokov raz povedať ďakujem.

Náhodou mama našla otvorený počítač aj tento mail na obrazovke. Keď si to prečítala, vzdychla si: Chválabohu, že si to môj syn všimol, že mám 34 rokov, často som unavená, občas sa cítim osamelá, rada by som sa s ním porozprávala, vyšla si von...

Toľko príbeh. Chlapec, ktorému došlo: toľkokrát som zabudol povedať mame, otcovi úprimné ďakujem. Našťastie sa náš vzťah môže reštartovať.

Prosme Pána, aby nám dal svojho Ducha, aby jeho existencia v našom živote nikdy nezomrela, aby v nás žilo povedomie, že nás má rád, a potom láska bude dôvod k životu.

7.8 VLČIA POVAHA A SPÔSOBY

Lk 19, 1-10 Syn človeka prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo
Tridsiata prvá nedeľa v Cezročnom období C: Vrátiť človeka človeku

Rozprávali sa dve o tretej: „Všimla si si, že má novú parochňu?“

„Potvrďuje tým iba staré príslovie...“

„Aké?“

„Že vlk mení srst', ale nie povahu.“¹⁴⁵

Je to smutné skonštatovanie, keď o niekom povieme: má vlčiu povahu. Nepotrebovala by nový účes, ani nové šaty, topánky, potrebovala by novú povahu. Lebo, čo z toho, keď si nasadí nový účes, šaty, topánky, ak nevie zmeniť povahu? Všetci by povedali: prestaň byť vlčica, začni byť človek! Keď sa správaš arogantne, dravo, útočne, ziskuchtivo, hrubo, dudravo voči ostatným, si ako vlk. Človekom si vtedy, keď sa vieš usmiať, zažartovať, odpustiť, byť vlúdna, pochopiť druhých.

V evanjeliu je príbeh o človeku, ktorý svojou ziskuchtivosťou prišiel k moci a bohatstvu. Volal sa Zachej, hlavný mýtnik. Keď Ježiš prechádzal cez Jericho, stretol sa s ním (porov. Lk 19, 1-10). Zachej vlčími spôsobmi sebecka vedel okradnúť druhých a sám sa dostal k moci. Okrem toho, bol prisluhovačom Rimanov, okupantov.

¹⁴⁵ VAVRO, M. - LOPAŠOVSKÁ, M.: Ne Don chichot aj sa. Bratislava : 1976.

Lenže na colnici sa nedajú prepočúť informácie o rabínovi z Nazareta. Zachej nevedel pochopiť: čo dáva ľuďom, keď nič nemá? Chodí bosý po izraelskej zemi, nemá palác, nerozdáva žiadne peniaze, nemá za sebou nijakú inštitúciu, nemá oficiálne vzdelanie. Čo dáva ľuďom, keď nič nemá? Zachej vedel, čo znamená vlastniť peniaze, domy, mať moc a postavenie. To poznal. Ale nepoznal pocit: nič nemať, a byť vyhľadávaný. Preto chcel Ježiša vidieť, ale nemohol, lebo „bol malej postavy“ (Lk 19, 3).

Čo Ježiš dával? Prišiel, aby človeku odhalil človeka, inými slovami, vlkovi Zachejovi, odhaliť človeka Zacheja. „Prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo“ (Lk 19, 10). V Zachejovi zahynulo to, čo robí človeka človekom, schopnosť pozrieť súciteľne aj na iných, byť zameraný na iných, mať rád. Ježiš urobil krok, ktorý Zachejovi pomohol.

Zachej sa začína pýtať: na čo vlastne žijem, aké je moje poslanie? Tým, že ho Ježiš oslovuje a vstupuje do jeho domu, pomôže Zachejovi porozumieť rozdielu medzi zamestnaním, povolaním a poslaním človeka.

Zamestnanie sa vykonáva kvôli peniazom, výsledkom je výplata. Povolanie je byť otcom, matkou, kňazom, rehoľnou sestrou, ide o vzťah k druhému. Treťou skutočnosťou je vznešené poslanie, ktoré vyplýva z jedinečnosti vo viditeľnom svete. Iba človek medzi tvormi sveta je jediný, ktorého Boh chcel pre neho samého. Kvety, zvieratá, vesmír Boh chcel na svoju slávu, slúžia k oslave Božej, sú stopou po Majstrovi.

Iba človek má rozum a slobodnú vôľu, teda Boh ho chcel pre neho samého. Nepotrebuje človeka pre seba. Boh chce teba pre tvoje šťastie. Preto ťa obdaril schopnosťou poznávať a milovať, čo tvorí osobu. To je vznešené poslanie každého: byť osobou a byť dobrým človekom.

Katarína Sienská (1347-1380) napísala rozjímanie: „Páčilo sa mi stvoriť ho na svoj obraz a podobu. Dal som mu pamäť, aby si v nej uchoval moje dobrodenia, lebo som chcel, aby mal účasť na mojej moci večného Otca. Dal som mu rozum, aby v múdrosti môjho syna poznal a chápal moju vôľu, lebo ja tvorím a dávam všetky milosti s ohnivou otcovskou láskou. A dal som mu aj vôľu, aby miloval, aby účasťou na láske svätého Ducha mohol milovať, čo poznal a videl rozumom.“¹⁴⁶

Mnohokrát je človek sám sebe tajomstvom, pýta sa: odkiaľ som, kam smerujem, čo je zmyslom života? Ježiš pomáha odhaliť človeku človeka: máš schopnosť poznávať a milovať, byť darom pre druhého. Akonáhle na to zabudneš, vieš čo zostane? Stávaš sa robotom, pracuješ, naješ, sa, vyspíš, podávaš výkony... ale byť človekom, osobou, znamená rozvíjať to, čo je v tebe zakódované: poznávať a milovať. Ježiš prichádza vrátiť človeka človeku.

Zachej si uvedomil: šéf ma zamestnáva, lebo je to výhodné pre neho. Moja žena mňa chce, ale pre seba, lebo je dobré mať bohatého muža. Moje deti, priatelia, ma chcú, ale pre seba. Iba Boh, mňa, Zacheja chce pre mňa samého. Toto nové poznanie vylývalo na jeho obrátenie.

A platí to aj opačne: koho chcem pre neho samého? Koho mám tak rád, že mi záleží na jeho šťastí? Viem napodobňovať Boží štýl? Až potom človek poznáva pravdu o živote, je osobou a naplňa svoje vznešené poslanie.

Ježiš neprišiel meniť niečo vonkajšie, ako vlk zmení srst', ale vnútorne, vrátiť človeka človeku, Zachejovi Zacheja. Hneď sa to aj prejavilo: „Pane, polovicu svojho majetku dám chudobným a ak som niekoho oklamal, vrátim štvornásobne“ (Lk 19, 8). Evidentné je zameranie na druhého. Zachej prežíva svoje osobné poslanie.

Poeticko - filozoficky napísal Peter Maurin: „Svet by bol bohatší, keby sa ľudia snažili byť lepší. A ľudia by sa stali lepšími, keby sa prestali snažiť byť bohatšími. A pretože každý sa snaží byť bohatší, nikto sa nestane lepším. Ale keď sa každý snaží byť lepší, všetci sú bohatší.“¹⁴⁷

¹⁴⁶ SIENSKÁ KATARÍNA: Z dialógu o Božej prozreteľnosti. Ingolstadii 1583. In: Liturgia hodín IV. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 1992, str. 434

¹⁴⁷ MAURIN, P.: Svet by bol...In: *Zivot je zaujímavý*. Vrútky : Advent – Orion 2006, str. 115.

Táto hra so slovami je jednoduchá, ale pekná. Zachej pochopil, akú cestu musí prejsť, prestal sa snažiť byť len bohatší, a začal byť aj lepší. To prvé je prirodzené, automatické, to druhé je cieľavedomé, naplánované, uvedomelé, cesta k Bohu.

Arhanári vyrastal na dedine, bol chudobný, v indickej reči „pária“, člen nízkej kasty. Odišiel do školy v meste, kde neskôr dostal dobrú prácu. Stretol sa s dievčaťom Pankadžam, do ktorého sa veľmi zaľúbil. Stále mal však pocit, že ho nebude chcieť, lebo je z nízkej kasty. Hanbil sa za svojich rodičov, aj za to, že je iba páriom. Mesiac čo mesiac posielal domov dvanásť rupií, ktoré mali veľkú hodnotu, ale bál sa predstaviť snúbenici svojich rodičov, aby ho neopustila. Nepresvedčili ho ani jej tvrdenia, že na kastách problémoch nezáleží, dôležité je, čo ľudia cítia.

Prišiel čas, keď Pankadžam navrhla návštevu jeho rodičov. Arhanári si vymýšľal: „Vypukla chorela a naši mi písali, že sa tam nikto nedostane.“ Ona namietala: „U vás je cholera a ty nechávaš rodičov samých?! Prečo ich nepozveš sem? Arhanári odpovedal: „Napíšem im“. Medzitým dostal list od brata so správou, že skutočne vypukla cholera a nemajú peniaze na lieky. V noci oko nezažmúril. Pomyslel si: „Ak rodičia zomrú, nič nebude stáť v ceste môjmu sobášu s Pankadžam.“ Vedel, že je to hriešna myšlienka, ale nechal ju v sebe hľadať. Napokon sa vybral domov. Išiel takou okľukou, že štyri dni meškal. Nažive bol už len otec, ktorý prosil: „Nenechávaj ma tu, zober ma so sebou!“ Ale Arhanári mu dal desať rupií a odišiel.

Cestou si vyčítal. „Ako som to mohol urobiť?“ Vrátil sa, aby zobral otca so sebou. Ale otec medzitým zomrel. Trápilo ho: „Všetci sú mŕtvi, lebo som neurobil, čo bolo mojou povinnosťou. Nezáleží mi na živote. Zanechám prácu a odídem do cudziny.“

Do mesta sa vrátil nakazený. Pankadžam ho so svojím bratom ošetrovala. Keď vyzdravel, vysvetlil im, čo sa stalo. Povedal: „Zabudnite na mňa! Neožením sa, musím odísť.“ Darmo ho Pankadžam prosila, aby zostal. Odpovedal: „Som vrah, zabil som otca i matku.“ Odišiel z mesta a v svojej dedine sa stal učiteľom chudobných detí, páriov.

Prostredníctvom sociálnej práce v prospech druhých chcel Arhanári vrátiť človeka človeku. Aj na neho sa vzťahujú Ježišove slová: „Prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo“ (Lk 19, 10).

7.9 BRAŤ VÝHODY Z DRUHÉHO, A O NEHO NESTÁŤ

Jn 8, 1-11 Kto z vás je bez hriechu

Piata pôstna nedeľa C: Nech prvý hodí kameň

Najviac vtipov je na tému manželstva, rodiny, spolužitia, vzťahov, nevery atď. Vraj prišla žena k veštyni a pýtala sa, či by jej mohla vyložiť budúcnosť. Veštynia pouklada karty a hovorí: „Váš manžel vám bude neverný.“ Pani sa zháčila: „Ste si istá? Nie sú tie karty naopak?“

Problém v spoločnosti - rozvody pre neveru, bol aj pred dvetisíc rokmi. Hovorí o tom evanjeliový príbeh o žene, pristihnutej pri cudzoložstve (Jn 8, 1-11).

Zaujímavý je vek ženy. Z kontextu doby sa možno domnievať, že mohla mať dvanásť alebo trinásť rokov. Bola vydatá v tom zmysle, že bola sľúbená konkrétnemu mužovi, prvá fáza svadby. Rodiny sa dohodli, uzavreli svadobnú zmluvu, muž svojím modlitebným závojom prikryl dievča a povedal: Ty budeš mojou manželkou. Ona odpovedala: Ty budeš mojím manželom. Každý však išiel svojou cestou. Až po niekoľkých rokoch bola uvedená do domu ženicha a stala sa skutočnou manželkou.

Prečo to bolo tak? Lebo dievča, keď má dvanásť, trinásť rokov, začína biologicky dozrievať. Dievča treba čím skôr zasnúbiť, a tak zabezpečiť proti krádeži. Prikázanie Nepokradneš v Dekalógu sa podľa nás dnes vzťahuje na peniaze a veci. Lenže kedysi sa kradli ľudia, dievčatá, kradli sa deti do otroctva. Nepokradneš, nebolo ani tak o veciach, ako o osobách. Zasnúbiť, prisľúbiť dievča niekomu, znamenalo ochrániť ju pred možnosťou, že ju

niekto ukradne. Po zasnúbení sa dievča stalo vlastníctvom muža, krádežou by boli porušené jeho vlastnícke práva.

Tak sa mohlo stať, že dievča bolo zasnúbené proti svojej vôli, ale srdce jej pišťalo za druhým chlapcom. Ak bola intímne so svojou láskou, nemôžeme ju vyhlásiť ani za prostitútku, ani za nevernú v dnešnom zmysle slova.¹⁴⁸

Žalobcom nevyhovoval Ježišov postoj. Pýtali sa ho: „Čo na to povieš ty? ... Zohol sa a prstom písal po zemi“ (Jn 8, 5-6). Obyčajne sa domnievame, že písal hriechy farizejov a zákonníkov. Lenže celé sa to udialo v chráme: „Odišiel na Olivovú horu. Ale zavčas ráno sa vrátil do chrámu a všetok ľud sa hrnul k nemu. Sadol si a učil ich“ (Jn 8, 1-2). V chráme je kamenná dlažba. Ježiš sa zohol a písal prstom do kameňa. Kontextuálna biblická metóda nás stavia pred otázku: hovorí sa niekde v Biblii o písaní prstom do kameňa? Na vrchu Sinaj, keď dostal Mojžiš Desatoro, Boh písal prstom do kameňa (porov. Dt 5, 22). Keď farizeji a zákonníci uvideli Ježišovo konanie, uvedomili si: on je Boh? Z hermeneutiky textu vyplýva, že odsúdili ženu podľa Mojžišovho zákona a Ježiš píše po kameni nie starý, ale nový zákon lásky.

Známa je Ježišova veta: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň“ (Jn 8, 7). Tento text treba pochopiť v akte ukameňovania. Obyčajne si myslíme, že zdvihli skalú, hodili, niekto trafil, iný nie, niekto nohu, iný hlavu. Takéto zomieranie by trvalo dlhšie. Lenže smrť ukameňovaním vo vtedajšej dobe bola kratšia ako pri ukrižovaní. Obeť hodili do jamy, alebo zviazali a nechali ležať na zemi. Prišiel prvý, zdvihol veľký balvan, hodil na človeka a usmrtil ho. Ostatní potom hádzali kamene, z ktorých vznikol hrob, čo znamená: nechceme mať s hriechom toho človeka nič spoločné, chceme nastoliť spravodlivosť, lebo zloba má byť odstránená z Izraela (porov. Dt 17, 2-7).

Dôležité je: kto má právo prvý hodiť kameň? Podčiarknuť treba: prvý. Keďže vtedy neboli krvné testy DNA, kriminalistické spôsoby vyšetrovania, dôležitú úlohu hral svedok: kto to videl, kto bol pri tom, kto môže dosvedčiť, že sa stala nepravosť? Ten má právo aj povinnosť zobrať kameň a zabiť.

Ježiš sa znovu zohol a písal ďalej. Čo písal druhýkrát? Môžeme sa domnievať: Prečo nikto z vás nie je ten prvý? Lebo nikto z vás nebol priamym svedkom, nik nemá odvahu zobrať kameň a urobiť to, čo patrí prvému. „Ako to počuli, jeden po druhom - počnúc staršími - sa vytrácali, až zostal sám so ženou, čo stála v prostriedku“ (Jn 8, 9).

Ak by niekto krivo svedčil a zobral kameň ako prvý, previnil by sa proti ôsmemu z Desatora: „Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu bližnému“ (Ex 20, 16). Kto krivo svedčil, zabíjal; kto svedčil o pravde, vykonal spravodlivosť. Rabínske komentáre hovoria: Kto sa prehreší smrťou, tomu ani Boh neodpustí. Nie preto, že by nechcel, ale odpustiť môže iba ten, voči komu si sa previnil. A keď je obeť mŕtva, ako ti môže odpustiť? Preto zabitie v Izraeli na základe krivého svedectva, znamenalo zabiť seba, byť mŕtvym.

Jeremiáš napísal: „Všetci čo teba opustia, budú zahanbení...budú zapísaní v zemi“ (Jer 17, 13). Takže Ježišovo gesto, keď píše do zeme - kráľovstva mŕtvych, znamená, že tí, ktorí pomýšľajú na smrť iných, sami sú už mŕtvi. Preto podľa proroka Jeremiáša budú zapísaní do zeme.¹⁴⁹

Na konci príbehu sa hovorí: „Ježiš sa vzpriamil“ (Jn 8, 10). To znamená, že predtým žena stála vyššie. Pre vtedajšie chápanie bolo neprijateľné, aby žena bola vyššie ako muž, ona mala byť podriadená mužovi. Aj tu vidieť Ježišov revolučný postoj, namierený proti konvenciám tej doby. „Nik ťa neodsúdil?...Ani ja ťa neodsudzujem. Chod' a už nehreš!“ (Jn 8, 11). Nedal jej úlohu vykonať skutok kajúcnosti, ani jej nepohrozil. Neschvaľuje jej skutok, ale prejavuje ľudskosť a milosrdenstvo.

Ježišovi nešlo ani o jej krásu, ani o bohatstvo, ale o hodnotu človeka. Zastal sa jej preto, lebo chcel v nej zobudiť správny hodnotový systém. Pokrivený spočíva v tom, že sa berú

¹⁴⁸ MAGGI, A.: Biblický komentár. In: [https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/Jn 8](https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/Jn%208).

¹⁴⁹ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014, str. 207.

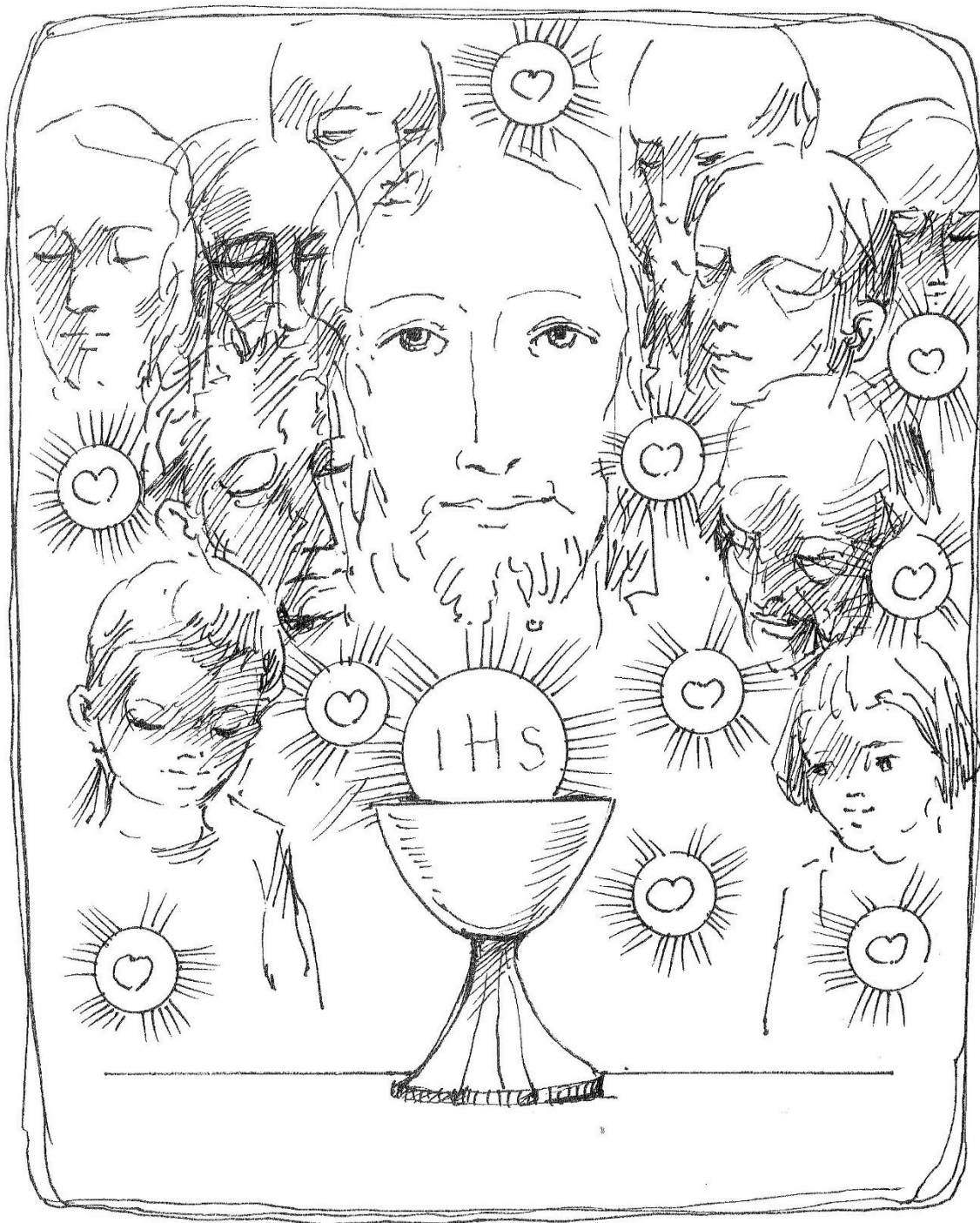
výhody z druhého, ale pritom nejde o človeka samého. Neopovrhujeme takýmito metódami správania? Podobne výhody z Boha by sme radi zobrali, ale ide nám o Boha samého?

Výrok „Kto z vás je bez hriechu?“ (Jn 8, 7) by mohol znamenať aj otázku: kto z vás, muži a ženy, nekonal v živote tak, že najprv mu išlo o výhody z druhého a nie o druhého? Toto sú už témy súčasnosti. Komu by sa páčilo v rodine vidieť, že druhý berie z teba výhody, ale o teba mu už nejde? Chce, aby si prala, upratovala, varila, ale koľkokrát pozrie do tvojich očí s pochopením, čo potrebuješ ty, čím trpíš ty? Koľkokrát ti povie - neboj sa, som s tebou? A opačne: koľkokrát muž má pocit: ona potrebuje len to, aby som doniesol peniaze. Vôbec jej už nejde o mňa.

Jasne rozumieme slovám Ježiša, keď povie: „Chod' a už nehreš!“ (Jn 8, 11) Prestaň žiť tak, že berieš výhody z druhého, a o druhého nedbáš. Prestaň praktizovať také náboženstvo, ktoré z Boha berie výhody, ale o neho samého nestojí.

Ďakujeme za hlboko ľudský evanjeliový príbeh, ktorý nás uistuje o tom, že viera a Božie milosrdenstvo sú v službách človeka.

8 Prekonávanie ťažkostí

8.1 NAD - VLÁDA

Lk 10, 1-9 Váš pokoj spočinie na ňom

Štrnásť nedeľa v Cezročnom období C: Prekonávanie ťažkostí

Pri rybníku, neďaleko hotela bola umiestnená veľká informačná tabuľa s nápisom: „Nerušte nočný pokoj našich hostí!“ Ktosi pod nápis dopísal: „Naučte čítať aj komárov!“¹⁵⁰

V živote pôsobí vyrušujúco nielen hluk opilcov alebo štipajúce komáre, ale aj mnoho iných skutočností. Ak človeku oznámia, že je prepustený zo zamestnania, nie je to vyrušenie? Ak sa rozbiže manželstvo, muž a žena sa navzájom odcudzia, nie je to horšie, ako uštipnutie komárom? Nie je vyrušením choroba? To, čo ruší pokoj života a jeho rozvoj, nepochádza len z hluku, z uštipnutia komárom, ale aj z udalostí a postojov ľudí okolo nás.

Takýto svet bol aj pred dvetisíc rokmi. Preto Ježiš z Nazareta posielal učeníkov: „Chodte a hlásajte: „Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo!“ (Lk 10, 9). To bola základná myšlienka, s ktorou posielal Dvanástich. K tomu pripojil aj inštrukcie o tom, čo si majú alebo nemajú zobrať, aby boli nositeľmi pokoja: „Keď vojdete do niektorého domu, najprv povedzte: Pokoj tomuto domu! Ak tam bude syn pokoja, váš pokoj na ňom spočinie“ (Lk 10, 5-6). Ježiš neposielal učeníkov aby boli štipajúcimi komármi, ale nositeľmi pokoja, prinášajúcimi Božiu blízkosť do sveta.

Všetky Ježišove povzbudenie nadväzujú na starozákonného proroka Izaiáša. Spomínajúc na históriu vyvoleného ľudu, Ježišovi učeníci vedeli, že po návrate Židov z babylonského zajatia v 5. storočí pred Kristom len pomaly sa uskutočňovala obnova mesta a chrámu. Ešte ťažšie sa obnovovala myseľ a viera ľudí. Postaviť budovu, chrám aj mesto, to sa ako - tak dá. Ale obnoviť človeka, jeho zmýšľanie, postoje, je ťažšie. Ľud bol roztrieštený, zbavený odvahy, preto Izaiáš píše o nádeji: zabudnite na babylonské kráľovstvo! Spomína sa tam, že túto útechu a nádej nevyrobí človek, ale bude pochádzať od Boha, teda: myslite na Božie kráľovstvo! On udelí život, pokoj a radosť (porov. Iz 66, 10-14). Toto je význam slov: Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo.¹⁵¹

Tieto postoje oznamovali proroci ľuďom svojej doby preto, aby vyjadrili pravdu: Boh vás má rád, je na vašej strane. Jeho moc lásky je nad všetkým, je to nad-vláda proti tomu, čo pozorujete okolo seba, ako vládu vecí prirodzených, ktorá vyrušuje a štipe.

Toto povzbudenie je aktuálne aj dnes. Vláda vecí prirodzených je to, čo stretávame denno-denne: množstvo nekompetentných, neodborných a skorumpovaných funkcionárov. V jednom aforizme sa hovorí, že gazda najprv poorie, potom zaseje a nakoniec zberá úrodu. Politik opačne: najprv zberá úrodu (financie), potom zaseje nenávisť a nakoniec dobabre celé národné hospodárstvo. Vláda vecí prirodzených sa prejavuje chudobou, sociálnou nespravodlivosťou, chorobou, terorizmom aj prírodnými katastrofami.

Odišne od toho posielal Ježiš učeníkov, aby išli hovoriť: Nie ste len pod vládou vecí prirodzených, existuje aj nad-vláda, Boh pokoja a lásky. Sprevádza vás Boh, ktorý na vás myslí, vie o vás, môže zaplaviť život pokojom. Výraz: „Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo“ (Lk 10, 9), znamená, že Božia láska môže byť nad-vládou nad všetkými okolnosťami, ktoré ľudskému životu vládnu.

Z tohto poznania vyplývajú dôsledky. Tomu, kto sa usiluje mať postoj lásky, tolerance, milosrdenstva, je prisľúbená Božia prítomnosť. Božie kráľovstvo, ktoré prichádza, znamená nad-vládu lásky a pokoja v tomto svete. Každý človek môže byť Ježišovým učeníkom v rodine, na pracovisku, na cestách, v rôznych okolnostiach života a prinášať posolstvo nádeje. Samozrejme, že to nie je jednoduché, lebo denne je konfrontovaný s vládou vecí prirodzených. Vždy znovu potrebuje načerpať sily pre nad-vládu Božieho kráľovstva.

¹⁵⁰ MATOUŠKOVÁ, M.: V hotelu u rybníka. In: Reader's Digest Výber 2004, júl, str. 78.

¹⁵¹ Schott, Zo stola božieho slova. Poznámky k liturgickým čítaniam. Trnava : Dobrá kniha 2000, str. 412.

Svedčí o tom aj nasledujúci vymyslený príbeh. Dedko mal starého somára, ktorý mu spadol do studne. Celé hodiny tam zúfalo híkal, no dedko rozmýšľal, či má niečo podniknúť. Povedal si: somár je už starý, studňu som chcel zlikvidovať, najlepšie bude, keď všetko zakopem spolu. Zavolať na pomoc susedov, chopili sa lopát a začali hádzať hlinu do studne na somára. Híkание utíchlo. Prestali lopatovať a zisťovali, prečo už somára nepočuť. Pochopili, že po každej lopate hlíny, ktorá naňho dopadla, sa striasol, udupal hlinu pod seba, čím sa dostával vždy vyššie a vyššie. Nakoniec udivení zistili, že somár vykročil zo studne a odkráčal.

Nikdy nebudú chýbať ľudia, ktorí nám budú ubližovať lopatami urážok, krívd, starostí a nepravostí. Nikdy nebude chýbať utrpenie, nedorozumenie, konflikt. To všetko sú lopaty, ktoré na nás dopadajú. Na nás je, ako sa zachováme, aký postoj zaujmeme k nedorozumeniam: či sme schopní krivdu zo seba striasť, udupať ju a na protivenstvách života vytvárať novú budúcnosť.

Evanjelium učí, že Božia prítomnosť, jeho kráľovstvo v nás, pomáha spracovať zlo, nepravosť a urobiť z toho materiál pre našu záchranu. Ježiš zo smrti urobil zmŕtvychvstanie, čím potvrdil, že je na našej strane, rozumie nášmu životu a uschopňuje nás šíriť Božie kráľovstvo, nad-vládu lásky nad vládou vecí prirodzených.

8.2 BLATO A HVIEZDY

Jn 19, 25-27 Hľa, tvoja matka

Sedembolestná Panna Mária: Napriek tomu

Dvaja muži pozerajú cez okno: jeden vidí blato a druhý hviezdy. Sú v jednej väzenskej cele, pozerajú cez rovnaké mreže v okne a predsa reagujú rozdielne. Prvý si uvedomuje: nikto ma odtiaľ nedostane, nezotrie moju vinu. Kto vie, dokedy tu budem? Bezradne sa díva do blata vlastného života. Druhý žije z nádeje: moja žena a dcérka ma čakajú. Viem, že som nespravodlivo odsúdený. Pravda vyjde najavo! Pustia ma! Díva sa na vlastný život tak, ako sa človek díva na hviezdy.

Ošetrojúci lekár Dr. Mc. Millen zistil, že v krvi prvého muža je nadpriemerné množstvo škodlivých chemických látok, vyprodukovaných žľazami - pod vplyvom duševného stavu: stiesnenosti, zatrpknutosti, hnevu, nenávisť, úzkosti a strachu. Tým sám seba privádza do choroby. Druhý, myšlienkami nádeje, obdarúva seba zdravím.¹⁵²

Mária pod krížom, Bolestná, predstavuje matku, ktorá popri blate na Kalvárii videla aj hviezdu Božej Prozreteľnosti. Apoštol Ján o nej napísal: "Pri Ježišovom kríži stála jeho matka....Keď Ježiš uzrel matku a pri nej učeníka, ktorého miloval, povedal matke: Žena, hľa, tvoj syn! Potom povedal učeníkovi: Hľa, tvoja matka!" (Jn 19, 25 - 27). Neide o scény na pozorovanie, ale o ikony na rozjímanie. Ikona nepredkladá obraz reality; ona sama je realitou, ktorá zjavuje vlastné svetlo. Vďaka prevrátenej perspektíve sa z pozorovateľa stáva pozorovaný: nepozera sa zvonku, ale vstupuje na scénu ako ten, kto je sám videný tým, čo vidí.¹⁵³

Rozjímanie nás privádza k poznaniu, že aj tam, kde sa nedá už nič robiť, láska sa nevytráca. V bezmocnosti sa stáva spolucítením, spolutrpením, jedinou silou, ktorá pomáha obstať. Neopúšťa milovaného ani v smrti a vytvára s ním spoločenstvo v každom jeho obmedzení. Súciť je najkrajšia Božia vlastnosť, ktorá spôsobuje, že cítime druhého ako seba samého.

V tejto bez-mocnosti Mária sa otvorila Božej mocnosti, odovzdala svoju starosť Božej prozreteľnosti a zakúsila nové obdarovanie. Tam, kde ľudia vyrobili smrť, Boh nastolil život, kde otvorili hrob, nastalo zmŕtvychvstanie. Mária Bolestná dokázala, že Boh kráča našimi ľudskými cestami s vlajkou víťaza. Preto je nedostatočné vidieť na Kalvárii len ľudské blato poníženia a ukrutnosti, ale je potrebné vidieť aj hviezdu nádeje, ktorá svieti na pozadí udalostí.

¹⁵² MC.MILLEN, S. I. – STERN, D. E.: Choroby, ktorým sa dá vyhnúť. Misijná spoločnosť Evanjelia Ježiša Krista 2016.

¹⁵³ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014, str. 522.

Pravda o nádeji a viera v dimenziu večnosti znamená uznať, že po tejto relatívnej fáze života budeme mať účasť na absolútnom živote Trojjediného Boha. Táto viera nie je proti rozumu, nedegraduje ho, nie je ani jeho urážkou. Tak ako mikroskop alebo ďalekohľad nie sú urážkou oka, ale umocňujú jeho schopnosti, aj viera umocňuje schopnosti rozumu. Nežiada obetovanie rozumu, ale obetovanie pýchy, namyslenosti a predsudkov. Ak sa stotožníme s Máriinou skúsenosťou pod krížom a prijmemo Ježišovu pravdu o vzkriesení, prestaneme sa dívať len do blata sveta a začneme sa dívať na hviezdy.

Malcom z Kanady z Vancouveru vzal svoju snúbenicu na víkend do hôr na severe Britskej Columbie. Na jednej z prechádzok sa dostali medzi medvedicu a jej mláďatá. Medvedica v snahe brániť svoje potomstvo vrhla sa na dievča. Hoci Malcom meral asi 167 cm a zviera bolo obrovské, podarilo sa mu snúbenicu vytrhnúť vďaka veľkej odvahe. Medvedica ho však chytila a doškriabala nu tvár, prežil iba zázrakom.

Osem rokov podsupoval operácie, lekári robili všetko možné, ale jeho výzor zostal odporný. Pre zohavený zovňajšok sa už ani nechcel ukázať ľuďom na oči. Jedného dňa sa vyviezol na invalidnom vozíku na strechu desaťposchodovej budovy rehabilitačného centra a rozmyšľal nad tým, či sa vrhnúť dolu. Prišiel k nemu otec a povedal: „Malcom, nerob to. Pozri, každá ľudská bytosť má niekde hlboko v svojom vnútri jazvy. Väčšina z nás ich skrýva za úsmev, kozmetiku a pekné šaty. Ty svoje jazvy nemôžeš ukryť. Ale všetci sme rovnakí, synku. Každý z nás v sebe nosí hlbokú ranu“.

Po týchto slovách sa už nechcel vrhnúť sa dolu. O pár dní neskôr mu priateľ priniesol nahrávky s povzbudzujúcimi príbehmi. Jeden z nich bol aj o profesorovi, ktorý ako 42-ročný stratil sluch, ale nevzdal sa, pracoval a povedal takúto vetu: obyčajným ľuďom sa do cesty stavajú prekážky, ktoré z nich urobia výnimočné osobnosti. Malcom si uvedomil, že táto veta platí aj pre neho.

Tvárou tvár voči strachu, že ho ľudia zavrhnú pre telesné znetvorené, sa rozhodol nevzdať sa. Začal pracovať v poisťovni ako agent, ktorého síce ľudia mohli odmietnuť, ale on zo svojho nedostatku začať robiť prednosť. Na firemné vizitky si dal vytlačiť fotografiu, a keď ich dával ľuďom vravel: „Mám ošklivý zovňajšok, ale ak mi dáte šancu, zistíte, že moje vnútro je krásne.“ O rok sa vo firme stal najúspešnejším pracovníkom.

Príbeh dokazuje, že aj ťažká životná situácia je riešiteľná, ak človek má silu dôvery: Bože, mám ťa rád, spolieham sa na tvoje milosrdenstvo, viem, že môj život je v tvojej prozreteľnosti dobre naplánovaný. Tak sa pohľad na blato mení, a začíname vidieť hviezdy, pričom s dôverou môžeme povedať: Mária Sedembolestná, oroduj za nás.

8.3 CHODIŤ DO ŠKOLY JE NEPOHODLNÉ

Lk 4, 14-21 Dnes sa splnilo toto Písmo

Tretia nedela v Cezročnom období C: Byť bohatý večnosťou

Pýtali sa žiaka, ktorý predmet máš najradšej. Odpovedal: zvonček! Je to pochopiteľné, ale nikto z rodičov tento prístup v dieťati nepodporuje.

Spomíname si, že neradi sme išli do školy, keď mala byť skúška. Vtedy to bolo nepohodlné. Ale byť vzdelaným už pohodlné je.

Keď prejdeme z murovanej školy do školy života, zistíme, že je nepohodlné pestovať si niektoré vzťahy, starať sa, vychovávať dieťa...ísť proti svojmu sebecku a pohodliu. Rovnako je nepohodlné pre ženu prehliadnuť nedostatky muža a naopak. Niekedy nie je pohodlné pestovať si vzťah, ale je pohodlné mať po boku milujúcu ženu, chápaného muža, bystré deti.

Aj vo viere je to tak. Niektorí povie: ľahšie by bolo žiť bez Boha, je nepohodlné pestovať si vzťah s Bohom, zaťažovať sa modlitbou, kostolom, tradíciou. Lenže mať ovocie zo vzťahu, zmysel života už pohodlné je.

Kto má sedemdesiat eur, nie je až taký bohatý. Kto má sedemdesiat, osemdesiat rokov, je boháč? Ved' nikto zo seniorov nemá rád narodeniny, vyššie číslo. Mnohí neidú ani na pohreb kolegov z práce, neradi myslia na smrť. Vtedy si totiž človek musí uvedomiť: som žobrák po živote, po bohatstve času.

Ježiš v Nazarete povedal: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným“ (Lk 4, 18; Iz 61, 1). Sedemdesiat rokov je chudoba človeka, ale Boh je bohatý večnosťou. Chce nám dať účasť na dimenzii večnosti, pričom nejde o kvantitu, ale o zaujímavosť. Teda Ježiš chcel povedať: môžeš byť bohatý večnosťou.

Toto je obsahom viery. Nie je pohodlné mať vedomie, že existuje milujúci Otec, ktorý dáva bohatstvo života? Dáva niečo, čo nedáva nikto iný. Nemali by sme si pestovať osobný vzťah priateľstva k nemu? Vari by bol život bez Boha ľahší?

Hoci teda je nepohodlné pestovať si vzťah s Bohom, stojí to za to. Nepohodlné je chodiť do práce, ale je pohodlné mať výplatu na účte. Zarábať si na živobytie prácou je nepohodlné, ale mať zisk je pohodlné. Ťažkosti sú nepohodlné. Ale napriek ťažkostiam, ktoré prekonávame, je výhodné mať vzťah k Bohu, ktorý život obohacuje.¹⁵⁴

Posledná veta, ktorú Ježiš v synagóge prečítal, znela: „Ohlásiť Pánov milostivý rok“ (Lk 4, 19). V Mojžišovom Zákone bol príkaz zachovať každý päťdesiaty rok ako jubilejný, milostivý: prepustiť otrokov, vrátiť pozemky, odpustiť dlhy, zmieriť sa, nechať pôdu odpočívať (porov. Lv 25, 8-17). Išlo o významný sociálny čin. Hoci to v Biblii čítame, vari sa to niekedy uskutočnilo? Kto videl žida, bankára, žeby odpustil dlhy, úroky? Teda stovky rokov tento príkaz ľudia poznali, interpretovali, ale nerealizovali.

Vystúpenie v nazaretskej synagóge znamená: dnes sa splnilo to, čo je tisíc rokov známe, ale neuskutočňované. Až v osobe Ježiša sa prezentuje absolútna Božia náklonnosť; hriešnikom sa odpúšťa, beznádejným sa vracia nádej, všetky prísľuby, ktoré sa viažu k milostivému roku - a nikdy neboli zrealizované - sa teraz uskutočnia v jeho vykupiteľskom diele. Po tomto prejave Ježiša v Nazarete, keď si také niečo dovoľil, ho chceli zhodiť zo skaly (porov. Lk 4, 29).

Obsah viery teda tvorí veľká Božia náklonnosť, ktorá nám pomáha posúvať život k nadčasovej múdrosti. To nás však nezbavuje prekážok a nepohodlia, ktoré nám cestu viery komplikujú.

Výskumník zobral mikroskop, aby sledoval organickú štruktúru prvkov najjednoduchších živočíchov. Vyšiel si za mesto, vyhlíadal mláku, kaluž s blatom, nabral z nej, položil na sklíčko a pozeral cez mikroskop. Pri tejto práci ho pozorovala starenka: „Prosím vás, čo tu hľadáte?“ Pozrel na ňu, videl zvráskavenú tvár, oči, ktoré toho veľa videli a hovoril: „Krásu, babička, a poriadok“ Zarazila sa: „V tomto blate?“ On na to: „Áno, babička. Lenže na to sa treba pozeráť cez sklíčko mikroskopu. Uvidíte úžasný život. Kde je život, tam je krása, tam je poriadok.“ Starenka hovorí: „Verím vám. Kde je život, tam je krása. Aj ja ju rada vidím, hoci mojimi starými očami.“¹⁵⁵

Pozrieme do vody a povieme, že je čistá, ale to len náš zrak je nedokonalý. Lebo vo vode je veľa mikroorganizmov. Aj vo vzduchu. Pozerajúc do vesmíru, vidíme zopár hviezd, hoci on je obrovský. Potrebujeme nástroj, aby sme videli viac.

Schopnosť viery nám umožňuje vidieť cieľ života, jeho význam a zmysel, Božiu náklonnosť a hodnotu, ktorú máme v jeho očiach. Preto Ježiš v nazaretskej synagóge prišiel povedať blahozvesť ľuďom, slepým dať videnie a ohlásiť milostivý rok.

Ďakujeme za to, čo sa nám v Ježišovi ponúka a prosíme o silu prekonávať každodenné ťažkosti v zmysle zásady: je nepohodlné chodiť do školy, ale je pohodlné byť vzdelaným.

8.4 BOŽIA VYNALIEZAVOSŤ

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo

¹⁵⁴ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Tretiu nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

¹⁵⁵ NOVÁK, S.: Disharmonický človek a jeho výchova. Praha : Řád 1992.

Mladá žena prišla do banky. Vysvetlila pokladníkovi, že odchádza do cudziny a potrebuje si na dva týždne požiť päťtisíc dolárov. Pokladník sa pýta: „Čím budete ručiť?“ Žena ponúkla ako garanciu nový Rolls Royce. Drahé auto bolo zaparkované pred bankou. Úradník skontroloval doklady, zašiel k šéfovi, ktorý vec posúdil a súhlasil s pôžičkou, aj s tým, že auto ide do zálohy.

Zamestnanec zaparkoval auto v garáži banky. V nasledujúci deň sa všetci úradníci v banke smiali na historke, že žena dala Rolls Royce za 250 000 dolárov ako zálohu, aby si mohla požiť obyčajných 5000 dolárov.

Po dvoch týždňoch sa žena vrátila, priniesla 5000 dolárov a k tomu zaplatila aj 15 dolárov a 41 centov ako úroky. Zvedavý úradník sa pýta: „Pani, sme radi, že sme urobili obchod a že všetko dobre dopadlo, ale aj tak by ma zaujímalo, prečo si bohatá žena musela od nás požiť 5000 dolárov?“ Na to žena odpovedala: „Povedzte mi, kde inde by som mohla tak dobre zaparkovať na 14 dní auto za 15 dolárov a po návrate ho nájsť v poriadku?“¹⁵⁶

Človek je vynaliezavý a šikovný. Keď má niečo cenné a hodnotné, chráni si to. V duchu sa pýtame: Bože, prečo si si pred 2000 rokmi nepočínal podobne? Keby si takej žene, ktorá sa vozí v Rolls Royce zveril svojho Syna, ináč by to dopadlo. Bola by vytelefonovala do Betlehema, či je voľný hotel a objednala celý apartmán, nielen malú izbičku. Zabezpečila by si zdravotnú starostlivosť, alebo by s ňou išiel osobný lekár. Taká pani by aj očakávanému dieťaťu pripravila životnú poisťku. Prečo si, Bože, nešiel cestou istoty, ale vybral si si dobrodružnú cestu jednoduchosti, poníženosti? Nemohol si v svojej múdrosti a prozreteľnosti predpokladať, ako to na svete dopadne? Nevedel si, že tvojho Syna neprijmú, odmietnu, pošlú do maštale za Betlehem?

Kým prideme k odpovedi na otázku, prečo si Boh na Vianoce zvolil dobrodružnú cestu a nie logicko racionálnu, ktorá sa rodí v našej hlave (všetko presne spočítané, naplánované a vyhodnotené), treba si uvedomiť, že v Bohu je múdrosť a sila ináč poukladaná, ako v našej mysli.

Vianoce sú fascinujúce aj preto, lebo Boh sa zjavuje v dvoch typicky ľudských situáciách, ktoré nás osudovo charakterizujú: je to bezmocnosť a bolesť. Rozjímajúc, vidíme bezmocnosť malého dieťaťa, vydaného napospas ľuďom, ktoré môže byť prijaté, alebo odmietnuté. Vidíme aj bolesť, podobne ako na kríži, ktorá je však už posvätená, prežiaraná. Je to bolesť, do ktorej vstúpil Boh.

Pomôžme si fantáziou. Na okraji asfaltky čaká húsenica, ktorá nevie nič o autách, šírke cesty, o chodcoch, cyklistoch a mopedoch. Húsenica vie len to, že na druhej strane rastie zeleň, krásna zeleň, a ona má chuť na zelené. Preto musí prejsť na druhú stranu. Z hľadiska vedeckého, štatistického, nemá žiadnu šancu. Každých päť minút prejde tadiaľ dvadsať áut, päť nákladiakov, sem-tam nejaký kamión. Napriek tomu ide na svojich kýpťovitých nôžkach bez náhlivosti, strachu, bez taktiky. A čuduj sa svete - nakoniec dôjde.

A toto chcú povedať Vianoce: napriek tomu, že Jozef rozmýšľal, či sa s Máriou rozvieť, napriek tomu, že ich v hostinci v Betleheme nikto neprijal a museli ísť do maštale za mesto, napriek tomu, že vládol krutý Herodes, ktorý jedným kývnutím ruky dal povraždiť deti, napriek emigrácii do Egypta, Boh našiel spôsob, ako prejsť na druhú stranu. V ťažkostiach sa zrodila nádej.

Vo svete sa to deje stále. Pavol v Liste Rimanom napísal: „Tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré“ (Rim 8, 28). Toto je zázrak Vianoc, ktorý vie urobiť len Boh. Lebo keby svet fungoval iba podľa našich plánov a výpočtov, húsenica by neprešla. Ale Božie nazeranie na

¹⁵⁶ LUDVIK, K.: Mladá žena. In: *Výber. Reader's Digest*, december 2005, str. 13.

svet nás presahuje. Na Vianoce máme do činenia s niečím mimoriadnym. A tak je to dobre, že pred našimi očami je čosi zázračné, lebo sa potrebujeme pohľadom povzniesť.

Našou odpoveďou na zázrak Vianoc by malo byť uverenie, že sa oplatí byť dobrým, napriek sklamaniam. Láska sa nám vráti ako ozvena. Pri betlehemských jasliach sa nás Ježiš nepýta na našu minulosť, nech bola akákoľvek, ale pozýva nás potlačiť egoizmus a v pravde sa otvoriť jeho láske. Najhoršie by bolo, keby sme okradli seba samých tým, že napľujeme do jeho kolisky, čím by sme si napľuli do vlastnej tváre, lebo sme na jeho obraz.

Pre Tomáša bola práca v tlačiarňi nielen zamestnaním, ale aj zábavou. Robil ju rád, preto s radosťou vstával do roboty. Lenže narodilo sa im druhé dieťa, v noci bolo nepokojné, musel často vstávať, ráno išiel do práce nevyspatý, unavený. Šéf mu dal dôležitú úlohu, ktorá mala byť v ten deň načas splnená. Vzhľadom na to, čo prežíval, pri práci zaspal. Zobudil sa až vo chvíli, keď ho niekto poklepal po ramene. Prebral sa, na chvíľu nevediac, kde vo vesmíre je, zbadal pred sebou šéfa a v tú minútu vedel, že je zle: prepustenie z práce, lebo porušil pracovnú disciplínu. Vonku stáli zástupy ľudí, ktorí mohli byť prijatí na jeho miesto.

Vtedy zazneli šéfove slová: „Pán Tomáš, chcel som sa vás len spýtať, či náhodou neviete, koľko je hodín. Viete, tie moje sa zastavili“, a z vrečka vytiahol starodávne hodinky, naťahoval ich, prezeral si ich. Pán Tomáš sa pozrel a hovorí: „Desať, presne.“ „Ďakujem“, povedal šéf a usmievajúc sa išiel ďalej.

V tej chvíli mi mohol všetko vyčítať, mal by na to plné právo. Ale on sa iba dotkol môjho ramena, spýtal sa ma a usmial sa, spomína Tomáš. V ten deň som zostal v práci do noci. Hral som sa so svojou úlohou, potme som sa vracal domov, ale bol som šťastný. Prácu som urobil na jedničku, ale vedel som aj to, že mám najlepšieho šéfa na svete, ktorý má pochopenie, je veľkorysý a múdry. Keď človek vie, že šéf ho má rád, verí mu, váži si jeho robotu, vie podať skvelý výkon.

Keď som neskôr pracoval neskôr v iných tlačiarňach, stále som spomínal na malú tlačiareň, malú partiu a na to čo, všetko sme boli schopní urobiť pre slávu našej firmy. Lekcia, ktorú mi dal šéf a ktorú som si odniesol do života, bola jednoduchá: načo kričať, načo nadávať, načo vyčítať? Aj keby to bolo mnohokrát oprávnené, stačí človeku položiť vľúdne ruku na rameno a spýtať sa ho, koľko je hodín. Taký čas je láskavý a plný radostne vykonaného diela.

157

Každému je sympatický človek, ktorý vie byť láskavý, milosrdný, tolerantný. V každom z nás je zamestnanec alebo šéf. V manželstve, rodine, každý je v pozícii šéfa aj podriadeného. Vždy potrebujeme to podstatné: dotýkať sa druhého s láskou. Naš čas bude vianočný, láskavý, zmysluplný, keď s vďačnosťou pred Bohom budeme plní tolerancie jeden voči druhému.

8.5 TREZOR NA OCHRANU HODNÔT

Lk 18, 1-8 Boh neobráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú?
Dvadsať deväť nedeľa v Cezročnom období C: Vložiť život do ochrany

Spokojne si sedí v kostolnej lavici ten, kto vie, že jeho dom je zamknutý, hodnoty uschované. Ale kto by si pri čítaniach spomenul, že zabudol zamknúť byt, hneď by sa zavrtel a potichučky vytratil domov. Ide o to, aby hodnoty nezostali bez ochrany. Niečo podobné je s peniazmi, ktoré sú lepšie zabezpečené v bankovom trezore.

Lenže najväčšou hodnotou nie sú peniaze, ale to, čo sa nosí na dvoch nohách: vlastný život. Ten potrebuje byť v ochrane. Čo by bolo človeku z toho, keby mal na účte aj milióny, doma plno zamknutých vecí, ale nemal by život? Platí teda, že najväčšou hodnotou je existencia, ktorú si želáme vložiť do ochrany.

¹⁵⁷ MARTIN, E.: *Andělské vteřiny*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 107.

V mladosti sa to ani tak neprežíva, ale s príchodom starnutia človek zistí, že život je v neochrane, vydaný napospas neznámemu. Ako zachovať sviežosť myslenia, silu, zdravie? Najhoršie je, že príde zlodej, ktorý sa volá smrť, a ten každého vykradne.

Lenže Ježiš z Nazareta povedal výrok: „A Boh neobráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú dňom i nocou, a bude k nim nevšímavý? Hovorím vám: Zaraz ich obráni“ (Lk 18, 7-8). Čiže „trezorom“ pre človeka, ochranou hodnôt, je Boh sám. „A nedovolíš, aby tvoj svätý videl porušenie“ (Ž 16, 10), tak sa modlíme v žalme. Boh si želá, aby náš život už teraz bol v ochrane a mal aj prísľub ochrany celovečnej.

V päťdesiatych rokoch minulého storočia, s nástupom totalitného socializmu, bola zmena peňazí, devalvácia koruny. Kto mal v banke stotisíc, na druhý deň našiel tisíc. Aj v súčasnosti počúvame o zbankrotovaní poisťovní alebo finančných inštitúcií. Najhoršie je, keď bankrotuje vlastný život, sila, krása, mladosť. Preto je výhodné uvedomiť si, že existuje „trezor“, kam je možné odložiť hodnoty života.

Ježiš si svojím spôsobom ťažká, keď hovorí: „Ale nájde Syn človeka vieru na zemi, keď príde?“ (Lk 18, 8) Nájde postoj dôvery v Boha? Nájde tých, ktorí Božiu skutočnosť vnímajú, ako najistejší trezor pre ochranu hodnôt?

Predstavme si, že by niekto namiesto do zberných súrovín, odniesol kopu papiera do banky, a povedal: odložte mi to do trezoru! Nevysmiali by ho? Alebo: kto by preniesol smetný kôš z ulice do obývačky? Prostredníctvom sebeckta, zloby, nenávisti sa zdegraduje hodnota človeka, stáva sa odpadkovým košom. A toto má Boh uschovávať naveky? Ale ak máme postoj viery, usilujeme sa byť milujúcimi ľuďmi, to sú hodnoty, ktoré má zmysel uchovať na celú večnosť.

Kto neverí, že Boh môže byť ochranou jeho života, nepoužije náboženskú vieru. Kto neverí, že kľúč je osožný, nekúpi zámok. A kto by nechal šperky pod zámkom, keby neveril zámku? Podobne človek, ak neverí, že Boh môže poskytnúť ochranu jeho bytiu, nebude využívať vieru. Komu sa viera zdá málo rozumná, nech ponúke niečo rozumnejšie. Skúsenosť nás však učí, že ten, pre koho je Boh vedľajší, sústreďí sa na seba samého a na konci zistí, že v jeho živote je veľa smetia a že všetko bola „márnosť, len márnosť“ (Kaz 1, 2).¹⁵⁸

Pred sto rokmi žil v Lyone, vo Francúzsku Alexis Carrel (1873- 1944). Už ako tridsaťročný stal sa profesorom na lekárskej fakulte. Mal náboženskú výchovu, ale ako spomína, na škole sa dostal do klubu voľnomyšlienkárov a po niekoľkoročnom štúdiu získal diplom, ale stratil vieru. Boh, nesmrteľnosť, duša, Desatoro, zázraky považoval za rozprávky. Jeho rozum sa búril pri myšlienke, že by mohlo existovať niečo iné ako hmota.

Zmenu spôsobilá jedna udalosť: priateľka ho poprosila, aby sprevádzal chorých na púti do Lurd. Sám kritizoval lurdské uzdravenia, o zázrakoch hovoril, že si je istý, že katolíci sa mýlia. Zázrak nebol doteraz nikdy vedecky zistený, vysvetlený, je to nezmysel, lebo prírodné zákony sú nemeniteľné a nijaký zázrak nezmení fakty. Napísal: „Nech ma len postavia zoči-voči zázraku, a potom sa poddám.“

Cestoval do Lurd. Medzi nemocnými bola Mária Baillyová, trpiaca na tuberkulózu pobrušnice najvyššieho stupňa, jej rodičia zomreli na suchotiny, chirurgovia ju odmietli operovať, jej stav bol beznádejný. Život nemocnej visel na vlásku. Ako lekár sa o ňu staral, ošetroval ju, ale kolegom povedal: „Obávam sa, že dievča zomrie pod mojimi rukami. Keby také dievča vyzdravelo, bol by to zázrak“ – dodal s úsmevom. „Asi by som sa aj ja stal veriacim a možno aj mníchom.“

Keď videl, ako Mária umiera, nedovolil jej okúpať sa v lurdskom prameni, iba ju poľľkal vodou, pokvapkal, potom ju sprevádzal k jaskyni zjavenia. Videl, ako sa ľudia modlia, v duchu prežíval: „Bože, keby som aj ja mohol veriť ako ostatní.... Panna Mária, prosím ťa, uzdrav toto dievča, veď už si toľko vytrpelo! Dovoľ jej ešte trošku požiť, a mne daj, aby som uveril.“

¹⁵⁸ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu deviatu nedeľu cez rok C – výber. Tvrdošín 1989.

Umierajúce dievča začalo ožívať pred jeho očami, tvár mu zrumenela, pulz začal pravidelnejšie biť. Alexis Carrel si zaznamenal čas, kedy sa to stalo: popoludní 2 hod. 40 min. O 15-tej hodine bolo uzdravenie skutočnosťou. Carrel píše: „Stalo sa čosi nemožné, neočakávané, stal sa zázrak.“ Dievčaťu podali hrnček mlieka, vypila ho, bolesti a opuchliny zmizli. Pred ním stála úplne zdravá osoba, ktorá len pred niekoľkými minútami zomierala následkom akútneho štádia tuberkulózy pľúc. Keď sa jej doktor Carrel opýtal, čo bude robiť, povedala: „Pôjdem ošetrovať chorých. Ak ma príjmu, pôjdem k rehoľným sestrám vincentkám.“

Na druhý deň sa prechádzal pred bazilikou, rozmýšľal, sadol si k starému sedliakovi a v duši sa v tichu modlil: „Panna Mária, ochraňuj ma. Na moju pochybovačnosť si odpovedala zjavným zázrakom, ale ja ho neviem pochopiť, stále som pochybujúcim. Mojm najväčším želaním je uveriť.“

Keď sa neskôr rozprával so svojimi kolegami, hovoril o uzdravení, hoci nepoužil slovo zázrak. Pobúrení jeho postojom, povedali: „S takými názormi nemáte medzi nami čo hľadať!“ Na inom fóre, pred komisiou prezentoval svoj objav, že cievy by sa nemali zašívajú tak, že sa jedna vloží do druhej, lebo to spôsobuje ťažkosť krvného obehu, ale má sa priložiť jedna k druhej, a tak sa majú zošít. Kolegovia reagovali: „Čo taký mladík bude poučovať nás, skúsených profesorov?“

Doktor Alexis Carrel musel odísť z Francúzska do Ameriky. O krátky čas vo výskumnom ústave urobil ďalšie objavy s umelým predlžovaním života buniek a v roku 1912 dostal Nobelovu cenu. Napísal: „Najväčším cieľom mojich túžob bolo uveriť (položiť svoj život do ochrany samého Boha) a želim si, aby mi Boh dožičil aspoň desať rokov pracovať s tým, čo som sa naučil. Myslím si, že by sa mi mohlo podariť vedecky stanoviť vzťahy medzi duchovným a hmotným svetom, ukázať pravdivosť a správne účinky kresťanstva.“ Toto sa mu však už nepodarilo, zomrel zaopatrený sviatosťami. Monsignor Heimann, ktorý ho zaopatroval, povedal o ňom, že ich prijal s jednoduchosťou dieťaťa.¹⁵⁹

Inšpirovaní evanjeliom, ďakujme Bohu za možnosť vložiť svoj život do jeho ochrany.

8.6 NEPREMOŽITEĽNOSŤ

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo

Silvester: Fotografia tela a ducha

Pani pri výmene cestovného pasu, pozerajúc na svoju fotografiu, si vzdychla: „A predsa, keď sa tak dívam, mám radšej ten starý originál!“ Pracovníčka pri okienku vtipne odpovedala: „Verte mi, milá pani, o desať rokov sa vám bude páčiť aj dnešná fotka!“¹⁶⁰

Pre každého sú fotografie zo svadby alebo maturity krajšie, ako súčasné. Ale keď si predstavíme seba ako osemdesiatročných, aj dnešná fotka sa nám bude páčiť. Je to preto, lebo telo žije v čase a starne, opotrebovávajú sa. Končiaci rok to jasne dokazuje.

Škoda, že nejestvuje taký fotoaparát, ktorý by odfotografoval náladu, ducha človeka. Zachytil by, či je človek v pokoji, radosti, alebo má starosť, nervozitu, ponáhľajú sa, bolí ho niečo atď. Bol by to fotoaparát, ktorý by zachytil vnútorný svet, rozum, vôľu, pamäť, city, duchovnosť.

Skúsme si porovnať dve fotografie ducha: seba desaťročného/nú a seba dnes. Poviete: aký som bol hlupučký, naivný, nemal som žiadne skúsenosti...! Totiž pre telo platí proces, ktorý voláme starnutie, ale pre ducha proces, ktorý sa volá dozrievanie. Telo sa rokmi môže stať škaredším, ale „fotografia ducha“ dozrieva a stáva sa krajšou. Aj keď telo živíme potravinami, predsa starne a smeruje k smrti. Duch žije z iných hodnôt, z nádeje, lásky, ktoré umožňujú dozrievať. Čas uplynulého roka bol pre nás priblížením ku koncu, ale aj ziskom.

¹⁵⁹ SENČÍK, Š.: Hľadali úprimne. Rím : SÚSVCM 1982, str. 26.

¹⁶⁰ KEMMEROVÁ Patrícia: *Takový je život*. In: Výber - Reader's Digest, december 2008, str. 84.

Keď meditujeme nad Ježišom ako dieťaťom v Betleheme a neskôr zomierajúcom na kríži, skonštatujeme, že fotografia jeho tela na kríži bola škaredá. Ale jeho duch bol krásny, lebo dozrel: obetoval svoj život, daroval sa, plný lásky a odpúšťania. Nebeský Otec ho za to oslávil vzkriesením. Takže Ježišov kríž bol jeho Silvester, pričom zmŕtvychvstanie Novým rokom v inej dimenzii.

Keby náš vnútorný svet nebol v uplynulom roku otvorený pre Boha, bez Božej priazne by sa stal znechuteným, otráveným a nezmyselným. Bolo by starlo nielen telo, ale aj duša. Fotografia života by bola otrasná: dvojité starnutie. Ale vďaka každodennej otvorenosti pre prítomnosť Božiu sa stal uplynulý rok naplneným. S vďačnosťou dnes listujeme v spomienkach na to, čo sa nám podarilo.

Rozdiel medzi kresťanským a ateistickým Silvestrom je v postoji: ateista je presvedčený, že vlastní seba a stáva sa nepremožiteľným. So samozrejmosťou prijíma rok minulý i budúci. Lenže tento obraz o sebe je falošný, príde choroba, starnutie, smrť a vtedy sa ukáže, že je premožiteľný.

V kresťanskom postoji si uvedomujeme: Boh dal mňa do prenájmu mne samému, stojíme pred ním s pokorou a vďačnosťou. Ba viac, Božou mocou sa stávame nepremožiteľní voči času i starostiam, ktoré nás dennodenne stretávajú.

Weit napísal: „Čoho by sme sa mali báť? Kým žijeme - Boh je s nami, a keď zomrieme - budeme my s Bohom.“ Naša nepremožiteľnosť nespočíva v postavení, moci, schopnosti niečo lepšie manažovať ako iní, ale v jednote s Bohom. Silvester nastavuje zrkadlo ľudskej našmu zmýšľaniu.

Maturanti mali stretnutie po štyridsiatich rokoch. Ráno sa manželka pýtala: „Tak čo, aké to bolo včera večer? Rozprávaj...“. On hovorí: „To vieš, veľa starých tvárí a nových zubov.“
161

Stará tvár a nové zuby vyjadrujú osud človeka, údel, proces starnutia. To je smerovanie, ktorému sa nedá vyhnúť. Pritom aj vo vyššom veku človek má v hlave „mládeži neprístupné“, ale v nohách, v rukách, v pľúcach je opotrebovaný.

Preto sme vďační Božej Prozreteľnosti za všetky požehnania uplynulého roka, za to, že nás necháva prechádzať časom a ponúka nám účasť na jeho nepremožiteľnosti.

Každý čin uplynulého i budúceho roka vytvára mozaiku našich dní. Ak je v nich prítomná láska, nezištnosť, služba, obetavosť, duch človeka skrášňuje napriek tomu, že telo starne.

8.7 BOHATÝ ALEBO PÁN?

Lk 16, 19-31 Dostal si dobré a Lazár zlé

Dvadsať šiesta nedeľa v Cezročnom období C: Proces dozrievania

Keby sme boli v priestore kostola uzavretí, a nemohli vyjsť vonku, poznali by sme výšku po strop, šírku z jednej strany na druhú, dĺžku od vchodu až po oltár, čiže trojrozmerný priestor. Poznali by sme lavice, dlážku a ostatné zariadenie. Ale hoci naše poznanie by bolo pravdivé, bolo by dostatočné? Bolo by to úplné a správne poznanie sveta? Gilbert Kheit Chesterton (1874-1936), anglický filozof, povedal, že naše poznanie je ako v škatuli.

Keby sme sa v prírode zadívali do diaľky, pokiaľ dovidíme? Po horizont? Ale koľko je tam toho ešte za horizontom? Žijeme v trojrozmernom vesmíre, patrí k tomu štvrtý rozmer - čas. Lenže stále sme v kozmickej škatuli a naše pravdivé poznanie je nedostatočné.

Ľahko porozumieme, prečo Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi hovoril ľuďom o možnosti života s Bohom v nebi (porov. Lk 16, 13-31). Lebo súčasné poznanie a svet, ktorý

¹⁶¹ HLADÍK, J.: Maturanti. In: Výber - Reader's Digest, júl 2015, str. 14.

máme k dispozícii, sú limitované. Ale otvorenosť voči Ježišovi, znamená prežívať povolanie k životu, ktorý presahuje dnešné možnosti, lebo škatuľa nášho poznania raz skončí.

V tomto smere sú pred nami dva kroky: prvý sa volá starnutie i smrť, a druhý krok je vzkriesenie z mŕtvych, účasť na živote s Bohom. Samozrejme, že filozofi, prírodovedci, psychológovia a ďalší budú tvrdiť, že jestvuje len prvý krok, iba to, čo sa dá vidieť, zmerať, skúmať. Je to pravda o poznaní ľudí v škatuli, v ktorej žijú. Ale Kristus, keďže vyšiel od Otca a vrátil sa k Otcovi (porov. Jn 16, 28), dáva novú možnosť: dozrievať v poznaní vierou.¹⁶²

Dozrievanie v poznaní je obsahom aj evanjeliového príbehu o boháčovi a Lazárovi (Lk 16, 19-31). Na rozdieloch medzi svetom boháčov a chudobných, vystihol Ježiš rozdiel medzi svetom osláveným a tým, ktorý zostal vzdialený od Boha. To znamená: účasť na Božom živote nikdy nebudú mať ľudia bohatí, do neba prídu iba páni.

Bohatý je ten, kto zhromažďuje pre seba. Pán je ten, kto je veľkorysý, vie sa aj podeliť. Boháč si všima len seba, uzatvára sa, nevidí a nepočuje Lazára. Pán sa prihovorí, pozdraví, má čas pre druhého. Bohatý potrebuje ukázať značkové oblečenie; čo nemá v sebe, nahradí niečím na sebe. Pán žije skromne, je čistý, upravený. K tomu sme pozvaní všetci: byť pánom v duši, na dobré skutky, so srdcom na dlani, inteligentne. Nebyť iba boháčom na veci. Ide o proces dozrievania a poznania odlišností dvoch svetov, ktoré pozorujeme okolo seba.¹⁶³

Ak v nebi platí móda milujúceho srdca, tak sa tam nedá prísť ako chamtivý a sebecký človek, nepasoval by tam. Už na zemi musí prijať podmienky obliekania sa do trpezlivosti, slušnosti, tolerance, milosrdenstva, ľudskosti, aby mohol mať účasť na živote v nebi. Kto nevie mať rád tu na zemi tých, s ktorými žije, ako bude mať rád potom v nebi? Preto dozrievanie na zemi je nevyhnutnou podmienkou účasti na živote v nebi.

Každodenný problém spočíva v strachu opustiť svoj sen o šťastí, spokojnosti, blaženosti. Človek má obavu opustiť svoju predstavu o budúcnosti a prijať Božiu predstavu o šťastí. Prijatť Boží sen, Ježišov štýl života, založený na službe, pomoci, darovaní sa, to je poznanie vierou, ktoré máme nadobudnúť teraz, kým sme v škatuli sveta.

Vtipná udalosť z tejto doby: muž prišiel na políciu.

„Stratila sa mi žena, išla do obchodu a ešte sa nevrátila.“

Policajt sa ho pýta: „Aká je vysoká?“

„Taká nižšia, ako ja, ale neviem presne.“

„Je štíhla, alebo pri tele?“

„No, nie je štíhla, ale ani tlstá nie je.“

„Oči má akej farby?“

„To tak narýchlo neviem.“

„A farba vlasov?“

„Tak, podľa sezóny si vždy zafarbí.“

„A čo mala oblečené?“ pýtal sa policajt.

„Nejaké tričko, to si poriadne nepamätám.“

„Odišla na aute?“ Muž hovorí: „Áno.“

Policajt: „Môžete mi opísať to auto?“

Muž odpovedá: „Značka KE 865HY, tmavomodré Audi Quattro, strešné okno, osemnásť palcové disky, objem motora 3 litre, výkon 230 koní, sedemstupňová prevodovka, led svetlá pre všetky polohy, jemnučký škrabanec na ľavých predných dverách, flak od kečupu na pravom zadnom sedadle, predný pravý disk mierne poškrabaný od parkovania.“

Muž sa rozplakal. Policajt mu hovorí: „Nebojte sa, pane, vaše auto nájdeme.“

Vtipný vymyslený príbeh, vystihujúci dobu, v ktorej žijeme. Človek, sústredený na seba, svoje auto, bohatý na veci, nevšímajúci si druhých, častokrát ani tých najbližších, nevie

¹⁶² CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu šiestu nedeľu cez rok C- výber. Tvrdošín 1989.

¹⁶³ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáša. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, str. 596.

byť veľkodušný pán. To je tragédia, brzda v dozrievaní. Skutočné dozrievanie pre Božie Kráľovstvo je ľudskosť na zemi.

9 Opona spada

9.1 SPADLA OPONA

Lk 24, 1-12 Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi?

Veľkonočná vigília: Život v novej dimenzii

Vraj prišla babka k lekárovi, ktorý jej poradil: „Každý večer pred spaním sa budete natierať studenou hlinou zo záhrady!“ Babka sa pýta: „A pomôže to, pán doktor?“ On na to: „Nie, ale treba si zvykať.“

Sarkazmus vo vtipe odráža skutočnosť, že človek, keď si nevie s niečím rady, snaží sa problém zosmiešniť. Nevyrieši ho, iba odsunie. Zvyknúť sa dá na šaty, dobré jedlo, spolupracovníkov. Ale nikto si nemôže zvyknúť na chorobu, starnutie alebo smrť. Práve naopak, je to existenčný problém, ktorého sa snažíme zbaviť, alebo ho aspoň eliminovať.

Spolu s pochybnosťami človek nosí v sebe otázky iného druhu: Ježišu, nemohol si o budúcom živote povedať niečo viac? Prečo si niečo začal, a potom „spadla opona“ a predstavenie skončilo neurčito? Rozprával si podobenstvá o Božom kráľovstve, jeho pôsobení, vysvetlil si, ako funguje večný Boží poriadok už v tomto svete. Vyzýval si nás k bdelosti voči tomu, čo príde. Potom prišiel náhly úder, prestávaš rozprávať, už len trpíš na križi, už len konáš, ale si ticho.

potom prišiel moment zmŕtvychvstania, ktorý apoštolov osvetlil, začali svedectvo a rozvíjala sa viera Cirkvi. Každé slávenie Eucharistie je rekapituláciou tej viery, ktorú kresťania mali od začiatku: smrťou všetko nekončí, za tajomstvom hrobu a smrti existuje pravda Božieho oslávenia a zmŕtvychvstania.

Školské vedomosti nám pomáhajú byť racionalistami, o všetkom nedokázanom pochybovať. Napr. z fyziky vieme, že svet sa pravdepodobne sám stravuje podľa zákona entropie. Teda vesmír je na ceste k večnému nič? Alebo, je svet okolo nás ustavičným pohybom rozvoja k nejakej komplexnejšej jednotě? Je stále vo vzostupnom pohybe? Dilema je teda medzi tým, či svet smeruje k rozpadu, alebo naplneniu. Na zdôvodnenie svojej teórie má každý argumenty. A čo ak platí oboje súčasne? Pretože rozpad môže byť vlastnou cestou kozmu, ale naplnenie môže prísť z novej moci, zvonku, a volá sa Kristus. On bol pri štarte celého tohto rozvoja. Výstižne napísal terajší emeritný pápež Ratzinger: „Dynamika kozmu mieri k cieľu. Matéria a duch budú pričlenené k sebe novým a definitívne platným spôsobom.“¹⁶⁴

Človek rozmyšľajúci a hľadajúci pravdu, bude sa stále pýtať: ako je to so svetom, so mnou? Čo nás čaká? Je dobré, že máme dilemy a pochybnosti. Keby sme mali istotu o nebi, boli by sme zbavení slobody veriť alebo neveriť. Keby bolo isté, ako večný život vyzerá (vzkriesenie, nebo, peklo, súd), potom by sme nemohli robiť nič iné, len veriť. Nemohli by sme si Boha zvoliť, alebo nezvoliť, bol by istý. Viera by sa zmenila na istotu. Každý z nás môže povedať: čím viac o tom rozmyšľám, tým menej o tom viem. Čím viac sa snažím slovami povedať niečo o večnosti, tým viac zisťujem, že som nekompetentný a že ide o tajomstvo.

A predsa: Viera v zmŕtvychvstanie otvára novú dimenziu života. Na novom druhu Božej reality dostáva účasť aj súčasná matéria. Ježiš so svojím telom i svojou dušou patrí do sféry Božského a večného. Tertulian v 2. storočí po Kristovi napísal: „Duch i krv odteraz majú svoje miesto v Bohu“. Duch ako symbol Božieho, krv ako symbol ľudského - od Ježišovho zmŕtvychvstania má svoje miesto v Bohu.

Švajčiarsky teológ, biblista, Oskar Cullmann (1902 - 1999) v knihe *Christus und die Zeit* píše o hodnote viery v budúcnosť. Vo vojne, medzi rozhodujúcou bitkou a dňom víťazstva je časový rozdiel. Napr. v Druhej svetovej vojne rozhodujúci obrat nastal už v januári 1943, ale deň víťazstva je až v máji 1945. Podobne Ježiš Kristus smrťou a zmŕtvychvstaním urobil rozhodujúci obrat, porazil smrť, hriech, človeka oslobodil. Predsa však deň víťazstva, biblicky povedané deň súdu, je pred nami. V oblúku rokov medzi rozhodujúcou bitkou a dňom víťazstva

¹⁶⁴ RATZINGER, J.: *Eschatologia*. Trnava : Dobrá kniha 2011.

môžeme žiť zo zjednotenia s Kristom, hoci naplno ho pochopíme, až keď budeme tvárou v tvár voči Bohu. Veriť, znamená žiť v očakávaní daru, ktorý príde.¹⁶⁵

Milionára Eugena Landa požiadali, aby sa išiel prihovoriť žiakom šiestej triedy. Rozmýšľal, čo povedať deťom, aby ich inšpiroval, motivoval, keďže väčšina z nich kvôli zlej finančnej situácii nemala nijakú nádej, že po skončení základnej školy bude môcť ďalej študovať.

Po príchode do triedy sa mnohé černošské deti nechceli naňho ani len pozrieť. Uvedomil si, že nemá zmysel hovoriť to, čo pôvodne zamýšľal. Roztrhal pripravené poznámky pred deťmi a začal im hovoriť zo srdca. Pýtal sa ich, čo sa rady učia, ktoré predmety nemajú rady, čo sa im v škole páči, čo nie. Nakoniec dodal: „Zostaňte v škole. Navštevujte ju, učte sa poriadne, a ja zaplatím za každého z vás všetky školské poplatky.“

Odvtedy sa životy mnohých detí zmenili. Uvedomili si, že ich snaženie má cieľ, prvýkrát mali nádej a vyhliadku do budúcnosti. Jeden z nich povedal: „To znamená, že môžem sa na niečo tešiť, mám nádej, niečo dosiahnem. Je to nádherný pocit.“ Po rokoch vyšlo najavo, že 90% žiakov z tej triedy dosiahlo vysokoškolské vzdelanie. Samozrejme, že preto, lebo boli zaplatené školské poplatky, ale aj preto, že si uvedomili: „Mám šancu“.¹⁶⁶

Ďakujeme za to, že máme budúcnosť, sme ľuďmi nádeje, založenej na Ježišovom zmŕtvychvstaní.

9.2 SKUTOČNÝ HROB JE V EGOIZME

Jn 20, 1-9 Že má podľa Písma vstať zmŕtvych

Veľkonočná nedeľa: Vzťah medzi zmŕtvychvstaním a vierou

Pracovník realitnej kancelárie, ponúkajúci pozemky na stavby nových domov, vyhlasoval: „Toto je najzdravšia oblasť na Zemi, tu sa vôbec neumiera.“ Na to zákazník hovorí: „A čo ten včerajší pohreb, čo tu bol?“ Pracovník reality duchapľne odpovedal: „To bola výnimka, hrobár tu zomrel od hladu.“¹⁶⁷

Kto by veril výroku, že hrobár zomrel od hladu? Kto by veril tomu, že hrobári sú nezamestnaní? Kto by veril tvrdeniu, že existuje oblasť na Zemi, kde sa nezomiera? Práve naopak, poznanie i skúsenosť o údele človeka sú iné. Minulosť už leží v hrobe, budúcnosť tam ešte nie je a prítomnosť je bránou, ktorá pohlcuje všetko, čo prichádza.

Na Veľkú noc nám Cirkev pripomína, že Ježiš z Nazareta sa stal solidárnym s nami, skúsil, čo znamená byť položený do jamy, hrobu, stať sa ničím. Byť sám v sebe ničím, je pre človeka pesimistické. Pomínavosť a vláda smrti je univerzálny jav: či je človek hlúpy alebo múdry, zdravý alebo chorý, mladý alebo starý, bohatý alebo chudobný, každý skončí v hrobovom mieste.

A práve hrob je miestom, na ktorom sa Ježiš stal s nami solidárnym. Jeho poslanstvo je plné nádeje: tam, kde sa človek cíti ničotný a bezmocný, môže sa stretnúť s tým, ktorý ho považuje za hodného cti a lásky. Tam, kde iní vidia iba jamu, kresťan sa môže stretnúť so zdrojom života.

To podstatné možno vyjadriť slovami: Ježišovo zmŕtvychvstanie a viera apoštolov nás nezabavuje smrti, ale vyslobodzuje v smrti. Od smrti nejestvuje dišpenz, ale v zomieraní môže byť prítomný vzťah človeka k Bohu. Ježiš nás oslobodil od strachu, ktorý súvisí s koncom života a zotročuje človeka. Ponúka pozitívne a povzbudzujúce nazeranie na život.

Náboženskou vierou zistujeme, že za kameňom, ktorého sa všetci boja, je prítomnosť Božej skutočnosti. Skutočný hrob nie je za kameňom, ale vo mne, v mojom srdci. To je

¹⁶⁵ CULLMANN, O.: Christus und die Zeit. Die urchristliche Zeit und Geschichtsauffassung (Kristus a čas. Prvokresťanské chápanie času a dejín). Zürich 1948, s. 72.

¹⁶⁶ Nikdy sa nevzdávajú. Vrútky : Advent – Orion 2004, str. 237.

¹⁶⁷ UHROVÁ, L.: Dobře jste si vybral. In: Reader's digest – Výber, 2016, marec, str. 139.

posolstvo Veľkej noci. Ak moje srdce nie je milujúce, žijem v klamstve, v tme. To je hrob, ktorý nosím v sebe. Preto sa kresťan nebojí toho, čo bude potom, keď bude starý, chorý a umierajúci, ale bojí sa toho, aby nebol chodiacim hrobom na zemi.¹⁶⁸

Viera vo vzkriesenie prináša budúcnosť. Uvedomujeme si, že Boh nás má rád vo všetkých okolnostiach, jeho náklonnosť k nám je absolútna, oslobodzuje nás od prázdnoty a chladu egoizmu, ktorý nás ohrozuje. Nič nám neunikne, pretože posledné slovo nemá ani smrť, ani hrob, ale život v nových dimenziách, ktorý Ježiš na vlastnom tele skúsil.

Sloboda nám umožňuje rozmýšľať o vlastnom daní, o vlastných dňoch, a stavia nás pred voľbu: buď v hrobe vidím prítomnosť Boha, ktorý ma víta a oslávi, daruje sa mi definitívne, alebo tam vidím len koniec a porážku.

Oponenti kresťanstva sa domnievajú, že naša viera je princípom vzkriesenia, teda odvodzujú fakt zmŕtvychvstania z nášho uverenia; pretože tomu veríme, hovoríme, že Ježiš vstal zmŕtvych. Lenže opak je pravdou: vzkriesenie je princípom našej viery, z faktu zmŕtvychvstania odvodzujeme náboženskú vieru; vzkriesenie je hybnou silou pre uverenie. Ono nás pohýna k nasledovaniu Ježiša, kresťanskému štýlu putovania v týchto dňoch.

Pravda o vzkriesení pomáha lepšie rozumieť súčasným dimenziám života, do ktorého sme vsadení. Zároveň počítame s tým, že Ježiš, vzkriesený a oslávený, otvára pre nás celovečnú perspektívu. Tým dostávame najkrajšiu interpretáciu života a smrti. Učí nás, že časové obmedzenie, ktorému všetci podliehame, nemusí byť koncom, ale bude spojením so začiatkom, alfou života. Od Boha som vyšiel, k Bohu sa vraciam - ak sa dívam na život, ako na Boží dar. V knihe Múdrosti je napísané: „Boh nestvoril smrť, neteší sa zo záhuby žijúcich. Veď on stvoril všetko pre bytie: tvory sveta sú tu pre spásu“ (Múdr 1, 13-14), teda aj ja. Viera vo vzkriesenie a oslávenie je to najrozumnejšie a najpozitívnejšie, čo pomáha ľudskej existencii.

Pre toho, kto vie mať rád Boha, stane sa hrob svadobným lôžkom, na ktorom sa on spojí s každým človekom a odovzdá mu vôňu večnosti (porov. Pies 1,2; 8,6). Nebola by škoda zostať pesimistom, naturalistom, ktorý povie, že platí iba jama a zápach?

Vraj bola raz jedna stará žena, ktorá sa volala Bieda. Žila v malej chalúpke a okrem kozy, záhrady a hrušky nemala nič. Chuderka, žila iba z kozieho mlieka. Lebo hrušky jej pojedli vždy chlapi z dediny. Pani Bieda sa na to veľmi hnevala a neraz sa v dedine sťažovala.

Raz išiel okolo nej starec a poprosil ju o prístrešie. Pani Bieda mu povedala: „Ako ťa mám ubytovať, keď nič nemám, okrem rozheganej postele a trochu mlieka?“ Starec však nedal pokoj: „Zmiluj sa nado mnou a daj mi prístrešie.“ Ona na to: „Tak podďalej. Dám ti prístrešie a prenechám ti aj polovicu postele a prikrývku.“

Tak aj urobila a ráno jej starec povedal: „Nech ti Boh odplatí, čo si pre mňa urobila. Želaj si niečo.“ Pani Bieda povedala: „Nič nepotrebujem, ani po ničom netúžim. Stačí mi, čo mám. Ale jedno by som chcela, aby tí chalani z dediny, čo mi chodia na hrušky, nemohli zísť zo stromu, kým im to ja nedovolím.“ Starec jej na to: „Dobre, nech sa ti stane, ako si praješ.“

Na druhý deň chlapi prišli na hrušky, ale museli zostať na strome, kým neprišli ich rodičia. Tí museli pani Biedu za svojich synov na kolenách prosiť, aby im dovolila zísť zo stromu. Od toho dňa chlapi sa viacej neukázali. Pani Bieda si pokojne žila šťastne ďalej.

Až jedného dňa na jej dvere zaklopala smrť a povedala: „Prišla som si po teba.“ Pani Bieda odvetila: „Dobre, ja som už stará a na svete už len zavadziam. Pripravím niečo na kar. Kým to bude hotové, vylez na tamten strom a najedz sa hrušiek.“ Smrť vyliezla na hrušku, a pani Bieda ju už dolu nepustila. Prešli roky, a keďže smrť bola na hruške, nikto nezomieral.

Vtedy prišli k pani Biede starí ľudia, ktorí by už boli najradšej zomreli a prosili ju, aby pustila smrť z hrušky dolu. Pani Bieda im povedala: „Dobre, pustím ju, ak mi dá písomne, že odo mňa odíde.“ Smrť jej to dala písomne a naozaj nechala pani Biedu na pokoji. A tak pani Bieda žije dodnes.¹⁶⁹

¹⁶⁸ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007, str. 449.

¹⁶⁹ RICHTEROVÁ, M. (ed): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1998, str. 135.

Táto rozprávka má v sebe viacej rovín: človek chce ovládať život aj smrť. Ale vieme dobre, že sa to nedá. Pochybuje niekto o tom, že pani Bieda žije dodnes? A pochybuje niekto o tom, že smrť zaklope na dvere? Všetky tie pravdy autor príbehu skĺbil do jedného rozprávania, v ktorom nás chce pozvať k zamysleniu nad našou pomínutosťou.

Ale v duchu viery a veľkonočného posolstva tušíme, že môžeme ísť ďalej a nemusíme zostať pri biede, ktorú vidno ľudskými očami. Ďakujeme, že môžeme mať Ježišove oči, jeho priateľstvo, a teda nový pohľad a novú budúcnosť.

9.3 ÚLOŽNÝ PRIESTOR

*Jn 14, 1-6 V dome môjho Otca je mnoho príbytkov
Spomienka na zosnulých: Nezničiteľnosť života.*

Malý chlapec mal veľmi rád autá. Mama si všimla, že pozná všetky značky, typy, objem motora atď. Chcela mu urobiť radosť a zobrala ho do autosalónu na výstavu. Keď prechádzali, chlapec bol ako vo vytržení, rozplýval sa nad farbami, kolesami a zo všetkého najviac ho zaujalo pohrebné auto. „Mami!“ vykrikol, „pozri na ten úložný priestor!“¹⁷⁰

Z hľadiska vedy a techniky sa možno na úložný priestor dívať s obdivom. Ale ak predstavuje miesto smrti, kto by ho obdivoval? Skôr to vyvoláva starosť a úzkosť. Dieťa nad úložným priestorom pohrebného auta žasne, starší človek len pokýve hlavou.

Pred sto rokmi neboli pohrebné autá s úložným priestorom, ale kone a koče s vencami. A ako to bolo pred dvetisíc rokmi, v časoch Ježiša Krista? Úložným priestorom bola skala, do ktorej bola vyhlbená diera a do skalného otvoru pochovali do plachty zabalenú mŕtvolu. Tak bol pochovaný aj Ježiš z Nazareta (porov. Jn 19, 40-42). Kým však žil, odovzdal na túto tému dôležité posolstvo vyjadrené slovami: „Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky“ (Jn 11, 25).

Aby sme Ježišovi správne rozumeli, treba brať do úvahy úroveň myslenia jeho poslucháčov. Existovali ľudia, ktorí s ním sympatizovali, priatelili sa s ním, bolo to nové spoločenstvo. Ale jestvovalo aj spoločenstvo staré, tradičné, ktoré sa držalo Mojžišovho zákona. Tieto dve spoločenstvá boli rozdielne aj v koncepcii smrti.

Podľa tradičnej koncepcie smrti sa verilo, že duch mŕtveho zostáva bdiť pri mŕtvoľe tri dni. Potom, keď už duch v črtách tváre nepoznáva sám seba, kvôli začínajúcemu procesu rozkladu, zostupuje do ríše mŕtvych, po židovsky šeol. To je moment, kedy sa osoba stala úplne mŕtvou.

Ježiš pozýva nové spoločenstvo, aby malo nové myslenie. Povie: „Ja som vzkriesenie a život“ (Jn 11, 25). Toto „Ja som“ je použité v Starom zákone, keď sa Boh zjavil Mojžišovi v kríku: „Ja som ten, ktorý som“ (Ex 3, 14). Ježišovo: „Ja som“, znamená plnosť Božského pôvodu, hovorí autoritou Boha. Chce, aby spoločenstvo, ktoré oplakáva mŕtveho, malo novú vieru, že skúsenosť so smrťou nepreruší život, ale privedie človeka do novej dimenzie. Nikto sa nemôže vyhnúť pomínutosti a skúsenosti so smrťou. Ale z Ježišovho pohľadu to nepreruší život, lebo ten je v rukách Božích.

Vtedajšie pohrebiská, hrob zavalený kameňom, vyjadrovali presvedčenie, že medzi svetom mŕtvych a živých neexistuje kontinuita, niet už viac možností komunikácie. No pri vzkriesení Lazára odzneli Ježišove slová Marte: „Nepovedal som ti, že ak uveríš, uvidíš Božiu slávu?“ (Jn 11, 40) V čom je Božia sláva? V nezničiteľnosti života. Božia sláva je v každom z nás. Čiže Ježišova novosť znie: veriť v Božiu slávu, ktorá sa prejaví na nás nezničiteľnosťou života.

¹⁷⁰ SIMERALOVÁ, S.: Můj pětiletý syn. In: Výber Reader's Digest, máj 2016, str. 138.

Potvrďuje to aj zvolanie: „Lazár, pod' von!“ (Jn 11, 43) Pre Ježišovho učeníka hrob nie je miestom, kde by mal ostať, lebo človek vstupuje do novej dimenzie s Otcom, nadobúda plnosť života.¹⁷¹

Veriť v kresťanskom zmysle slova, znamená uznať, že je v nás život, ktorý je nezničitelnou skutočnosťou a nebude prerušený ani smrťou, ani mŕtvosťou, ani tým, že mäso a kosti budú hniť, lebo život je v rukách Otca. Samozrejme, že ľudom zostane starosť o úložný priestor, ale to je len časť pravdy o schránke ľudského tela.

Pamiatka zosnulých je dôstojným slávením nezničiteľnej Božej múdrosti, ktorá je v nás a ktorú máme vďaka viere v Ježiša ako Krista. S pokojom v duši môžeme zapáliť sviečku na hrobe príbuzných, predniesť modlitbu, lebo sme si vedomí Božieho obdarovania v súčasnosti aj pre budúcnosť.

Mladé dievča po transfúziách krvi bolo infikované chorobou AIDS. Jej šance na prežitie boli nulové. Dievča o tom vedelo, snažilo sa svoju situáciu zvládnuť, ale nedarilo sa jej to vždy. Znovu a znovu sa pýtala: prečo práve ja? Časom zoslabla, jedného dňa ju navštívil spolužiak, s ktorým si rozumela. Vstúpil do izby a keď sa pozrel do jej očí, na svoje veľké prekvapenie videl, že vyžarujú radostnú nádej. Opýtal sa jej, prečo je taká šťastná? „Lebo si tu ty“, odpovedalo na smrť choré dievča.¹⁷²

Ide o slová, ktoré potrebujeme povedať Ježišovi: lebo si tu ty, Ježišu, so mnou a máš ma rád. Napriek všetkému, čo ma v živote stretáva, viem, že som v dobrých rukách. Keďže si tu ty so mnou, aj keď príde choroba, starnutie a zomieranie, je môj život na dobrej ceste a ja sa nemusím báť a starať o úložný priestor. Budem v novej dimenzii lásky, ktorá trvá večne.

9.4 TRIUMF LÁSKY

*Mt 10,17–22 Nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca
Svätého Štefana: Pohreb sebeckva*

Starká, ktorá sa v kostole predmodlievala, opýtala sa pána farára: „Keď zomriem, nemohli by byť smútočné obrady v kostole?“ Vtipný pán farár povedal: „Nech sa páči, milá pani, na kedy to naplánujeme?“¹⁷³

Okrem smutnej udalosti pohrebného sprievodu sa môže stať, že niekto vystrojí pohreb láске, milujúcosti, dobrote. V rakve nebude pochovávané telo, ale dobrota, trpezlivosť, milosrdenstvo. Nie je pohreb s takou rakvou väčšou tragédiou?

Keď Štefana kameňovali, vedel, že hoci končí telesný život, nekončí to, čo je milujúce. Ako keby povedal: nemáte silu odobrať mi lásku k vám, hoci mi odoberáte život. Tak sa uskutočnil pohreb so Štefanovým telom, ale nepodarilo sa im pochovať milujúce srdce. Svedčia o tom Štefanove posledné slová: „Pane Ježišu, prijmi môjho ducha... Pane, nezapočítaj im tento hriech“ (Sk 7, 59-60). Život končí, ale milujúcosť nekončí.¹⁷⁴

Podstatný obsah a posolstvo sviatku svätého Štefana je v triumfe lásky, napriek nenávisti okolia. Ide o Božie narodenie v človeku. Tam, kde sa narodil Boh, začala víťaziť láska.

Štefan, diakon zdôrazňoval prítomnosť Boha v živote človeka, kým farizeji a zákonníci zdôrazňovali prítomnosť Boha v chráme, v zachovávaní Thóry, Mojžišovho zákona.

Podľa židovského náboženstva každý, kto odvisol na kríži, je lotor, Bohom prekliaty. Štefan si dovoľil Ježiša ukrižovaného umiestniť po Božej pravici. „Vidím otvorené nebo a Syna človeka stáť po pravici Boha“ (Sk 7, 56). Z ich pohľadu to bolo rúhanie, ktoré si zasluhuje pohreb. Nepochopili triumf Božej lásky v ukrižovanom a zmŕtvychvstalom Kristovi.

¹⁷¹ MAGGI, A.: Biblické komentáre. In: <https://www.studibiblii.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

¹⁷² RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 141.

¹⁷³ KRZYWICKA, E.: Zeptala jsem se. In : Reader's Digest Výber, december 2011, s. 142.

¹⁷⁴ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Sv. Štefana – výber. Tvrdošín 1988.

Všetci sme radi, že žijeme. Ale okrem biologickej zložky potrebujeme existenciu vo vzťahoch, vo vzájomnej láske, lebo život je viaczložkový, somaticko-psychicko-sociálno-spirituálny. Ježiš Kristus prišiel na tento svet, aby potvrdil našu ľudskosť, ktorá sa rozvíja vo vzťahoch.

Tak, ako choroba likviduje telo a vedie ho do rakvy, sebecko likviduje v nás milujúcu schopnosť a privádza do domácností pohreb. Ak niekto nedovolí, aby sa v ňom rozvíjalo milujúce srdce, vyrastie z neho sebec.

Vianoce sú pekné práve kvôli rastúcej a rozvíjajúcej sa láske. Vymýšľame darčeky, snažíme sa urobiť pekné sviatky, sme k sebe tolerantnejší, vytvárame nezabudnuteľnú rodinnú atmosféru.

Lenivá, neporiadna žena, ktorá pohŕda mužom, vystavuje ho zaťažkávajúcej skúške. Dokedy to on znesie? Patologický hráč, alkoholik vystavuje ženu zaťažkávajúcej skúške. Dokedy to ona vydrží? Obaja vystroja pohreb lásky, hoci sa to inteligentne volá rozvod.

Všetko by však mohlo byť ináč, keby sme sa učili od Krista a od Štefana. Lebo Kristus povedal: Nebojte sa, „Duch vášho Otca bude hovoriť vo vás“ (Mt 10, 20). To znamená starať sa o to, aby v nás bol Duch Boží, duch lásky, ktorý prehovorí. „V tú hodinu vám bude dané, čo máte povedať“ (Mt 10, 19). Nestratíme milujúcosť, ktorou prekonáme sebeckom zo strany druhého človeka.

Ako kresťania máme krásny prísľub, že naše vzkriesenie má na starosti Všemohúci Boh. Ale kriesenie dobra, lásky, úsmevu, tolerance vložil do našich rúk. Ak si osvojíme Ježišov štýl života, podobne ako Štefan, milujúcosť nám nik a nič nevezme.

Vždy však máme aj opačnú možnosť, ktorá sa črtá v nasledujúcom príbehu. Inžinier Bräk býval na severe Nemecka, v Hamburgu, ale na služobnú cestu ohľadom riadenia podniku išiel do Wiesbadenu, v strede Nemecka, asi šesťsto kilometrov. Manželka sledovala doma priamy televízny prenos zábavného predstavenia vo Wiesbadene.

Keď prišiel domáci sluha, našiel pani v kresle mŕtvu. Polícia zisťovala, čo sa mohlo stať, keď 42-ročná žena náhle zomrela pri sledovaní televízneho programu.

Inšpektorovi zišlo na um pozrieť si videozáznam večerného programu z Wiesbadenu. K sledovaniu pozval aj pána inžiniera Bräka. „Nemáte nič iné na práci,“ bránil sa inžinier, „budeme sa tu zaťažovať televíznymi programami?“ „Len sa dívajte, pán inžinier!“

Zrazu inžinier spozornel, neveril vlastným očiam. Počas zábavného vystúpenia kameraman snímal aj divákov, stoly, sedenie, pitie, veselé rozprávanie. Pri jednom stole sedel pán inžinier s mladou slečnou, usmieval sa, potom spolu tancovali a on ju pobožkal.

„Prosím vás, vypnite to“. Inšpektor dodal: „Pán inžinier, ani jeden sudca vám nemôže dokázať vraždu manželky, lebo ste boli šesťsto kilometrov vzdialený. Ale vy ste ju zabili. Každý pohľad na vás a na vašu slečnu bol pre ňu utrpením“. Bledý inžinier si uvedomil: „Ja som vrah“.

Krimidráma nastavuje zrkadlo dobe, v ktorej žijeme: dá sa zabiť aj neverou. Vystrojil pohreb lásky a dôsledky prišli samé.

Namiesto toho máme možnosť zaujať iný postoj: narodiť sa vo mne, Ježišu, aby vo mne triumfovala láska. Keď ty prichádzaš, prenikáš všetko, moje radosti i starosti, pochybnosti, nedorozumenia i smrť. Ponúkam ti všetko, čo tvorí obsah môjho života. Daj, aby vo mne vždy triumfovala láska.

9.5 SPRÁVNE VYSTROJENÝ

Lk 2, 22-40 Moje oči uvideli spásu

Obetovanie Pána: Zbytočný zákon

Pani získala vodičský preukaz a ako čerstvá šoférka si už na druhý deň sadla do auta. Bol december a napadal čerstvý sneh. Asi po tridsiatich minútach jazdy ju zastavila policajná

hliadka: „Pani vodička, ako vidíte napadol nám nový sneh, pozrieme sa, aké máte obutie.“ „Myslím, že mám obutie výborné. Práve včera som si kúpila nové topánky so špeciálnou protišmykovou podrážkou.“

Človek sa ľahko pomýli, ak sa správne nevystrojí. Zima totiž nepochádza len zo snehu, ale aj zo starostí, nezamestnanosti, choroby a starnutia. Ako sme vyzbrojení do týchto situácií? S akými názormi a presvedčeniami do nich vstupujeme? To, že do dažďa vezmeme dáždnik, do zimy kabát, na sneh zimné pneumatiky, je správne vyzbrojenie. Ale aký výstroj je potrebný pre životný zápas?

Na evanjeliom príbehu, ktorý poznáme ako predstavenie Ježiša v chráme, čiže obetovanie Pána (Lk 2, 22-40) vidíme dve protikladné skupiny: jednou sú Ježišovi rodičia, stále zakotvení v tradícii ľudu, podľa ktorej vzťah s Bohom je založený na dodržiavaní a poslušnosti voči Mojžišovmu zákonu. Teda vstupujú do života vystrojení predpismi Zákona. Druhú skupinu predstavuje Simeon, ktorý začína tušiť, že vzťah s Bohom by mal byť iný, založený na prijatí jeho Ducha, lásky. Do životného zápasu treba byť vystrojený vierou v Ježiša, ktorý bude svetlom pre svet (porov. Lk 2, 32).

Prinášajúc dieťa, robia Jozef a Mária zbytočný obrad, lebo chcú urobiť Abrahámovým synom toho, ktorý už Božím Synom je. Každého prvorodeného chlapca, ktorý sa narodil, chcel Pán pre seba – podľa Mojžišovho zákona (Ex 13, 2. 12). Rodičia ho museli vykúpiť z kňazskej služby, pretože túto konal Léviho kmeň, a nie prvorodení ako kedysi. Museli zaplatiť sumu, ktorá sa rovnala dvadsiatim pracovným dňom, teda päť šeklov.

Popri tom sa uskutočnil iný obrad: Simeon (čo znamená "Pán počúva, načúva, ten, kto počuje moju biedu") vyslovuje proroctvo, ktoré rozruší rodičov. Hovorí o Ježišovi, že bude „slávou Izraela“ (Lk 2, 32). To Mária a Jozef vedeli, išlo o úlohu Mesiáša, Božieho Syna. Nové však, čo nevedeli, bolo: „Svetlo na osvetlenie pohanov“ (Lk 2, 32). Simeon ohlasuje, že pohania nemajú byť viac podrobení, a Židia, vládnuci, lebo Božia láska je univerzálna.

Dokazujú to aj slová Márii, ktorá reprezentuje izraelský ľud: „Tvoju vlastnú dušu prenikne meč“ (Lk 2, 35). Meč tak v Starom, ako aj Novom Zákone je obrazom Božieho Slova, ktoré je účinné. V Liste Hebrejom čítame: "Lebo živé je Božie slovo, účinné a ostrejšie ako každý dvojsečný meč; preniká až po oddelenie duše od ducha a kĺbov od špiku a rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca" (Hebr 4,12). Teda izraelský ľud bude musieť prijať bolestné rozhodnutia: namiesto obradov Zákona bude treba veriť v Ježiša, čím sa staré obrady stanú zbytočnými.¹⁷⁵

Pre nás po dvetisíc rokoch z toho vyplýva nadčasová múdrosť: vystrojiť sa do každého dňa vierou v Ježiša, ktorý nám bude svetlom a vložiť sa do štruktúry lásky. Keď mama, milujúc svoje dieťa, robí preň všetko, nevyhnutne musí zabúdať na seba. Seba odkladá bokom, aby dala prednosť dieťaťu. V tejto zamilovanosti žije v štruktúre lásky, objavuje hodnotu života, môže sa z neho tešiť. Pritom musí zomierať jej pohodlnosť a sebeckosť. Zákon zomierania a zákon rozvíjajúceho sa života úzko súvisia.

Niečo podobné sa vzťahuje na každého človeka: aby uznal, že Ježiš má pravdu, musí v ňom zomierať pohodlie a egoizmus a on sa musí vložiť do štruktúry lásky.

Dietrich Bonhoeffer (1906-1945), evanjelický teológ, ktorý zahynul v koncentračnom tábore, napísal, že ak už ľudské prania, maličké nádeje, majú takú moc, že udržiavajú život v chode, aká potom musí byť moc, ktorú dáva absolútna nádej? Aký nepremožitelný je takýto život s Bohom? Preto sa oplatí byť do života vystrojený Božou výzbrojou (porov. Ef 6, 11-17).

Pani Smithová čakala u lekára a všimla si, že prišla iná mamka s chlapcom, ktorý mal cez oči previazanú čiernu pásku. Poľutovala ho, veď musí byť hrozné prísť o oko. Posadili sa blízko a pani Smithová mohla začať rozprávať s chlapcom. Keď sa chlapca opýtala sa, čo sa

¹⁷⁵ MAGGI, A.: Biblické komentáre. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/SLOVAK.pdf>.

mu stalo, stiahol pásku a odvetil: „Nemám s okom nič, ja som pirát!“ a spokojne sa venoval svojej hre.

Táto veta pani Smithovú donútila rozmýšľať. Ona totiž bola u lekára preto, lebo pri autonehode prišla o nohu. Čakala, či rana po amputácii je už dosť zahojená na nasadenie protézy. Posledné mesiace boli pre ňu veľmi bolestivé. Cítila sa ako invalid. Rozum jej hovoril, že strata nohy nijako neovplyvní jej život, ale srdce jej krvácalo pri pomyslení, že už nie je ako ostatní ľudia. Lekár jej navrhol naučiť sa vizualizovať, predstavovať si svoj život, ako keby tú nohu mala. Chlapcovo slovíčko – pirát – jej pomohlo.

Spomenula si na muža na lodi s okom prelepeným páskou, kapitána, ktorý mal drevenú nohu a ruky vbok, hlavu zdvihnutú a pleciami narovnané. Blížila sa búrka a ostrý vietor nadúval kabát, strapatil vlasy, ale on stál na lodi a dirigoval. Všetci ho poslúchali a zachránili sa. Mnohí takíto kapitáni boli hrdinovia, dopravovali náklad z jedného kontinentu na druhý, hoci boli medzi nimi aj piráti.

Pani si uvedomila, že aj človek bez nohy, alebo s drevenou nohou má svoju dôležitosť. Postavenie kapitána na lodi predsa nespočíva v tom, či má oko alebo nohu. Vtedy ju osvietilo a pochopila, čo znamená vizualizovať si život, predstaviť si ho inak. Keď potom vyšla sestrička a pozvala pani Smithovú dnu, chlapec sa pýtal: „Čo sa vám stalo s nohou?“ A pani Smithová s úsmevom povedala: „Nič zvláštne, iba sa hrám na piráta.“¹⁷⁶

Nohy a oči patria k fundamentálnej výstroji pre život. Ale viera v Ježiša nás učí vizualizovať: vidieť, že Boh je na našej strane, má nás rád, stal sa jedným z nás, aby nás oslobodil.

9.6 PRAVDA, KTORÁ ZVONÍ

Lk 7, 11-17 Mládenec, hovorím ti vstaň!

Desiata nedeľa v Cezročnom období C: Do ktorého zástupu patrím?

Sarší pán v podhorskej dedinke sedel na priedomí s fajkou v ústach a počul zvonit. Najprv umieračik, potom ďalšie zvony - oznamovali, že niekto zomrel. Hovorí: „Žena, to aj mne budú zvonit, keď zomriem?“ Manželka pokrútila hlavou a zahundrala: „Ty nič neveríš, ako ti môžu zvonit?“ Poťahoval z fajky a dodal: „Ale ja by som chcel, aby mi zvonili. Čo by som mal robiť?“ Spozornela: „Tak sa choď porozprávať s pánom farárom!“ Keďže každý prvý piatok pán farár navštevoval chorých, prišiel raz, dva razy, trikrát na návštevu a starký prijal sviatosti.

V myšlienkach staršieho pána skrsla otázka: Čo krajšie zvoní? Ktorá pravda krajšie zvoní? Buď pravda: Bože ja ti verím, do tvojich rúk odovzdávam svoj život, alebo druhá: Musím zomrieť!

Na túto otázku si museli dávať odpoveď aj súčasníci Ježiša z Nazareta. Príbeh v mestečku Naim s mládencom, ktorého Ježiš vzkriesil (Lk 7, 11-17), ukazuje, že jeho pravda zvoní krajšie ako tézy filozofov. Na tom rozprávaní sú zaujímavé štyri momenty: po prvé - sprievod, po druhé - dotkol sa már, po tretie - matka a po štvrté - Boh navštívil svoj ľud.

Prvé je jasné: von z mesta ide sprievod, na čele ktorého je smrť, lebo muži nesú rakvu. Opačným smerom, do mesta prichádza veselý sprievod, na čele ktorého je Ježiš. Autor zvolil tento literárny kontrast, aby čitateľa postavil pred otázku: do ktorého zástupu sa svojím životom zaraďuješ? Množstvo ľudí rozmýšľa materialisticky, aj vedci, psychológovia, sociológovia, odborníci, ktorí tvrdia, že poznateľné je iba to, čo sa dá nahmatať, zmerať, a tak sú zaradení do sprievodu, na čele ktorého kráča smrť. Pre tento účel ľudia budujú domy smútku.

Druhý sprievod tvoria veriaci ľudia na čele s Ježišom. Kráčajú k domu, ktorý sa volá vzkriesenie, čiže kostol (Rusi volajú nedeľu vzkriesenie). Nedá sa vyhnúť otázke: komu a

¹⁷⁶ CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre ženskú dušu*. Bratislava : Sofa 1998, str. 74.

čomu veríme alebo neveríme? Mnohí vyznávajú teóriu, že život smeruje iba k hrobu, a tak neuznávajú nič viac, volajú to vedeckým prístupom. Vari by sme sa mali hanbiť za to, že sme veriaci a máme nádej v budúcnosť? Evanjeliový prístup je: byť hrdý na to, že životom kráčame v sprievode s Kristom.¹⁷⁷

Druhá zaujímavá skutočnosť: Ježiš sa dotkol már. Prečo to Lukáš napísal? Na vzkriesenie to nepotreboval, aj z dvoch metrov mohol povedať: „Mládenec, hovorím ti, vstaň“ (Lk 7, 14). Lenže dotýkať sa már bolo zakázané. Mojžišov zákon predpisuje: „Ak sa niekto dotkne mŕtvych, stáva sa nečistým“ (Nm 19, 11), teda sa poškrnil a nasleduje obradné očistenie. Rituálna nečistota znamená, že žid musí podstúpiť súbor modlitieb, obetí a kúpele, aby bol znovu čistý.

Ježiš prevracia skutočnosť pohrebu o stoosemdesiat stupňov. Nie on zostal poškrnenný, ale poškrnil smrť. Lebo od Ježišových čias na smrti je škvrna, volá sa vzkriesenie, smrť je premožená.

Tým, že sa Ježiš dotkol már, prezentuje svoju autoritu, podľa ktorej nie je podriadený zákonu. On je viac ako zákon, prináša zákon života. Prestúpil zákon, ale daroval život. Dá sa to vyčítať ako prestúpenie zákona?

Treťou skutočnosťou príbehu je matka. Hoci sa v ňom hovorí o vzkriesení Naimského mládenca, chlapec nehrá podstatnú úlohu. Vidieť to z toho, že postavy sú anonymné. Keď v Evanjeliu vystupujú anonymné postavy, majú reprezentatívny význam. Prostredníctvom nich evanjelista nehovorí o nejakej historickej udalosti, ale ponúka hlbšiu pravdu. Kto je tou matkou, čo stratila všetku nádej, pretože syn je mŕtvý? Je to ľud Izraela. Matka je symbolom židovského národa, ktorý je v beznádejnej situácii a Ježiš sa ukazuje ako ten, kto kriesi nádej ľudu. To platí aj pre moslimov, budhistov, hinduistov a celý svet, preto veríme v cirkev univerzálnu, po grécky katolíkos.

Štvrtá skutočnosť: ľudia začali volať „Veľký prorok povstal medzi nami“ a: „Boh navštívil svoj ľud“ (Lk 7, 16). V tých rokoch zavládol u židov veľký pesimizmus, už ani neverili, že by mohol prísť nový prorok, skôr vyznávali, že Boh sa tak urazil a nahneval, že už neposiela ďalších prorokov. V Žalme 74 čítame: „Nevidíme naše zástavy, niet už proroka, a nik z nás nevie, dokedy to potrvá“ (Ž 74, 9). Toto bolo myslenie a nárek židovského ľudu. A zrazu prostredníctvom Ježiša sa ukazuje, že komunikácia Boha s ľuďmi sa obnovuje, preto v ňom vidia nielen proroka, ale veľkého proroka, ktorý hlása Božiu vôľu a dáva Boží život. Výrok: „Boh navštívil svoj ľud“ (Lk 7, 16), znamená, že Božia návšteva je aktuálna a nevzťahuje sa len na minulosť.¹⁷⁸

Aj po dvetisíc rokoch, rozjímajúc nad týmto príbehom, dotýka sa nás posolstvo: Boh navštevuje náš život, vstupuje do našich dní. On je ako svetlo, ktoré potláča tmu, teplo, čo zaháňa chlad. S ním prichádza osvetlenie, nápad, chuť žiť, Boží dotyk je obdarujúci. Nielen my navštevujeme kostol, ale Boh navštevuje náš život.

Ruský spisovateľ, Ivan Sergejevič Turgenev (1818-1883) dostal list od bývalého kolegu z univerzity. Povedal si, že ho pôjde navštíviť. Jeho spolužiak, statkár, aristokrat, ho pozýva na rodový majetok. Turgenev píše: „Vedel som, že je dávno chorý, vedel som, že ochrnul, ledva chodí. Našiel som ho v jednom zo stromoradií jeho rozsiahleho parku, zababušeného do kožucha, hoci bolo leto. Neduživý, zmorený chorobou, so zeleným šiltom nad očami, sedel v malom vozíčku, ktorý tlačili dvaja lokaji v bohatých livrejoch. „Vítam vás,“ prehovoril záhrobným hlasom, „na mojej dedičnej pôde, v tieni mojich stáročných stromov!“ Nad ním sa rozprestieral mohutný, tisícročný dub. Turgenev dodáva: „V tej chvíli som si myslel: och ty, tisícročný obor, počuješ ho? Polomŕtvy červíček, plaziaci sa pri tvojich koreňoch, nazýva teba svojím stromom! Zľahka zadul vetrik, zašuchotalo lístie obrovského stromu. Mne sa zdalo, že

¹⁷⁷ CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Desiatu nedel'u cez rok C- výber. Tvrdošín 1989.

¹⁷⁸ MAGGI, A.: Versetti pericolosi. Gesù e lo scandalo della misericordia, Fazi, Roma, 2011.

starý dub na moju úvahu a jeho chvastanie sa, odpovedá len tichým a dobrodružným smiechom.“¹⁷⁹

Výrok: moja záhrada, môj strom, môj park – znie pyšne. Čo si ty, človečik, vymyslel? Vymyslel si tento strom, túto pôdu? Nedokážeš v sebe udržať sily mladosti, zdravia a sviežosti, ale dokážeš pyšne povedať: moja záhrada! Aký iný prístup by mal mať človek v takých vážnych otázkach.

Ďakujeme Bohu, že nás cez evanjelium vedie k pokore a skromnosti. Vďaka tomu nám pravda o vzkriesení zvoní krajšie, ako o pohrebe.

9.7 AJ PIRÁT JE BEDLIVÝ

Lk 12, 32-48 Aj vy buďte pripravení

Devätnásta nedela v Cezročnom období C : Nesmrteľnosť je pre toho, kto vie bdieť

Piráti boli a sú nebezpečenstvom na mori. Mark Twain (1835-1910), spisovateľ, rozprával raz s pirátom, ktorý sa vyjadril: „Prv než zomriem, vydám sa na púť do Svätej zeme, vystúpim na vrch Sinaj a tam nahlas vyznám Desatoro!“ Spisovateľ odpovedal: „Poradil by som vám niečo lepšie: čo keby ste radšej zostali v Bostone a tých Desatoro dodržiavali?“¹⁸⁰

Pirát je človek, ktorý bdie nad svojím sebestvom. Je v strehu, ale preto, aby druhého okradol, ukázal, že je mocnejší, sám zbohatol. Komu treba jeho vyznanie viery na konci života, keď celý čas ľudí prepadával?

Aj Ježiš z Nazareta hovorí o bedlivosti: „Buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa nenazdáte“ (Lk 12, 40). Vyzýva k bedlivosti vo viere, vo vzťahu k Bohu, ale aj k pozornosti voči láske. Lebo v človeku sa rozvíja to, nad čím bedlí. Kto sa stará o svoju vieru a lásku k životu, v tom sa dobro rozvíja. Kto bedlí nad svojim egoizmom, stáva sa pirátom.

Podobenstvom o pánovi, ktorý sa vracia zo svadby a čaká, že sluhovia mu otvoria a budú posluhovať, poukázal Ježiš na dve skutočnosti. Prvou je bedlivosť, pozornosť a druhou predstava o Bohu.

Druhá skutočnosť je v teológii prevratná. Výrok o pánovi, ktorý príde „opáše sa, posadí ich k stolu a bude ich obsluhovať“ (Lk 12, 37) prevracia našu predstavu o Bohu. Obyčajne si myslíme, že Boh je Pán a my sluhovia. Máme strach, ako skončíme pred súdom. Kdežto Ježiš hovorí: Boh je otec, ktorý vás má rád, je vašim sluhom, slúži aj dnes, stačí pozrieť na svet, prírodu, oblohu, ľudí, zo všetkého možno vytušiť že Boh vás obdaroval. K tomu treba prirátať ponuku večného života. Preto veta: Boh sám sa stáva sluhom, opáše sa a bude posluhovať.

Tým nás Ježiš zbavuje strachu z Boha a vzbudzuje dôveru, to znamená: neboj sa Boha, ale seba, egoizmu, pirátstva. Lebo bedlivosť nad sebestvom je vlastná každému človeku. Ak politici neslúžia ľuďom, ale starajú sa o privatizáciu, zbohatnutie kým sú pri moci, nie je to istá forma pirátstva? Sú v strehu, ale len na svoje sebestvo. Čo iné sú vojny, atentáty, vraždy, rozvody? Až kam zájde človek svojou bedlivosťou nad egoizmom?

Vo viere sme bedliví vtedy, keď si nájdeme čas pre ticho, modlitbu, sviatosti, liturgické slávenia. Tento druh pozornosti rozvíja v nás ľudské a kresťanské hodnoty.

V arménskej rozprávke sa spomína kráľ, ktorý mal v záhrade ružu. Podľa jednej predpovede rozkvitnutím ruže, pán získa večnú mladosť. Každé ráno sa kráľ skláňal nad ker a netrpezlivo čakal, kedy už bude nejaký púčik. Lenže nič sa nedialo. Každý rok na jar vymenil záhradníka a toho, ktorému sa nepodarilo dosiahnuť, aby ruža zakvitla, zavrel do žalára. Prešlo dvanásť jarı, vystriedalo sa dvanásť záhradníkov. Trinástym bol mladík, ktorý pôsobil veľmi mierne. Aj jemu kráľ dovolil skúsiť šťastie.

¹⁷⁹ TURGENEV, I. S.: Šľachtické hniezdo, 1859.

¹⁸⁰ BREZINA, J.: Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, str. 69.

Mládenec prešiel záhradou, pristavil sa pri ruži, dlho sa jej potichu prihovárал, potom skypiril pôdu okolo tenkej stonky, polial ju, usadil sa pri nej aj so spacím vakom. Zostával pri ruži vo dne, v noci, chránil ju pred vetrom a škodcami, hladil jej listy, rozprával sa s ňou, obrábal pôdu pri jej koreňoch, zahŕňal ju slamou a prejavoval jej nehu, aby ju tak chránil pred studeným vetrom. Jednoducho žil a dýchal s kvetinou.

Prišla jar a záhrada sa zaplnila kvetmi. Mladý záhradník sledoval každý centimeter ružového krika. Spomedzi koreňov vyliezol čierny červík. Ani ho nestihol chytiť, v okamihu ho schmatol do zobáka drozd a odletel. V tej chvíli sa na kriku objavil púčik, mladík ho pohladil a pobozkal a lupene ruže rozkvitli na rannom slnku.

Zobudili kráľa. Na radostnú správu vybehol do záhrady v nočnej košeli. Uvidel rozkvitnutú ružu a zajasal: „Som nesmrteľný, som pán ruže, patrí mi večná mladosť. Postavte k mojej ruži sto stráží, aby sa k nej nikto nemohol priblížiť!“ A potom povedal mladíkovi: „A ty mi sľúb, že sa budeš o ňu naďalej starať!“ „-Až do smrti veličenstvo,“ povedal mladík. Kráľ sa vrátil do paláca mávajúc rukami nahor: „Som nesmrteľný, som nesmrteľný!“

Ešte desať rokov kraloval ako ostatní a potom prišiel deň, kedy zanechal tento svet so slovami: „Pán ruže umiera ako každý iný človek. Všetko to bolo klamstvo, márnosť.“ „-Nie veličenstvo,“ povedal záhradník, ktorý bol stále rovnako mladý ako pred desiatimi rokmi. „Vy ste nikdy neboli pánom ruže. Jej pánom je ten, kto pri nej bdie každý deň a kto ju miluje a cti si ju. Tomu patrí večná mladosť.“ Potom kráľovi zatvorili oči, pobozkali ochabnutú ruku a mladík vyšiel von pod hviezdne nebo. Pozdravil hviezdy, každú zvlášť. Odteraz mal dostatok času. A záver rozprávky: nesmrteľnosť je pre toho, kto vie bdieť.¹⁸¹

Kráľ sa správal ako pirát: pre seba zobrat' to najlepšie. Jeho výrok: som nesmrteľný, je pochabý. Hovorí o tom biblická kniha Kazateľ: „Márnosť nad márnosť, všetko je márnosť.“ (Kaz 1, 2). Skutočnú dôležitosť má to, pri čom sme bedliví.

Ďakujeme Bohu za jeho postoj voči nám: sme pre neho ružou, ktorú chráni a miluje.

9.8 KTO PREŽIJE?

Lk 20, 27-38 Boh nie je Bohom mŕtvych, ale živých
Tridsiata druhá nedeľa v Cezročnom období C: Dve interpretácie večnosti

Ak by sa človek ocitol v divočine, musel by bojovať o prežitie. Bez nástrojov a vybavenia urobiť iskrú, oheň, získať vodu, zhotoviť prístrešok na noc. Proti sebe stoja dve skutočnosti: človek a divočina. Niektorí v tomto stretnutí zvíťazia, prežijú.

Aj v iných situáciách pozorujeme toto stretnutie, napríklad nezamestnaný rozmýšľa čo podniknúť, aby prežil. Kto ide na operáciu, povie si: Bože, daj, aby som to prežil! Keď sa ľudia rozvádajú, hovoria si: musím to prežiť! V životnom zápase boj o prežitie je každodenný.

Vojak, ktorý bol v prvej bojovej línii v Afganistane a vedel, čo je front, zanechal v poznámkach túto vetu: „Napriek tomu, že za nami išli sanitky, napriek tomu, že naľavo, za kopcom bola celá poľná nemocnica, málokto prežil.“¹⁸² Určité situácie vieme prežiť, no pri stretnutí so smrťou neprežijeme. To je skúsenosť, poznanie, ktoré má pominuteľný človek.

Ak sa očami viery dívame dvetisíc rokov dozadu a pýtame sa: Ježišu z Nazareta, ako dopadlo tvoje stretnutie so smrťou? - na rozdiel od nás musíme povedať, že smrť to neprežila. Ježiš bol oslávený, zmŕtvychvstalý, žije v otcovej sláve. Niektorí by mohli namietat', že Ježiš zomrel. Áno, ale bola to iba etapa v jeho živote, nie trvalý stav. Teda na rozdiel od ľudí, ktorí stretnutie so smrťou neprežijú, pri stretnutí smrti s Ježišom, neprežila to ona. Túto vieru Ježiš z Nazareta objasňoval ešte pred svojou smrťou a zmŕtvychvstáním v rozhovore so saducejmi, keď povedal: „A on nie je Bohom mŕtvych, ale živých, lebo pre neho všetci žijú“ (Lk 20, 38).

¹⁸¹ FERRERO, B.: Koľko stojí zázrak? Malé príbehy pre potešenie duše. Bratislava : Don Bosco 2009, str. 73.

¹⁸² KAVKOVÁ, J.: Z vojenské školy. In. Reader's Digest Výber 2013, máj, s. 51.

Ak sa o saducejoch hovorí, že popierali vzkriesenie, neznamená to, že neverili vo večný život. Tvorili aristokratickú, vzdelanú, bohatú kňazskú vrstvu, ktorá mala nielen politickú, ale aj ekonomickú moc. Prijímali prvých päť kníh Biblie, Mojžišove zákony ako Božie slovo a odmietali prorocké knihy, pretože u prorokov Boh neustále obviňuje korupciu, nespravodlivosť, ktorá plodí bohatých, ale vyrába chudobných. Saducejom vyhovovalo zostať bohatými.

Keďže Ježiš vystupoval proti bohatým, snažili sa ho zdiskreditovať, vymysleli kauzu. Na nej vidno, ako interpretovali večnosť oni a ako Ježiš. Najprv si predstavme ich výklad. V Mojžišovom zákone, v knihe Deuteronomium, je predpísané: „Ak budú bývať bratia spolu a jeden z nich zomrie bezdetný, manželka zomrelého sa nevydá za cudzieho, ale vezme si ju druhý brat a dá potomstvo zomrelému bratovi; prvorodeného syna, ktorého bude mať od nej, pomenuje po zomrelom bratovi, aby jeho meno nebolo vytreté z Izraela“ (Dt 25, 5-6). Aký je význam levirátneho zákona? Švagor ženy, ktorá zostala bezdetnou vdovou, má povinnosť urobiť ju matkou, pretože bolo dôležité, aby meno manžela pokračovalo. To bol jeden zo spôsobov, ako sa stať večným, zabezpečiť pokračovanie mena.

Podľa kultúry tej doby manželstvo malo jediný cieľ: zabezpečiť mužovi potomstvo. Žena bola potrebná iba na to, aby priviedla na svet deti, mužských potomkov, synov. Neide o emocionalitu, lásku, saducejov nezaujíma osud ženy, chcú iba vedieť, ktorému z mŕtvych bratov bude patriť pri vzkriesení, čiže komu zabezpečí večnosť. Tento výklad je biologický, odvodzuje večnosť z prítomnosti, z materiálneho sveta, aplikuje súčasnosť na budúcnosť, preto je reč o pokračovaní skrze deti.

Ježišova interpretácia je iná: večnosť nezávisí od plodenia, od pomeru medzi manželom a manželkou, v budúcnosti sa nebudú ženiť ani vydávať (porov. Lk 20, 35), ale ide o dar, ktorý pochádza priamo z moci Božej. Dokazuje to aj Ježišov výrok: „Sú ako anjeli a sú Božími synmi, pretože sú synmi vzkriesenia“ (Lk 20, 36). Saduceji neverili v existenciu anjelov. Ako anjeli nedostávajú život od otca a matky, ale priamo od Boha, tak aj pri vzkriesení život je večný, pretože pochádza ako dar od Boha.

Ježiš sa opiera ešte o jedno biblické miesto, o odpoveď, ktorú dal Boh Mojžišovi v známom príbehu o horiacom kríku, keď povedal: "Ja som Boh tvojho otca Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba" (Ex 3, 6). V slovenčine to znie tak, ako keby Abrahám, Izák a Jakub verili v Boha. V originále zmysel slov je: on je Boh, ktorý chráni Abraháma, Izáka a Jakuba, tým že ich drží ďaleko od smrti. Teda byť pod Božou ochranou, znamená mať jeho vlastný život a verný Boh nedovolí, aby zomreli tí, ktorých miluje. To potvrdzuje Ježiš slovami: "A on nie je Bohom mŕtvych, ale živých, lebo pre neho všetci žijú" (Lk 20, 38).¹⁸³

Ježišov Boh nekriesi mŕtvolu, ale v chvíli smrti dáva ľuďom svoj vlastný život, život takej kvality, že je schopný prekonať smrť. Ak pre Boha nebol problém dať mi život z ničoho, nemôže byť pre neho problém dať mi večnosť. Vždy ide o dar.

Bezpredmetné sú všetky obavy: či mi raz praskne cievka, dostanem infarkt alebo trombózu, či budem dlho ležať, dostanem alzheimera alebo rakovinu. Evanjelium mi dáva odpoveď na túto otázku. Ak vo mne bude kvalita Božieho života nemusím sa báť stretnutia so smrťou, lebo ho neprežije ona. Počas života som dostal veľa Božích darov a ešte jeden ma čaká v poslednej chvíli. Preto mám nádej.

Mojou starosťou má byť iba to, aby som dovolil Bohu dnes účinkovať vo mne svojou silou, byť milosrdný, láskavý, dobrý človek. Stretnutie so smrťou musí skončiť tak, že ona neprežije. Smrť vyhráva iba vtedy, keď som podliak, podvodník, klamár, lenivý a sebec, kašlem na Boha. Pre neprítomnosť Božieho života vo mne riskujem, že stretnutie so smrťou skončí pre mňa prehrou.

¹⁸³ MAGGI, A.: [https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/Lk 20 2C 27-38](https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/Lk%20%2C%2027-38) Alberto Maggi 2010 11 07.

V 17. storočí filozof Blaise Pascal (1623-1662) brilantne rozmýšľal. „Stavme sa, ty budeš tvrdiť, že neexistuje večnosť, a ja budem tvrdiť, že jestvuje. Predstavme si, že ty stávkou vyhraš, ja prehrám. Po pár rokoch všetko skončí, nič už nejestvuje. Pýtam sa: čo som prehral? Ak platí, že nebo nejestvuje, iba zem a ty si tu stávkou vyhral, pýtam sa ťa, čo si vyhral? Keď nič nejestvuje, nijaké nebo, všetko tvoje snaženie vyjde na zmar. Čo si vlastne vyhral?“ Pascal končí vetou: „Ale ak jestvuje večnosť, ak jestvuje Boh, ktorého budeme oslavovať, tak nevera znamená, že som všetko prehral.“¹⁸⁴

Výstižná logika a filozofia života podporujú našu nádej. Ďakujme Ježišovi za to, že nám priblížil realitu Božieho kráľovstva v našej pozemskosti a uvádza nás do celovečnej perspektívy.

9.9 PRAVDA O POMINUTEĽNOSTI

Lk 21, 5-19 Ak vytrváte, zachováte si život

Tridsiata tretia nedľa v Cezročnom období C: Závislosť od Boha

Dve rybky v akváriu viedli dialóg. Prvá hovorí: „Ak sa rozvedieme, delíme sa napoly.“ Druhá odpovedá: „Jedna berie vodu, druhá nádobu.“

V múdrej bájke je evidentná závislosť od vody. Na čo voda, keď niet nádoba? Na čo nádoba, keď niet v nej voda? Závislosť od vody je existenčná tak, ako závislosť slnečnice od slnka. Človek je závislý od chleba, od vzduchu. Táto závislosť nás pobáda rozmýšľať aj o iných úrovniach.

Ernest Schleiermacher (1768-1834), protestantský teológ, napísal: „Každý človek má absolútny pocit závislosti, to patrí k ľudskému bytiu tak, ako mravný príkaz, ktorý učil Kant. Pociť závislosti sa nedá vysvetliť z rozličných skúseností, lebo ich predchádza. Človek má nielen myslenie, mravné vedomie, ale aj vedomie absolútnej závislosti, teda náboženské vedomie. Toto je báza na stretnutie s Bohom.“ Tým Schleiermacher zdôvodňuje vieru, ktorá vychádza z ľudskej skúsenosti pominuteľnosti.¹⁸⁵

Zaujímavá je však aj iná súvislosť: v Evanjeliu, ktoré napísal Lukáš predtým, než je reč o chráme - jeho zborení, zemetraseniach nešťastiach, vojnách (porov. Lk 21, 5-19) - je príbeh o vdove, ktorá obetovala dve drobné mince na jeho podporu. Náboženská inštitúcia, ktorá mala z výnosov podporovať najslabších členov spoločnosti, sa nechala sama podporovať slabými a chudobnými. Podľa Ježiša taká náboženská inštitúcia, ktorá namiesto toho, aby pomáhala slabým, využíva ich na to, aby sa ona sama udržala, nemá dôvod existovať. To je zmysel Ježišových slov: „Nezostane kameň na kameni, všetko bude zborené“ (Lk 21, 6). Platí to o každej vláde, ministerstvách, úradoch, ktoré majú človeku slúžiť, a namiesto toho z neho žijú a vykorisťujú ho.¹⁸⁶

Vedomie svetskej pominuteľnosti a závislosti od Boha odkrýva človeku pravdu o živote. Vidno to na živote Paula Claudela (1868-1955), francúzskeho básnika, žijúceho v rokoch, kedy sa za moderné a vedecké vyhlasovalo všetko, čo bolo protináboženské a proticirkevné. Čo malo charakter náboženský a cirkevný, považovalo sa za spiatocníctvo a tmárstvo.

Claudel píše: prijímal som mechanistickú hypotézu v celej jej sile. Veril som, že všetko bolo podriadené zákonom prírody. A že tento svet je zreťazením účinkov a príčin, ktoré veda pozajtra dokonale vyrieši. Ale napokon všetko toto sa mi pomaly stávalo smutným a nudným, žil som nemravne a upadal som do zúfalstva. Smrť môjho starého otca, ktorého pred mojimi očami dlhé mesiace zožierala rakovina, naplňovala ma hlbokou hrôzou a myšlienka na smrť ma

¹⁸⁴ PASCAL, B.: Myšlienky. Bratislava : Chronos 1995, str. 123.

¹⁸⁵ SCHLEIERMACHER, F.: *O náboženství*. Praha : Vyšehrad, 2012.

¹⁸⁶ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/evangelisti/Lk.pdf>

neopúšťala. Zabudol som úplne na náboženstvo a staval som sa k nemu s nevedomosťou divocha.

V takomto stave som sa v decembri 1886 pobral do parížskej katedrály, aby som sledoval vianočné náboženské obrady. Vtedy som už písal, a myslel som, že v kostole dostanem inšpiráciu. Bola tam tlačienica ľudí, stál som opretý o stĺp a práve spievali z chóru Magnifikat, „Velebí moja duša Pána“ (Lk 1, 46). Odrazu som mal úžasný pocit nevinnosti večného Božieho detstva. Nevýslovné zjavenie. Pokúšajúc sa, ako som to často robieval, zrekonštruovať jednotlivé minúty tejto neobvyčajnej chvíle, uvedomil som si, akí šťastní sú ľudia, ktorí veria. Je to teda s tou vierou naozaj pravda? Jestvuje Boh? Je to niekto? Je to bytosť? Taká osobná, ako ja? Miluje ma, volá ma? Prišli slzy a vzlykanie, nežný kostolný spev ešte zvyšoval moje pohnutie.

Pohnutie bolo rozkošné, ale jednako sa mi do neho miešal pocit zdesenia a hrôzy, lebo moje filozofické zásady boli úplne iné. Moje zvyky boli iné. Keby som to mal k niečomu prirovnať: prežíval som stav človeka, ktorého jedným šmahom vytrhli z kože a presadili do cudzieho tela v neznámom svete. Uvedomoval som si toto rozpore.

Začal som čítať Bibliu, v nej som sa dozvedel o Ježišovi Kristovi. Každé slovo, každý riadok dokazovali s jednoduchosťou, že je to pravda: so stotníkom som pripúšťal, že Ježiš je Boží Syn. A spomedzi všetkých oslovoval mňa tak, ako Pavla, sľuboval mi svoju lásku. Zároveň som si uvedomoval, že ak by som ho nenasledoval, ostalo by mi len zatratenie. Nepotreboval som, aby mi niekto vykladal, čo je peklo. Ja som mal o tom skúsenosť, že peklo je všade tam, kde niet Krista.

Najhrozivejšie pre mňa bolo uznať verejne, že som veriaci. Ako to povedať rodine a známym? Myšlienka oznámiť moje obrátenie, povedať rodičom, vyhlásiť sa za jedného z tých, čo sa vyhlasujú za katolíkov, to mi prinášalo studený pot na čelo. Zapríčiňovalo to skutočné rozhorčenie. Ale cítil som na sebe Božiu ruku. Nepoznal som dovtedy nijakého kňaza, nemal som nijakého katolíckeho priateľa... Každú nedeľu som bol v katedrále Notre Dame, cez týždeň som tam chodieval tak často, ako som len mohol. O kresťanstve som vedel tak málo ako o budhizme, ale posvätná dráma svätej omše sa rozvíjala pred mnou so vznešenosťou, ktorá presahovala všetky moje predstavy. Už to nebola príručka nábožnosti, ale najgracióznejšia poézia, najvznešenejšie gestá, ktoré boli kedy stvorené a zverené ľudským bytostiam. Nemohol som sa nasýtiť pohľadom na omšu, každý pohyb kňaza sa zafixoval hlboko do mojej duše.

Po troške, pomaly, bolestne, zasvitla v mojom živote myšlienka, že umenie a poézia sú tiež Božskými vecami. Ako som len závidel kresťanom, ktorí pristupovali k svätému prijímaniu.... Čo sa mňa týka, sotva som sa odvážil vkĺznúť pomedzi tých, ktorí každý piatok veľkého pôstu prichádzali pobožkať trňovú korunu. Moja situácia sa stávala neznesiteľnou, potajomky som sa modlil k Bohu, so slzami a jednako som sa neodvážil otvoriť ústa a ukázať, že verím. No deň čo deň sa moje námietky stávali slabšími a túžba po Bohu silnejšou.

Paul Claudel spomína, ako išiel do kostola sv. Medarda, vyspovedal sa a išiel na sväté prijímanie.¹⁸⁷ Básnik sa zamýšľal nad tým, čo mu ponúka svet na konci 19. storočia: ateizmus, zlozvyky, prázdnotu. Na druhej strane: lyriku viery, závislosť od Boha, zmysel života.

Ďakujeme za to, že náš koniec bude novým začiatkom a tam, kde nezostane kameň na kameni, Boh zbuduje nové mesto.

9.10 VYKRADNUTÝ ŽIVOT

Lk 23, 35-43 Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva
Tridsiata štvrtá nedeľa – Krista Kráľa C: Čo sa ukradnúť nedá

¹⁸⁷ SENČÍK, Š.: Hľadali úprimne. Rím : SÚSVCM 1982, str. 58.

Včelár vie, že na jeseň treba včely prikrítiť, dať im zásoby cukru. Stačí si predstaviť dva úle: jeden so zásobami a druhý bez nich. Čo urobia včely? Zháňajú po prírode, ale už nemôžu nič nájsť, preto včely z úľa nezásobeného sa začnú dobíjať k tým, čo zásoby majú. Lenže včely majú na letáchoch stráž, čiže nepustia cudzieho. Dobyvateľky však naberú taký pach, aký ma rodina zásobená, dostanú sa dnu a zabijú kráľovnú. Potom urobia zmätok a vykradnú zásoby z druhého úľa. Nakoniec aj vlastné, domáce včely odnášajú zásoby do cudzieho úľa. Včelári to volajú rabovačka: úl zostane prázdny, vykradnutý.¹⁸⁸

Život každého človeka je dobre zásobený. Má v sebe hodnoty zdravia, radosti, zmyslu a cieľa. Lenže po čase sa človek stáva vykradnutým. Starká v domove dôchodcov je vlastne len mladé dievča, vykradnuté časom. Starý pán na nemocničnom lôžku je vykradnutý mladý človek. Predtým bol pekný, silný, ale stal sa seniorom. To robí čas v našom živote.

Okrem toho vykráda nás aj sebeckosť, zlozvyky, vlastné hriechy. Okrádajú nás o pokoj a radosť zo života. A ešte je tu najdokonalejší zlodej - smrť.

Evanjelium v súvislosti s ukrižovaním Ježiša z Nazareta predstavuje dva typy, dvoch lotrov. Keď vstupuje do ich života smrť, jeden z nich si uvedomuje, že konal zlo, preto prosí: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.“ Tým priznáva: už mi nikto iný nepomôže, keď ma smrť vykráda, iba ty, Ježišu, preto ťa prosím, prihovor sa za mňa. Ježiš mu odpovedá: „Dnes budeš so mnou v raji“ (Lk 23, 42).

Táto veta sa dotýka každého človeka: na koho sa obráti, ku komu bude volať, keď príde rabovačka smrti? Kto si na neho spomenie? Je vhodné z času – načas povedať: Ježišu, spomeň si na mňa, keď budem rabovaný!

Druhý lotor v svojej drzosti stvrdol, vysmieval sa, a takto sa prezentoval aj na kríži. Dobro a láska boli z jeho života dávno vykradnuté. Akú hodnotu má taký človek?

Tretím typom je Ježiš z Nazareta, ktorému smrť nedokázala ukradnúť milujúcu schopnosť. Nebolo možné ukradnúť mu lásku k ľuďom, k Bohu, nedalo sa dobro z neho vytrhnúť, bolo s ním bytostne zjednotené. Pre neho smrť na kríži nepredstavovala definitívny koniec, lebo nasledovalo zmŕtvychvstanie. Do ľudskej situácie, ktorú sme nazvali rabovačka, prinášal liek. Vyzýva nás, aby sme išli jeho cestou, lebo sú skutočností, ktoré nám vzaté budú, ale sú hodnoty, ktoré nám vzaté byť nemusia.

Fjodor Michajlovič Dostojevskij (1821 - 1881) vo „Veľkom inkvizítovi“ uvažuje: „Ježišu, keby si bol prijal korunu a meč, všetci by sa ti boli podrobili. V jednej ruke by sa spojila vláda nad telami a dušami a nastalo by kráľovstvo pokoja. Ale ty si to premeškal. Nezostúpil si z kríža, keď ťa posmešne a urážlivo vyzývali: zostup z kríža a uveríme, že si Boží syn! Nezostúpil si, lebo si nechcel zázrakom urobiť z ľudstva otrokov. Túžil si po slobodnej a nie vynútenej láske. Bol si smädný po slobodnej láske, nie po otrockom ovládaní mocou, ktorá otrokovi raz navždy vlieva strach. Aj tu si sa však veľmi precenil, Ježišu, lebo ľudia sú otroci. Keby si bol prijal meč a purpur cisára, bol by si založil svetovládu. Iba tak by si naozaj mohol nad ľuďmi vládnuť.“¹⁸⁹

Tu je oprávnená otázka: Ježišu, prečo si nepostupoval prostriedkami moci? Lebo vedel, že kráľovstvo ducha, lásky, je niečo iné. Kráľovstvo služby, darovania sa, sú hodnoty, ktoré nemôžu byť predmetom rabovania. Všetko ostatné sa ukradnúť dá. Po každých voľbách berie jeden politik funkciu, úrad druhému. Niekde a niekedy sa ten úrad dosiahne čestným spôsobom, inokedy nepoctivo. Kráľovstvo moci sa ukradnúť dá. Kráľovstvo lásky, ducha v nás nikto neukradne. Preto Ježiš nechcel prezentovať Božie kráľovstvo na spôsob ľudského úspechu, ale rozhodol sa povýšiť milujúcosť aj v ťažkých situáciách. Sviatok Krista Kráľa paradoxne ukazuje nadčasovú múdrosť, spočívajúcu vo viere, že Božie kráľovstvo lásky je silnejšie, ako ľudská zloba. Preto v Otčenáši prosíme: „Príď tvoje kráľovstvo“ (Lk 11, 2).

¹⁸⁸ www.pv.sk/vcely/choroby_uvod.asp.

¹⁸⁹ *Veľký inkvizitor: nad textem F.M. Dostojevského*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000.

V jednej krajine žil na zámku kráľ, mal dve vášne: drahokamy a kone. Raz prišiel kupec a ponúkol kráľovi diamant. Chcel ho kúpiť, ale jeden z radcov hovorí: „Počkaj, kráľu nekupuj, dolu v meste je žid, ktorý drahokamom rozumie, zavolaj ho a poraď sa“. Kráľ rozkázal, aby ho priviedli. Žid prehlásil: „Kráľu, nekupuj, čo sa ti ponúka, nemá veľkú hodnotu, v meste obdržíš lepšie a za výhodnejšiu cenu.“ Kráľ, potešený radou múdreho žida, nechal kupca odísť a židovi dal tri medené mince ako odmenu. Žid zobral peniaze a odišiel.

Prešli mesiace, kráľovi ponúkali koňa, ktorým bol fascinovaný. Zase mu poradili: „Kráľu, nekupuj, zavolaj múdreho žida, poradí ti, rozumie nielen kameňom ale aj koňom.“ Kráľ si dal zavolať žida, ktorý prehlásil: „Kráľu, radím ti, nekupuj. Je to búrlivý, divoký kôň, zhodí ťa a privedie k smrti“. Kráľ koňa nekúpil a znovu vyplatil židovi odmenu: tri medené mince. Žid zobral peniaze a išiel domov.

Prešli mesiace, a jedného sivého, daždivého jesenného dňa, objavila sa v srdci mladého kráľa otázka: Kto vlastne som? Aký je môj pôvod? Spomenúc si na starého žida, nechal ho zavolať a pýta sa: „Vedel by si mi odpovedať, kto vlastne som?“ Nato mu žid odpovedal: „Kráľu, ty nie si kráľ, ty si obyčajná obchodnícka duša!“ Kráľ zbledol a nechal starého žida zavrieť do väznice. Znechutený bežal k svojej mame: „Predstav si, ja, syn kráľa a kráľovnej, starým židom som bol označený za obchodnícku dušu. Čo si o tom myslíš?“

Na to mama hovorí: „Prirodzene, si kráľovskej krvi synček, zabudni na táranie starého muža!“ Lenže v hlase mamy bolo niečo nepresvedčivé. Syn pozrel na mamu a vyzval ju: „Mama, chcem, aby si povedala pravdu!“

Mama začala rozprávať: pred rokmi som porodila syna, všetci sme sa tešili, ale náš synček po štyroch dňoch zomrel. Vtedy som si spomenula na slúžku dolu v meste, ona porodila syna v ten istý deň, nechala som si ju zavolať a požiadala o jej dieťa. Synček môj, to dieťa si ty!“

Mladý kráľ utekal do väznice, k starému židovi: „Ako si vedel, že ja nie som kráľovskej krvi?“ Na to žid hovorí: „Pamätáš sa, ako som ťa odradil od kúpy drahokamu? Vtedy si ma nechal odísť s troma bezcennými medenými mincami. Keď som ti zachránil život tým, že som ťa varoval pred kúpou koňa, zasa si ma nechal odísť s troma bezcennými medenými mincami. Vtedy som poznal, že nie si naozajstný kráľ. Skutočný kráľ dáva kráľovsky!“¹⁹⁰

Skutočný kresťan dáva po kresťansky, skutočná mama dáva matersky, skutočný šéf dá odmenu hodnú šéfa. Skúpy dáva skúpo, nešťastný dáva smutno, zakomplexovaný dá malichernú odmenu. Boh dáva veľkodušne.

Každý je pozvaný k láske, nezištnosti, pozornosti, lebo vtedy je skutočným kresťanom, keď žije po kresťansky. Vtedy je v ňom kráľovstvo ducha, ktoré nikto nikdy neukradne, na to je každé rabovanie krátke.

¹⁹⁰ SCHNEIDER, K.: Predigtenwurf. In: STENDEBACH, F. J.: Predigthilfen für alle Sonntage und Hochfeste C. Mainz : Grünewald 1995, str. 293.

Zoznam použitej literatúry

FONTY

- BENEDIKT XVI.: Zasiahnutí neviditeľným. Trnava : Dobrá kniha 2006.
CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílií – výber z roku C. Tvrdošín 1989.
In: Archív Antona Fabiana v Košiciach.
PIUS XII. Munificentissimus Deus. Apoštolská konštitúcia. In: Liturgia hodín IV. Rím :
Typis Polyglottis Vaticanis 1992, str. 1345.
POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: Ordo paenitentiae 1973. Trnava : SSV 1977
RATZINGER, J.: Ježiš Nazaretský II. Od vstupu do Jeruzalema po zmŕtvychvstanie. Trnava : Dobrá kniha 2011.
RATZINGER, J.: Cesta veľkonočným tajomstvom. Trnava : SSV 2003.
RATZINGER, J.: Sol' zeme. Rozhovor s Petrom Seewaldom. Trnava : SSV 1997.
RATZINGER, J.: Eschatologia. Trnava : Dobrá kniha 2011.
SIENSKÁ KATARÍNA: Z dialógu o Božej prozreteľnosti. Ingolstadii 1583. In: Liturgia hodín IV. Rím :
Typis Polyglottis Vaticanis 1992, str. 434

BIBLIKUM A TEOLÓGIA - ODBORNÉ PUBLIKÁCIE

- CULLMANN, O.: Christus und die Zeit. Die urchristliche Zeit und Geschichtsauffassung
(Kristus a čas. Prvokresťanské chápanie času a dejín). Zürich 1948.
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007.
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Matouše. Praha : Paulínky 2009.
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáše. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011.
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014.
FILOZOF KONŠTANTÍN: Proglas. Bratislava : Perfekt 1998, str. 67.
GNILKA, J.: Ježíš Nazaretský – poselství a historie. Praha : Vyšehrad 2001.
JOHNSON, L.T.: Sacra pagina. Evangelium podle Lukáše. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2005.
KASPER, W.: Milosrdenstvo. Základný pojem evanjelia – kľúč ku kresťanskému životu. Trnava : SSV 2015.
TRSTENSKÝ, F.: Boží tanec. In: Katolícke noviny, roč. 132, 2017, č. 23, str. 8-9.
MAGGI, A.: Gesù ebreo (per parte di madre). Il Cristo di Matteo, Cittadella, Assisi, 2006.
MAGGI, A.: Padre dei poveri. Traduzione e commento delle Beatitudini
e del Padre Nostro di Matteo, Cittadella, Assisi, 1997.
MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.
MAGGI, A.: Versetti pericolosi. Gesù e lo scandalo della misericordia, Fazi, Roma, 2011.
MESSORI, V.: Patí sotto Ponzio Pilato – trpel za vlády Poncia Piláta. Turín 1992
MÜLLER, P.G.: *Evangelium sv. Lukáše. Malý stuttgartský komentár.*
Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 1998.
NOVÁK, S.: Disharmonický člověk a jeho výchova. Praha : Řád 1992.
PASCAL, B.: Myšlienky. Bratislava : Chronos 1995.
Schott, Zo stola božieho slova. Poznámky k liturgickým čítaniam. Trnava : Dobrá kniha 2000
SCHLEIERMACHER, F.: O náboženství. Praha : Vyšehrad, 2012.
SCHUMACHER, E. F.: Po stupňoch bytia, 1985 (preklad a vydanie Anton Hlinka).

KAZATEĽSKÉ POMÔCKY

- BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) Poďme sa rozprávať. Vrútky : Advent-Orion 2009
BERMEJO, J.C. Ďalšie príbehy na ozdravenie duše. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012.
BLEEFELD, B., R.: Příběhy z talmudu. Praha : Portál 1999, str. 99.
BONHOEFFER, D.: Na cestě k svobodě: Listy z vězení (Widerstand und Ergebung). Praha : Vyšehrad 1991.
BUSCH, W.: Malé príbehy. Kežmarok : Vivit 2014.
BROWN, R.E.: The Meaning of the Manger; the Significance of the Shepherd. Worship, 1976, str. 528-538.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998.
FERRERO, B.: Koľko stojí zázrak? Malé príbehy pre potešenie duše. Bratislava : Don Bosco 2009.
FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014.
FERRERO, B.: Niekedy stačí jeden slnečný lúč. Bratislava : Don Bosco 1998.
FERRERO, B.: Vie to iba vietor. Bratislava : Don Bosco 2002..
FERRERO, B.: Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017, str. 30.

GEIST, N. D.: Ako som porozumel pravidlám zásnub. In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 122.

HÜNERMANN, W.: Svätý Vincent de Paul. Misionár lásky, Trnava : SSV, orig. Freiburg im Breisgau, Basel, Wien: Herder, 1960.

JÄNICKE, J.: Ich konnte dabeisein. Berlin: Wichern Verlag 1986.

KRUSCHE, W.: Gottes grosse Einladung – Predigten. Berlin : Evangelické vydavateľstvo 1982.

LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 3. Bratislava : Lúč 2006.

LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 6. Bratislava : Lúč 2015.

LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 8. Bratislava : Lúč 2015

LUCADO, M.: Vďaka Betlehemu sa rodí láska a je tu nádej. Stará Ľubovňa : Kumran 2016.

MARTIN, E.: Andělské vteřiny. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005.

MARTIN, E.: Ježíško pre mňa. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012.

MAURIN, P.: Svet by bol...In: *Život je zaujímavý*. Vrútky : Advent – Orion 2006.

MC.MILLEN, S. I. – STERN, D. E.: Choroby, ktorým sa dá vyhnúť. Misijná spoločnosť Evanjelia Ježiša Krista 2016.

MELLO, A.: Minúta múdrosti. Trnava : Dobrá kniha 1994

MELLO, A.: Modlitba žaby I. Brno : Cesta 1995, str. 134.

MELLO, A.: Spev vtáka, Kňazský seminár sv. Gorazda, Nitra 1994.

Nikdy sa nevzdávaj. Vrútky : Advent – Orion 2004.

ONDRUŠ, R.: Blízki Bohu i ľuďom II. Cambridge (Canada) : Priatelia Dobrej knihy, 1982

PEREZ ECKLES, J.: Premenil ma na kráľovnú. In: CANFIELD, J.: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 251.

RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1998.

RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998.

SENČÍK, Š.: Hľadali úprimne. Rím : SÚSCM 1982

SESTRA MÁRIA OD NAVŠTÍVENIA: Veľké pravdy v malých príbehoch. Bratislava : Lúč 2011.

SCHMEIDLER, E.: Detektív. In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 291.

STERTENBRINK, R.: *In Bildern und Beispielen III,- (V obrazoch a príkladoch)*, Herder, Freiburg-Basel-Wien 1982.

STERTENBRINK, R.: *In Bildern und Beispielen IV*. Freiburg : Herder 1976.

STENDEBACH, F. J.: Predigthilfen für alle Sonntage und Hochfeste C. Mainz : Grünewald 1995.

TAYLOR, B. J.: Otrásení a pohnutí (skrátene). In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 255.

Veľký inkvizitor: nad textem F.M. Dostojevského. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000.

WUST Peter, Gestalten und Gedanken, Nachwort (Postavy a myšlienky), Kosel Verlag, Mnichov 1961, str. 257-262.

Život je zaujímavý. Vrútky : Advent Orion 2006, str. 104.

INÉ BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

BREZINA, J.: Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985

BREZINA, J. (editor): Pikantné a humorné perličky. Bratislava : Štúdio humoru, satiry, str. 29.

COELHO, P.: Démon a slečna Prymová. Martin : Soňa, 2001.

DE SAINT – EXUPÉRY, A.: Citadella. Praha : Vyšehrad 1975.

DOUGLAS, L., C.: Magnificent Obsession (Vznešená posadnutosť). In: https://en.wikipedia.org/wiki/Lloyd_C._Douglas

Ezopské bájky. Bratislava : smena 1974.

KRYLOV, I. A., : Bájky. Bratislava : Tatran 1988.

LANDMANNOVÁ, S.: Jsou mešuge, Kohn! Židovské vtipy. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2012.

Predsokratici a Platón. Antológia z diel filozofov. Bratislava : EPOCH 1970.

RESCH, J.: Slávni Gréci v anekdotách. Xenofón: Hostina 4. Bratislava : Eko-konzult 2003.

VAVRO, M.- LOPAŠOVSKÁ, M.: Ne Don chichot aj sa. Bratislava : 1976.

ČASOPISY

BERTRANDOVÁ, J.: V obchode. In: Výber Reder's Digest, apríl 2002, str. 69.

BOWIE, D.: Citáty. In: Výber. Reader's Digest, júl 2017, str. 140.

BROŽOVÁ, M.: Po krátkem nošení. In: In: Reader's Digest Výber 2012, január, str. 143.

DRAHOKOUPILOVÁ, M.: Na Karlově mostě. In: In: Reader's Digest Výber, 2016, január, str. 138.

Katholischer Nachrichtendienst 2003.

HÁJEK, B.: Dva kamarádi. In : *Výber. Reader's Digest*, august 2007, str. 9.

HARRELSON, Woody: Dospelosť. In: *Výber Reader's Digest*, november 2015, str. 111.

HARCUBOVÁ, L.: Zmláčená žena. In: *Výber Reader's Digest*, október 2012, str. 80.

HLADÍK, J.: Maturanti. In: *Výber - Reader's Digest*, júl 2015, str. 14.

HLADÍK, J.: Vnučka. In: *Výber Reader's Digest*, november 2015, str. 97.

KAVKOVÁ, J.: Z vojenskej školy. In: *Reader's Digest Výber* 2013, máj, s. 51.

KEMMEROVÁ Patrícia: *Takový je život*. In: *Výber - Reader's Digest*, december 2008, str. 84.

KINCL, P.: Najbohatší muž sveta. In: *Lidové noviny*, 26. november 2003, str. 17.

KING, M. L. J.: Citáty. In: *Reader's Digest Výber*, máj 2015, s. 140.

KRZYWICKA, E.: Zeptala jsem se. In : *Reader's Digest Výber*, december 2011, s. 142.

LUDVIK, K.: Mladá žena. In : *Výber. Reader's Digest*, december 2005, str. 13.

MATOUŠKOVÁ, M.: V hotelu u rybníka. In: *Reader's Digest Výber* 2004, júl, str. 78.

Noviny.cz. In: *Reader's Digest Výber*, február 2015, str. 63.

ROUMANOFFOVÁ, A.: Slečna Jo, Jo. In: *Výber Reader's Digest*, október 2015, str. 23.

SIMERALOVÁ, S.: Můj pětiletý syn. In: *Výber Reader's Digest*, máj 2016, str. 138.

SCISLOWSKI, W.: Sapienti sat. Mały karierowicz, Poznań 1977.

UHROVÁ, L.: Dobře jste si vybral. In: *Reader's digest – Výber*, 2016, marec, str. 139.

UHROVÁ, L.: K zamyšlenému hostovi. In *Výber Reader's Digest*, marec 2015, str. 14.

WILMONT, J.: Než jsem se oženil. In. *Výber Reader's Digest*, február 2016, str. 27.

ŠTRUKTÚRA KNIHY

1 Kúpeľ lásky

1.1 CHODIŤ OKOLO DRUHÉHO

Jn 16, 12-15 Všetko čo má Otec, je moje

Najsvätejšej Trojice C: Spoločenstvo v dokonalej láske

1.2 POCHVÁLIŤ SA LÁSKOU

Jn 17, 20-26 Aby všetci boli jedno

Siedma veľkonočná nedeľa C: Vidieť, čo druhý potrebuje

1.3 ŠTEDRÝ, CHÁPAJÚCI A MILOSRDNÝ.

Lk 2, 1-14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ

Polnočná : Láska pribúda, keď je rozdávaná.

1.4 KRSTNÝ POSTOJ

Lk 3, 16-16. 21-22 Keď bol Ježiš pokrstený

Krst Pána C: Nový obraz Boha

1.5 KÚPEĽ LÁSKY A SLUŽBY

Jn 13, 1-15 Miloval ich až do krajnosti

Zelený Štvrtok: Láska sa prijíma tým, že ju vytvárame

1.6 ZOBRAŤ NA SEBA BREMENO

Jn 18, 1 – 19, 42 Ježiša chytili a zviazali

Veľký Piatok utrpenia a smrti Pána : Prijat' druhého aj s nedostatkami

1.7 NAKOLKO SME ĽUDSKÍ, NAKOLKO BOŽÍ.

Jn 13, 31-35 Nové prikázanie vám dávam

Piata veľkonočná nedeľa C: Pre rast - sýtenie, pre spiritualitu sýtiť iných

1.8 DARUJÚC SA STÁVAME OBDAROVANÝMI

Jn 21, 1 – 19 Pri Tiberiadskom mori

Tretia veľkonočná nedeľa C: Čo predávaš, aj kupuješ

1.9 PRAVDA O NEBI

Lk 24, 46-53 Ako ich žehnal, vznášal sa do neba

Nanebovystúpenie Pána C : Vyniesol nás vo svojom srdci.

2 Loviť vo svojej добрote

2.1 VYHLÁSIŤ SEBA ZA SLUHU

Jn 14, 23-29 Duch Svätý vám pripomenie všetko, čo som vám povedal

Šiesta veľkonočná nedeľa C: Šlenie túžby a mravčie sily

2.2 STRÁCAŤ A NACHÁDZAŤ

Lk 2, 41-52 Rodičia našli Ježiša medzi učiteľmi

Svätej Rodiny C: Pazúry sebeckva

2.3 LOVIŤ ZO SVOJEJ DOBROTY PRE DRUHÉHO

Lk 5, 1-11 Opustili všetko a išli za ním

Piata nedeľa v Cezročnom období C: Prekážky z argumentovania

2.4 BLAHOŠLAVENÍ PROSTREDNÍCTVOM DUCHA

Lk 6, 20-26 Blahoslavení chudobní, beda vám boháč!

Šiesta nedeľa v Cezročnom období C : Túžba po šťastí

2.5 KONCEPT VERIACEHO A KONCEPT BLÍŽNEHO

Lk 10, 25-37 Kto je môj blížny?

Pätnästa nedeľa v Cezročnom období C : Absolútnosť lásky k Bohu, relatívnosť k blížnemu

2.6 VŠIMNÚŤ SI KAŽDÉHO

Lk 14, 7-14 Kto sa povyšuje, bude ponížený

Dvadsaäta druhá nedeľa v Cezročnom období C : Láska a pokora

2.7 STAŤ SA CHLEBOM PRE DRUHÝCH

Lk 9, 11-17 Jedli a všetci sa nasýtili

Najsv. Kristovho Tela a Krvi: Cesta Boha k človekovi

3 Viera ako schopnosť nadhľadu

3.1 INÝ TOMÁŠ

Jn 20, 19 – 29 O osem dní prišiel Ježiš

Druhá veľkonočná nedeľa: Nezomierať za Ježiša, ale s Ježišom za druhých

3.2 DAR NADHĽADU

Jn 20, 19-23 Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás

Zoslanie Ducha Svätého : Znaký premenenia

3.3 BOH V ĽUDSKOM STAVE, ČLOVEK V STAVE BOŽOM.

Mt 16, 13-19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva

Slávnosť sv. Petra a Pavla: Nesprávna interpretácia

3.4 MANUÁLNE POZNANIE PÁNA

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo

Narodenie Pána : Kontrapunkt

3.5 ODHALIŤ JADRO

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi

Zjavenie Pána : Viera nie mágia

3.6 DOVOLIŤ JEŽIŠOVI PREJAVIŤ SA AKO BOHU

Jn 2, 1-11 Ježiš v Káne Galilejskej urobil prvé zo znamení

Druhá nedeľa v Cezročnom období C: Viera – rozpamätáť sa na dary

3.7 NEVYMENÍM ŤA AKO PRÍVESOK

Lk 7, 36-8, 3 Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje

Jedenästa nedeľa v Cezročnom období C: Viera ako vzťah závislosti

3.8 TLMOČNÍCTVO – PREKLADY V SEBE

Lk 9, 18-24 Ty si boží Mesiáš. Syn človeka musí mnoho trpieť

Dvanästa nedeľa v Cezročnom období C: Poznať nielen rozumom ale aj srdcom

3.9 ODLIŠNOSŤ

Lk 12, 49-53 Neprišiel som darovať pokoj, ale rozdelenie

Dvadsaäta nedeľa v Cezročnom období C : Rozdielna kvalita života

3.10 PREKVAPENIE

Lk 17, 5-10 Keby ste mali vieru

Dvadsaäta siedma nedeľa v Cezročnom období C: Viera ako vzťah

4 Evanjeliová inteligencia

4.1 ČO SI VÁŽIM, TO OVPLYVNÍUJE MOJE CHOVANIE.

Mt 28, 16-20 Chodte a učte všetky národy

Slávnosť sv. Cyrila a Metoda: Primerané večnosti nielen užitočné v prítomnosti

4.2 NEZASLÚŽENÁ HODNOTA

Lk 1, 39-45 Čím som si zaslúžila?

Štvrtá adventná nedeľa C : Slniečnicové povolanie

4.3 EVANJELIOVÁ INTELIGENCIA

Lk 4, 1-13 Duch ho vodil po púšti a diabol ho pokúšal

Prvá pôstna nedeľa C : Pokušenie moci

4.4 EMANCIPÁCIA

Lk 10, 38-42 Mária si vybrala lepší podiel

Šestnásta nedeľa v Cezročnom období C : Byť učeníkom

4.5 VRSTVY ŽIVOTA

Lk 1, 39-56 Veľké veci mi urobil

Nanebovzatie Panny Márie : Repetícia Magnifikatu

4.6 VECI PRE ŽIVOT

Jn 10, 27-30 Ja dávam svojim ovciam večný život

Štvrtá veľkonočná nedeľa C: Dvorení - kytica

4.7 VYZNANIE: OTČE

Lk 11, 1-13 Proste a dostanete

Sedemnásť nedeľa v Cezročnom období C : Modlitba

5 Prehodnotiť priority

5.1 ČO UZNÁVAM A ČO UZNÁVA MŇA?

Lk 21, 25-36 Blíži sa vaše vykúpenie

Prvá adventná nedeľa C : Prehodnotiť priority

5.2 DVOJNÍK

Lk 22, 14-23, 56 Veľmi som túžil jesť s vami

Kvetná nedeľa C: Voľba a uprednostňovanie

5.3 ČO MI ROK PRINESIE A ČO MU DÁM JA?

Lk 2, 16-21 Našli Máriu a Jozefa i dieťa

Nový rok – Slávnosť Bohorodičky : Spoluvytvárať dejiny

5.4 ŽIŤ AKO OSVIETENÍ ĽUDIA

Lk 6, 39-45 Z plnosti srdca hovoria ústa

Ôsma nedeľa v Cezročnom období C: Slepota - strata hodnôt

5.5 ZÁMOŽNÝ ČLOVEK

Lk 9, 51-62 Pôjdem za tebou všade, kam pôjdeš

Trinásta nedeľa v Cezročnom období C : Úžitok z nasledovania

5.6 ZISK NIELEN EKONOMICKÝ

Lk 12, 13-21 A čo si nahonobil, čie bude?

Osemnásť nedeľa v Cezročnom období C : Heteronómny, autonómny a teonómny prístup.

5.7 VERNOSŤ A NEVERNOSŤ V MALOM.

Lk 16, 1-13 Nemôžete slúžiť aj Bohu aj mamone

Dvadsať piata nedeľa v Cezročnom období C : Tvorivosť

5.8 VŠETKO NAJLEPŠIE

Lk 4, 21-30 Ježiš, podobne ako Eliáš a Elizeus, nebol poslaný len k Židom

Štvrtá nedeľa v Cezročnom období C: Postoj viery

6 Ľudskosť – náboženský skutok prvej triedy

6.1 POVOLANIE K ĽUDSKOSTI

Mt 5, 1-12 Blahoslavení chudobní v duchu

Všetkých Svätých : Svätosť ako kvalita

6.2 POĎ SA POZRIEŤ

Lk 14, 25-33 Kto sa nezriekne všetkého čo má

Dvadsať tretia nedeľa v Cezročnom období C: Normy primerané večnosti

6.3 ĽUDSKOSŤ – NÁBOŽENSKÝ SKUTOK PRVEJ TRIEDY

Lk 7, 1-10 Takú vieru som nenašiel ani v Izraeli

Deviata nedeľa v Cezročnom období C : Schodište života

6.4 NEVYPLAZIŤ JAZYK

Lk 1, 26-38 Zdravas', milosti plná, Pán s tebou

Nepoškvrnené počatie Panny Márie: Vďačnosť a drzosť

6.5 ODPUSTIŤ NIE OPUSTIŤ

Lk 6, 27-38 Bud'te milosrdní, ako je milosrdný váš Otec

Siedma nedeľa v Cezročnom období C : Oprava v ľudskosti

6.6 ODOMYKAŤ V DRUHOM NÁKLONNOSTI.

Lk 13, 22-30 Prídu od východu i západu

Dvadsať prvá nedeľa v Cezročnom období C : Zákon Božieho kráľovstva

6.7 TRANZIT – METÓDA SPOZNANIA

Lk 18, 9-14 Mýtnik odišiel domov ospravedlnený

Tridsať nedeľa v Cezročnom období C: Pýcha a pokora

6.8 VĎAČNOSŤ – VYŠŠÍ STUPEŇ VIERY

Lk 17, 11-19 Nenašiel sa nik okrem tohto cudzinca?

Dvadsať ôsma nedeľa v Cezročnom období C : Dávať nielen brať

7 Pokánie

7.1 VÝSKUM

Lk 3, 1-6 Každé telo uvidí Božiu spásu

Druhá adventná nedeľa C : Zrušiť Boha v zátvorke

7.2 OBNOVIŤ LÁSKU

Lk 3, 10-18 Čo máme robiť my?

Tretia adventná nedeľa C: Trojitá štruktúra Krstiteľovho kázania

7.3 VŽDY ZNOVA VSTAŤ

Mt 6, 1-6. 16-18 Odmení ťa tvoj Otec, lebo on vidí aj v skrytosti

Popolcová streda: Pokánie – cesta návratu

7.4 VULKÁN RADOSTI

Lk 9, 28-36 Ako sa modlil, zmenil sa vzhľad jeho tváre

Druhá pôstna nedeľa C: Byť pri premenení nepremený?

7.5 ÚRODNOSŤ ŽIVOTA

Lk 13, 1-9 Ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete

Tretia pôstna nedeľa C: Pokánie – dozrievanie v láske

7.6 NEKONČÍ, KEĎ SKONČÍM S NÍM

Lk 15, 18 Tvoj brat bol mŕtvy, a ožil

Štvrtá pôstna nedeľa C: Hľadanie zaujímavejšieho života

7.7 V ŽIVOM SYNOVI MŔTVY OTEC

Lk 15, 1-32 V nebi bude väčšia radosť nad jedným hriešnikom

Dvadsať štvrtá nedeľa v Cezročnom období C : Prísť k Otcovi ako k otcovi

7.8 VLČIA POVAHA A SPÔSOBY

Lk 19, 1-10 Syn človeka prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo
Tridsiata prvá nedeľa v Cezročnom období C : Vrátiť človeka človeku

7.9 BRAŤ VÝHODY Z DRUHÉHO A O NEHO NESTÁŤ

Jn 8, 1-11 Kto z vás je bez hriechu
Piata pôstna nedeľa C: Nech prvý hodí kameň

8 Prekonávanie ťažkostí

8.1 NAD - VLÁDA

Lk 10, 1-9 Váš pokoj spočívne na ňom
Štrnásta nedeľa v Cezročnom období C : Prekonávanie ťažkostí

8.2 BLATO A HVIEZDY

Jn 19, 25-27 Hľa tvoja matka
Sedembolestná Panna Mária : Napriek tomu

8.3 CHODIŤ DO ŠKOLY JE NEPOHODLNÉ

Lk 4, 14-21 Dnes sa splnilo toto Písmo
Tretia nedeľa v Cezročnom období C: Byť bohatý večnosťou

8.4 BOŽIA VYNALIEZAVOSŤ

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo
Druhá nedeľa po Narodení Pána : Fascinujúce Vianoce

8.5 TREZOR NA OCHRANU HODNÔT

Lk 18, 1-8 Boh neobráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú?
Dvadsať deväť nedeľa v Cezročnom období C : Vložiť život do ochrany

8.6 NEPREMOŽITEĽNOSŤ

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo
Silvester: Fotografia tela a ducha

8.7 BOHATÝ ALEBO PÁN?

Lk 16, 19-31 Dostal si dobré a Lazár zlé
Dvadsať šiesta nedeľa v Cezročnom období C: Proces dozrievania

9 Opona spadla

9.1 SPADLA OPONA

Lk 24, 1-12 Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi?
Veľkonočná vigília : Život v novej dimenzii

9.2 SKUTOČNÝ HROB JE V EGOIZME

Jn 20, 1-9 Že má podľa Písma vstať zmŕtvych
Veľkonočná nedeľa: Vzťah medzi zmŕtvychvstaním a vierou

9.3 ÚLOŽNÝ PRIESTOR

Jn 14, 1-6 V dome môjho Otca je mnoho príbytkov
Spomienka na zosnulých : Nezničiteľnosť života.

9.4 TRIUMF LÁSKY

Mt 10, 17-22 Nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca
Svätého Štefana : Pohreb sebeckva

9.5 SPRÁVNE VYSTROJENÝ

Lk 2, 22-40 Moje oči uvideli spásu
Obetovanie Pána: Zbytočný zákon

9.6 PRAVDA, KTORÁ ZVONÍ

Lk 7, 11-17 Mládenec, hovorím ti vstaň!

Desiata nedeľa v Cezročnom období C : Do ktorého zástupu patrím?

9.7 AJ PIRÁT JE BEDLIVÝ

Lk 12, 32-48 Aj vy buďte pripravení

Devätnásta nedeľa v Cezročnom období C : Nesmrteľnosť je pre toho, kto vie bdieť

9.8 KTO PREŽIJE?

Lk 20, 27-38 Boh nie je Bohom mŕtvych, ale živých

Tridsiata druhá nedeľa v Cezročnom období C : Dve interpretácie večnosti

9.9 PRAVDA O POMINUTEĽNOSTI

Lk 21, 5-19 Ak vytrvate, zachovate si život

Tridsiata tretia nedeľa v Cezročnom období C: Závislosť od Boha

9.10 VYKRADNUTÝ ŽIVOT

Lk 23, 35-43 Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva

Tridsiata štvrtá nedeľa – Krista Kráľa C : Čo sa ukradnúť nedá

OBSAH

1 Kúpeľ lásky

- 1.1 Chodiť okolo druhého.....
- 1.2 Pochváliť sa láskou.....
- 1.3 Štedrý, chápací a milosrdný.....
- 1.4 Krstný postoj.....
- 1.5 Kúpeľ lásky a služby
- 1.6 Zobrať na seba bremeno
- 1.7 Nakolko sme ľudskí, natoľko boží.
- 1.8 Darujúc sa stávame obdarovanými
- 1.9 Pravda o nebi

2 Loviť vo svojej добрote

- 2.1 Vyhlásiť seba za sluhu
- 2.2 Strácať a nachádzať
- 2.3 Loviť zo svojej dobroty pre druhého
- 2.4 Blahoslavení prostredníctvom ducha
- 2.5 Koncept veriaceho a koncept blízkeho
- 2.6 Všimnúť si každého
- 2.7 Stať sa chlebom pre druhých

3 Viera ako schopnosť nadhľadu

- 3.1 Iný tomáš
- 3.2 Dar nadhľadu
- 3.3 Boh v ľudskom stave, človek v stave božom.
- 3.4 Manuálne poznanie pána
- 3.5 Odhaliť jadro
- 3.6 Dovoľiť ježišovi prejavíť sa ako bohu
- 3.7 Nevymením ťa ako privesok
- 3.8 Tlmočníctvo – preklady v sebe
- 3.9 Odlišnosť
- 3.10 Prekvapenie

4 Evanjeliová inteligencia

- 4.1 Čo si vážim, to ovplyvňuje moje chovanie.
- 4.2 Nezaslúžená hodnota
- 4.3 Evanjeliová inteligencia
- 4.4 Emancipácia
- 4.5 Vrstvy života
- 4.6 Veci pre život
- 4.7 Vyznanie: otče

5 Prehodnotiť priority

- 5.1 Čo uznávam a čo uznáva mňa?
- 5.2 Dvojník
- 5.3 Čo mi rok prinesie a čo mu dám ja?
- 5.4 Žiť ako osvietení ľudia
- 5.5 Zámožný človek
- 5.6 Zisk nielen ekonomický
- 5.7 Vernosť a nevernosť v malom.
- 5.8 Všetko najlepšie

6 Ľudskosť – náboženský skutok prvej triedy

- 6.1 Povolanie k ľudskosti
- 6.2 Podľa sa pozrieť
- 6.3 Ľudskosť – náboženský skutok prvej triedy
- 6.4 Nevypĺzať jazyk

- 6.5 Odpustiť nie opustiť
- 6.6 Odomykať v druhom náklonnosť.
- 6.7 Tranzit – metóda spoznania
- 6.8 Vďačnosť – vyšší stupeň viery

7 Pokánie

- 7.1 Výskum
- 7.2 Obnoviť lásku
- 7.3 Vždy znova vstať
- 7.4 Vulkán radosti
- 7.5 Úrodnosť života
- 7.6 Nekončí, keď skončím s ním
- 7.7 V živom synovi mŕtvy otec
- 7.8 Vlčia povaha a spôsoby
- 7.9 Brat' výhody z druhého a o neho nestáť

8 Prekonávanie ťažkostí

- 8.1 Nad - vláda
- 8.2 Blato a hviezdy
- 8.3 Chodiť do školy je nepohodlné
- 8.4 Božia vynaliezavosť
- 8.5 Trezor na ochranu hodnôt
- 8.6 Nepremožiteľnosť
- 8.7 Bohatý alebo pán?

9 Opona spadla

- 9.1 Spadla opona
- 9.2 Skutočný hrob je v egoizme
- 9.3 Úložný priestor
- 9.4 Triumf lásky
- 9.5 Správne vystrojený
- 9.6 Pravda, ktorá zvoní
- 9.7 Aj pirát je bedlivý
- 9.8 Kto prežije?
- 9.9 Pravda o pominuteľnosti
- 9.10 Vykradnutý život